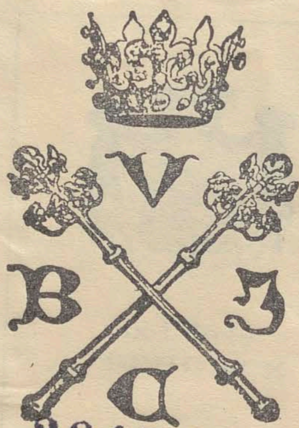

V
B J
C

ZBIOR
REZOLUCYI
RADY NIEUSTAIĄCEY

POTRZEBNYCH DO WIADOMOSCI

JURYZDYKCYI SĄDOWYCH

y

OBYWATELOW OBOYGA NARODOW

OD SEYMU 1776. DO SEYMU 1782. ROKU.

ZEBRANY

W tym zbiorze, dla łatwieyszego wynalezienia potrzebuiącym przypadku w Prawie rezolwowanego, porządkiem alfabetycznym, materye przez te lata w Radzie Nieustaiącey decydowane, są ułożone.

NA NOWO PRZEDRUKOWANY.

W WARSZAWIE.
w Drukarni KORPUSU KADETOW pod Dyrekcyą Piotra DUFOUR, Konsyliarza Nadwornego i Drukarza J. K. Mci.

M.DCC.LXXXV.

ZA PRZYWILEIEM JEGO KROLEWSKIEY MOSCI

REZOLUCYE
RADY NIEUSTAIĄCEY
DO PROWINCYI KORONNYCH
STOSUIĄCE SIĘ.

DE ACCELERATIONE FORTUITO FATORUM.

Nro. 324.

DNIA 12. MIESIĄCA WRZESNIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Imieniem Ur. D... podany, zapytuiący: Jeżeli w obiekcyi *accelerationis fatorum*, Sądy *extra Cadentiam* złożyć może? niemniey żądaiący rozwiązania wątpliwości: gdzie Sprawa taka, iako Grodowi, i Ziemstwu służąca, terminami dwoch stron, pod iednym Aktem zeznanemi, iednym do Grodu, drugim do Ziemstwa pociągniona, sądzona bydź ma? MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey takową daiemy Rezolucyą: Iż gdy Sprawa *accelerationis fortuito fatorum* nie iest kryminalną, przeto na Rokach Sądowych, Prawem opisanych, sądzoną bydź może. Co się zaś tycze wątpliwości względem *Forum* z dwoch przeciwnych Pozwow do rożnych między sobą Juryzdykcyi wydanych, pod iednym Aktem zeznanych; ponieważ okoliczność ta Prawem: 1768. Roku nie iest obięta, a Sprawa *accelerationis fatorum*; *inter quatuor Articulos Castrenses* iest domieszczona; przeto iż tamże, a nie w Ziemstwie sądzona bydź powinna, deklaruiemy.

A

DE ACTIBUS BONÆ VOLUNTATIS,

IAKO TO:

ZAPISACH, ZASTAWACH, INTERCYZACH &c.

Nro. 125.

Dnia 28. Miesiąca KWIETNIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym U. Sędzia Ziemſki G... *Powtore:* Taż ſama 1768. Roku Konſtytucya, folio 225. o ważności Tranzakcyi uchwalona, te tylko *Actûs bonæ voluntatis* w ſwoiey ważności utwierdzać zdaie ſię, ktore przez autentyczne Tranzakcye zeznane będą; czyli więc i ręczne ſkrypta roborowane pod moc tego Prawa podpadać mogą, lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Ad 2dum.* Są iaſne namienionego 1768. Roku Prawa wyrazy, że tylko Donacye, Zapiſy, Zaſtawy, Intercyzy, Kwity, i inne wſzelkie *Actûs bonæ voluntatis* autentycznie naſtąpione, to ieſt, w Xięgach zeznane, albo tamże roborowane, wieczyście trwałe i niewzruſzone, a przeto żadney kognicyi niepodlegaiące, ſą deklarowane. Wſzelkie zaś *Actûs bonæ voluntatis* tylko na piśmie ręcznym wyrażone i nieroborowane, iako mocą tego Prawa nie utwierdzone, Sądowey kognicyi podlegać mogą. A ktore wyraźnemi Prawami nie ſą zabronione, takowych (z tey tylko ſamey przyczyny) że nie ſą autentyczne, i na ręcznym piśmie wyrażone, gdy inney przyczyny nieważności w ſobie mieć nie będą, ważność naruſzana bydź niepowinna.

DE ACTIS NEMINI DENEGANDIS.

Nro. 245.

Dnia 12. Miesiąca LISTOPADA 1779. Roku.

ROzwięzuiąc wątpliwości od Ziemſtwa Ł... *5to.* Gdy Prawo nikomu wolnego wſtępu do Aktow niezabrania; czyli więc na rekwizycyą Obywatelſką ſentencye z Regeſtrow Extraktem wydawane bydź powinny, lub nie? MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey w ninieyſzy odpowiadamy ſpoſob... *Ad 5tum.* Tak Prawa iako i Uniwerſały Naſze za zdaniem Rady, maią w ſobie; ażeby Sentencyonarze lub Regeſtra Sądowe, iako Akta publiczne będące, żadnemu Rekwirentowi denegowane nie były.

O ADIUDYKATACH SĄDOWYCH.

Pierwſza Rezolucya Nro. 368.

Dnia 17. Miesiąca PAZDZIERNIKA 1777. Roku.

NA Memoryał w ktorym Urząd N...w punktach niżey wyrażonych... *W ſzóſtym* nakoniec: Jeźli Sądy *Minorum Subſelliorum* penſyonowane nie będąc, mogą przyſądzać ſobie połowę grzywien przyſądzonych, z powodu, iż Trybunałom Koronnym zamiaſt penſyi, ſkrzynka z podobnemi Adjudykatami przywrocona oſtatnim Prawem zoſtała? MY KROL za zdaniem Rady &c. daiemy Rezolucyą: *Nareſzcie*: Jeźli Sądy *Minorum Subſelliorum* penſyonowane nie będąc, mogą przyſądzić ſobie połowę grzywien, Stronie przyſądzonych, z powodu, iż Trybunałom Koronnym zamiaſt penſyi, ſkrzynka z podobnemi Adiudykatami przywrocona oſtatnim Prawem zoſtała? Gdy Prawo oſtatnie Trybunałom tylko ſkrzynkę przywrociło, a Ziemſtwa i Grody żadnego ſzczegulnego Prawa do przyſądzenia ſobie grzywien nie maią; zaczym, że nie więcey nad *duplex Vadium* Konſtytucyą 1726. Roku, do przyſądzenia pozwolonego, przyſądzać ſobie mogą, determinuiemy.

Druga Rezolucya Nro. 80.

Dnia 5. Miesiąca MARCA 1779. Roku.

ROſtrząſnąwſzy Rapport Sądu Ziemſkiego R... żądaiącego wytłomaczenia Prawa... *1mo.* Gdy Obywatel niechce opłacać kar i luit Dekretem oznaczonych, w takowym przypadku, czyli Inſtygator otrzymawſzy doſtateczną z Regeſtru Pænalium konwikcyą, może exekwować *cum adhibito brachio militari* zkonwinkowanego Obywatela; czyli do zupełnego Proceſſu potrzebny ieſt Dekret Executionis Trybunalſki? MY KROL za zdaniem Rady &c. w nirieyſzy odpowiadamy ſpoſob... *Ad 1mum.* Jako dla intereſſow i ſpraw Obywatelſkich, Sędziowie expenſa i fatygi ponoſzą, tak ſpodziewa ſię Rada, iż Obywatele unikaiąc exekucyi Prawa, nie będą trudnić w uſpokoieniu Sądowych Adiudykatow, a tym bardziey dopuſzczać na ſobie oſtatnie prawne konwikcye; ieżeliby zaś ta Rezolucya nie była doſtatecznym przyſpieſzeniem do uiſzczenia ſię Sądowym Adiudykatom, w ten czas Rada nie ubliży wydawania ſwey Rezolucyi w takowym przypadku do Prawa ſtoſowney.

DE ANNO GRATIÆ I KONKORDATACH.

Nro. 146.

Dnia 8. Miesiąca CZERWCA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał Sądu Ziazdowego, ktory z mocy Dekretu Trybunalſkiego w Ł...agituiący ſię, złożony z Oſob UU. Jana G. Podſędka P. Jana G. Piſarza Ziemſkiego Ł...Tomaſza S. Piſarza Ziemſkiego S. maiący zlecenie do rozpoznania: ieżęli ſię *Annus Gratiæ* dla Sukceſſorow i kredytorow Nayprz wiele: X. P. P. podług praw Duchownych czyli Kanonicznych należeć może, zapatrzywſzy ſię z iedney ſtrony na rozporządzenie przez Przewiele: Lutkona Biſkupa Krakowſkiego dla ſamey Dyecezyi Krakowſkiey zdziałane, a potym w Roku 1433. w Zbior Praw Kraiowych umieſzczone; będące w ſłowach: *Statutum Domini Joannis Lutconis Epiſcopi Cracovienſis eſt: Quod quilibet Prælatus, Canonicus, Altariſta, Plebanus, Vicarius & ex quocunque titulo beneficiatus, curatus & non curatus, in univerſa Diœceſi Cracovienſi: ſi moritur in tribus primis menſibus Anni incipientis, a Circumciſione Domini, habet quartam partem omnium introituum juxta verum valorem ſuorum beneficiorum, ſed Succeſſori frumenta æſtivalia relinquat ad ſeminandum Prædium; ſi in tribus ſecundis menſibus, habet medietatem; ſi in tertiis tribus menſibus habet, tertiam partem de frumentis hyemalibus, ad quantitatem Prædii non ſeminati Succeſſori relictis: ſed in reſiduis Menſibus habet totum.* „ Z drugiey ſtrony widząc ugodę między Nayprzewieleb: Xciem Prymaſem Potockim i Kapitułą Gnieźnieńſką w Ro: 1727. zrobioną a Bullą Benedykta XIII. approbowaną w ſłowach będącą, *Quia vero annui reditus juxta praxim Regni Poloniæ a bonis in Arendam locatis duabus rathis provenire ſolent, una videlicet pro Feſto S. Joannis Baptiſtæ, altera pro Feſto SS. Trium Regum, ideo quemadmodum fructus, huius ad tenorem conventionis & ſoliti, debeantur in duabus rathis, & ſic in ſemeſtre de ſemeſtre anticipatè, fructus qui maturantur intra ſemeſtre in quo obierit Archiepiſcopus Anteceſſor, etiamſi per unicam diem inceperit dictum ſemeſtre, fructus hi integre & pro toto ſemeſtre debeantur prædefuncti Archiepiſcopi hæredibus. Si vero Archiepiſcopus obierit etiam per unicam diem, antequam inceperit decurrere ſemeſtre, tum fructus qui maturantur intra dictum ſemeſtre integrè debeantur Succeſſori, & ita ſtatuimus pro removenda quacunque ambiguitate.* W tey przeto konkordacie, a bardziey ſzczegulnym prawie dla Arcybiſkupow Gnieźn: ſłużącym, Sąd pomieniony wątpliwość w ſłowach upatruiąc, kategoryą rozſądzenia *Anni gratiæ* zawieſiwſzy dopraſza ſię obiaśnienia: iak ma z wyżey wzmiankowanym Prawem generalnym, i ugodą ſzczegulnie Arcybiſkupom Gnieźnieńſkim ſłużącą ſwoie zgadzać wyroki? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż

urzą-

urządzenie Przewiele: Lutkona Biſkupa Krakowſkiego względem *Anni gratiæ* na Dyecezyą ſwoią wydane poźniey w Roku 1433. w Statucie Kor: umieſzczone, proporcyonuiąc intratę dobr Duchownych do czterech części Roku, te Dyecezye, i oſoby wiązać powinno, ktore ſzczegulnym Prawem Duchownym od niego nie ſą wyięte; że zaś Xiążęta Prymaſowie i Arcy-Biſkupi Gnieźnieńſcy przez ſzczegulne *concordatum* Nayprzewielebnieyſzego Xiążęcia Teodora Potockiego z Kapitułą Gnieźnieńſką w Roku 1727. udziałane, Bullą Benedykta XIII. w Roku 1728. ſtwierdzone, ten rozdział intraty na kwartały ſtoſowniey, i podług zwyczaiu Kraiu Polſkiego na połrocza, ile w Arędach dobr rozdzielone maią, i że do takowego *concordatum* Dekret ziazdowy Ł... przychylaiąc ſię znayduie wątpliwość w ſłowach: *Fructus qui maturantur intra ſemeſtre &c.* przeto i wyraz tych ſłow, i oſnowa całego *concordatum* iaſno brzmi: że w ktorym połroczu zdarzy ſię umrzeć Arcy-Biſkupowi, tego połrocza intrata, czyli raczey całoroczney intraty połowa, Onemu i iego Sukceſſorom należeć, rozumiane bydź maią.

O APPELLACYACH: ONYCH DOPUSZCZENIU: Y EXEKUCYI DEKRETOW ZAAPPELLOWANYCH.

Dwie Rezolucye o appellacyach z Grodu do Ziemſtwa, ſłużą tylko dla Woiewodztwa Łęczyckiego.

Pierwſza Rezolucya N^TO. 47.

DNIA 14. MIESIĄCA LUTEGO 1777. ROKU.

W *Uniwerſale do wſzyſtkich Juryzdykcyi Oboyga Narodow, względem Raportow Sądowych* §. A ponieważ Prawo 1775. Roku titulo = *Przyſpieſzenie ſprawiedliwości* = *videatur między Uniwerſałami.*

Druga Rezolucya N^TO. 62.

DNIA 25. MIESIĄCA LUTEGO 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał od Juryzdykcyi Sądu Ziemſkiego N... żądaiącey wytłomaczenia Prawa 1775. Roku fol: 135. titulo = *Przyſpieſzenie ſprawiedliwości* = Jeżeli to, co ieſt uſtanowionym dla Woiewodztwa Łęczyckiego w nakazie Grodowi tegoż Woiewodztwa, aby ſtrony nie kontentuiące ſię Dekretem Grodzkim, *via Appellationis* do Ziemſtwa tegoż Woiewodztwa odſyłał: ſłużyć ma za prawidło wſzyſtkim Grodom w

obydwoch Prowincyach Koronnych? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż Prawo wzwyż wspomnione, a na dwie części dzielące się, *idque* w pierwszey do Perydu przed tym słowem: ⸗ *Trybunał* ⸗ gdy iednemu Woiewodztwu Łęczyckiemu służy; Grod więc tegoż Woiewodztwa nie może przeczyć do Ziemstwa Appellacyi, bez wyraźnego złamania Prawa: ktore, że ma w celu szczegulnie rzeczone Woiewodztwo Łęczyckie, nie powinno bydź rozciągane do innych Grodow. W drugiey zaś części wspomnionego Prawa: gdy nakaz iest Stanow Seymuiących w Roku 1775. do Trybunału reguluiący się; ta więc *Ultimæ Instantiæ* Juryzdykcya wypełniaiąc Prawo, nie inaczey Grodowe Sprawy przez Remissy do Ziemstw odsyłać może, iako gdy strony ugodnie podług upodobania, ktorekolwiek z Kraiowych Ziemstw obiorą.

Trzecia Rezolucya. N^ro. 362.

DNIA 14. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał do Nas i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podany... *Czwarta:* Prawo iest, aby z Grodow do Ziemstw nie szły Appellacye; wiele iest takich Pacyentow, co w Grodzie mocyi nie czynią, a potym *contra Decreta Castrensia* wydaią do Ziemstwa Prozekucye: Czyli więc Ziemstwo może się wdawać w Rezolucyą Spraw podobnych? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do czwartey:* Ponieważ Prawo i Rezolucya Nasza, za zdaniem Rady, do niego stosuiąca się, Sprawy tam gdzie są zaczęte kończyć kazały, a *gravamina* Juryzdykcyi w Trybunałach poznawać zaleciły; przeto Dekretow Grodzkich, ani *ex appellatione*, ani *ex citatione* Sądy Ziemskie poznawać nie mogą.

Czwarta Rezolucya N^ro. 169.

DNIA 2. MIESIĄCA CZERWCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym U. Jozef Podsędek K... *Drugiey:* Gdy Prawo 1768. Roku, fol. 218. titulo ⸗ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⸗ Sądom *primæ Instantiæ* dopiero *à definitiva Sententia* Appellacyi dopuszczać nakazało; czyli Sąd *primæ Instantiæ*, przyznawszy u siebie *Fori competentiam* dla wprowadzoney Sprawy, *post recessum* Strony tę excepcyą czyniącey, na drugim terminie *ad oppositionem prosecutionis de gravamine*, może prawnie czynić Remissę do Trybunału? czyli też na fundamen-

cie rzeczonego 1768. Roku Prawa, dalſze rozſądzenie Sprawy kontynuować ieſt obowiązany? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do drugiey:* Gdy ktory Sąd *Primæ Inſtantiæ* przyzna u ſiebie dla wprowadzoney Sprawy *Fori competentiam*, chociażby Strona oppozycyą prozekucyi *de gravamine* czyniła; dopełniaiąc Prawa 1768. Roku, finalnie decydować nakazuiącego, *poſt agnitum Forum*, daley w rozſądzeniu Sprawy poſtępować powinien.

Piąta Rezolucya Nro. 221.

DNIA 12. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym UU. Wincenty i Jozef Bracia między ſobą rodzeni twierdząc: Ze gdy U. Michał Dekretem i Proceſſem zoſtał ſkonwinkowany o wydanie prywatnego i ręcznego dla U. P... z Aktami Grodzkiemi K... nie zgadzaiącego ſię *Atteſtatum*, iakoby Rezygnacya Dobr części Z... przez U. Katarzynę na oſobę U. Januſza Roku 1650. w Grodzie K... przyznana, do Kſiąg Ziemſkich K... Roku 1607. przenieſiona, a po ſpuſtoſzeniu przez woynę Kozacką Akt Grodzkich K... powtornie z Ziemſtwa do tychże Akt ſpoſobem oblaty podana i wpiſana, w tychże Aktach Grodzkich znaydować ſię nie miała; zanoſzą przed Nas prozby ſwoie o Rezolucyą na punkta i zapytania naſtępuiące: *Nayprzod:* Gdy U. Michał nie ma nigdzie Poſſeſſyi dziedziczney ani zaſtawney, do ktoreyby Exekucya prawna mogła bydź ſprowadzona; iakowy Urodzeni zadaiący mogą mieć ſpoſob prawny zyſkania exekucyi, z Oſoby ſkonwinkowaney Szlachcica niepoſſeſſyonata? *Powtore:* Gdy tenże U. Michał przeciwko Dekretowi zaappellowanemu, dotąd w Trybunale nic nie czynił; ieżeli ten Dekret *pro finali* ma bydź miany, podług *Axioma* prawnego: *Motio non proſecuta tranſit in rem judicatam?* MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwſzego i drugiego* punktu: Jeżeli założona od Dekretu K... appellacya, nie ieſt prawnie prozekwowana, takową preſkrypcyą Sąd ma władzę rozeznawać: a że od tego Dekretu założona appellacya nie ieſt dopuſzczona; exekucyą ſwoią mieć powinien, iako i proceſs z niego naſtąpiony, wedle Praw i Uniwerſału o Exekucyach Dekretow i Proceſſow wydanego: ktory dokładnie opiſuie, iaka ma bydź exekucya na Oſobach proceſſem przekonanych.

Szoſta Rezolucya Nro. 245.

DNIA 12. MIESIĄCA LISTOPADA 1779. ROKU.

ROzwięzuiąc wątpliwości od Ziemſtwa Ł... *2do.* Gdy w Sądzie Ziemſkim *pluralitas* uciążliwie oſądzi, i appellacyi założoney niedopu-

ſzcza; a Prawa 1768. fol. 218. drugie 1775. fol. 22. titulo ⸗ *Obiaśnienie denegati Judicii* ⸗ dopuſzczenie appellacyi nakazuią; czyli na mocy tych Praw Prezes z oſoby ſwoiey *etiam obſtante pluralitate*, może czynić dopuſzczenie założoney appellacyi? ⸗ MY KROL za zdaniem Rady &c. w ninieyſzy odpowiadamy ſpoſob. ⸗ *Ad 2dum:* Konſtytucya 1768. tylko zabrania appellacyi od Dekretow nie finalnie decyduiących: a że pozwala *a definitiva ſententia* appellacyi; nieznoſi przeto Praw, niektore rodzaie ſpraw *præciſa appellatione* ſądzić nakazuiących. Podobnie i Prawo 1775. dopuſzczanie appellacyi nakazuiące, ma w ſobie excepcyą tych ſpraw, ktore podług Praw wyraźnych *præciſa appellatione* ſądzone bydź maią. Przeto ieżeli *pluralitas* będzie ſądziła, niepotrzebne appellacyi dopuſzczenie; *aliter ſentiens* zdaniu więkſzości ſprzeciwiać ſię niepowinien.

Siodma Rezolucya N^ro. 261.

DNIA 3. MIESIĄCA GRUDNIA 1779. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. B... Chorążyca C... *2do.* Prawo Roku 1768. reaſſumuiąc Konſtytucyą 1670. Roku; oſtrzega: że appellacye z Grodow i Ziemſtw *a definitiva* tylko, dopuſzczone bydź maią; Konſtytucya 1775. Roku, ſprawy tylko *ſimplicis debiti*, *præciſa appellatione* ſądzić nakazała; lecz że w Uniwerſale Naſzym za zdaniem Rady względem Exekucyi Dekretow i Proceſſow wydanym, punkt o appellacyach ieſt w tych ſłowach: *Dekreta primæ Inſtantiæ od ktorych założona, gdy niedopuſzczona będzie appellacya, exekwowane bydź powinny:* ⸗ Czyli więc w ſprawach o długi gdzie zachodzi poznawanie praw zaſtawnych, gdzie zachodzą Dekreta *Ultimarum Inſtantiarum*, Grody maią moc niedopuſzczać appellacyi *a definitiva?* MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Ad 2dum* Ponieważ pokrzywdzonym wyrokami Sądow *Primæ Inſtantiæ* pozwalaią Prawa w niektorych ſprawach *a definitiva ſententia* appellować, Sądy zaś *Primæ Inſtantiæ* częſtokroć pomimo tych Praw, zakładanych appellacyi *a definitiva ſententia* niedopuſzczaią, i przez to uciążliwych Dekretow exekucyą, Obywatelow pokrzywdzaią; z tey przyczyny zalecamy: ażeby oprocz tych ſpraw w ktorych Prawa Roku 1670. 1768. i 1775. i inne *præciſa appellatione* ſądzić nakazuią, w innych ſprawach pozwolonych z Prawa appellacyi dopuſzczały: gdyż punkt w Uniwerſale pod dniem 28. Mieſiąca Maia Roku teraźnieyſzego wydanym, będący w ſłowach: " Co do drugiey " konwikcyi toż ſamo Prawo *eodem folio* iednę kondemnatę *poſt rem* " *iudicatam* naſtąpioną *pro plenaria convictione* deklaruiąc, mieć chce: " że po Dekrecie ktoregokolwiek Sądu lub Urzędu, ſprawę, czyli oſo-

bną

„ bną ſprawy kategoryą finalnie decyduiącym, ſatysfakcyą pod rygorem
„ publikaty naznaczaiącym, chociażby od ktorego założona, gdy niedo-
„ puſzczona będzie appellacya; naſtąpiona na terminie doścczynnym
„ kondemnata, czyli publikata, ieſt proceſs doſtatecznie konwinkuiący,
ma bydź rozumiany w tych ſprawach, ktore *præciſa appellatione* podług Praw *in minoribus ſubſelliis* ſądzone bydź powinny.

Oſma Rezolucya. N^ro. 340.

DNIA 18. MIESIĄCA KWIETNIA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Walentego J... Burgrabiego Grodzkiego W... *ex munere officii* czyniącego zapytanie naſtępuiące: Juryzdykcye Grodzkie podług opiſu Prawa wdawać ſię niepowinny w poznawanie tranzakcyi i kwitow, gdyż rodzay Spraw takowych Sądom Ziemſkim ieſt oddany. Więc gdyby ſię trafiło, że w takim rodzaiu Sprawy, Dekreta w Grodzie, od ktorych appellacya do Trybunału zakładana, ale niedopuſzczona była, zapadły, i z nich otrzymany proceſs; czyli Officyaliſta Grodzki takowy proceſs może exekwować? czyli tenże Officyaliſta za takowym proceſſem na tradycyą zieżdżaiący, maiąc ſobie czynioną impugnę, przy okazanych terminach przeciwko Dekretom Grodzkim, i o znieſienie proceſſu do Trybunału wydanych i w Manifeſtach zanieſionych, może udać ſię po pomoc Woyſkową? oraz czyli Departament Woyſkowy, w takowym przypadku też pomoc dodawać może? ile że Prawami *a minoribus ſubſelliis* oprocz niektorych rodzaiow Spraw appellacye do Trybunału ſą dozwolone; i nawet Rezolucya Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey na Memoryał U. B... wypadła deklarowała, w ſłowach naſtępuiących ⩶ „ Ponieważ pokrzy-
„ wdzonym wyrokami Sądow *Primæ Inſtantiæ* pozwalaią Prawa w nie-
„ ktorych Sprawach *a definitiva ſententia* appellować, Sądy zaś *Primæ In-*
„ *ſtantiæ* częſtokroć pomimo tych Praw, zakładanych appellacyi *a defi-*
„ *nitiva ſententia* niedopuſzczaią, i przez to uciążliwych Dekretow exe-
„ kucyą Obywatelow pokrzywdzaią; z tey przyczyny zalecamy: ażeby
„ oprocz tych ſpraw, w ktorych Prawa Ro: 1670. 1768. i 1775. i inne
„ *præciſa appellatione* ſądzić nakazuią, w innych ſprawach pozwolonych
„ z Prawa appellacyi dopuſzczały, gdyż punkt w Uniwerſale pod
„ dniem 28. Mieſiąca Maia Ro: 1779. wydany ma bydź rozumiany w
„ tych ſprawach, ktore *præciſa appellatione* podług Praw *in minoribus*
„ *ſubſelliis* ſądzone bydź powinny „ ⩶ Także Prawo Roku 1768. tit: ⩶ *Exekucya Dekretow* ⩶ te tylko Dekreta chce mieć w exekucyi, ktore podług Praw exekucyi podpadaią. Niemniey Prawo 1775. tit: ⩶ *Karność Woyskowa* ⩶ w ſłowach ⩶ *ktora inaczey tey rekwizycyi Hetmanowi nie uczyni*,

aż wszystkie stopnie w Prawie opisane dopełnione będą. = Wynika więc z tych Praw: iż Departament Woyskowy za Processem nielegalnym nie powinien dodawać pomocy Woyskowey, i Trybunały byłyby wcale nieczynne, gdyby od Dekretow Pierwszych Instancyi appellacye dopuszczane nie były, i exekucya onych następowała. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Iż gdy podobny przypadek się okaże, iak w żądaniu U. B..., na ktore wypadła Nasza za zdaniem Rady Rezolucya pod dniem *3cim* Miesiąca Grudnia Roku 1779. więc taż Rezolucya bydź może rozwiązaniem wątpliwości w ktorey U. J... do Nas i Rady przy Boku Naszym się udaie: a Prawo cytowane Roku 1768. w brzmieniu swoim iest iasne, tłomaczeniu niepodlegaiące, i inaczey rozumiane bydź niemoże, że tylko za legalnemi processami Officyalistowie Grodzcy w Koronie, na tradycye zieżdżać powinni.

DE ASSISTENTIA CONJUGALI, W SPRAWACH ZONY, DEKRETEM DUCHOWNYM SEPAROWANEY.

N^ro. 225.

DNIA 12. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy, w ktorym Ziemstwo Z... donosi przypadek następuiący: Urodzeni Ignacy i Tekla zawarli między sobą Tranzakcyą, przez ktorą ciż małżonkowie z wzaiemnych pokwitowali się zapisow. Nad to: ponieważ na tęż U. Teklę spadła Sukcessya po iey Bracie, niektorym podległa Processom, a U. Ignacy będąc z przyczyny swoiey własney fortuny licznemi obarczony processami, nie mogł żonie swoiey od rożnych (z substancyi na nią spadłey) pozywaney, i pozywaiącey, w żadnym Sądzie *præbere Assistentiam Maritalem*; też żoninę fortunę w processa wprowadzał. Do tego: gdy ciż Małżonkowie z przyczyn sobie wiadomych rozwodowy między sobą do Juryzdykcyi Duchowney formowali Proceś, i tam separacya między niemi nastąpiła, z tych powodow U. Ignacy przez Tranzakcyą 1777. Roku, Dnia 12. Miesiąca Września w Z... spisaną i Dekretem Sądu Polubownego, Roku tegoż i Dnia potwierdzoną, odstąpiwszy od wszelkiego Prawa do substancyi żony swoiey mianego, uwolnił też żonę swoią od assystencyi Małżeńskiey z Prawa iey przynależney, daiąc moc oney w każdym Sądzie i Urzędzie stawać *active* bez assystencyi. Gdy tedy przypadła Sprawa U. Ch: przeciwko U. Tekli w assystencyi męża swoiego pozwaney, Sąd Ziemski Z... na wniesione z Strony U. Ch: o dostatecznieyszą U. Tekli komparycyą, aby się w assystencyi męża pisała, żądanie zapatrzywszy się, że U. Tekla wyż rzeczoną Kom-

planacyą Dekretem Polubownym potwierdzoną, tudzież extraktem wydanym Rezolucyi Naſzey, za zdaniem Rady Nieuſtaiącey, pod dniem 23. Mieſiąca Stycznia, Roku teraźnieyſzego wypadłey (Sądowi właściwemu, ieżliby iaką upatrywał wątpliwość, po rozwiązanie oney do teyże Rady udać ſię zalecaiącey) u Sądu ſwoiego ſkłada; maiąc procz tego przed oczyma Prawa: *pierwſze:* 1768. Roku, *Actûs bonæ voluntatis* za niewzruſzone bydź deklaruiące; *drugie:* 1775. Wdowom nawet Kuratorow przydawać zalecaiące; *trzecie:* wielokrotnie aſſyſtencyą mężow dla żon nakazuiące; *czwarte nakoniec:* 1776. powagę Dekretow Sądu Polubownego i na Koronę rozciągaiące; Rezolucyą ſwoią na żądane polepſzenie komparycyi zawieſił do przyſzłey Sądow ſwoich kadencyi, a tey wątpliwości rozwiązania dopraſza ſię; Zaczym MY KROL, za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze ieżeli Dekret Duchowny ſeparacyą czyniący między tym Małżeńſtwem, naſtąpił *quò ad Thorum, & quò ad Bona*, i na zawſze; ieżeli z mocy tego Dekretu między ſeparowanemi Komplanacya, i Dekret Kompromiſſarſki onę potwierdzaiący, czyniąc podział ſubſtancyi, i uwalniaiąc ſię *ab aſſiſtentia Conjugali*, nie naſtąpiły pod żadnym pretextem *cum præjuditio tertii; ſeparata à Thoro & à Bonis* męża ſwoiego, bez aſſyſtencyi onego, do Sądu ſtawić ſię może.

DE COGNITIONE JURIUM.

Pierwſza Rezolucya Nro. 231.

DNIA 24. MIESIĄCA CZERWCA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy Dnia 25. Kwietnia Roku bieżącego w Kſięgach Grodu K... oblatowany, w ktorym Urząd Grodzki K... żąda rozwiązania w przypadkach wątpliwości niżey wyrażonych: *Trzecia.* Gdy dłużnicy w ſprawach *liquidi debiti* chroniąc ſię *à Judicato* w Grodzie, dla zyſkania *obſtante cognitione* Remiſſy, Manifeſta *contra Jura petendi* opponuią; czyli nie można Grodom pozwolić, władzy *cognitionis* w Sprawach dzieſięciu tyſięcy złotych nie przenoſzących, zwłaſzcza gdy Prawo 1768. Roku, Tranzakcye legalnie naſtąpione utwierdzaiąc, w przypadku onych odwołania, wſzelkiey kognicyi zabrania? MY KROL za zdaniem Rady &c. *Co do trzeciey:* Kiedy Prawa *in cognitionem Jurium petendi* Urzędom Grodzkim wdawać ſię zakazały, więc w porządku onych zachowania, takowe Sprawy *ad Forum competens* odſyłać należy: gdyż Prawo 1768. ważność Tranzakcyi utwierdzaiące mieć chce: ażeby tylko legalne Tranzakcye, *etiam obſtante reclamatione*, kognicyi nie podlegały, przez co kognicya (czy legalnie lub nielegalnie naſtąpiona Tranzakcya) nie ieſt znieſiona, a ta wyraźnie Grodom zakazana, wyiąwſzy Sprawy *minoris importantiæ*, w ktorych kognicya Prawami ieſt Grodom pozwolona.

Druga Rezolucya Nro. 254. *sub lit: A.*

DNIA 15. MIESIĄCA LIPCA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy, w ktorym Urząd Grodzki W... doprasza się NAS KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, rozwiązania niżey wyrażonych trudności: *Drugiey:* Taż Konstytucya 1768. Grodom *in cognitionem Jurium etiam & Manifestationis*, wdawać się nie kazała: Konstytucya zaś 1775. Roku, fol: 67. tit: = *Ustanowienie Prowizyi, i ubespieczenie Kredytorow* = o oddanie summ zapozwanych, *uti in simplici injuria* bez żadney dylacyi *præcisa appellatione* Grodom sądzić każe; Gdy więc kto kogo w takim przypadku zapozwie, a *debitor* unikaiąc satysfakcyi, Manifestem Kognicyą w tey mierze zaimplikuie, Grod czyli na fundamencie Konstytucyi 1768. Roku, sprawę do Ziemstwa ma odsyłać; czyli mocą Konstytucyi 1775. Roku, *uti in simplici injuria* sądzić? MY KROL za zdaniem Rady &c. *Na drugą:* Prawa Grodom *in cognitionem Jurium* wdawać się zakazuiące, nie są osłabione przez Konstytucyą 1775. Roku, tit: = *Ustanowienie Prowizyi i ubespieczenie Kredytorow* = ktore maią się rozumieć: że Sprawy *simplicis injuriæ*, zakazaney Grodom kognicyi w sobie nie maiące, bez żadney Dylacyi *præcisa appellatione & non obstante gravamine*, finalnie decydowane bydź maią. A przeto Urząd Grodzki W... Prawa 1768 go. dopełni, a Konstytucyi 1775. nie sprzeciwi się, gdy takowe Sprawy, *interveniente cognitione Juris*, *ad Forum competens* odsyłać będzie. Ażeby iednak rzeczone 1775. Roku Prawo, zamierzone sprawiedliwości przyniosło skutki, gdyby kto opponował Manifest, w ktorymby dostateczna oskarżenia *Juris petendi* nie znaydowała się przyczyna, tylko wyrazy oboiętne od samey zwłoki sprawiedliwości wyszukane, a przez to samo *cognitionem Juris* nie stanowiące, w ten czas Urząd Grodzki *non obstante tali Manifestatione* z mocy wyrażonego Prawa finalnie sądzić może.

DE COMMUNICATIONE DOCUMENTORUM.

Pierwsza Rezolucya Nro. 246.

DNIA 4. MIESIĄCA LIPCA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Urzędu Grodzkiego L... w ktorym *naprzod* wytłomaczenia Prawa 1768. Roku, fol: 217. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = *Communicationem Documentorum* uchwalaiącego; *po-*

wtore:

wtore: ieżeli w porządku exekucyi tego Prawa strona na zwłokę sprawiedliwości *Communicationem Documentorum* biorąca, a Dekretowi teyże kommunikacyi zadość nie czyniąca, nie powinnaby bydź karana, iako przed tym Prawem *contraveniens* Dekretowi *dilationis ad munimenta* karana bywała? Rezolucyi od Nas i Rady &c. doprasza się; MY KROL za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Iż gdy wyżey wyrażone Prawo, zniosło instancyą *dilationis ad munimenta*, tym samym i rygor *supra contravenientes* takowym dylacyom ściągniony, iest uchylony: zwłaszcza gdy toż samo Prawo *Communicationem Documentorum* zamiast *dilationis ad munimenta* w sprawach zadawnionych od lat 10. i wyżey ustanawiaiąc: " teyże instancyi *Communicationis Documentorum in qua-* „ *vis Prima Instantia transgredi, sub nullitate secus-factorum* zakazuie; „ a przeto i Urząd Grodzki L... wykonywaiąc tegoż Prawa przepisy, *ad literam* one wypełniać powinien, *non præjudicando* Konstytucyi 1775. Roku, fol: 67. tit: ⇌ *Ustanowienie Prowizyi, i ubespieczenie Kredytorow.* ⇌

Druga Rezolucya Nro. 368.

DNIA 17. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Urząd N.... &c. żąda od Nas i Rady Nieustaiącey obiaśnienia: *W pierwszym:* Konstytucya 1768. Roku titulo ⇌ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⇌ w sprawach od lat 10. zadawnionych, *locô dilationis ad munimenta*, kommunikacyą nakazuiącą, dwoiako bydź może rozumiana; raz: że ta Konstytucya w słowach: " aby *in primo termino* nakazywa- „ na była kommunikacya, *mediante comprobatione juratoria*, przez stro- „ ny osobiście stawaiące „ mieć chce stron osobistość, na tey *in primo termino* Kadencyi; oraz kommunikacyą *Documentorum*, i oney zaprzysiężenie: słowa zaś *pro sequenti Cadentia Judiciorum*, zdaią się chcieć w kommunikowanych i zaprzysiężonych *in primo termino* Dokumentach, rozpatrywania stron *pro sequenti Cadentia ad dijudicandum.* A gdy niżey taż mowi Konstytucya: Ze spisanie Summaryuszow zawsze *in Cadentia peragi* powinno; można rozumieć: że na pierwszey *ex primo termino* Kadencyi, a nie na drugiey. Nakoniec, gdy taż Konstytucya mowi: *Dijudicatio* zaś *Causæ ex eisdem Documentis communicatis*, dopiero na przyszłey Kadencyi *subsequi* ma; wspiera to pierwsze rozumienie, że nie na trzeciey, lecz na drugiey następuiącey *post primum terminum* Kadencyi. I za takowym tłómaczeniem nie byłaby zwłoka sprawiedliwości aż do trzeciey Kadencyi. Drugi raz: taż Konstytucya iest rozumiana, tak, iak z niey sądzenie wdrożyło się: *In primo termino* strony osobiście nie staią, nie kommunikuią, i nie

zaprzyſięgaią; tylko za wnieſieniem ſtrony, że ieſt *inveterata Cauſa*; wypada Dekret *dilationis communicationis Documentorum ad proximos*, dopiero *in proximis* ſtrony oſobiście z Dokumentami ſtawaią, Summaryuſze piſzą, i zaprzyſięgaią; a ſądzenie ſprawy znowu zawieſza ſię do przyſzłey, to ieſt do trzeciey Kadencyi. Czyli więc takowe w zwyczay wzięte ſądzenie, zgadza ſię z myślą Konſtytucyi: czyli też ma bydź ſkrocone podług wyżey wyrażonego tey Konſtytucyi rozumienia? MY KROL za zdaniem Rady &c. daiemy Rezolucyą: *Na pierwſzy:* Iż gdy Konſtytucya 1768. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 217. §. 2. w ſłowach: " Zapobiegaiąc enerwacyom ſtron prawuiących ſię; „ ſtanowiemy: Aby w ſprawach zadawnionych od lat dzieſięciu i wy„ żey *in primo termino* tak w Grodach, iako i w Ziemſtwie *locô dila-* „ *tionis ad munimenta* nakazywana była Kommunikacya *Documentorum* „ *per partes utraſque mediante comprobatione juratoria* przez ſtrony oſobi„ ście ſtawaiące *pro ſequenti Cadentia Judiciorum* „ wyraźnie nie na pierwſzey *ex citatione* Kandencyi, ale na drugiey czynić Kommunikacyą każe; a w poźnieyſzym ſwoim wyrazie, w ſłowach: " *Diſſudica-* „ *tio* zaś *Cauſæ ex iiſdem Documentis communicatis*, dopiero na przyſzłey „ Kadencyi *ſubſequi* ma „ wyraźnie uczy: iż rozſądzenie ſprawy nie na tey Kadencyi, na ktorey czyni ſię Kommunikacya, ale na przyſzłey dopiero *ſubſequi* ma; i na mocy tego Prawa, iak donieſienie Urzędu N... uczy, zwyczay z tym Prawem zgodny uſtanowiony zoſtał; przeto bez naruſzenia Prawa odmienionym bydź nie może.

Trzecia Rezolucya. N$^{ro.}$ 61.

DNIA 20. MIESIĄCA LUTEGO 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport, w ktorym Sąd Ziemſki Z... dopraſza ſię wytłomaczenia Prawa 1768. Roku, tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 217. z okoliczności naſtępuiących: *Pierwſzey:* Gdy toż Prawo znoſząc *dilationem ad munimenta*, w ſprawach od lat dzieſięciu i wyżey zadawnionych, uſtanowiło Kommunikacyą Dokumentow; czyli więc w tych tylko ſprawach ma bydź nakazywana Kommunikacya, w ktorych bywała przedtym *dilatio ad munimenta* zażywana? czyli też we wſzelkich prawnych, nie wyimuiąc ſpraw *exemptionum*, i innych uprzywileiowanych od wſzelkich dylacyi? *Drugiey:* Gdy na drugiey Kadencyi Sądow ſtrona nie ſtawi ſię, i wypadłey Sentencyi *Communicationis Documentorum* zadoſyć nie czyni; iak na trzecim terminie (gdzie iuż oſtateczne naſtąpić powinno rozſądzenie) Sąd ma poſtępować: czyli ſtrona kontrawencyą czyniąca, na kommunikowane tylko i zaprzyſiężone iedney ſtrony Dokumenta, odpowiadać, i ſądzona bydź ma? czyli

luitis pœnis contraventionis, może ieſzcze mieć *beneficium* dopełnienia Kommunikacyi na tym trzecim terminie *peremptorie*; czyli znowu aż na czwartym? *Trzeciey:* Czyli w ſprawach *communicationis*, iako do zaprzyſiężenia oſobiſtości wyciągaiących, *dilatio pro majori*, *ſuſpenſa ex quo* Senator, Miniſter, Poſeł, może mieć mieyſce? niemniey *dilationes pro majori*, czyli tylko w ſprawach oſobiſtości wyciągaiących; czyli we wſzelkich ważne bydź maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. tę daiemy Rezolucyą: *Co do pierwſzey okoliczności:* Wyżey wyrażone Prawo, w tych tylko ſzczegulnie ſprawach, od lat dzieſięciu, lub wyżey zadawnionych, Kommunikacyą Dokumentow nakazuie, w ktorych przedtym na fundamencie Praw, dylacye *ad munimenta* używane były. *Co do drugiey:* Gdy na drugim terminie ſtrona *per communicationem Documentorum* ſentencyi na pierwſzey kadencyi wypadłey, zadoſyć nie czyni; na trzecim terminie może mieć ieſzcze *beneficium* kommunikowania Dokumentow ſwoich: czego gdy nie uczyni, iuż na tym ſamym trzecim terminie, finalnie podług tegoż Prawa, ſądzona bydź ma. A że ta Inſtancya *communicationis* podług Prawa *tranſgredi* nie powinna, i choćby oney ſtrony nie potrzebowały, Sąd *primæ Inſtantiæ*, dopełniaiąc Prawo, onę nakazywać muſi; przeto ſtoſuiąc ſię do Rezolucyi Naſzey dla Grodu L... pod dniem czwartym Lipca, Roku zeſzłego za zdaniem Rady wydaney, deklaruiemy: Że kto ſentencyi *communicationis Documentorum* zadoſyć nie uczyni, iako *ſuccumbens in negotio*, za kontrawencyą karanym bydź nie ma. *Co do trzeciey nakoniec:* Gdy za poprzedzaiącą przyſięgą kommunikacya Dokumentow naſtępuie, a przez to ſtrona oſobiście ſtawać obowiązana; przeto *dilationes pro majori* i ſuſpenſy, iak ſą Prawami opiſane, ważną w Sądzie excepcyą mieć powinny: dla tego dylacye *pro majori*, w Sprawach oſobiſtości nie wyciągaiących, ważney excepcyi czynić nie mogą.

Czwarta Rezolucya N^{ro.} 118.

DNIA 28. MIESIĄCA KWIETNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Sąd Ziemſki K... dopraſza ſię wytłomaczenia Praw &c. *Drugiey:* Konſtytucyą 1775. Roku dla Sierot Opiekunowie, dla Wdow Kuratorowie ſą oſtrzeżeni: z powodu tego Prawa, Wdowy niektore dożywocia maiące, unikaiąc rozſądzenia, nayprzod żądaią *dilationem* kommunikacyi Dokumentow, na fundamencie Konſtytucyi 1768., po tey wyſzłey domagaią ſię wyznaczenia *Minorennibus* Opiekunow, daley pretenduią, aby miały przydanego Kuratora, i tak pięć kadencyi ſamemi dylacyami z Konſtytucyi wyżey wzmiankowaney wynikaiącemi, Wierzycielow przedłużaią: Czyli więc

Wdowy utrzymuiące się przy dożywociu, mogą żądać Opiekunow i Kuratorow? i czyli Wdowy w sprawach uczynkowych iuż za wdowieństwa wynikłych, powinny używać dylacyi wyznaczenia Kuratora? oraz Kurator iak się ma rozumieć: czyli ten, co należy w sprawie; czyli ten, ktorego sobie wdowa życzy, choć nie iest w Palestrze? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do drugiey:* Lubo Konstytucya 1775. Roku, Opiekunow dla Sierot małoletnich, a Kuratorow dla Wdow, gdy tego żądać będą, nadanie dozwoliła; nie wymaga przez to, ażeby Wdowy dla zwłoki sprawiedliwości żądaiąc dodania Opiekunow albo Kuratorow, do dylacyi onych dodania zabierały się. Przeto Sąd dopełniaiąc wyżey rzeczone Prawo, żądanych Opiekunow albo Kuratorow dodawać może, a odciąwszy nieprawnie żądaną dylacyą, w Sprawie postępować nakaże: ile gdy przez Rezolucyą Naszą za zdaniem Rady dla Grodu Radomskiego na dniu iedenastym Stycznia Roku bieżącego nastąpioną, iest deklarowano: że Kuratorowie na żądanie Wdow dodani, iako opieką i rządem Substancyi nie obowiązani, *ad comparendum peremptoriè* Pozwami ciągnieni bydź nie powinni: a Kurator nie inaczey ma bydź rozumiany, tylko ktory na żądanie Wdowy sądownie dodany będzie.

Piąta Rezolucya N^ro. 61.

DNIA 26. MIESIĄCA STYCZNIA 1781. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym UU. Z... Pisarz Grodzki P... i Marcin C... Komornik Ziemski C... Dekretem Assessorskim wyznaczeni Kommissarze, dopraszaią się obiaśnienia Prawa, w następuiącey okoliczności: Kommissarze na pewną Kommissyą Dekretem Assessorskim wyznaczeni, ziechawszy się w liczbie czternastu na tę Kommissyą, po załatwieniu komportacyi dokumentow, i zaprzysiężeniu oneyże, gdy do wykonania dalszych reguł Dekretu Assessorskiego zabierali się, strona powodowa alleguiąc Prawo 1764. Ro: titulo = *Ordynacya Sądow Zadwornych Assessorskich* = w słowach: " Co i w sprawach z Kommissyi do „ Assessoryi *per appellationem* powracaiących się, gdyby *in tractu* iey, „ podobna kommunikacya nie nastąpiła, zachowane mieć chcemy „ domagała się dylacyi czteroniedzielney dla uskutecznienia kommunikacyi dokumentow: i lubo strona zapozwana przekładała: że w pomienionym prawie, to słowo *in tractu* czas kommunikacyi dokumentow nie dłuższy, iak Kommissya zabawić może, oznacza; Kommissye zaś czasem nad dwa lub trzy dni nie trwaią, że niezliczone przykłady znayduią się, że naywięcey tydzień pozwalano na Kommissyach czasu dla kommunikacyi dokumentow: że nakoniec między regułami dla Kommissyi w De-

krecie

krecie Aſſeſſorſkim wyrażonemi, nie było żadney wzmianki, o wyznaczeniu czaſu do kommunikacyi: z tym wſzyſtkim wnieſienie ſtrony powodowey ſprawiło, że ſię Kommiſſarze w ſentencyi ſwoiey rozpiſali, determinuiąc dylacyą kommunikacyi dokumentow do niedziel czterech: zkąd wynikło, że Kommiſſya *in contumaciam* ſtrony powodowey kontynuować ſię muſiała. Dopraſzaią ſię więc wyżey wzmiankowani Kommiſſarze obiaśnienia wyżey cytowanego Prawa; czyli na Kommiſſyach z Dekretu Aſſeſſorſkiego zapadłych, lubo nie będzie w Dekrecie przepiſana reguła pozwalania dylacyi dla kommunikacyi dokumentow, koniecznie iednak potrzeba wyznaczyć czaſu przeciąg do niedziel czterech teyże dylacyi, chociażby ſtrona pozwana oney nie żądała? czyli też na tychże Kommiſſyach komportacya dokumentow na ſtole, i wolne onych *in tractu* Kommiſſyi, od ſtron przeglądanie, rozumieć ſię ma za kommunikacyą dokumentow doſtateczną? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Ze gdy w Sądzie teyże Kommiſſyi naſtąpiły rozpiſy, poznanie onych nie do Rady lecz do Aſſeſſoryi należy. Co ſię zaś tycze wyżey wyrażonego 1764. Roku Prawa; to ma bydź rozumiane: iż kiedy Sąd Kommiſſyiny Dekretem Aſſeſſorſkim wyznaczony komportacyą wzaiemną dokumentow nakaże, na ten czas nie koniecznie potrzebna dylacya *communicationis* do niedziel czterech, ktora mogłaby bydź uciążliwością dla ſtron, i pomnożeniem expenſy; lecz pomieniony Sąd Kommiſſyiny, dla wzaiemnego przeyrzenia dokumentow komportowanych, czaſu do tego potrzebnego, podług okoliczności wymagaiących pozwolić może, nie czyniąc limity pod pretextem teyże kommunikacyi dokumentow.

O DEKLARACYACH TRYBUNALSKICH, CZY MAIĄ MOC WYROKU SĄDOWEGO?

N^ro. 394.

DNIA 28. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Ur. S... użala ſię: Iż gdy podług Prawa 1768. Roku, zyſkał Dekret *executionis* w Trybunale N... na UU. TT... i U. B... na tenże Trybunał z Woiewodztwa Podolſkiego Deputacie; pózniey iak we dwa Mieſiące na wnieſioną od iedney ſtrony illacyą przez naſtąpioną tegoż Trybunału deklaracyą rzeczony Dekret *executionis* zoſtał przeiſtoczony: dopraſza ſię od NAS KROLA, za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey Rezolucyi: Ażeby pomimo deklaracyi na iednoſtronną illacyą przeciwko wyraźnemu Prawu 1768. Roku, fol. 209. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = w

słowach: " a po przeczytanym Dekrecie, illacye przez Patronow *in-*
" *stantanee* tylko dopuszczane bydź maią; a gdyby ktożkolwiek z Pa-
" lestry, drugiego albo trzeciego dnia po przeczytanym Dekrecie *pro-*
" *pter solam elusionem & tentationem Judicii in re decisa*, dla przewrocenia
" lub odmienienia Dekretu, illacyą wnosić ważył się, i Dekret prze-
" mieniać; takowy *unà cum parte sessione Turris ad instantiam alterius par-*
" *tis*, przez cztery Niedziele, i tysiącem grzywien karany bydź ma.
" Przewrocony zaś *per illationem in essentiali* Dekret, *ipso facto nullita-*
" *tis* poczytuiemy " wypadły Dekret *executionis* prawnie nastąpiony,
miał swoie podług Prawa *per traditionem* exekucyą. Przeciwnie Try-
bunał w odpowiedzi swoiey przez Ur. P... mieysce Ur. Marszałka pod
ten czas zastępuiącego daney, twierdzi: Iż gdy Ur. S... nie podług
przepisu Prawa 1768. tit: ⊏ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⊏ wpis
uczynił; ktore nakazuie, ażeby na wpisach tak powodow, iako i po-
zwanych, imiona i przezwiska wyrażane były; że gdy terminem swo-
im Ur. B... Deputata Podolskiego nie pociągał, subiekcyi podług Pra-
wa maiąc sprawę z Deputatem nie okazywał, ani osobiście do zezwo-
lenia na *Judicatum* stawił się, i niedopełniwszy tych żądanych z Pra-
wa formalności, Dekret *executionis* otrzymał; z takowych przyczyn
Trybunał przez deklaracyą swoię Ur. B... Deputata od rygoru Dekre-
tu *executionis* podstępnie otrzymanego uwolnił. MY KROL za zda-
niem Rady &c. ninieyszą daiemy rezolucyą: Iż deklaracya Trybuna-
łu w rzeczach iedynie do Ordynacyi Sądowey onego ściągaiących się,
będąc Prawem dozwolona; naruszać nigdy nie może Dekretu we wszy-
stkich prawnych uroczystościach nastąpionego.

O DEKRETACH W TYM SAMYM, W KTORYM ZAPADŁY SĄDZIE, PRZEISTOCZONYCH.

N^ro. 4.

DNIA 2. MIESIĄCA STYCZNIA 1778. ROKU.

NA Memoryał Ur. Stefana, w ktorym zanosi użalenia swoie prze-
ciwko Urzędowi Grodzkiemu Ł... Iż ten nastąpiony w Sądzie swo-
im Dekret, sprawę iego z Ur. S... Starostą O... finalnie decyduiący,
przez powtorny swoy wyrok zupełnie odmienił: doprasza się pierwsze-
go Dekretu, i processu prawnie nastąpionych exekucyi, albo tey spra-
wy do Ziemstwa Ł... odesłania; MY KROL za zdaniem Rady &c.
gdy po upłynionym cztero-niedzielnym czasie kommunikacyi, tak od
Ur. S... Starosty O... iako i Urzędu Grodzkiego Ł... żadney na ten-
że Memoryał nie odbieramy odpowiedzi, tę nań daiemy Rezolucyą:

Że Rada Nieuſtaiąca nie maiąca mocy Sądowey, ani Dekretow rozeznawać, ani ſpraw do Sądu odſyłać nie może; ale iako Prawa wſzelkim Urzędom i Juryzdykcyom Sądowym, ſwoie Dekreta odmieniać, i przeſądzać zabraniaią, tak tym bardziey Sądy *Primæ Inſtantiæ*, mocą tych Praw ſą związane, ktorych Dekreta wyżſzych Sądow rozeznaniu podlegaią. A zatym tenże Ur. Stefan ma otwartą drogę dochodzić prozekucyi Dekretu i proceſſu ſwoiego; ktorey Dekret powtorny, pierwſzemu przeciwny (iako z Prawem niezgodny) tamować nie może.

O DEKRETACH ZIAZDOWYCH ROZPISOWYCH.

N^ro. 245.

DNIA 12. MIESIĄCA LISTOPADA 1779. ROKU.

ROzwięzuiąc wątpliwości od Ziemſtwa Ł... do Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey podane *1mo.* — Jeżeli Oſoby ſądowe, rozpiſowe ziazdowe Dekreta feruiące, o uciążliwość obiedwie oſkarzone, na rozeznanie takowych Dekretow w ſądzie zupełnym zaſiadać mogą? czyli też podług Statutu Litewſkiego, w rozdziale 10. artykule 10. innych Obywatelow, na mieyſce ſwoie zaſadzać maią? albo też według Praw 1768. Ro: pierwſzego *inter articulos ſeparatos*, fol. 89. ażeby wſzyſtkie *ſubalternæ Jurisdictiones de malè geſto officio*, w Trybunale ſprawowały ſię nakazuiącego, drugiego folio 219. rozpiſowe Dekreta Trybunałom poznawać zalecaiącego, Sprawa takowa w Trybunale ſądzona bydź ma? — MY KROL za zdaniem Rady &c. w ninieyſzy odpowiadamy ſpoſob. *Ad 1mum.* Iż ſentencya rozpiſowa na kondeſcenſyi, Sędziego, Podſędka lub Piſarza w ſprawach Obywatelſkich, nie może bydź nazwana ſprawą właſną Sędziego, podpadaiącą pod Statut Litewſki w rozdziale 4. art: 4. i pod Konſtytucyą 1557. vol. 2. fol. 606. dozwalaiącą zaſadzić na mieyſcu Sądowey Oſoby Subdelegata. Rzeczona albowiem Konſtytucya, a w ſzczegulności Statut wzmiankowany, podług ktorego Woiewodztwo Wołyńſkie ſądzi ſię, *titulo* = Aby Oſoby Urzędowe ſami ſądzili nie kto inſzy na Ich mieyſcu = Y o tym = gdyby kto z nich zachorzał, albo ſwoie właſne ſprawy w inſzym albo w tymże Powiecie miał &c. = wyrażony ieſt w ſłowach = " A gdzieby ktory z tych Urzędnikow Ziem-
„ ſkich ſądowych, u tegoż Sądu gdzie ſam Urzędnikiem ieſt, miał wła-
„ ſne ſprawy ſwoie, tak o zapozwy, iako gdyby i zeznanie iakie czynić
„ miał komu, albo kto iemu, tedy takimże obyczaiem oni dwa Urzędni-
„ cy z Szlachtą na mieyſce iego, innego obrać maią, iako wyżey opiſa-
„ no, a na tę iego ſprawę obrany bez przyſięgi ſprawować ma = „ ieſt ia-

ſny: i nie może inaczey bydź tłomaczony, tylko: gdy Sędzia ma ſprawę ſwoią o rzecz właſną iako Obywatel, lub kto przeciwko niemu o rzecz iego iako przeciwko Obywatelowi; w takowym przypadku ſam zaſiadać i ſądzić nie może, ale Subdelegat na mieyſcu iego podług Praw wyżſzych zaſadzony. Co ſię zaś tycze ſpraw z Urzędu ſądowego wynikaiących, zaſkarżeń i obiekcyi przeciwko Sędziom ziazdowym, o rozpiſową ſentencyą? iaſna ieſt Konſtytucya 1768. fol. 219. i rodzaie takowych obiekcyi, i rozſądzenie dokąd przynależy, wyrażaiąca. Jaśniey zaś mowi tegoż ſamego Roku Konſtytucya, *inter Jura Cardinalia, articulo 7mo.* fol. 89. w ſłowach ⸗ " Sędziowie iednak Ziemſcy, Urzędy Grodzkie, i „ wſzyſtkie *ſubalternæ Juriſdictiones*, od ktorych idą appellacye, *de malè* „ *geſto Officio* w Trybunałach odpowiadać, & *Judicatum* ich *pati* będą „ powinni ⸗ „ ktora nie excypuie Sędziow Grodzkich, lub Ziemſkich z Dekretow ſwoich na kondeſcenſyach rozpiſuiących ſię, i o toż Urzędu zaſkarżonych.

O DEPUTATACH NA TRYBUNAŁ.

Pierwſza Rezolucya N^{ro.} 94.

DNIA 21. MIESIĄCA MARCA 1777. ROKU.

NA Memoryał Ur. Jana, i Odpowiedź nań Wielebnego Xiędza Prezydenta Trybunału Głownego Koronnego MY KROL za zdaniem Rady &c. ninieyſzą daiemy Rezolucyą: Iż gdy wyraźnie okazuie ſię: że Ur. Jozef, Deputat na Trybunał z Woiewodztwa Gnieźnieńſkiego, za przypadnieniem ſprawy, iako zapozwany przez Ur. Jana, na niey nie zaſiadał; zaczym i zaſkarżenie tegoż Ur. Jana, zdaie ſię bydź nieſłuſzne, i boiaźń z tego Sądu niewczeſna. A że nienależy do Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey wchodzić w ſzczegolności ſpraw Obywatelſkich, a dopieroż decydować o nieſłuſzności Dekretow, lub one zawieſzać; przeto prawność w ſwoim ſtopniu upoważniaiącą Dekreta Trybunalſkie zoſtawuiąc, na zapytanie tylko Ur. Jana, o wytłomaczenie Prawa, czyli ſprawa iego z iedney, a Ur. KK. i Ur. Jozefem z drugiey ſtrony zachodząca, na mocy dwoch Konſtytucyi 1726. i 1768. Roku (*ex quo*, że tenże Ur. Jozef będąc na Trybunał teraźnieyſzy Deputatem w nią wchodzi) ma bydź do Trybunału przyſzłego odeſłana? odpowiadaiąc, deklaruiemy: Iż Konſtytucye tak 1670. fol. 64. titulo ⸗ *Sprawy Deputackie na Trybunale* ⸗ iako też 1726. tit: ⸗ *Trybunał Głowny Koronny* ⸗ fol. 420. art. 10. i 1768. Roku tit: ⸗ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⸗ fol. 214, ſłużą bardziey ſtronom, aby mogły Deputatow zapozywać; Na tych zaś przepiſuią ſzczegolnie, aby ſpraw z

Akto-

Aktoratow własnych nie mieli, a gdy zapozwanemi zostaną do sądzenia spraw *ex reatu proprio*, nie zasiadali, *sub nullitate Decretorum* w słowach wyraźnych Prawa: " oraz reassumuiąc Prawo 1726. zakazuie-„ my: aby żaden Deputat w sprawie lub własney, lub żony, lub dzie-„ ci swoich, albo w sprawie *via evictionis* do siebie należącey, tudzież „ w sprawie *pupillorum*, ktorychby był opiekunem, *tam ex actoratu* „ *quam reatu*, sądzić się nie mogł, i sprawy takowe na drugi Trybu-„ nał odesłane bydź maią: Wolność iednak zostawiamy stronie, ktora „ z Deputatem maiąc sprawę, sama osobiście, a nie przez Plenipo-„ tentow stawaiąca, *Judicato* by się poddać chciała, sprawę promowo-„ wać, i Deputat w takowym przypadku Remissy żądać nie ma. „ Rezolucyą tę &c.

Druga Rezolucya N^ro. 363.

Dnia 14. Miesiąca PAŹDZIERNIKA 1777. Roku.

Rezolwuiąc Memoryały, z ktorych w pierwszym Ur. G... żaląc się na Ur. P... na Trybunał Koronny Deputata z Woiewodztwa N... iż ten naciągaiąc Prawo 1768. Roku tit: ⥃ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⥃ fol. 200. o regestrze *directi Mandati* uchwalone, intentował proceß Ur. G... z tegoż regestru, o zabranie podwod z lasu, o extradycyą poddanego, i opisanie pozwami do Ziemstwa B... wydanemi; ktorym processem Urodzonego żalącego się w Trybunale konwinkuie, i w inszych iego sprawach *locum standi* w Trybunale tamuie: dopraszа się wytłomaczenia wyż rzeczonego Prawa: Czyli w takowych sprawach, iuż *ad forum competens* wytoczonych, może Deputat pozywać, i przewodzić procesß legalnie z regestru *directi Mandati*, szczegolnie na sprawy *violatæ Securitatis Tribunalitiæ intra mœnia Civitatis* przeznaczonego? W drugim zaś Ur. P... Deputat twierdząc, iż na fundamencie Konstytucyi 1670. Roku, bespieczeństwo osob, i dobr funkcyą Deputacką sprawuiących upewniaiącey, intentował processß do Trybunału Ur. G... o poczynione w Dobrach wiolencye: doprasza się; aby tenże Ur. G... w Trybunale iako Sądzie przyzwoitym sprawił się. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: że gdy Prawo 1670. Roku vol. V. fol. 64. tit: ⥃ *Sprawy Deputackie na Trybunale* ⥃ w całey swoiey osnowie, a mianowicie w słowach: " więc „ też nie ma Deputat, *per terminum tactum* w tym Trybunale, do kto-„ rego Deputatem obrany, nikogo ewokować, *etiam consensu Judicii* „ *accedente*; a to *sub nullitate condemnationis*, ktorą Kondemnatę *sine li-* „ *teris salvi conductûs* przyszły Trybunał kassować ma, *cum pœnis ar-* „ *bitrariis super obtinente, exceptis causis violentiarum, in persona euntis*,

„ *redeuntis*, i w Lublinie *residendis Deputati*, małżonki, dzieci, sług i „ dobr iego, *commissarum* „ upewniaiąc dla Deputatow, osob ich familii, i dobr, bespieczeństwo, inne wszelkie sprawy *tam ex actoratu quàm reatu* onych w Trybunale popierać zakazuie; nie powinno bydź rozumiane o dobrach Deputata generalnie wszystkich; przez coby żadne sprawy excypowane tymże Prawem nie zostały, ale szczegolnie o dobrach, a raczey o ruchomościach Deputata na Trybunał przyieżdżaiącego, tam będącego, i ztamtąd powracaiącego. Niemniey gdy Prawo 1768. Roku, fol. 200. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = mowi: " Szosty regestr *directi Mandati*, w ktorym iedynie sprawy *vio-* „ *latæ Securitatis Tribunalitiæ*, *intra mœnia Civitatis*, osobom Sędziow Try- „ bunalskich, lub ich *actualiter* służącym popełnione, w ktory *includi* „ *penitùs* nie maią sprawy *aliarum violentiarum* z procederow prawnych „ *emanantium*, ale tylko szczegolnie sprawy gwałcące bespieczeństwo „ osob Sędziowskich, & *eorum familiæ*; bądź to w Trybunale będących, „ bądź na Trybunał przyieżdżaiących, albo z Trybunału powracaią- „ cych „ szczegolnie zapewnić chce Sądu Sędziow Trybunalskich, i onym aktualnie służących, *intra mœnia Civitatis* ubespieczenie, i tylko w przypadku takowego bespieczeństwa naruszenia, regestr *directi Mandati* do prawney prozekucyi, i sądzenia przeznacza, i wyraźnie generalność dobr exkluduie; przeto o inne wiolencye, lub z procederu prawnego wynikaiące sprawy, żadnym pretextem do tego regestru pociągane bydź nie powinny, ktore *etiam stante functione* Deputata, *in foro competenti* rozsądzane bydź maią. A że też same Prawa, a mianowicie 1768. Roku, fol. 214. mowi: " Deputat zaś w czasie funkcyi „ swoiey, bądź przytomny, bądź nie, nikogo wzdawać nie ma; i ta- „ kowa kondemnata, gdyby otrzymana była, szkodzić nikomu nie po- „ winna, ani *in sublationem Processûs* wchodzić; wyiąwszy sprawy *ex* „ *re læsæ Securitatis* na osobie Deputata *stante ejus functione*, w ktorych „ nie stawaiącą stronę wzdawać Deputatowi moc się udziela „ same onego wyrazy takowy regestr za nieprzyzwoity uznaią.

Trzecia Rezolucya. N^ro. 373.

DNIA 17. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Ur. J... zapytuie się: Jeżeli strona w sprawie z Deputatem, poddawszy się raz *Judicato* Trybunału, w tey samey sprawie na drugim terminie, mieć może wolność dopraszania się podług Prawa, *ad futurum Tribunal* remissy, *ex quo Judex*? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy Prawo 1768. Roku, fol. 214. tit: = *Złączenie Trybunału Koron-*

nego ll w słowach: " wolność iednak zostawiamy stronie, ktora z De-
„ putatem maiąc sprawę, sama osobiście, a nie przez Plenipotentow
„ stawaiąca, *Judicato* by się poddać chciała, sprawę promowować; i
„ Deputat w takowym przypadku remissy *ex quo Judex*, upraszać
„ nie może: *in casum recessus*, stronie na Deputacie Kondemnatę zy-
„ skiwać pozwala się „ tę wolność stronie tylko maiącey sprawę z
Deputatem dało; przeto taż strona ilekroć podobać się iey będzie,
tylekroć mieć wolność żądania tey remissy może, a nie Deputat.

Czwarta Rezolucya N^ro. 144.

DNIA 12. MIESIĄCA MAIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. J... Pisarz Grodzki P... z Urzędu swoiego doprasza się wytłomaczenia Prawa Roku 1726. Deputatom Trybunału dobr nabywać *stante functione* zakazuiącego: Czyli to Prawo *utrumque Collegium* Deputatow Swieckich i Duchownych *ligare* powinno? oraz, czyli i Dobr Mieyskich nabywanie zakazuie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że wyżey rzeczone Roku 1726. Prawo, fol. 420. tit: = *Trybunał Głowny Koronny* = w nastepuiących wyrazach będące: " waruiemy i to, ażeby Marszał-
„ kowie i Deputaci podczas funkcyi swoiey żadnych dobr, ani dzie-
„ dzictwem, ani iakimkolwiek sposobem nie nabywali, ani kontra-
„ ktowali *in ordine* do nabycia, (oprocz arendy dla wygody swoiey)
„ *sub nullitate* tranzakcyi, ktore *pro cassabilibus* mieć chcemy „ z generalności, ani Deputatow Duchownych, ani nabywania dobr Mieyskich nie excypuie; przeto nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko, że wszystkim, tak Swieckim, iako i Duchownym Deputatom, Sędziom Trybunalskim, wszelkich Dobr, bądź Ziemskich, bądź Mieyskich, lub inney iakieykolwiek natury nabywać, o nie kontraktować, *stante functione* onych, pod nieważnością tranzakcyi zakazało.

Piąta Rezolucya N^ro. 245. *sub lit: B.*

DNIA 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. W... doprasza się wytłomaczenia Prawa w niżey wyrażoney wątpliwości: Prawo 1768. Ru, pod tytułem = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 214. względem poddania się strony *Judicato* osobiście tymże Prawem stawać obowią-

zaney (gdyby z Deputatem była sprawa) nie obiaśniło dostatecznie, czyli strona powodowa w konkurrencyi wielu osob składaiąca się, i w kilku tylko osobach osobiście piszące się, a w innych dla gwałtownych i publicznych okoliczności przez Plenipotenta dokładną dyktuie subiekcyą, lub nie? i na fundamencie tym sposobem zapisaney subiekcyi, czyli powinna zyskiwać *Judicatum sinè beneficio remissy, ex quo Judex deputatus?* to iest, czyli dyktuiąc subiekcyą, każdy w termin stanąć powinien osobiście koniecznie? czyli też gdy dwoch tylko zapisuią subiekcyą, w niemożności znaydowania się przytomnie wszystkim, zadosyć staie się Prawu, lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey rzeczone 1768. Roku Prawo dla tego stronie z Deputatem sprawę maiącey, gdy zechce, osobiście *Judicato* poddawać się nakazuie, ażeby przez Plenipotentow czynione subiekcye, częstokroć pomimo woli Pryncypałow następować mogące, onych nie pokrzywdzały; ale gdy w podobnym przypadku strona powodowa z wielu wspoł-Aktorow składaiąca się, częścią osobiście, częścią przez umocowanych specyalnie do tego Plenipotentow z Deputatem sądzić się zechce, i *Judicato* podda się; takowa subiekcya ważność swoią mieć powinna, i po niey nastąpione, bądź Sądowe wyroki, bądź processa, pod pretextem iednego nieosobiście stawaiącego Aktora, naruszane bydź nie mogą.

O DYLACYACH PRO MAJORI.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 61.

DNIA 20. MIESIĄCA LUTEGO 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał w ktorym Sąd Ziemski Z... doprasza się wytłomaczenia Prawa, &c. &c. *videatur w tey Rezolucyi punkt trzeci, fol. 15. i nań odpowiedź.*

Druga Rezolucya N^ro. 118.

DNIA 28. MIESIĄCA KWIETNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Sąd Ziemski K... doprasza się wytłomaczenia Praw &c. &c. *Pierwszey: Usus invaluit* po wszystkich mnieyszych subselliach, iż na illacyą strony *Dilationem Majoris* żądaiącey, ta pozwalana bywa, a *in probatione concessæ Dilationis Majoris*

na

na powtorney Kadencyi nie dowodzi ſtrona *majoritatem negotii*, tylko zawſze zaſtania ſię zaświadczeniem wyiednanym, od Urodzonego Marſzałka Trybunalſkiego podpiſanym, dowodząc: że w Trybunale miała ſprawę. Potrzebne więc wytłomaczenie tego Prawa: Czyli *Dilatio Majoris* i w ſprawach nie wymagaiących osobiſtości, ſtronie, ktora mieni mieć ſprawę w wyżſzym ſądzie, a nie wnoſi *majoritatem negotii*, pozwalana bydź powinna? i czyli ſtrona żądaiąca *Dilationem Majoris* i oświadczaiąca *majoritatem negotii*, a tey nie okaże; czyli podług Prawa ma *cadere in cauſa*, czyli *pœnas luere*? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwſzey:* Prawa tym tylko *beneficium Dilationis pro Majori* w ſądach *primæ Inſtantiæ* pozwalaią, ktorych osobiſtości konieczney ſprawa tamże intentowana wymagać będzie: a gdy na drugim terminie ſtrona takową Dylacyą bioraca, okaże onę podług zwyczaiu i formy napiſaną i podpiſaną; Sąd *primæ Inſtantiæ* bez wdawania ſię *in cognitionem Majoritatis Negotii* zadoſyć uczynienie pierwſzemu Dekretowi ſwoiemu deklarować powinien. W przypadku niedoſyć uczynienia wziętey i pozwoloney dylacyi, Sąd takowe za kontrawencyą powinien wyznaczać kary, iakie Prawa przepiſuią. A zaś w ſprawie osobiſtości nie wymagaiącey, takowe dylacye pozwalane bydź nie maią.

DE DILATIONE AD MUNIMENTA.

Pierwſza Rezolucya N^ro: 61.

DNIA 20. MIESIĄCA LUTEGO 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał w ktorym Sąd Ziemſki Z... &c. *videatur w tey Rezolucyi punkt 1wſzy i drugi fol. 14. i nań odpowiedź fol. 15.*

Druga Rezolucya. N^ro: 118.

DNIA 28. MIESIĄCA KWIETNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Sąd Ziemſki K... &c. *videatur w tey Rezolucyi punkt 2gi fol. 15. i nań odpowiedź fol. 16.*

OPROCZ TEGO

Punkt 5ty w tey Rezolucyi, naſtępuie w te ſłowa:

P*Iątey: Dilatio Communicationis Documentorum* Konſtytucyą Roku 1768. uſtanowiona ieſt w ſprawach od lat dzieſięciu wynikłych, na mieyſce dylacyi *Munimentorum*, ktora przedtym po zmarłey głowie pozwalana

bywała. Trafia się często, że w sprawie od lat dziesięciu wynikłey, a między żyiącemi zachodzącey, ktorakolwiek strona bierze dylacyą *Communicationis Documentorum:* w sprawach zaś po zmarłey głowie lat dziesięć nie maiących, podług teyże Konstytucyi, Sukcessorowie nie mogliby żądać żadney Dylacyi. Potrzebne więc wytłomaczenie: Czyli Sukcessorowie po zmarłey głowie w sprawie lat dziesięć nie maiącey, mogą zyskiwać *Communicationem Documentorum?* oraz w sprawie od lat dziesięciu, żyiące strony, czyli mogą teyże dylacyi używać? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do piątey:* Prawo 1768. Roku tit: ⌶ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⌶ o kommunikacyi Dokumentow uchwalone, nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: że w sprawach, bądź po zmarłey głowie, bądź między żyiącemi, od lat dziesięciu zadawnionych, Dylacye *Communicationis Documentorum* (iako toż Prawo chce mieć) nakazywane bydź powinny. W sprawach zaś dawnością swoią lat dziesięciu niedochodzących, choćby po zmarłey głowie, nie obowiązuie to Prawo, ażeby Dylacya *Communicationis Documentorum* koniecznie nakazywana bywała: ale Sąd w takowych przypadkach innych Praw i zwyczaiow (ile dowody i odwody wymagać będą) trzymać się powinien.

O DŁUGACH, ASSEKURACYACH, WEXLACH KRAIOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 267.

DNIA 28. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał Ur. Klemensa Podstarosty L... z Urzędu swego zapytuiącego się w okoliczności następuiącey: Prawo 1775. Roku tit: ⌶ *Ubespieczenie Długow* ⌶ fol. 65. ustanowiło: aby wszelkie assekuracye i wexle Kraiowe w Aktach własnego Woiewodztwa i Grodu; Zagraniczne zaś, w Kommissyach Skarbowych *respectivè*, w Protokułach umyślnie na ten koniec uformowanych, oblatowane były, pod utratą summy. W tym tylko rożnica bydź zdaie się: iż to Prawo względem długow Kraiowych, determinowało czas Oblaty, Rok i sześć Niedziel; a względem długow Zagranicznych, nie masz wyrażonego czasu względem Oblaty czynienia. Czyli więc wyżey wymienione Prawo, ściągać się powinno we wszystkim, nie tylko co do rygoru, ale też i co do czasu, tak względem długow Kraiowych, iako też i za Granicą zaciągnionych? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze Prawo 1775. Roku fol. 65. tit: ⌶ *Ubespieczenie długow* ⌶ gdy przepisuie na Oblatę wszelkich wexlow i assekuracyi Kraio-

iowych przeciąg czasu Rok i sześć Niedziel, a nieodwłocznie na Oblatę wexlow i assekuracyi Zagranicznych, Protokuł Kommissyom Skarbu uformować zaleca, i tamże one kredytorom Zagranicznym swoie wexle i assekuracye pod nieodzyskaniem summ oblatować nakazuie, i innego przeciągu czasu nie oznacza; nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: Że wszelkie wexle i assekuracye Zagraniczne, od daty onych, w Rok i sześć Niedziel, w Protokułach Kommissyi Skarbu Oboyga Narodow *respective*, pod nieważnością onych oblatowane bydź powinny. Prawo zaś tegoż samego Roku tit: = *Ustanowienie Praw Wexlowych* §. III. = *O Preskrypcyi* = fol. 77. będące w słowach: " Wexle własne za granicą „ dawane, do dwoch lat moc swoią wexlową mieć maią „ tak ma bydź rozumiane: Że gdy kredytor Zagraniczny, swoy wexel w Rok i sześć Niedziel od daty onego, podług wyżey rzeczonego Prawa, w Protokule Kommissyi Skarbowey oblatować będzie; takowy do dwoch lat mocy swoiey wexlowey nie traci, i po wyszłym czasie, prostą ręczną kartą staie się. Gdy zaś kredytor Zagraniczny, w Rok i sześć Niedziel, wexlu swoiego nie oblatuie; iuż mu to powtorne Prawo, o Preskrypcyi wexlowey uchwalone, nie służy: ale wexel takowy, nie tylko moc wexlową, ale i ważność prostey karty ręczney, po wyszłym czasie Roku i sześciu Niedziel, z mocy wyżey wyrażonego pod tytułem = *Ubespieczenie długow* = Prawa, utracać powinien.

Druga Rezolucya N^ro. 275.

Dnia 1. Miesiąca WRZESNIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. Andrzey, doprasza się wytłomaczenia Prawa 1776. Roku, pod tytułem = *Zagrodzenie młodym tracenia substancyi* = ktore, wszystkie skrypta i wexle, od osob w wieku młodym pod władzą rodzicow zostaiących, i substancyi wypuszczoney nie maiących dane, chce mieć za nieważne: a że między daiącemi takowe wexle, iedni są w wieku zupełnym nie będący, drudzy wypuszczoney sobie substancyi nie maiący; Czyli więc takowe Prawo, dla tych ma tylko służyć, w ktorychby osobach, nieletność razem z nieposiadaniem wypuszczoney od rodzicow substancyi, znalezioną była? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze ieżeli małoletni pod władzą będący, summ iakimkolwiek sposobem zaciąga; takowe długi nie tylko do substancyi rodzicow, albo iego, regulować się nie powinny; ale nawet wexle, i wszelkie assekuracye, ważne bydź nie mogą. Jeżeli zaś iuż *competentiam annorum* maiący, zaciąga summy; onego

wszelkie wexle i assekuracye, pod rygor wyżey rzeczonego Prawa *de minorennibus* nie podpadaią: ale do dobr, ktorych w aktualnym swoim nie ma dzierżeniu, żadnym pretextem regulować się nie mogą poty; poki do iego aktualnego i prawnego właśnictwa i rządu nie przyidą.

O DOBRACH PO-JEZUICKICH.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 409. *sub lit: A.*

DNIA 14. MIESIĄCA LISTOPADA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Rapport Sądu Ziemskiego R... w ktorym dopraszа się rozwiązania wątpliwości w przypadku następuiącym: Gdy Zwierzchność zgaszonego Zakonu Jezuickiego Klasztorami rządząca, do funduszow swoich, Narodowemi Ustawami zabronione, dobr leżących przyimowała legacye; a te dobra poźniey przez pomienionych Xięży z Obywatelami za inne dobra Ziemskie dziedziczne zamienione zostały; teraz przychodzi do Sądu sprawa, w dowodzie nieprawney legacyi dobr tych, ktore Obywatel przez zamianę dziedzictwem posiada: ten, prawnie pociągniony, pozwał wzaiemnie *pro evictione* dobr Po-Jezuickich właściciela, ktory na fundamencie Prawa ostatniego Seymu, staiąc *in exceptione fori*, do Sądu Kommissyi Edukacyiney, wyłamuie się: Czyli więc wedle Konstytucyi 1726. Roku, tę sprawę całą, i nierozdzielność w sobie maiącą, Ziemstwo R... ma sądzić? czyli podług ostatniego Prawa do Kommissyi Edukacyiney odesłać? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że gdy prawne zakwestyonowanie dobr teraz przez zamianę Ziemskich dziedzicznych przez ewikcyą obciąża, dobra po-Jezuickie, funduszem Kommissyi Edukacyiney będące, a takowy interes pryncypalny Prawa Roku 1775. i 1776. pierwey Kommissyi Sądowey, a teraz Kommissyi Edukacyiney do rozsądzenia powierzaią; przeto Ziemstwo R... podług przepisu tych Praw sobie postąpi: przez co bynaymniey Konstytucyi 1726. Roku, do innego przypadku stosowney, nie sprzeciwi.

Druga Rezolucya N^ro. 49.

DNIA 8. MIESIĄCA STYCZNIA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Ur. G... dopraszaiącego się, aby Exekucya z przyczyny niepłaconego Procentu w przyszłey blisko następuiącey Racie do Wsi Po-Jezuickiey w iego Posseßyi będącey, zesłana nie

nie była, na fundamencie wyraźnego Prawa Roku 1775. titulo ⩵ *Rozrządzenie Dobrami Ex-Jezuickiemi* ⩵ Art: 6to. ktore zaciągać długow na takowe dobra zakazuie. MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey taką daiemy Rezolucyą: Iż za żadne długi nikt, oprocz Kommissyi Edukacyiney, wysyłać do Dobr Po-Jezuickich Exekucyi, nie ma mocy.

Trzecia Rezolucya. N^ro. 100.

DNIA 3. MIESIĄCA KWIETNIA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, Sądu Kommissyi E... N... doprafzaiącego się wytłomaczenia Prawa w następuiącey wątpliwości: Prawo 1776. Ro: znosząc Kommissyą Sądową Po-Jezuicką nadało moc Kommissyi Edukacyiney, aby wszystkie Sprawy w Kommissyach Sądowych Po-Jezuickich zaczęte, a niedokończone, ostatecznie rozsądzała: też same Prawo wyłączaiąc z pod Sądu Kommissyi Edukacyiney Sprawy graniczne, *facti & extraditionis subditorum*, oneż *ad fora competentia* odesłało. Czyli więc Sprawy graniczne *facti & extraditionis subditorum*, Dobr funduszu Po-Jezuickiego, ktore iuż były zaczęte w Kommissyi Sądowey, ściągaią się do punktu pierwszego powyżey rzeczonego Prawa, i przeto należą do Sądu Kommissyi? albo też pod niższy punkt tegoż samego Prawa wyżey przywiedzionego podchodzą, i przeto nienależą do Sądu teyże Kommissyi? MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey takową daiemy Rezolucyą: Że wyżey rzeczone Prawo 1776. Ro: fol. 26. będące w słowach ⩵ " Zabiegaiąc zaś ażeby przez
" zawody płacenia prowentow z Dobr, i procentow od summ na Edu-
" kacyą oddanych, utrzymanie teyże Edukacyi publiczney niepodle-
" gało żadnemu niesposobności przypadkowi, i aby Kapitały przez lo-
" kacyą niepewną nie zaginęły, oraz fundusze wszelkie Edukacyine w
" niczym niebyły uszczerbione, chcąc przytym opatrzyć dla Obywa-
" telow Rzeczypospolitey, ktorzy spraw swoich w Kommissyach Sądo-
" wych i innych zaczętych, ieszcze nie maią zupełnie zakończonych,
" należytą i ostateczną sprawiedliwości administracyą; iako też o-
" strzegaiąc bespieczeństwo Obywatelow, ktorzy za Dekretami Kom-
" missyi Sądowych, wypłacili summy Po-Jezuickie; iżby w przypadku
" tych summ upadnienia do powtornego onychże płacenia pod żadnym
" wynalazkiem pociągani nie byli, ale taczey przez wyszukanie przy-
" zwoitey według Prawa o summach lokalnych ewikcyi, od wszelkich
" impetycyi uwolnieni; Juryzdykcyą sądową z Kommissyi Sądowych
" Oboyga Narodow, na Kommissyą Edukacyiną przenosiemy, i mieysce
" oney do sądzenia w Mieście Naszym Warszawie naznaczamy: obo-

„ wiązuiąc do wykonania przyfięgi Kommiffarzow, ktorzy nie fą przy-„ fięgli „ = Juryzdykcyą fądową od Kommiffyi Sądowych, na Kommiffyą Edukacyi Narodowey przenofi. Toż famo Prawo będące w flowach: “ ktora to Juryzdykcya w liczbie Ofob dwunaftu, a do fądzenia nay-„ mniey ofob pięciu do kompletu potrzebuiąca; niema, i niepowinna „ daley rozciągać fię, iak tylko do fpraw funduszu Edukacyinego z „ z mocą zupełną rozeznania *cujufvis tituli actuum*. Sprawy zaś grani-„ czne, *facti* & *extraditionis fubditorum*, *ad fora competentia* należeć będą. „ przepifuie: że tylko fprawy funduszu Edukacyinego do fądu teyże Kommiffyi, należeć maią. Sprawy zaś graniczne, *facti*, & *extraditionis fubditorum*, wyraźnie od Juryzdykcyi Kommiffyi Edukacyiney wyłącza, i w zaczętych nawet takiego rodzaiu fprawach, w Kommiffyach fądowych, żadnego warunku nieczyni, i owfzem *ad fora competentia* oneż odfyła.

O DOBRACH KRZESŁOWYCH I DO URZĘDOW PRZYWIĄZANYCH.

N^ro. 278.

DNIA 17. MIESIĄCA GRUDNIA 1779. ROKU.

Pod tytułem *EMPHITEUSES : w porządku czwarta iako niżey.*

O DOBRACH, I LASACH OBYWATELOW NAD KORDONEM ROSSYISKIM DOBRA MAIĄCYCH.

Videatur Uniwerfał **N^ro. 184.**

DNIA 27. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU. *w porządku fzofty.*

OPROCZ TEGO

Rezolucya fub **N^ro. 188.**

DNIA TEGOŻ 27. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryały: *Pierwfzy*, Ur. Tomafza, żądaiącego wytłomaczenia wątpliwości fwoiey, o wyrazach niektorych Uniwerfału Nafzego za zdaniem Rady, na dniu 10. Miefiąca Stycznia w Roku bieżącym, do Obywatelow nad kordonem Auftryackim, dobra fwoie i lafy maiących, wydanego; *Drugi* Ur. Jozefa żalącego fię na Uro-

dzona N..., o wdzieranie się w łąki, i lasy iemu należeć maiące; MY KROL za zdaniem Rady &c. *Nayprzod:* dla obiaśnienia wątpliwości Ur. Tomasza, następuiącym sposobem, myśl rzeczonego Uniwersału tłomaczemy: Iż gdy w słowach, " to oznaczenie granic, w „ publiczney pewności granic, zawiera, i każdego Obywatela, z obcym sąsiadem granice, i wzaiemne oznaczenie, przez każdego, swoiey granicy, całego kraiu staie się oznaczeniem; „ Chciał tenże Uniwersał obwieścić Obywatelow nad granicami, Possessye swoie maiących, ażeby w generalney Kraiu granicy, mogąc mieć swoiey właśney Possessyi ograniczenie, od publiczney usługi nie usuwali się; więc nie ma się rozumieć, ażeby kordon przerzynaiący właśny grunt partykularnego, odbierał onemu Prawo właśności, i posiadania gruntu, duktem Państwa dzielącym, zagranicznego: zwłaszcza gdy Traktatem 1773. Roku, między Polską a Austryą, wzaiemne Obywatelstwo iest zachowane i ostrzeżone. Memoryał zaś Ur. Jozefa ma bydź kommunikowany Urodzoney N... przez list W. Prezesa Departamentu Sprawiedliwości, z ostrzeżeniem: aby iak nayrychley odpowiedź dana była: na iakim fundamencie prawności, tych pretenduie łąk i lasow, ktore swoią właśnością bydź twierdzi Ur. Jozef?

O DOŻYWOCIACH.

N^ro. 3.

DNIA 2. MIESIĄCA STYCZNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. Rafał doprasza się wytłomaczenia Praw, o dożywociu Matki, i długach przez dzieci zaciągnionych, z przypadku następuiącego: Zona maiąca od Męża podług Prawa, zeznane dożywocie, i onego, po śmierci męża, Dekretami ubespieczona, zażywaiąc, gdy dzieciom swoim, substancyi potrzebuiącym, w dobrach dożywociu swoienu podległych, mieszkania i substancyi pozwala, nie ustępuiąc tych dobr z pod swego dożywocia, ani przez żadną tranzakcyą onym w possessyą wypuszczaiąc; Czy mogą kredytorowie tychże dzieci, poszukuiąc swoich długow, na dobrach żadnym tytułem i pretextem, do possessyi dzieci nienależących, lecz Prawu dożywotniemu Matki podległych, Processa przewodzić, i Matce nic onym niewinney, też dobra odbierać? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze Prawa ubespieczaiące dożywocia dla przeżywaiącego z małżonkow, do tych tylko długow płacenia *in emundationem Juris advitalitii* obowięzuią, ktore zaczynaiącą się podług Prawa dożywotniego do dobr intromissyą, i onych possessyą poprzedzaią: Co

ſię nie ma rozumieć o długach przez dzieci, przed zacięciem Prawa dożywotniego, bądź i potym zaciągnionych: gdyż ſą Prawa wyraźne, ktore dzieciom, tak w małoletności będącym, iako i z małoletności wychodzącym, długow zaciągać zabraniaią na te dobra, ktore będąc pod innym Prawem dożywotnim, w onych dzierżeniu nie zoſtaią. Dla tego kredytorowie, takowe długi u dzieci maiący, żadnych proceſſow na dobrach, pod dożywociem Matki będących, prawnie przewodzić nie mogą, chyba tylko w ten czas, i na takowych dobrach, ktoreby Matka *in ſolennitate de Jure requiſita*, z pod dożywocia dzieciom uſtąpiła; co ciż kredytorowie autentycznemi tranzakcyami, aktualną poſſeſſyą probuiącemi, dowodzić w Sądzie przyzwoitym powinni.

DZIEDZICOW I DZIERZAWCOW PODŁUG PRAWA 1775. ROKU WARUNEK.

Pierwſza Rezolucya Nro. 77.

DNIA 17. MIESIĄCA MARCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał Ur. D... Sędziego Grodzkiego Z... w ktorym dopraſza ſię z Urzędu ſwoiego, wytłomaczenia Prawa Ro: 1775. fol. 67. titulo = *Warunek Dziedzicow i Dzierżawcow* = z przyczyny naſtępuiącey: Gdy to Prawo z przypadku roſzczonych pretenſyi od Dzierżawcy do Dziedzica, Dzierżawcom *ex aſſe* likwidować ſię nakazuie, w czaſie od Swiętego Jana Roku 1768. do teyże daty Roku 1774. Czyli Dziedzic od dziedzictwa odſądzony, gdy mu Dekretem, ſpoſob nakazaney kalkulacyi nie ieſt przepiſany, może podpadać pod obowiązek tego Prawa; ile gdy żadnych z niedoboru dochodow pretenſyi, do nowego dopiero naſtępuiącego Dziedzica, rościć nie mogący? iakowych więc Dzierżawcow to Prawo obowiązuie? i czyli nawet w tych Woiewodztwach *ex aſſe* ſwoim Juris-datorom likwidować ſię powinni, w ktorych od dawnego i dotąd praktykowanego zwyczaiu, wſzelkie w Dobrach Ziemſkich dochody, z dni roboczych i danin wywodzone bywaią? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey wyrażone Prawo *favore* Dziedzicow i Dzierżawcow, nie innym celem ieſt uchwalone, tylko ażeby z przyczyn publiczney klęſki, Dziedzice ponoſzący w Dobrach ſwoich ſzkody, ſprawiedliwą mieć mogli indemnizacyą: tudzież na wzaiem, gdyby Dzierżawcy onych, w niedoborze dochodow ſobie wypuſzczonych ponoſili ſzkodę, dla dowodu rzetelności ſzkody ſwoiey, z przyczyny powiękſzoney ceny produktow, przez czas w Prawie wyznaczony, *ex aſſe* likwidować ſię obowiązani; i takowych ſzczegolnie Dzierżawcow, i za Proceſſami Dobra trzymaiących,

iących; a nie inne osoby, tym sposobem do likwidowania się Jurisdatorom swoim, wyżey wyrażone Prawo pociąga. A że żadney excepcyi dla Woiewodztw, inny sposob likwidacyi z Dobr Ziemskich maiących, wyraźnie nie uczyniło; przeto we wszystkich Woiewodztwach Koronnych, Dzierżawcy maiący dostateczne Prawo zakładać pretensye swoie, o niedobor dochodow przez się dzierżonych, do Dziedziców; przez czas tylko w Prawie oznaczony *ex asse*, likwidować się powinni. Co zaś do przeszłych przed Rokiem 1768. iako do następuiących po Roku 1774. czasow, innych zwyczaynych po niektorych Woiewodztwach kalkulacyi, likwidacyi sposobow, to Prawo nie przeszkadza, ani żadnym pretextem naciągane bydź może.

Druga Rezolucya. N^{ro.} 245.

DNIA 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Sąd Ziemski W... żąda obiaśnienia Prawa 1775. Roku, fol. 67. titulo = *Warunek Dziedziców i Dzierżawcow* = w przypadku następuiącym: Stefan kupił od Tomasza Dobra zadłużone, ktore przez lat kilka posiadaiąc, opłacał na nich długi Tomaszowe. Nie kontent potym z przedaży Tomasz, zapozywa Stefana, i przez Dekret kassuie uczynioną przedaż: wygrywaiąc razem na Stefanie kalkulacyą z Dobr trzymanych, bez przepisania sposobu; czyli podług zwyczaiu na Wołyniu od kilku wiekow zachowałego z dni roboczych i danin; czyli z ziarna rachować się powinien? Stefan, czyniący dosyć Dekretowi, wylicza się z wszelkich ogolnie dochodow, zwyczaiem Woiewodztwa Wołyńskiego, na dni robocze i wszelakie daniny; składaiąc się: że podług Dekretu dosyć uczynił. Przywodzi przyczynę z Prawa o Dzierżawcach, i za Processami Dobra trzymaiących, że o niedobory u nowo uznanego Dziedzica, pretensyi żadnych nie rości, że nie za kontraktem arędownym, lub za tradycyą, czyli processem, lecz za donacyą w dobrach siedział, Stefan składa się. Nie przestaie na tym rachunku Tomasz, ale koniecznie z ziarna domaga się kalkulacyi. Jeźli więc Stefana, dopiero za Dekretem oddalonego Dziedzica, wiąże Prawo Roku 1775. fol. 67. wyżey wspomnione, lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że iuż wyszła Rezolucya pod dniem 17. Miesiąca Marca, Roku teraźnieyszego, wyraźnie do tego przypadku stosuiąca się: Że nie Dziedzic od Dziedzictwa odsądzony, ale bądź za tradycyą, bądź za kontraktem, Possessorowie lub Dzierżawcy, gdyby sobie o niedobor dochodow do Jurisdatorow, pretensye rościli; podług wyżey wyrażonego 1775. Roku Prawa, od Roku 1764. do 1768. *ex asse* likwidować się powinni, *etiam* w tych Woiewodztwach, gdzie z dni roboczych i danin intraty bywaią wyprowadzone.

O DZIESIĘCINACH KOSCIELNYCH.

Pierwsza Rezolucya Nro. 244.

DNIA 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym Ur. Jozef Sędzia Grodzki D... z Urzędu swoiego, doprasza się wytłomaczenia wątpliwości do Sądu swego przychodzącey, a Rezolucyą Naszą pod dniem 2. Miesiąca Czerwca, Roku teraźnieyszego 1778. dla niedokładnie wyrażoney, przez podany Memoryał, okoliczności do Sądowego zapytania odłożoney; ta zaś iest następuiąca: Według zwyczaiu Woiewodztwa Podlaskiego, z każdey włoki taryffowey w Dobrach Ziemskich, gdzie nie zaszły kompozycye, dziesięciny po kopie żyta i tyleż iarzyny Xięża Plebani wybieraią. Lecz że taryffy między sobą nie zgadzały się, poniewaź napisano było w iedney: że Wieś M.... włok kilkadziesiąt posiada; w drugich zaś: że tylko kilka; więc Sąd naznaczył Kondescensyą dla wywiedzenia się, według ktorey taryffy Ziemia znosi i opłaca publiczne cięźary, tudzież dziesięciny; aby według teyże i z M.... przysądzona została. Officyaliści Ziazdowi, od oboiey strony sprowadzeni, zgodzili się, że wieś M...., podług używanych taryff, tylko włok kilka posiada: lecz że słowo dołożone było w taryffie = *osiadłych* = wyniknęła między niemi kwestya, z tłomaczenia Uniwersałow dawnych poborowych, na Seymach kilkudziesiąt uchwalonych, w ktorych poniewaź wyrażono: że z każdey włoki osiadłey, po złotemu, z Szlacheckiey po poł-złotego, z pustey i pasżney po 10. groszy, płacić powinni; więc Officyalista Plebański wnosił sobie: Ze gdy dwoie tyle poboru brano z włoki osiadłey, iak z Szlacheckiey; więc też dwa razy większą bydź musiała dziesięcina. Officyalista zaś z strony Dziedzica, rozumiał: że Stany Rzeczypospolitey, maiąc wzgląd na ubogą szlachtę, i prerogatywę ich stanu, tudzież, że swoią cząstkę roli własną ręką uprawiać musieli, tylko połowę włożyli podatku tego na nich, iakie dawali Panowie włoki swoie poddanemi osiadłe maiący. A zatym pierwszy po dwie kopy żyta i tyleż iarego zboża z każdey włoki dawać naznaczył, w rozumieniu, iż są dla słowa = *osiadłe* = dwa razy większe; drugi zaś tylko po iedney kopie żyta i tyleż iarzyny, według okolicy tameczney i Dekretu, z mocy ktorego sądzili, dawać postanowił. Ktory więc z nich lepiey Prawo rozumiał i Uniwersały poborowe? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze taryffy poborowe, iako tylko uchwały podatkow publicznych tyczące się, nie powinny bydź brane *pro norma* dla żądaney z Łanow dziesięciny Kościelney, ktora z in-

ſzych Praw ſobie wyraźnie służących, albo z zwyczaiow rozeznawana i miarkowana bydź powinna. Dla tego Officyaliſta według zwyczaiu okolicy tameczney dzieſięcinę przyſądzaiący, lepiey do Prawa i ſprawiedliwości, wyrok ſwoy ſtoſował.

Druga Rezolucya Nro. 371.

DNIA 18. MIESIĄCA CZERWCA 1782. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Ludwik W... Staroſta G... dopraſza ſię o Rezolucyą w tym przypadku: Dobra S... w Woiewodz: W... leżące, do Parafii H... w Woiewodztwie B... będącey należne, więcey iak lat 50. pieniężną płaciły dzieſięcinę, podług dawney między Proboſtwem a Poſſeſſorami Dobr tychże zawartey komplanacyi. Teraz po odeyściu za kordon Ceſarſki Miaſta H... upomina ſię Proboſzcz H... o tranſportowanie za kordon dzieſięciny wytyczney; Czyli więc dzieſięcina wytyczna z Kraiu Polſkiego za kordon ma bydź wydawana? Czyli dawnych komplanacyi trzymać ſię należy? — MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że gdy Prawo Traktatowe Roku 1775. w iakim rzeczy ſtanie zaſtało, w takim też odmiany, zwłaſzcza *Concordata* i komplanacyę trzymać poſtanowiło; Przeto Ur. W... Staroſta G... podług tegoż Prawa, komplanacyi zawartey przed Konſtytucyą Traktatową odmieniać nie może: a zatym i dzieſięciny wytyczney za kordon wydawać nie ieſt obowiązany. —

EMPHITEUSES.

Pierwſza Rezolucya Nro. 43.

DNIA 31. MIESIĄCA STYCZNIA 1777. ROKU.

ROztrząſnąwſzy Memoryał, do Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey podany, pytaiących ſię: Jakim ſpoſobem względem pieczętowania Dyplomatow na *Emphiteuſes* Prawem 1775. Roku, uchwalone, ſprawić ſię maią? MY KROL za zdaniem teyże Rady mieć chcemy: Iż gdy taż Konſtytucya w Roku 1775. fol. 36. tit. = *Staroſtwa i Krolewſzczyzny* = w słowach: " Po naſtąpionym takowym zapiſie, „ z Kancellaryi Naſzych, Koronney lub Litewſkiey Diploma &c. *cum* „ *ſigillo penſili* expedyowane &c. „ iako tegoż Roku Konſtytucya, titulo = *Nadgroda zaſłużonym* = fol. 105. w słowach: " Z ktorych to

„ Emphiteutow każdy *poſt deceſſum reſpectivi moderni Poſſeſſoris*, do na„ daney ſobie Krolewſzczyzny. *ſine plus offerentia*, zachowuiąc *ſolen*„ *nitates* w Prawie o Emphiteutach, na Krolewſzczyznach napi„ ſane &c. „ Niemniey oſtatniego Seymu 1776. Roku, titulo = *Uchylenie Kommiſſyow Emphiteutycznych* = fol. 57. w ſłowach: “ Tymże Kom„ miſſyom Skarbowym Oboyga Narodow, według opiſu Prawa, ti„ tulo = *Staroſtwa i Krolewſzczyzny &c.* = „ zdaią ſię wſzyſtkie wyż wzmiankowane wyznaczać, wydawanie Dyplomatow na *Emphiteuſes*, za ktoremi wprzod pieczętowanemi, Kommiſſye Skarbowe Oboyga Narodow intromittować potym Emphiteutow powinne; zaczym Pieczętarze Koronni z takowego Praw rzeczonych wyrazu, Diplomata w czaſie Prawem przepiſanym, i podług Prawa żądaiącym, wydawać będą: a Kommiſſya Skarbowa Koronna, podług Ordynacyi Kommiſſyi Emphiteutyczney, ktora w nią wpłynęła Prawem 1776. Roku, za okazaniem Dyplomatow poſtąpi ſobie.

Druga Rezolucya Nro. 73.

Dnia 12. Miesiąca LUTEGO 1779. Roku.

REzolwuiąc Notę Kommiſſyi S... K... do Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey podaną, w ktorey wyraża: Iż odebrawſzy rewizye Łanow Wybranieckich od wyznaczonych do tego dzieła Luſtratorow; a ponieważ w nich wiele Łanow znayduie załoſłych, nie mieſzkanych, i bez Poſſeſſorow zoſtaiących, a na takowe Łany Kontraktow Emphiteutycznych za approbacyą Naſzą nadania, Prawem Ro: 1776 pod tytułem: = Obiaśnienie trudności względem dochodow Skarbu Koronnego= teyże Kommiſſyi moc ieſt dozwolona; przeto w porządku dopełniania Prawa i zabeśpieczenia pewnego Skarbowi Koronnemu dochodu, wydać pomienione kontrakty *plus offerentibus* umyśliła. Gdy zaś prawo Emphiteutyczne ieſt dwoiakie: pierwſze doczeſne, ktore z opłacenia umowionego czynſzu do pewnych lat; drugie wieczne, ktore także z opłaty pewnego czynſzu, Prawem wiecznym, to ieſt z Sukceſſorami oboiey płci ieſt nadawane; w Konſtytucyi zaś Ro: 1776. wyżey wytknięte Łany wakuiące, kontraktami Emphiteutycznemi nadać dozwalaiącey, Kommiſſya S... nie czyta wyraźności: Czyli wiecznym, czyli doczeſnym Prawem Emphiteutycznym pomienione kontrakty wydawane bydź maią? przeto o wytłomaczenie w tey mierze Prawa Nas i Rady Nieuſtaiącey dopraſza ſię: Przekłada oraz ta Kommiſſya, że *Jus perpetuum Emphiteuticum*, ieſt bardziey zgodne z Przywileiami dawniey od Nayiaśnieyszych KROLOW Polſkich Poprzednikow Naſzych na Łany Wybranieckie *cum Succeſſoribus* wydanemi, a ztąd do rowności Prawa na też Łany zyſkać maiącym ſłużyby

by mogło. Nadto, gdy Łany te, przez Kommiſſyą kontraktami Emphiteutycznemi nadać miane, naywięcey z przyczyn ſpuſtoſzenia i zarośli wakuiącemi bydź okazuią ſię; nadawczę zatym Prawo Emphiteutyczne z Sukceſſorami *in perpetuum*, żywiey zachęcić będzie mogło Obywatelow, do więcey poſtąpienia czynſzu, dobywania zaroſłych grontow, i tychże Łanow do ſtanu naydoſkonalſzego przyprowadzenia. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze *Juris Emphiteutici* nadania, oſobliwie w Prawach pod Rokiem 1775. znayduiące ſię, nie ſą na wieczność, ale do czaſu zamierzonego: przeto i wedle Prawa Roku pod tytułem = Obiaśnienie trudności względem dochodow i wydatkow Skarbu Koronnego = ktore w ſwoich wyrażach doſyć ieſt iaſne, Kommiſſya S... K... ma władzę dawać kontrakty *ſuper Jus Emphiteuticum* na Łany wakuiące za approbacyą Naſzą. A gdy to Prawo czaſu nie zamierza; więc ile potrzeba, i pomnożenie dochodow publicznych wyciągać będzie, Kommiſſya potrafi oznaczyć za approbacyą Naſzą czas przedłużaiący w kontraktach Emphiteutycznych, ktoryby wydołał zachęcić odbieraiących od niey też kontrakty.

Trzecia Rezolucya N^ro. 104.

DNIA 26. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Staniſława D... Staroſty K... twierdzącego: Ze zeſzły Brat iego U. D... Staroſta G... maiąc ſobie nadaną Emphiteuſim Staroſtwa G... uczynił ceſſyą Prawa ſwego Emphiteutycznego U. Xięciu Michałowi C... Staroście T... od ktorego tegoż Prawa nabył U. M... Podkomorzy G... Ząda przeto U. Staroſta K... obiaśnienia Prawa 1775. Ro: ktore, gdy Prawa Emphiteutyczne dopiero od śmierci dożywotniego Poſſeſſora zaczynać ſię deklarowało; Jeżeli więc dożywotni Poſſeſſor mogł zbyć tego Prawa, ktorego dopiero po iego śmierci używać można? i ieżeli pomimo Prawa tegoż Ro: *ſolemnitates* względem Emphiteutow przepiſuiącego, można zbyć ſwego Prawa Emphiteutycznego; bez poprzedzaiącego na to zezwolenia od Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey? Niemniey Odpowiedź U. Jozefa M... Podkomorzego G... twierdzącego, że po śmierci U. D... Staroſty G... otrzymawſzy od Nas Przywiley Dyplomatyczny na Emphiteuſim Staroſtwa G... niemniey inſtrument *traditionis* od Kommiſſyi Skarbu Koronnego przez Officyaliſtę Skarbowego, podane miał w Poſſeſſyą ſwoią Staroſtwo G... ktoremu zlewkowi Prawa Emphiteutycznego Sukceſſorowie U. Staroſty G... przeczyć niemogą: gdy ten maiąc i Dożywotnie i Emphiteutyczne Prawo, było w mocy iego zbyć ktorekolwiek z nich podług woli ſwoiey: a Sukceſſorowie iego, wtedyby dopiero do

K

Prawa Emphiteutycznego należeć mogli, gdyby onegoż komu innemu nieuczyniona była cessya. Dla czego wyraz Prawa: *Im i Ich Sukcesso-rom*, inaczey rozumiany bydź niema. Co się tycze zarzutu strony przeciwney o potrzebie zezwolenia Naszego na ustąpienie Prawa Emphiteutycznego? Konstytucya 1775. Ro: daiąc moc przedawania Prawa Emphiteutycznego, bynaymniey o konsensach niewspomina: tudzież Rezolucya Nasza za zdaniem Rady Nieustaiącey na Notę Prze: i W. Pieczętarzow Koronnych nastąpiona, ma w swoich wyrazach: że Dyplomata po śmierci dożywotnikow dawane bydź maią. MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. Iż zapatrzywszy się na wyraz Prawa Ro: 1775. fol. 39. *titulo* = Starostwa i Krolewszczyzny = a mianowicie Punktu siodmego fol. 41. w słowach = " Niebę„ dzie wolno na takowe Dobra żadnych zaciągać długow pod utratą „ summy na te Dobra wniesioney, tudzież w rozdział na części mię„ dzy Bracią i krewnemi, lub iakimkolwiek innym sposobem, iść nie „ będą mogły: ale czyli to *Jure successivo* na kogo spadną; czyli komu „ innemu odprzedane *Jure Emphiteutico* będą, zawsze w takowey ca„ łości nierozdzielney, zostawać maią, iak *primitive* przez Dyplomata „ Nasze postanowionym rozdane będą. Niemniey tegoż Ro: pod ty„ tułem = Nadgroda zasłużonym = fol. 105. w słowach = Gdy Prawo „ Seymu teraźnieyszego Starostwa i Krolewszczyzny ku pomnożeniu „ dobra powszechnego rozrządzaiące, sposoby nadgrodzenia w Oy„ czyznie zasłużonym pomnieyszyło, a powinne względy tak na Oso„ by do teraźnieyszych Seymowych czynności delegowane, Urzędu „ swoiego powinności, z pracą, uszczerbkiem, i omieszkaniem domo„ wych interessow, od dwoch lat sprawuiące, iako inne, osobliwiey „ zasługami *in Publico* oznaczone, sprawiedliwym dobra powszechne„ go udziałem, od Rzeczypospolitey nadgrody za zasługi wymagaią; „ przeto &c. „ = Tudzież Rezolucya Nasza za zdaniem Rady pod dniem 31. Miesiąca Stycznia 1777. na fundamencie Prawa wyżey cytowanego, na zapytanie Przewielebnego i Wielmożnego Pieczętarzow Koronnych, żądaiących Rezolucyi: iakim sposobem, względem pieczętowania Dyplomatow w Koronie na Emphiteuses Prawem 1775. Roku uchwalone, sprawić się maią? wypadła, ktora deklaruie: ażeby Dyplomata Emphiteutyczne; po śmierci uprzywileiowanego dożywotniego Possessora, były pieczętowane, ma bydź deklarowano. Iż podług wyrazow Prawa maiący *Jus Emphiteuticum* od Stanow Seymuiących udzielnie i mianowicie sobie nadane, w każdym czasie, nawet przed śmiercią Uprzywileiowanego dożywotniego Possessora, ustąpić ie może: a Dyplomata dopiero po zeyściu Uprzywileiowanego Possessora, wedle Prawa wyżey cytowanego i Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady Nieustaiącey od maiących pod ten czas *Emphiteuseos* Prawa, wypraszane bydź maią.

Czwarta Rezolucya N^ro. 278.

Dnia 17. Miesiąca GRUDNIA 1779. Roku.

ODpowiadaiąc na Notę Kommissyi S... K... w ktorey doprasza się Nas i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey o obiaśnienie: Czyli Dobra do Urzędow i Krzeseł przyłączone po Prawie 1775. Ro: zaszłym, zawakowane, powinny podlegać Prawu Emphiteutycznemu i licytacyi? czy też zostać maią na mocy Przywileiow w Possessyi Uprzywileiowanych, opłacaiących tylko połtory kwarty? — MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy Prawo 1775. uchwalone, na karcie 39. *titulo* = Starostwa = stanowi w te słowa. " Wszystkie Starostwa i Krolewszczyzny, i wszystkie inne Dobra Krolewskie, pod wszelkim imieniem, lub do iakiegokolwiek Urzędu przywiązane, prawną possessyą zostaiące w Dzierżawie osiadłości, osady, grunta w Koronie będące, odtąd połtory kwarty, iaka przez Lustracyą 1765. Ro: ustanowiona była, w zwyczaynych Ratach płacić będą: potrąciwszy, co podług teyże Lustracyi 1765. Ro: w ustąpione Kraie odpadło, a do intraty Starostwa, lub Krolewszczyzny ktorey, należało. Po śmierci zaś każdego Uprzywileiowanego Possessora *cujuscunque tituli* Krolewszczyzny, te wszystkie zaraz *Jure Emphiteutico per plus offerentiam* następuiącym sposobem, i kondycyami na czynsz pewny i bespieczny dla Rzeczypospolitey na lat 50. puszczone będą " Przeto z tego przytoczonego Prawa Dobra wszelkie do Krzeseł i Urzędow przywiązane, a po Ro: 1775. zawakowane, Prawu Emphiteutycznemu i licytacyi podlegać powinny.

O EWIKCYACH I WIDERKAUFACH.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 14.

Dnia 2. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Rapport Urzędu Grodzkiego R... w ktorym doprasza się o rozwiązanie wątpliwości w następuiących przypadkach: *Pierwszy:* §. Summy ewikcyonalne, gdy *vigore Juris advitalitii competitor* chce na inną ewikcyą przenosić: Czyli mocen iest o to pozwać? i pozwany pierwszy ewiktor, czyli prawnie upierać się może racyami bespieczney ewikcyi? Toż o summy widerkaufowe, kiedy kollator chce wziąść na swoie Dobra dla pewnieyszego dochodu? MY KROL

za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Tak Posseſſor na oczyſzczenie Prawa dożywotniego, o podnieſienie ſummy ewikcyonalney, za poprzedzaiącym ſtawieniem doſtatecznego ewiktora: iako i właściciel ſummy, o zapłacenie oney na doſtateczną ewikcyą pozywać może. A pozwany pierwſzy ewiktor o zapłacenie, nie ma żadnego Prawa przeczyć należącey od ſiebie ſolucyi, pod tym pretextem: że ieſt ewiktor doſtateczny; chyba, żeby były iakowe z Prawa, lub tranzakcyi ważne przyczyny, ktoreby *inhærentiam primæ evictionis* utwierdzały. Kollator zaś żadnego Prawa do ſummy widerkauſowey nie maiący, nie może pozywać o podnieſienie ſummy na ſwoią ewikcyą.

Druga Rezolucya N^ro. 383.

DNIA 20. MIESIĄCA WRZEŚNIA 1782. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Urzędu Grodzkiego C... dopraſzaiącego ſię Rezolucyi w tym przypadku: Gdy Obywatel iednego Woiewodztwa i Prowincyi dobrze oſiadły, ożeni ſię w innym Woiewodztwie i Prowincyi, Poſag Zony ſwey odebrać i na Dobrach ſwoich lokować chce; maiący u ſiebie poſag ſkładaią ſię preiudykatami rożnych Juryzdykcyi i onego *extra Palatinatum & Provinciam* wydawać niechcą. Wtym przypadku Prawami nie obiętym, czyli *præjudicata* maią zaſtanawiać Sąd, do ktorego ſprawa przychodzi, i trudnić przenieſienie poſagu w inną Prowincyą? (gdy lokacya onego pewna okazuie ſię) czyli też przychylić ſię do żądania ſtrony, wolności przenieſienia ſummy domagaiącey ſię? MY KROL za zdaniem Rady deklaruiemy: Iż ſą Prawa ſumm Zoninych beſpieczeńſtwo oſtrzegaiące: żeby zaś Mąż ewikcyą Zoninego poſagu na Dobrach ſwoich niezawodnych w innym Woiewodztwie lub w inney Prowincyi będących, zapiſywać, i onegoż podnieſienia żądać nie mogł; żadne Prawa niezabraniaią.

Trzecia Rezolucya N^ro. 398.

DNIA 27. MIESIĄCA WRZEŚNIA 1782. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Ł... Podſtaroſty G... dopraſzaiącego ſię o rozwiązanie tey wątpliwości. Czyli Obywatel w Koronie Dobra ſwoie wſzyſtkie ſprzedaiący, może ewikcyą na Dobrach mianych w Prowincyi W. Xſtwa Litt: zapiſywać lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż żadne Prawo nieznayduie ſię, ktoreby względem odprzedanych Dobr w iedney Prowincyi, zabraniało zapiſywać ewikcyą na Dobrach w inney Prowincyi znayduiących ſię.

DE EXE-

DE EXECUTIVO OFFICIO: *aliàs* VICES-GERENTACH.

N^ro. 372.

DNIA 23. MIESIĄCA MAIA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. C... Starosty W... ktory twierdząc: Ze gdy Konstytucya 1764. Ro: pozwoliła Starostom Grodowym Woiewodztwa Kiiowskiego, Wołyńskiego, i Bracławskiego, po trzech Vices-Gerentow dla Exekucyi Dekretow kreować; Woiewodztwo zaś Bracławskie maiąc iednę tylko w trzech Powiatach Jurysdykcyą Grodu Winnickiego; Obywatele dla małey liczby Vices-Gerentow, niemogą się częstokroć doczekać przyzwoitey w exekucyi rozmaitych Dekretow sprawiedliwości. Doprasza się więc U. C... ażeby na wzor Konstytucyi 1768. Roku, pozwalaiącey Podkomorzym rzeczonych Woiewodztw, po trzech Komornikow do każdego kreować Powiatu; w rowneyże liczbie i Vices-Gerenci stanowieni bydź mogli. MY KROL za zdaniem Rady &c. taką daiemy Rezolucyą. Iż gdy Prawo 1764. Roku, Seymu *Convocationis* titulo: = *Rozłączenie Trybunałow Koronnych* = fol. 59. będące w słowach: " Dla łatwieyszey i prędszey exekucyi tak Dekre-„ tow Trybunalskich, iako Ziemskich i Grodzkich, UU. Starostom Gro-„ dowym w Woiewodztwie Kiiowskim, Wołyńskim, i Bracławskim, Vi-„ ces-Gerentow przysięgłych *cum plena facultate decreta exequendi & de-„ cidendi* kreować, po trzech do każdego Grodu pozwalamy: ktorzy „ maią bydź *Juris periti & bene possessionati* w tychże Woiewodztwach. „ A Pisarzom tychże Woiewodztw, *potestas executionis decretorum & „ processuum*, tak iak w innych Woiewodztwach *attribuitur*. „ iest w swoich wyrazach iasne, i dokładnie władzę w tey mierze, Starostom Grodowym tamteyszych Woiewodztw, nadaiące. Prawo zaś 1768. Ro: titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 221. będące w słowach: " A w Woiewodztwie Kiiowskim, Wołyńskim, Podolskim, Bracławskim „ i Bełzkim, z przyczyny rozległych Powiatow, w każdym Powiecie „ po trzech Komornikow Granicznych UU. Podkomorzym mieć pozwa-„ lamy „ iako o Komornikach uchwalone, tylko do Urzędow Podkomorskich w tychże Woiewodztwach, a nie do Urzędow Grodzkich stosuie się. Jeżeliby zaś rozległość Woiewodztwa Bracławskiego, Powiatow, i Sądowey Juryzdykcyi niemaiących, wymagała pomnożenia Vices-Gerentow Grodzkich, materya takowa do władzy Prawodawczey należy.

O EXEKUCYI DEKRETOW I PROCESSOW.

Videatur Uniwerſał N^ro. 150.

DNIA 28. MIESIĄCA MAIA 1779. ROKU.

Między Uniwerſałami w porządku dwudzieſty.

OPROCZ TEGO

Pierwſza Rezolucya N^ro. 392.

DNIA 28. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. J... dopraſza ſię o obiaśnienie w Prawie naſtępuiącey wątpliwości, to ieſt: Kto Dekret Grodzki na kadencyi Prawem opiſaney, *ex controverſiis*, między ſzlachcicem kredytorem z iedney, a ſzlachcicem dłużnikiem, Dobra w Mieście maiącym, z drugiey ſtrony; bądź to *ex vi inſcriptionis*, bądź *ex re ſubjectionis*, o dług na tychże Dobrach ubeſpieczony, i z Pozwow tamże kładzionych zapadły, po otrzymaney na terminie dościczynnym, podług przepiſu tego Dekretu publikacie, exekwować powinien? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ponieważ tak z naydawnieyſzych Praw, Staroſtowie moc exekucyi Dekretow, nie tylko wyżſzych Juryzdykcyi, ale tym bardziey ſwoiego Sądu, zleconą maią; iako też Prawo Roku 1768. fol. 247. tit: = *Exekucya Dekretow* = Dekreta wſzelkich Juryzdykcyi Kraiowych przez Staroſtow, lub ich Urzędy exekwowane mieć chciało; Sprawa zaś o długi na Dobrach ſzlachcica w Mieście mianych, nie *ad fundum* Juryzdykcyi Mieyſkiey podlegaiące, ale *ad ſuperficiem* maiątek ſzlachcica ſtanowiące, reguluie ſię: nadto poddaiący ſię ſzlachcic, z Dobr ſwoich iakowey (choćby nieprzyzwoitey) Juryzdykcyi, czyli to przez inſkrypcyą *fori*, czyli przez ſubiekcyą onemuż, nie tylko co do Sądu, ale też i co do exekucyi owey Juryzdykcyi właściwey podlega; Przeto Dekret w powyżſzym przypadku zapadły, przez Urząd Starościńſki tego Grodu, w ktorym namieniony Dekret naſtąpił, exekwowany bydź powinien; i takowa exekucya, gdy podług Praw i przepiſow Uniwerſału, względem exekucyi Dekretow i Proceſſow w Prowincyach Koronnych na dniu 22. Mieſiąca Lipca w Roku teraz bieżącym wydanego, czyniona będzie, żadnym pretextem, ani *nova acquiſitione Juris ſtante Proceſſu creditoris*, tamowana bydź nie może.

Druga Rezolucya N^ro. 126.

Dnia 3. Miesiąca GRUDNIA 1779. Roku.

REzolwuiąc Memoryał U. B... Chorążyca C... &c. 3tio. Czyli Proceſs na kilka Mieſięcy przed wyiściem nowego pod dniem 28. Maia, Roku bieżącego Uniwerſału przewiedziony, i podług przeſzłey Rady Uniwerſałow, *de gravamine* oſkarżony, i iuż od ſtrony exekucyi ſzukaiącey, pozwami po Dekret *executionis* na Trybunał wynieſiony; może bydź exekwowanym bez Dekretu *executionis* podług nowego Uniwerſału? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy. *Ad 3tium* Wſzelkie prawne konwikcye kiedykolwiek otrzymane, ieżeli po publikowanym Uniwerſale do exekucyi przychodzą, przepis tego Prawa zachowany bydź powinien.

Trzecia Rezolucya N^ro. 354.

Dnia 28. Miesiąca KWIETNIA 1780. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Onufrego O... zapytuiącego ſię: Czyli Rezolucya Naſza za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey na Memoryał Ur. B... pod dniem 30. Grudnia Roku 1779. wypadła, do wſzyſtkich w ogulności, czyli też w ſzczegolności do intereſſu U. B... ściągać ſię ma? MY KROL za zdaniem Rady oświadczamy: Iż gdy podobny przypadek ſtoſownie do namienioney Rezolucyi trafić ſię może, w generalności taż Rezolucya ſłużyć powinna.

Czwarta Rezolucya N^ro. 334.

Dnia 14. Miesiąca MAIA 1782. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Jozefa B... Subdelegata Grodzkiego O... dopraſzaiącego ſię o Rezolucyą w takowym przypadku: Gdy Piotr naiechawſzy z ludźmi dom Pawła, wielkie poczyni gwałtowności w Dobrach zoſtaiących w Koronie: a Paweł broniąc ſię Prawem, zapozywa Piotra z mieyſca wyſtępku do Juryzdykcyi Koronney przez obydwie ſtrony przyiętey, w ktorey ſądząc ſię, przewodzi Proceſs Paweł w teyże Juryzdykcyi Koronney, na Dobrach iednak Litewſkich (w niedo-

ſtatku Koronnych) ciągnięty; ieżeli tedy Prawo Roku 1768. pod tytułem = *Exekucya Dekretow* = przepiſuiące w powſzechnośći: że Starostowie lub ich Urzędy w Koronie, a Sędziowie Ziemſcy lub Stàroſtowie w W. Xięſtwie Litt: wſzyſtkich Juryzdykcyi Kraiowych, Dekreta podług Praw exekucyi potrzebuiące, exekwować powinni; daie moc Urzędom Litewſkim exekwować takowy Proceſs na Dobrach Litewſkich, w Juryzdykcyi Koronney przewiedziony? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że gdy aktor maiąc przewiedziony Proceſs *ex delicto* w Juryzdykcyi Koronney, na takowym Obywatelu, ktory nie będąc Poſſeſſyonatem w Koronie, tylko w Litwie; powinien do Juryzdykcyi Litewſkiey, tey, gdzie dobra ſkonwinkowanego leżą, do exekucyi Dekretow Koronnych, przez przypozew udać ſię.

Piąta Rezolucya N^ro. 341.

DNIA 24. MIESIĄCA MAIA 1782. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym U. Piotr S... Burgrabia Grodzki W... wyraża: Iż z mocy Dekretu Grodzkiego w obcym Woiewodztwie zapadłego, ieſt użyty do tradycyi Poſſeſſyi w obcym Woiewodztwie ſtoiącey: gdy zaś *pars jure victa* nie tylko przywodzi Prawa, że z Proceſſu Dekretu Grodzkiego *extra forum* otrzymanego, w obcym Woiewodztwie Poſſeſſyi będącey, exekwować nie może, ale nad to pokłada mu o uciążliwość rzeczonego Dekretu termina do wyżſzey Juryzdykcyi wydane; przeto tenże U. Burgrabia, dopraſza ſię Rezolucyi na zapytanie naſtępuiące: Czyli Urząd exekwuiący ma tradować Poſſeſſyą w obcym Woiewodztwie będącą, z Dekretu inney Juryzdykcyi zapadłego? i czyli na mocy wydanych terminow, ma tę ſprawę do wyżſzego Sądu odeſłać? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Iż każdego Officyaliſty Proceſs exekwować maiącego ieſt obowiązkiem: znać iakowe Proceſſa mocney *per traditionem* exekucyi podlegać maią, aby wykraczaiący za obręby powinności ſwoiey, nie ściągnął kar na ſiebie w Sądzie przyzwoitym. Gdy ſię zaś trafi, że Dobra w inſzym Woiewodztwie leżące, będą Dekretami lub Proceſſem Ziemſkim, albo Grodzkim, innego Woiewodztwa obciążone; w ten czas na exekucyą takowego Proceſſu z tego Woiewodztwa Officyaliſta zieżdżać ma; w ktorym Dobra exekucyi podległe leżą: a to na fundamencie Praw, mianowicie Ro: 1505. *Vol. I.* fol. 330. titulo = *De abrenuntiatione proprii diſtrictus* = tudzież 1726. Ro: *Vol. VI.* fol. 435. titulo = *Trybunał Głowny Koronny* = §. 85.

O EXE-

O EXEKUCYI DEKRETOW TRYBUNALSKICH PRZEZ SĘDZIOW KRAIOW ZAKORDONOWANYCH.

Nro. 366.

Dnia 14. Miesiąca PAZDZIERNIKA 1777. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Ur. P... zapytuie się: Jeżeli Sędziowie zakordonowanych Kraiow, Dekreta Trybunalskie exekwować mogą? MY KROL za zdaniem Rady &c. ninieyszą daiemy Rezolucyą: Iż Sędziowie Woiewodztw i Powiatow zakordonowanych, i z Juryżdykcyami swoiemi odpadłych, Dekretow Trybunalskich exekwować nie mogą. Sędziowie iednak Ziem i Powiatow, pod Panowaniem Naszym pozostałych, choć za kordonem possessye swoie inne maiący, Dekreta exekwować mogą.

O EXPULSYACH.

Nro. 170. *sub lit. A.*

Dnia 2. Miesiąca CZERWCA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Jozef Sędzia Grodzki D... doprasza się rozwiązania wątpliwości następuiącey: Czyli sprawy expulsyine z Dobr natury Krolewskiey, tak w Miastach, iako też Dzierżawach, i Wsiach, zgoła wszelkiego rodzaiu Dobrach, *Juris Regii* nadarzaiące się, w Sądach tylko Zadwornych sądzone i konkludowane bydź maią? A znowu z Dobr natury Ziemskiey dziedzicznych, sprawy expulsyine do Sądow Ziemskich, lub Grodzkich, albo Trybunalskich tylko należeć powinny? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ponieważ Ordynacya Sądow Naszych Zadwornych Koronnych, Prawem 1764. Roku, na Seymie *Coronationis* utwierdzona, ma w sobie regestr expulsyiny, do sądzenia spraw *Expulsionis* z Dobr Krolewskich wyznaczony; więc, z mocy tego Prawa, sprawy expulsyine gdy kto kogo (kwestyonuiąc uprzywileiowane Prawa) z Dobr Krolewskich wygania, takowe sprawy w Sądach Assessorskich Koronnych, sądzone bydź maią. Toż się ma rozumieć o Dobrach Ziemskich, iż z nich wygnany, w Sądach Ziemskich sprawiedliwości poszukiwać powinien.

M

DE FERIIS, *czyli* O ZAPISOWANIU AKTU JURYZDYCZNEGO.

N^ro. 153.

DNIA 28. MIESIĄCA MAIA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądu Ziemſkiego Woiewodztwa K... Drugie zapytanie toż ſamo Ziemſtwo, takowe do Rezolucyi podaie. Czyli Prawo Ro: 1768. *in expreſſione Feriarum* zapadłe, też Ferye ſamym tylko Kancellaryom i Suſceptom, tak Ziemſkim iako i Grodzkim zapiſywać codziennie nakazuie? czyli też w Sądach wſzelkich, Ferya codzienna, oſobliwie *in minoribus ſubſelliis*, zapiſywana bydź powinna? gdyż dotąd dla rożnych kapcyi ſtron, ferye tylko zaczynaiącey ſię Kadencyi zapiſywane bywały, termina do tegoż Aktu *pro legitimis* uznawane, a inne, dniem lub kilką poźnieyſze, za nieważne oſądzone MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Co do drugiego, Prawo Ro: 1768. pod tytułem = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 221. w ſłowach: " Ze częſtokroć *in expreſſione feriarum*, pod ktoremi Kancellarye, tak „ Trybunalſkie, Ziemſkie i Grodzkie, iako i *Actus condeſcenſionum*, *com-* „ *miſſionum*, ſwoie Akta zapiſuią, wynikaią *ambiguitates* w poznawaniu „ pierwſzeńſtwa, tranſakcyi i terminow; Prawem nivieyſzym *in perpe-* „ *tuum* uchwalamy: aby tak co do Sądow wſzelkich, iako i do ſuſcept „ nie tylko Ferye, ale i dni Mieſiąca i Roku *ſpecifice* koniecznie zapiſywa- „ ne były = „ doſyć ieſt iaſne i wyraźne: że we wſzelkich Sądowych i Kancellaryi Aktach, przy expreſſyi *Feriarum*, datę tychże ſamych dni Mieſiąca i Roku wyrażać nakazuie: przez co nieodmienia Prawa, i dotąd praktykowanego zwyczaiu, ażeby Kadencye Ziemſkie Sądowe pod Aktem w Prawie wyrażonym iednym, z początku Sądow zapiſanym agitowały ſię. Dla tego i Prawo Ro: 1670. titulo = *O Relacyach poſitarum citationum* = fol. 64. *Vol. V.* podeyściom zapobiegaiące, będące w ſłowach " Zabiegaiąc *captionibus & perjuriis*, deklaruiemy: Aby na Sądy Ziemſkie i Roki Grodzkie Starościńſkie przed incydencyą Sądow, „ dwiema niedzielami była zapiſywana przez Woźnego Relacya *editæ* „ *citationis*, z wyrażeniem w niey eſſencyi Pozwu *coram Actis proprii di-* „ *ſtrictus* = „ Relacye Pozwow dwiema niedzielami przed zaczęciem Sądow zeznawać nakazało. —

DE FORALIIS.

N^ro. 348.

DNIA 3. MIESIĄCA PAŹDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Notę, w ktorey Kommissya R... S... K... zapytuie się: Jeżeli Prawo 1764. Roku fol. 36. pod tytułem = *Zniesienie Foraliorum* = ściąga się do Miast dziedzicznych, albo nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy Konstytucya ta, w początkowych słowach: " Doznawaiąc skutkiem, iako dawnieyszemi dozwalany Prawami sposob podatku, nazywany *Foralia*, czyli „ Targowe, kupczącym krzywdę, a mieszkaiącym w Miastach Krolewskich, drogość czyni nieznośną „ wyraźnie pokazuie: że zakaz *Foraliorum*, niżey w tym Prawie wyrażony, do Miast tylko Naszych Krolewskich ściągać chciała; przeto stosować onego co do Dobr Ziemskich nie można.

DE FORO, EJUS COMPETENTIA & INSCRIPTIONE FORI.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 310.

DNIA 29. MIESIĄCA SIERPNIA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. M... Imieniem U. Stanisława podany, o wytłomaczenie Praw: Roku 1567. Vol. II. fol. 728. tit: = *Fiscus* = w Sądach Zadwornych, szczegulnie Dzierżawcom, względem nieopłaconego z Dobr Krolewskich prowentu, *Forum* oznaczaiącego; tudzież Prawa drugiego: 1598. Roku, vol. eodem fol. 1453. tit: = *O Pozwiech Zadwornych* = *Forum* za Dworem, *ratione Bonorum liquidi Juris Regii*, to iest: względem Dobr, ktoreby *in revisione Literarum*, za takie uznane były, i na nie Rewizye, i Lustracye zaszły: na Seymie zaś, względem Dobr, ktoreby *in revisione Literarum* osądzone nie zostały, a iednak dostatecznemi dokumenty probować się, że są Krolewskie, nie mogły: a w Trybunale z regestru *Causarum Officii* czynić z tym, ktoryby nie na Dobra *liquidi Juris Regii* Przywiley wyniosłszy, do Sądu Zadwornego zapozwał: i że tamże w Trybunale pięciuset grzywien karany bydź ma, nakazuiącego; i znowu Prawa tegoż Roku 1598. fol. 1454. tit: = *O Pozwiech Zadwornych Woiewodztwa Mazowieckiego* = wyrażaiącego: że ktoby na Dobra w Xięstwie tym będące, a od Xiążąt dziedzicznie

Mij

nadane, Przywileie iako na Krolewſkie wyrabiał, i mandaty za Dworem wynoſił, taki w Trybunale z regeſtru *Cauſarum Officii, non recedendo à Judicio*, karze pięciuſet grzywien podlega; niemniey Konſtytucyi Roku 1611. Vol. III. fol. 30. tit: = *O nieukażowaniu Praw na maiętności Woiewodztw, Kiiowſkiego, Wołyńſkiego, i Bracławſkiego*, = wyſzłe Przywileie uchylaiącey, i czynić przeciwko tym w Trybunale, ktorzy na opis Konſtytucyi 1598. Roku, Membrany i Mandaty powynoſili, nie wyłączaiąc nawet od kary i Inſtygatorow Koronnych, naznaczaiącey, i inney 1647. Ro: Vol. IV. fol. 117. tit. = *Zamknięcie Exekucyi w Ruſi, w Podolu, i w Podlaſiu* = waruiącey, aby tacy *Impetratores, inter Cauſas Officii* do Trybunału pozywani, i tam *refuſione damnorum, & pœna duorum millium marcarum Parti, & Judicio totidem ſolvenda*, karani byli; Naoſtatek Prawa Roku 1661. vol. eodem fol. 722. tit: = *Securitas Bonorum & Honorum Woiewodztw Kiiowſkiego, Bracławſkiego, Wołyńſkiego, i Czerniechowſkiego* = broniącego, aby żaden Obywatel tych Woiewodztw nie był inkwietowany o pokazanie Praw, za iakiemi Dobra poſiada; tak dalece: że gdyby ktory był, a dowiodł przez świadkow, że takowe Dobra iako Dziedzic przed Rokiem 1648. poſiadał; inkwietuiący w Trybunale nie tylko *damna* inkwietowanemu *reſarcire*, ale też *pœnis arbitrariis per Judicium irrogandis, & pœnâ mille marcarum* karany bydź ma: dopraſzaiący ſię; a oraz zapytuiący ſię NAS i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey: gdzie ſprawy z mocy Praw wyżey wyrażonych względem Dobr Ziemſkich, w Prowincyach Koronnych, a oſobliwie w Woiewodztwie Kiiowſkim, Bracławſkim, Wołyńſkim, leżących, za Krolewſkie Przywileiami uproſzonych, ſądzone bydź maią? MY KROL za zdaniem teyże Rady, maiąc przed oczyma wzmiankowane Prawa, a nayprzod Roku 1598. Vol. II. fol. 1453. tit: = *O Pozwiech Zadwornych* = w ſłowach: " Zabiegaiąc temu, aby ludzie Szlachecczy
" nie byli wyciągani za Dworem, o Dobra ſwe dziedziczne i własne,
" poſtanawiamy: że nie ma bydź nikt pozwan za Dworem, iedno *ra-*
" *tione Bonorum*, ktoreby były *liquidi Juris Noſtri Regii*, to ieſt: kto-
" reby były uznane *in reviſione Literarum* bydź Dobry Naſzemi Krole-
" wſkiemi wolnemi, i na nie Rewizye i Luſtracye zaſzły, abo zay-
" dą; albo też, ktore w ſummach zawiedzione ſą, bądź ſtarych, bądź
" *ad rationem* pięciukroć ſta tyſięcy złotych. Także o Woytowſtwa,
" Sołtyſtwa, Rudy, Młyny, Karczmy, i inne, ktore ſą wedle Prawa
" na ſkupie; i gdziebyśmy iakiemi doſtatecznemi dokumenty maię-
" tności dochodzić chcieli, ktoraby na rewizyi Liſtow oſądzona nie
" była, tedy o takie Dobra, Inſtygator Naſz, albo komubyśmy na to
" Prawo dali, nie ma tego dochodzić, ani pozywać, iedno na Seym;
" a inaczey, ten, ktoby pozwał, i Dobr iakich za Daniną Naſzą, kto-
" reby nie były *liquidi Juris Noſtri*, za Dworem dochodził, ma prze-
" padać ſtronie pozwaney pięćſet grzywien winy; o ktorą każdemu z
" Delatorem, ktory w każdym Pozwie *expreſſè* włożony bydź ma, *in-*

ter

„ ter *Causas Officii peremptoriè* czynić będzie wolno... A iż Kiiowſkie, „ Wołyńſkie i Bracławſkie Woiewodztwa, inſze Prawa maią i pod „ Prawo Koronne *ratione* Sądow nie podpadaią; przeto Inſtygator Naſz „ ſam, albo z Delatorami, ieżliby kogo o Dobra Szlacheckie Ziem- „ ſkie, rozumieiąc ie bydź Naſzemi, pozywał, tedy nie będzie mogł „ pozywać za Dworem, iedno na Seym, pod tąż winą wyżey napiſa- „ ną, ktora na Delatora ma ſię ściągać. „ I Prawo tegoż ſamego Roku fol. 1454. tit: ⊏ *O Pozwiech Zadwornych Woiewodztwa Mazowieckiego* ⊏ w tych wyrazach: "Za częſtemi i pilnemi proźbami Obywatelow Woie- „ wodztwa Mazowieckiego, względem Zadwornych Pozwow o maiętno- „ ści ich dziedziczne, od Xiążąt Mazowieckich im nadane, takową de- „ klaracyą czyniemy, i na potym Obywatelom Woiewodztwa prze- „ rzeczonego, to waruiemy: że Prawa ich wſzyſtkie wedle konfirma- „ cyi, przy Inkorporacyi Xięſtwa Mazowieckiego do Korony, na Sey- „ mie Piotrkowſkim, *in Anno 1529.* uczynioney, a potym wedle de- „ klaracyi Konſtytucyi 1592. opiſaney, ktora do exekucyi Woie- „ wodztwo Mazowieckie excypowała, i te wſzyſtkie, ktorzyby *per* „ *fortuitos caſus* oryginalne Prawa ſwe potracili, a ſame dyſpozycye „ dawne Anteceſſorow ſwych mieli, zoſtawuiemy cale, i niewątpli- „ wie, i na potym, aby Inſtygator Naſz i żaden inſzy człowiek nie „ inkwietował, waruiemy, pod winą pięciuſet grzywien na Delatora, „ i *Donatarium Noſtrum*, ktory ma bydź w Pozwie *expreſſè* z Inſtyga- „ torem mianowany; a ta *pœna* na Trybunale *inter Cauſas Officii perem-* „ *ptoriè* repetowana ma bydź, & *in inſtanti à Judicio non recedendo*, zu- „ pełnie oſobno, przez każdą oſobę *perſolvenda;* takąż winę na Staro- „ ſtę, ktoryby Dekretow *in contrarium Conſtitutionis præſentis*, *ſive in* „ *contumaciam*, *ſive per controverſiam*, uczynionych, exekucyą czynić „ chciał, zakładamy, *eodem ordine* & *foro repetenda.* „ Także Prawo 1611. Roku, Vol. III. fol. 30. tit: ⊏ *O nieukazowaniu Praw na maiętno-* *ści Woiewodztw Kiiowſkiego, Wołyńſkiego, i Bracławſkiego* ⊏ w tym brzmieniu " Iż Woiewodztwom Kiiowſkiemu, Wołyńſkiemu, i Bra- „ cławſkiemu, Konſtytucyą warowano: Ze ludzie ſtanu Szlacheckie- „ go, żadnych Praw na maiętności ſwe ukazować na Dobra, ktorych „ ſą przed Unią w Poſſeſſyi, nie powinni; też Konſtytucyą reaſſum- „ muiąc, tym Woiewodztwom i teraz potwierdzamy: zatym niekto- „ re wyſzły z Kancellaryi naſzey Liſty do ukazowania Praw tame- „ cznych Obywatelow, aby annihilowane były, i na potym aby iakie „ przeciwko Prawu ich wydane nie były, waruiemy; wyimuiąc Po- „ zwy i inne Sprawy Boiarom Zahuſkim, od Wielmożnego Woiewo- „ dy Kiiowſkiego intentowane. Także i wſzyſtkie Pozwy, tak na „ Membraniech, iako i Mandaty, ktoreby były wydane nad opiſanie „ Konſtytucyi 1598., bądź od Inſtygatora Naſzego, bądź od kogo in- „ ſzego, iakieykolwiek kondycyi będącego, kaſſuiemy, i od nich wol- „ nemi czyniemy, i winę na każdego takiego wkładamy, *forum* na

N

„ Trybunał naznaczaiąc „ Potym Prawo Roku 1647. Vol. IV. fol. 117. tit: ⊐ *Zamknienie Exekucyi w Rusi, w Podolu, i w Podlasiu* ⊐ w następuiącey osnowie: " Donieśli Nam Posłowie Ziemscy, iż w tych Wo-
„ iewodztwach po zawarciu *per tot Constitutiones* exekucyi, zagęściły
„ się uprasżania Dobr dziedzicznych *pro Regalibus*; co iż się dzieie
„ przeciwko Prawu, i z uciśnieniem stanu Szlacheckiego, za zgodą
„ wszech Stanow waruiemy: aby tacy *Impetratores inter Causas Officii*
„ w Trybunale Lubelskim *peremptoriè* pozwani, *refusione damnorum &*
„ *pœna duorum millium marcarum Parti, & Judicio totidem*, tamże *in in-*
„ *stanti solvenda* karani byli. Co się ma ściągać na tych, ktorzyby na
„ potym uprasżali; a przytym i Przywileie takie żadney wagi mieć
„ nie maią: a Instygator *sinè certo Delatore* Pozwow aby nie wynosił,
„ *exceptis litispendentiis ante 1588. Annum* postanawiamy; reassumuiąc
„ wszystkie Konstytucye o zawarciu Exekucyi, i Konstytucye o Przy-
„ wileiu *Incorporationis* Woiewodztwa Podlaskiego, *exceptis litispenden-*
„ *tiis* „ Nakoniec Prawo 1661. Roku, eodem Vol. IV. fol. 723. tit:
⊐ *Securitas Bonorum & Honorum Woiewodztw Kiiowskiego, Bracławskiego, Wołyńskiego, i Czerniechowskiego* ⊐ w ninieyszey osnowie " Reas-
„ sumuiąc Konstytucyą Unionis, także Konstytucyą 1611. o niepo-
„ kazaniu Praw na maiętności dziedziczne tych Woiewodztw; tudzież
„ Konstytucyą 1654. *Securitas Bonorum & Honorum*, deklaruiemy: Iż
„ według tych Konstytucyi, żaden Obywatel tych Woiewodztw, do po-
„ kazania Praw na dziedzictwa swoie, i Dwory Szlacheckie, nie ma
„ bydź ni od kogo pociągany; i ktoby się ważył inkwietować o Do-
„ bra iego Ziemskie, a Dziedzic tego dowiodł przez świadki, że tych
„ Dobr był *in possessione*, iako *Hæres immediatè* przed zaczęciem woyny
„ tey *Anno* 1648. takowy niesłuszny *evocans in eodem termino*, nie tylko
„ *damna*, na ktoreby *evocatus* poprzysiągł w Trybunale *inter Causas*
„ *conservatas resarcire*, ale też i *pœnis arbitrariis per Judicium irrogandis*
„ *& pœna mille marcarum, sub pœna perpetuæ bannitionis*, karany bydź
„ ma „ deklaruiemy: Iż gdy te Prawa za wyiednanie Przywileiow na Dobra Ziemskie, w Trybunale dochodzić, iaśnie i *per expressum* oznaczyły: a sprawy tylko, ktore są *liquidi Juris Regii*, i ktoreby *in revisione Literarum*, za takie uznane były, i na nie Rewizye, i Lustracye zaszły, Sądom Naszym Zadwornym zostawiły; Sprawy zatym o Dobra Ziemskie za Krolewskie uprosżone, z mocy wyż wyrażonych Praw, tłomaczenia niepotrzebuiących, w Trybunale sądzić się powinny.

Druga Rezolucya Nro. 388.

DNIA 24. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy, w ktorym Urząd Grodzki W... doprasza Nas i Rady Nieustaiącey Rezolucyi &c. *Pierwszy:* Gdy nie-

ktore części Woiewodztwa Bełzkiego przez ostatnią Konwencyą *ad Corpus Reipublicæ* powrociły się: a Obywatele tych części nie maią sobie przepisanego *Forum;* czyli Grod Włodzimirski, iako naybliższy, może rozsądzać tychże Obywatelow Sprawy? MY KROL za zdaniem Rady &c. ninieyszą daiemy Rezolucyą: *Co do pierwszego:* Iż na wzor Konstytucyi 1764. *Convocationis* fol. 67. tit: = *Obiaśnienie Processu* = Obywatele pomienieni od Woiewodztwa Bełzkiego *ad Corpus Reipublicæ* powroceni, w Juryzdykcyi mieyscom bliższey, to iest Grodu lub Ziemstwa Włodzimirskiego w Trybunale Lubelskim, aż do Rezolucyi Stanow sądzić się maią.

Trzecia Rezolucya N^ro. 169.

DNIA 2. MIESIĄCA CZERWCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. Jozef Podsędek K... z Urzędu swoiego doprasza się wytłomaczenia Prawa w następuiących okolicznościach: *Pierwszey:* Ponieważ Rezolucya Nasza za zdaniem Rady pod dniem 22. Miesiąca Lipca 1777. Roku, na Memoryał Urodzoney B... nastąpiona, ma w swoim brzmieniu: Że Dekreta Kontumacyine Zagraniczne nie podpadaią pod Prawo Traktatowe, w Akcie osobnym, Artykule VI. położone, i że w sprawach o Grunta z Kordonu do Kraiu powrocone, i o wszelkie wynikaiące ztąd pretensye, w Kraiu *in Foro competenti* rozprawić się należy; iak więc te *Forum competens* ma bydź rozumiane: czyli za Sądy *primæ Instantiæ*; czyli za Trybunał? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwszey:* Że w podobnym przypadku Sprawy do Sądu przychodzące, z natury swoiey *de competentia Fori*, rozeznawane bydź powinne, i ieżeli po czasie powroconych, przez ostatnią Demarkacyą, do Kraiu Polskiego Gruntow, *primo intuitu* do sądzenia przychodzą; podług Praw 1726. i 1768. Roku, do Sądow *primæ Instantiæ* intentowane bydź maią.

Punkt drugi do tey Rezolucyi stosowny; videatur pod tytułem = O APPELLACYACH &c. = *w Rezolucyi, w porządku czwartey, fol. 6.*

Czwarta Rezolucya N^ro. 170. *sub lit: A.*

DNIA TAKŻE 2. MIESIĄCA CZERWCA 1778. ROKU.

Videatur pod tytułem = *O EXPULSYACH* = *na karcie 45.*

Piąta Rezolucya Nro. 59.

DNIA 23. MIESIĄCA STYCZNIA 1781. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Felix G... Chorąży Ziemi i Podstarosta Grodzki W... z Urzędu swego czyniący, doprasza się Nas KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey o Rezolucyą w następuiącym przypadku: Obywatel ieden, Obywatelowi drugiemu Dobra tu i za Kordonem maiącemu, pożyczył ieszcze przed zakordonowaniem iego części Dobr; pewną summę w czasie Kontraktow Lwowskich, na zapis na wszystkich Dobrach, a odpowiedź w Ziemstwie lub Grodzie Lwowskim. Po zakordonowaniu, Kredytor w tym Kraiu mieszkaiący, pozwał Debitora do Grodu tuteyszego, i ta Sprawa w Sądzie tuteyszym agituie się. Od Debitora excypuią *Forum* na mocy zapisu. Kredytor broni się ogulnością zapisu, na Dobrach wszystkich, i że po zakordonowaniu Kraiu, iuż dla niego niema Ziemstwa i Grodu obcego. Czyli więc takowy Obywatel z zapisu zakordonowaniem nastąpionego, *Forum* zakordonowane maiąc, może mieć *Forum* w tym Kraiu, z Dobr tu w Kraiu będących? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze ieżeli Debitor zaciągaiący summę u Kredytora w Kraiu Polskim mieszkaiącego przed zakordonowaniem, zapisał bespieczeństwo na wszystkich Dobrach, bez wzmiankowania szczegulnego; a po zakordonowaniu, część Dobr iego i zapisane *Forum* od kraiu Polskiego odpadło; Kredytor Obywatel Polski może Debitora swoiego, *etiam* y z Dobr Polskich zapozywać *ad Forum competens* gdzie Dobra Debitora leżą, ieżeli w tey Sprawie w Sądach Gallicyi procesu nierozpoczęty.

Szosta Rezolucya Nro. 197.

DNIA 13. MIESIĄCA LISTOPADA 1781. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał Urzędu Grodzkiego W... *3tio.* Gdyby przed zakordonowaniem Kraiu Obywatel summy ewikcyonalney lub wolney, u Obywatela zaciągnął, i tey summy bespieczeństwo na Dobrach swoich w tymże Kordonie będących zapisał w szczegulności, a choćby na Dobrach ogulnie wszystkich: a ten Obywatel o summę swą, lub pupillarną niezapozywa Debitora swego w Kordonie Cesarskim z nim mieszkaiącego, z Dobr w tymże Kordonie mianych, na ktorych ubespieczenie ma do tamtey Juryzdykcyi, ale ią wyciąga *intra Regnum*

do Grodu o zapłacenie swey summy; Czyli więc ten Grod ma mu przyznać *Forum* należyte w swoiey Juryzdykcyi; czyli ma odesłać do upomnienia się do Dobr zakordonowanych, na ktorych bespieczeństwo ma zapisane? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy; *Ad 3tium:* Gdy Debitor maiący Dobra teraz w Kraiu Polskim, i w Kordonie będące, przed zakordonowaniem onych na wszystkich generalnie Dobrach swoich Kredytorowi odpowiedź zapisuiąc, w szczególności żadnych Dobr niewzmiankuie; pod ow czas Kredytor w Polszcze Possessye swoie maiący, do ktorych Dobr zechce, z pretensyą iść może. A zaś, gdy Debitor zapisuiąc na Dobrach swoich Kredytorowi bespieczeństwo, Dobra swoie w szczególności wzmiankuie; w ten czas Kredytor, na tychże Dobrach zapisem wyraźnie wzmiankowanych, satysfakcyi poszukiwać powinien...

DE FORO O DOBRA PO ROZNYCH WOIEWODZTWACH ROZLEGŁE.

N^ro. 280.

DNIA 1. MIESIĄCA WRZESNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Franciszek Sędzia Ziemski N... doprasza się z Urzędu swego obiaśnienia Prawa w następuiącym przypadku: W Sprawie Działowey o Dobra w Podlaskim i Mazowieckim Woiewodztwach leżące, starsza głowa rzeczonych Dobr nie trzymaiąca, zapozwała do Sądu Ziemskiego Nurskiego: ten, wyznaczył Kondescensyą do podziału substancyi, na ktorey młodsza głowa dała się skondemnować, zasłaniaiąc się terminem do Ziemstwa Bielskiego, gdzie rownie Dobra leżą, wydanym. I gdy powtornie Sprawa w Sądzie Ziemskim Nurskim przypadła, młodsza głowa pokładała termin do Trybunału. Sąd zaś żądanego odesłania Sprawy nie dopuściwszy, zapytuie się: Czyli całą Sprawę o podział substancyi rozsądzić powinien; ile że i Prawo Sprawom w Grodzie lub Ziemstwie nierozsądzonym do Trybunału *ex cruda citatione*, wychodzić zabrania? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ponieważ na takowy przypadek (gdzie rożność Juryzdykcyi, nie tylko względem Woiewodztwa, ale i Prowincyi, sądzenie Sprawy o Dobra po rożnych mieyscach rozległe tamuie,) żadne Koronne nie znayduie się Prawo, ktoreby *Forum* naznaczało; przeto gdy w niedostatku Praw Kraiowych, Juryzdykcye wszelkie obcych używać mogą; tym przyzwoiciey Sąd Ziemski Nurski mieć może za Prawidło Konstytucyą W. X. Li-

O

tewſkiego 1764. Roku, Seymu Koronacyi Naſzey, tit: ⩵ *Trybunał W. X. Litewſkiego iako ma ſądzić ſprawy* ⩵ ktora mieć chce: ażeby Sprawy o Dobra w rożnych Woiewodztwach i Powiatach będące *pro determinatione Fori* do Trybunału intentowane były.

DE FORO Z FAŁSZUIĄCEMI AKTA PUBLICZNE.

Nro. 197.

Dnia 13. Miesiąca LISTOPADA 1781. Roku.

REzolwuiąc Memoryał Urzędu Grodkiego W... *imo.* Gdyby komu zarzut był uczyniony o falſyfikacyą wyſzłych z Grodu extraktow, i zarzucaiący zapozwałby o to wykraczaiącego na fundamencie Konſtytucyi 1726. fol. 40. Vol. VI. titulo ⩵ *Falſificationes Actorum* ⩵ do Trybunału: ten zaś emunduiąc ſie iako *bonæ famæ Vir* na mocy Konſtytucyi 1768. tit: ⩵ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⩵ fol. 217. (ktora nie drabowanych w Grodzie, lub Ziemſtwie Spraw, wyciągać przed Trybunał pod karą zakazała) do Grodu dla odwodu zarzutu obiicyenta ſwego zapozwał; w takowym przypadku Sąd Grodzki czyli ma według Konſtytucyi pierwſzey Sprawę takową do Trybunału odeſłać: czyli podług Konſtytucyi powtorney też Sprawę niedrabowaną ſądzić? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy. *Ad Amum.* Ze wyżey wyrażone 1768. Ro: Prawo, iako od Konſtytucyi 1726. ieſt poźnieyſze; tak też i w przypadku *primo intuitu* przychodzącey Sprawy, dla Urzędu Grodzkiego W... prawidłem bydź powinno.

DE FORO MIAST DZIEDZICZNYCH.

Nro. 65.

Dnia 9. Miesiąca LUTEGO 1781. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Przewielebny Antoni B... P... K...W...K... dopraſza ſię obiaśnienia Prawa w naſtępuiącey okoliczności: Ponieważ Konſtytucya 1588. Ro: Vol. II. fol. 1209. pod tytułem ⩵ *O niewydawaniu Gleytow* ⩵ zakazuie wydawać z Kancellaryi Kor: gleyty ſługom i poddanym; zaś ani w tey Konſtytucyi, ani w innych, oprocz ordynacyi Sądow Aſſeſſorſkich W. X. Lit: w Konſtytucyi 1766. pod tytułem ⩵ *Wyznaczenie Kadencyi Sądow Aſſeſſorſkich* ⩵ i ordynacyi Ro: 1764. Sądow Aſſeſſorſkich Koronnych, pod wyrazem:

Nro. 4. Regeſtr *expulſionum*, do ktorego należeć będą nie tylko Sprawy expulſyine z Dobr ale też i *violationis Privilegiorum* zaſzłych, nie znayduie ſię wypiſanie *Fori* dla Mieſzczan, Miaſteczek dziedzicznych, przeciw Ich Panom Dziedzicom: Czyli więc Mieſzczanie Miaſt dziedzicznych, tak Swieckich iako i Duchownych, z Ich Panami, pod tytułem *violationis Privilegiorum* rozſądzać ſię mogą? i iakowe *Forum* Sprawom takowym ieſt przyzwoite? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż Statut 1543. Vol. I. fol. 576. będący w słowach: *Ex mutuo colloquio, ac conſenſu Dominorum Conſiliariorum, & petione Nuntiorum Terreſtrium ſic eſt conſtitutum: quia literæ publicæ fidei*, *alias* żelazne liſty, & *ſalvi conductus, amplius dari non debent a Nobis ſamulis, contra Dominos illorum, Status & Ordinis militaris: nec etiam contra ſubditos illorum in damnum eorundem. Sed Nobis & Conſiliariis Noſtris liberum erit hoc facere, tales videlicet literas dare Subditis Noſtris, Statûs Civilis contra Cives, juxta arbitrium Noſtrum; tamen contra Nobiles & ſubditos illorum, nulla dabimus.* Konſtytucya 1588. Ro: Vol. II. fol. 1209. titulo = *O niedawaniu gleytow* = w słowach: " Statut *Anni 1543.* o niedawaniu gleytow
„ ſługom i poddanym przeciw Panom, iako Mieſzczanom, tak *generaliter*
„ *omnibus incolis cujuſcunque Civitatis*, i prywatnym Oſobom przeciw
„ Szlachcicom, i ich poddanym approbuiemy: i żeby te gleyty nie
„ były więcey z Kancellaryi Naſzey wydawane, waruiemy wiecznemi
„ czaſy. Wſzakże Nam będzie wolno dawać gleyty między Staroſtami
„ i Dzierżawcami, a między Mieſzczany i Kmiećmi Naſzemi
„ Krolewſkiemi. Także też tym nie zabraniamy dawania zakładow
„ Naſzych, *Nobili contra Nobilem*, także między Szlachtą a Oſobami
„ Mieyſkiemi Miaſt Naſzych i Duchownych, ſpecyfikuiąc iednak
„ Oſoby, o ktore zakłady *Forum* Szlacheckie niema bydź, iedno
„ w Ziemſtwie, & *per appellationem* na Trybunale. Także też *literæ*
„ *moratoriæ*, *alias* żelazne liſty, Mieſzczanom i Zydom przeciwko
„ Szlachcie z ſtrony niepłacenia długow, nie maią bydź dawane. A
„ gdzieby co *in contrarium* z Kancellaryi było wydano, to ma bydź *ir-*
„ *ritum & inane*; a między Mieſzczany i innemi Oſobami nie maią
„ bydź bez ſłuſzney i w Prawie opiſaney przyczyny przez Kancellaryą
„ dawane „ 1598. Roku, eodem Vol. fol. 1453. titulo = *O pozwiech Zadwornych generalna* = w słowach: " Zabiegaiąc temu aby ludzie
„ Szlacheccy nie byli wyciągani za Dworem, o Dobra ſwe dziedzi-
„ czne i własne, poſtanawiamy: że niema bydź nikt pozwan za Dwo-
„ rem iedno *ratione bonorum*, ktoreby były *liquidi juris Noſtri Regii &c.* „
1768. titulo = *Prawa Kardynalne* = §. 19. będąca w słowach: " Całość
„ *Dominii & proprietatis* Stanu Szlacheckiego nad Dobrami Ziemſkie-
„ mi dziedzicznemi, i ich poddanemi, według Praw Statutowych ni-
„ gdy odeymowana, ani zmnieyſzana bydź niema. *Jus* iednak *vitæ*
„ & *necis* poddanego w ręku Dziedzica bydź niema, lecz gdy podda-
„ ny kryminał popełni, do Sądu Ziemſkiego, lub Grodzkiego, lub

„ Mieyſkiego w Miaſtach większych oddany bydź powinien. „ Miaſt Ziemſkich i Dziedzicznych Sądom Zadwornym do ſądzenia niepodaią, i owſzem oneż od tey Juryzdykcyi wyimuią. Ordynacya zaś 1764. Roku pod tytułem: = *Rozrządzenie względem Regeſtrow* = wzmiankuiąca Sprawy *violatorum Privilegiorum*, niema bydź inaczey rozumiana, tylko o tych Sprawach i Miaſtach, ktore wyraźnemi Konſtytucyami Sądom Aſſeſſorſkim ſą wyraźnie do ſądzenia zoſtawione, i ktore przez Przywileie od Obywatelow Miaſteczek Dziedzicow tymże Miaſtom nadane, *Forum* w Aſſeſſoryi oznaczone maią.

DE FORI PROPINQUITATE VACANTE PROPRIA JURISDICTIONE.

Nro. 80.

DNIA 5. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

ROztrząſnąwſzy Rapport Sądu Ziemſkiego R... żądaiącego wytłomaczenia Prawa &c. *3tio.* Gdy Ziemſtwo ktore wakuie, ieſt w zwyczaiu, że Obywatele w naybliżſzym Ziemſtwie ſzukaią rozſądzenia: Gdy zaś wakuiące Ziemſtwo zoſtanie reaſſumowane, czyli do niego te tylko z pobliżſzego Ziemſtwa wrocić ſię maią w ktorych żadna ieſzcze nie zaſzła Inſtancya; czyli i te, w ktorychby Dekreta, *communicationis, adcitationis, condeſcenſionis* pozachodziły, uſkutecznienia ſwego w reaſſumowanym Sądzie ſzukać maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: *Ad 3tium.* Ponieważ zwyczay wprowadzony, iż Obywatele poſzukiwaiąc prędſzey dla ſiebie ſprawiedliwości, *vacante Juriſdictione* do pobliżſzego Sądu zapozywać, i w nim rozſądzenia ſpraw zyſkiwać zwykli; Przeto MY KROL za zdaniem Rady Naſzey deklaruiemy: Iż te ſprawy, ktore ſą rozpoczętemi w Sądzie pobliżſzym w czaſie wakuiącey Juryzdykcyi, i iuż wyroki Sądu zapadły w oznaczeniu Kondeſcenſyi, w naznaczeniu Kommunikacyi dokumentow, niemniey gdzie finalna zaſzła ſentencya Sądu, a ieſzcze przez ſtrony nie ieſt uſkuteczniona; te w tymże Sądzie dokończone bydź maią: ponieważ Prawo 1768. Ro: opiewa, że gdzie zaczęta Sprawa, tam ſię kończyć powinna. Inne zaś wſzyſtkie Sprawy przez wydane pozwy, poczynione wpiſy, otrzymane kondemnaty, do pobliżſzego Ziemſtwa intentowane, i tam ieſzcze nieſądzone; za otwarciem Ziemſtwa przyzwoitego wracać ſię powinny: w ktorych, wydane pozwy lub otrzymane Proceſſa, ſwoiey ważności nie tracą, a to aby Obywatele powiękſzeniu koſztu i trudow niepodlegali.

DE FORO

DE FORO WYKRACZAIĄCEGO ZOŁNIERZA.

N$^{ro.}$ 142.

Dnia 1. Miesiąca CZERWCA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Ziemstwa K... doprafzaiącego się Rezolucyi w następuiącym przypadku: Ustanowionych iest wiele Praw bespieczeństwo Sądow, oraz w czasie i mieyscu onych sprawowania, toż samo dla wszelkich Osob ostrzegaiących, a iakoby z golotami i luźnemi takowe bespieczeństwo gwałcącemi postępować należało, opisuiących. Poźnieysze Konstytucye w Ro: 1775. tit: = *Obiaśnienie i odmiana Konstytucyi 1768. o Kommissyach Woyskowych Oboyga Narodow* = fol. 14. Art: 6. a w Ro: 1776. fol. 18. tit: = *Powinności i władza Departamentow w Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey* = oraz tłomaczenie Prawa oboiętności, 1775. = *ustawy teyże Rady* = Art: 3. Czyli więc Woyskowa Osoba bez Possessyi będąca, nadto z odległey konsystencyi mieysca Juryzdykcyi Sądowey znayduiąca się, bespieczeństwo Sądowe gwałcąca, terminem taktowym do Sądu zawołana, podług Praw dawnieyszych przepisu, ma się sprawić w tym Sądzie, pod bokiem ktorego excess popełniła? czyli też z względu przytoczonych Konstytucyi dla okazanego w nich *Forum* po usprawiedliwienie ma bydź odesłaną? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż ieżeli Zołnierz na powinności będący, z okazyi służby swoiey Woyskowey, zrobi komu krzywdę, lub popełni iakowy excess, takowy wedle Prawa 1776. titulo = *Powinności i władza Departementow &c.* = fol. 18. będącego w słowach: " Sprawy między Obywatelem i Woyskowym, „ ieżeli będą o służbę i excessa; nayprzod w Regimentach i Partyach „ Woysk Oboyga Narodow w kriegsrechtach, a potym *per appellatio-* „ *nem* do Sądow tego Departamentu należeć maią „ Sprawa takowa do Sądow Woyskowych należy. Gdy zaś Zołnierz nie z okazyi służby swoiey Woyskowey, krzywdę iakową komukolwiek zrobi, lub excess popełni, a tym bardziey gdy bespieczeństwo Sądowe narusży: wedle tegoż samego Prawa będącego w słowach: " Sprawy cywilne zaś, „ między Obywatelem a Woyskowym, należeć odtąd będą do Sądow „ Ziemskich, Grodzkich, Mieyskich, podług kondycyi Osob *salva ap-* „ *pellatione* do Sądow *Ultimarum Instantiarum* podług Praw powszechnych „ Krolestwa „ Sprawa takowa do Sądow cywilnych, iako iest w Prawie, należeć powinna: Nakoniec przy tak iasnych Prawach, zadziwienie Nasze oświadczamy nad zapytaniem, żadney w sobie wątpliwości z Prawa nieokazuiącym.

O FUNDACYACH DE NOVA RADICE I ZAMIANACH FUNDACYI.

Pierwsza Rezolucya Nro. 83.

Dnia 9. Miesiąca MARCA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał S. S.. M... doprafzaiących się obiaśnienia Prawa... *2do.* Ponieważ Konftytucye przez wiele Seymow zakazuiące nowych fundufzow dla Duchownych, i nabywania przez nich Dobr leżących, nie wfpominaią wyraźnie o fundowaniu fzpitalow, ani też fzpitale S.S... M... fą takiemi Duchownemi fundufzami, o iakich wfpomnione Konftytucye rozumieć fię maią; ponieważ nie fą na beneficya dla Xięży, ale iedynie na wygodę dla Swieckich Ofob chorych, ubogich i fierot; czy mogą takowych fzpitalow fundufze od rożnych temi czafy ofiarowane bydź przyimowane bez potrzebowania wyraźney na to Konftytucyi od Rzeczypofpolitey? MY KROL za zdaniem Rady &c takową daiemy Rezolucyą: *Ad 2dum.* Ze Prawa, a mianowicie 1635. Vol. III. fol. 855. titulo ⧖ *Ordynacya Rzeczypofpolitey Dobr Ziemfkich Dziedzicznych* ⧖ 1669. titulo ⧖ *Dobra dziedziczne* ⧖ 1726. titulo ⧖ *Warunek de non alienandis bonis* ⧖ 1764. *Convocationis* titulo ⧖ *Ubeśpieczenie Miaſt* ⧖ 1768. titulo ⧖ *O nieoddaleniu Dobr Ziemfkich od ſtanu Swieckiego* ⧖ iak fą w fwoich wyrazach, nie inny cel maią, tylko pewnego zabieżenia, ażeby Dobra Ziemfkie Stanu Swieckiego oddalane nie były do Stanu Duchownego. A że wyżey wzmiankowana 1764. Konftytucya żadnym poźnieyfzym Prawem niezniefiona, będąca w ſłowach: " Fundacye Klafztorow nadto pomnożo„ nych *de nova radice* tam tylko, gdzie o milę kościoła Farnego nie „ mafz, *ſalvis conditionibus de lege requiſitis* pozwalamy, co fię niema „ rozumieć o fundacych Oyczyznie potrzebnych i pożytecznych na „ dobro Szlacheckiego ſtanu „ nowe fundacye fzpitalow, iako Oyczyźnie użyteczne czynić, *etiam ſine conſenſu Reipublicæ* dozwala; przeto gdy kto nową fundacyą fzpitalną czyniąc, albo dawną pomnażaiąc, dochody fundufzu fzpitalnego na Ofoby ſtanu Swieckiego dyfponować będzie, i rząd tych dochodow Ofobom, lub Urzędowi Swieckiemu poleci, takową fzpitalną fundacyą *etiam ſine conſenſu Reipublicæ* czynić może, ktora wedle Prawa 1764. zupełną ważność maiąca innemi wyżey przywiedzionemi Prawami pod żadnym pretextem kweſtyonowana bydź niemoże.

Druga Rezolucya N^ro. 263.

Dnia 25. Miesiąca STYCZNIA 1782. Roku.

REzolwuiąc Memoryał W... S... Kasztelana K... zanoszącego do Nas KROLA i Rady &c. żądania swoie chcąc wiedzieć: Jeżeli iakowey zdrożności przeciwko Prawu nieuczyni, gdy na fundamencie Konstytucyi 1635. Ro: fol. 855. titulo = *Ordynacya* = w słowach: " Je„ żeliby zaś kto ubogiemu Kościołowi Farnemu, we wsi darował na po„ ratowanie sztukę iaką gruntu, to niema bydź *pro contraventione* te„ mu Prawu poczytano „ gruntow do Kościoła Farnego Parafialnego należących, zamianę zrobi *in æquivalenti prævio Loci Ordinarii tum Parochi ac Collatorum consensu?* gdyż to Prawo nadawać grunta pozwalaiące, nie zdaie się zabraniać czynienia zamiany. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Że gdy wyżey rzeczone 1636. Ro: Prawo pozwala nadania sztukę iaką gruntu Kościołowi ubogiemu Farskiemu, tym bardziey zamianę gruntu za grunt, ktora będzie *in æquivalenti* z konsensem *Loci Ordinarii* i Kollatorow, żadnym Prawem nie iest zabroniona.

O GEOMETRACH.

N^ro. 344.

Dnia 21. Miesiąca KWIETNIA 1780. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Antoniego P... Podkomorzego S... z obowiązku Urzędu swego Podkomorskiego podaiącego do Rezolucyi zapytanie następuiące: Prawo Ro: 1768. względem Spraw granicznych zapadłe nakazuiące: ażeby do expedyowania Kondescensyi graniczney byli sprowadzeni Geometrowie przysięgli: że zaś w tymże Prawie nie znayduie się determinacya wyraźna, gdzie takowa przysięga powinna bydź przez tychże Geometrow wykonana, czyli w Akademii, w ktorey w swoiey nauce doskonaleni byli, czyli też w Ziemskiey iakieykolwiek Juryzdykcyi Sądowey? a nadto gdy częstokroć trafiaią się od stron na granicznych Kondescensyach zarzuty: Iż każdy Geometra maiąc nawet zaświadczenia od Akademii *super capacitatem*, i tam będąc przysięgły powinien bydź Przywileiem Naszym Krolewskim utwierdzony; Przeto dla załatwienia tych niepotrzebnych zarzutow doprasza się wspomniony U. Podkomorzy S... o Rezolucyą: Czyli

Geometra w Akademii *pro capace* uznany i tamże Przyſięgły, ieſt uwolniony przez Prawo wyżey cytowane Ro: 1768. od exportowania Przywileiu? lub czyli tenże Przywiley ſzczegulnie czyni go *capacem* do wykonania obowiązkow Geometry? Jako także na Notę Przewielebnego ś. p. Xiędza M... K... W... K... w ktorey względem Geometrow przyłącza ſwoią reflexyą: że przyſięgli w Akademiach uprzywileiowanych *licentiati Geometræ* bez Przywileiu Naſzego obeyść ſię mogą, w innych zaś ſzkołach uczący ſię Geometryi, za zaświadczeniem Szkoł, Przywileie Naſze exportuią, i dla uczynienia Przyſięgi do Grodu odſyłaią ſię. Niemniey na Notę Kommiſſyi E... N... przyłączaiącey informacyą naſtępuiącą. Ze Akademia Krakowſka od wielu Monarchow nadane i potwierdzone ſobie maiąc Przywileie, patentowała Geometrow do rozmiaru pol, ieſzcze przed Rokiem 1569. ktorego dopiero Konſtytucya Koronna o Geometrach, ażeby byli *Jurati* ſtaneła; Prerogatywa iednak Akademii Krakowſkiey niemoże uwłaczać Konſtytucyi 1569. ktora dozwoliła: ażeby Geometrowie wykonali przyſięgę w Sądach Ziemſkich, owſzem zdaie ſię, iż na fundamencie tey Konſtytucyi, iedno ieſt wziąć publiczne świadectwo od Sądu Ziemſkiego, co podług Przywileiow Akademii Krakowſkiey, od Niey bydź na Geometrę patentowanym. Ażeby zaś do Geometrowſkich obowiązkow zgodne były Oſoby, zwyczay ieſt w Akademii Krakowſkiey: że czterey Profeſſorowie, i Prezes Szkoły Matematyczney wyexaminowawſzy Geometrę, daią mu na piśmie świadectwo, z ktorym udawſzy ſię na Sądy Rektorſkie gdy Rektor znayduie świadectwo dobre, Geometrę przypuſzcza do przyſięgi, po ktorey wykonaney odbiera Patent na Geometrę przyſięgłego. = MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż zapatrzywſzy ſię na Przywiley 1401. Ro: przez Jagiełła Krola, Akademii Krakowſkiey nadany, a przez Konſtytucyą 1613. Ro: fol. 170. titulo = *Akademia Krakowſka* = w generalności nadane iey wſzyſtkie Przywileie approbuiącą ſtwierdzony, ktorym Przywileiem w ſłowach " Też poſtanawiamy, iż ilekroć ktorzy Studenci w ktoreykolwiek Profeſſyi przez „ Doktory albo Miſtrze na Examen według zwyczaiu będą przypuſzczeni, tedy Kanclerz Naſz na ten czas będący, iako zwierzchnieyſzy, on Examen approbować będzie miał wſzelaką moc. „ Tudzież na informacye wyżey wſpomnione, w ktorych dokładnie nieokazuie ſię, aby Akademia Krakowſka miała moc uprzywileiowania Geometrow; deklaruiemy: Ze w Akademiach Kraiowych Geometrowie *licentiati*, w zagranicznych zaś Akademiach, wyuczeni od wyznaczoney przez Kommiſſyą Edukacyiną na to Oſoby zaświadczenie *de capacitate* maiący, i podobnież od Pieczętarza otrzymawſzy, od ninieyſzego tłomaczenia Prawa, Przywileiami od Nas KROLA zaſzczyceni bydź powinni, a po otrzymanym Przywileiu każdy Geometra w Aktach bądź Trybunalſkich, bądź w Ziemſkich, lub Grodzkich, przyſięgę na

ſpra-

ſprawiedliwe ſprawowanie obowiązku mierniċtwa wykonać powinien; A to z nakazu Konſtytucyi 1768. Ro: " A każdy Geom tra w Pro-„ wincyach Koronnych exekwuiąc ſwoy obowiązek, Przywiley i do-„ wod wykonaney przyſięgi przy podpiſie czynności ſwoiey wyrazić „ ma „ Ta zaś Rezolucya iako na przyſzłość ſłużąca, nie ma ſię ściągać do Geometrow w Akademiach Kraiowych licencyowanych; choć tylko przed tą Rezolucyą przyſięgłych. =

DE IMPOSSESSIONATIS.

vidē Pozwy.

O IMPUGNACH.

N^ro. 397.

DNIA 14. MIESIĄCA LIPCA 1780. ROKU.

GDy Sąd Ziemſki K... Dekretem ſwoim zdarzaiącą ſię mu w ſądzeniu wątpliwość do Rezolucyi Naſzey za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey odſyła w naſtępuiącey oſnowie: Czyli w tradowaniu Dobr ſłownie tylko uczynione impugny ſą ważne; i czyli takowe impugny, Urzędy Dekreta exekwuiące prawnie zaſtanawiać mogą? MY KROL za zdaniem Rady &c. taką daiemy Rezolucyą: Ze gdy ſtrona bądź ſłownie, bądź gwałtownie, niedopuſzcza tradycyi, ſtaie ſię oppozycya, ktorą Officyaliſta w Akcie ſwoim zanotować powinien: i onęż rzetelnie opiſawſzy, iakim udziałana ſpoſobem, według przepiſu Prawa 1768. Ro: titulo = *Exekucya Dekretow* = fol: 247. Departamentowi Woyſkowemu donieść ieſt obowiązany: A zatym to Prawo tak iaſne niepotrzebuie wytłomaczenia, ile że Uniwerſałem Naſzym za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey pod dniem 28. Mieſiąca Maia 1779. Ro: i ten przypadek ieſt zaięty.

O INKWIZYCYACH.

Pierwſza Rezolucya N^ro. 231.

DNIA 24. MIESIĄCA CZERWCA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Raport Sądowy, dnia 25. Kwietnia Roku bieżącego, w Kſięgach Grodu K... oblatowany, w ktorym Urząd Grodzki K... żąda rozwiązania &c. *Piąta:* Gdy na terminie po Dekrecie *Dila-*

tionis inquisitionis, strona nie maiąc legalnych excepcyi, świadkow podpisać, interrogatoria odpisać nie zechce, i przez to dowod inkwizycyi obustronnych zatrudnia; Urząd zaś Grodzki K... wynayduie sposob zabieżenia zwłokom takowy: *ażeby strona Dekretowi* Dilationis inquisitionis, *kontrawencyą czyniąca, nieodwłocznie publikowana była, potym* durantibus Judiciis, *inkwizycye* in contumaciam *oney, drugiey stronie wyprowadzać wolno było, nie czekaiąc dalszych konwikcyi przedtym w takowym przypadku zażywanych;* czyli tey sposob znayduie approbatę? MY KROL za zdaniem Rady &c. *Co do piątey:* Gdy na terminie z Dekretu *Dilationis inquisitionis*, strona nie maiąca legalnych przeciwko świadkom excepcyi, albo po odięciu nielegalnych, *interrogatoria* odpisać, kommunikować, świadkow podpisać, swoich wprowadzać, i iakimkolwiek nieprawnym pretextem inkwizycyami dowodzić, lub odwodzić nie zechce; w ten czas *ipso facto* iest *contraventio peremptoria*: przeto podług Praw, w sprawach uczynkowych, lub kryminalnych konwikcyą skracaiących, nieodwłocznie i bez publikaty, inkwizycye *in contumaciam renitentis* wyprowadzać, i daley prawnie postępować należy. Co się ma rozumieć tylko o sprawach uczynkowych i kryminalnych. W sprawach zaś cywilnych, Urzędowi Grodzkiemu właściwych, gdy się trafią potrzebne inkwizycye, w ten czas, bez dostateczney konwikcyi *renitentis*, *in contumaciam* onego, inkwizycyi wyprowadzać nie można. Dla tego Sąd Grodzki K... wynayduie: że po kontrawencyi Dekretowi *Dilationis inquisitionis*, publikata iest potrzebna: po ktorey nastąpioney, nie *durantibus Judiciis*, ale na przyszłey Kadencyi inkwizycye *in contumaciam Contravenientis & Publicati* wywodzone bydź powinny.

Druga Rezolucya N^ro. 362.

DNIA 14. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, do Nas i Rady przy boku Naszym Nieustaiącey podany &c. *Piąta:* Zagęściło się iuż, gdzie inkwizycye zachodzą w małey wiosce; Pozwany wszystkich Poddanych kładzie w Procefs, i potym od świadectwa excypuie. W takowym przypadku iest żądaniem: aby wolno było wybrać świadkow choć w Procefs włożonych. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do piątey*. W przypadku, gdyby *in elusionem* inkwizycyi, kto *Communitatem* całą pozywał, a zatym *a deponendo testimonio* excypował; w ten czas, Sąd Kondescensyą wyznaczaiący, może pozwolić wybrać świadkow z pozwanych, iednak *in complicitatem Facti* nie wchodzących, i wyraźnemi Prawami excypować się nie mogących.

Trzecia Rezolucya N^ro. 29.

DNIA 16. MIESIĄCA STYCZNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał Urzędu Grodzkiego O... w ktorym doprasza się rozwiązania przypadku następuiącego: Ze gdy strony w sprawach uczynkowych, a osobliwie względem kontrowersyi o grunta, wywodzą inkwizycye; trafia się: że obustronne z oczywistych świadkow *pro & contra* wywiedzione świadectwa są rowne w dowodzie i odwodzie: a gdy powtorne z innych świadkow będą nakazane inkwizycye, taż sama *paritas testimoniorum* wynika; tak, że większey ważności dowodow lub odwodow Sąd poznać nie może. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze w przypadku takowym bardzo rzadko praktykować się mogącym, Sąd wielką baczność mieć powinien na wszelkie okoliczności, względem świadkow i świadectw, ktorychby kombinacye *paritatem Testimoniorum* rozwiązać mogły. A gdy żadną miarą większa ważność dowodow, lub odwodow, nie pokaże się w sprawie uczynkowey, finalney decyzyi Grodu podległey; ma mieć za prawidło powszechnie przyięte *Axioma:* że lepiey obwinionego uwolnić, niżeli niewinnego potępiać. Sprawy zaś finalney decyzyi Grodu niepodległe, osobliwie: gdzie kontrowersye gruntowe zachodzą; *ad Forum competens*, gdzie komportacya Dokumentow rzecz oświecaiących, i ich poznanie nastąpić może, ma odsyłać.

Czwarta Rezolucya N^ro. 226.

DNIA 12. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Raport Sądu Ziemskiego O... w ktorym tenże Sąd doprasza się wytłomaczenia wątpliwości... *Drugiey:* Gdyby kto z powinowatych Corkę u Matki, z własney Substancyi onęż wychowuiącey, nie na Żonę, ale z iakoweyśiś prywaty uwiozł; czyli przychylaiąc się do Konstytucyi 1607. pod tytułem: ⸗ *O porwaniu Kobiet* ⸗ czynienie w Grodzie *tanquam de Captivis* bydź powinno? Cz yli w Sądzie Ziemskim krzywdzący Matkę zapozwany, bez inkwizycyi karany, i powrot Corki Matce uczynić powinien? Czyli do inkwizycyi przystąpić: z iakowych to przyczyn uczynił? *Trzeciey:* Gdy się zdarzać zwykło, że po razy dwa, i trzy, rowność świadkow na inkwizycyach (chociaż z postronnych ludzi wywodzonych) wynika; w takowym razie co czynić, i iak postąpić Sąd ma? MY KROL za zda-

niem Rady &c. deklaruiemy: *Co do drugiey:* Przyczyna i ſpoſob uwiezienia Corki od Matki przez krewnego *ex facto* wynika. Jak zaś Sąd ma to rozeznawać? inkwizycye wyprowadzać, lub nie? przeſtępnego karać? i czyli ta ſprawa w Grodzie lub Ziemſtwie ſądzona bydź powinna? ma Prawa, ktore przepiſuią *gradum Juris* w takowych przypadkach, niemniey i *Forum*, gdzie ſprawy takowe ſądzone bydź maią. *Co do trzeciey:* Już wyſzła Rezolucya Naſza, za zdaniem Rady, do Grodu O... pod dniem 16. Mieſiąca Stycznia, Roku teraźnieyſzego: Że w przypadku takowym, bardzo rzadko praktykować ſię mogącym, Sąd wielką baczność mieć powinien, na wſzelkie okoliczności względem świadkow i świadectw, ktorychby kombinacye *paritatem Teſtimoniorum* rozwiązać mogły. A gdy żadną miarą większa ważność świadkow, lub dowodow nie pokaże ſię w ſprawie uczynkowey, finalney decyzyi Grodu podległey; ma mieć za prawidło powſzechnie przyięte *Axioma: że lepiey* obwinionego uwolnić, niżeli niewinnego potępiać.

DE JURE CADUCO: EJUS FORO: & DE CAUSIS FISCI.

Pierwſza Rezolucya N$^{ro.}$ 386.

DNIA 24. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Jan dopraſza ſię o wytłomaczenie Prawa 1588. Roku, Vol. II. fol. 1209. tit: ⊏ *O Kadukach* ⊐ to ieſt: Czyli w niedoſtatku Sukceſſorow Oyczyſtych *ad octavum uſque gradum;* Sukceſſorowie Macierzyści: i wzaiemnie, w niedoſtatku Sukceſſorow Macierzyſtych; Sukceſſorowie Oyczyści krwie *reſpectivè* każdey linii w ſobie niemaiący, ſukcedować mogą? czyli też po bezpotomnym iedney linii zeyściu, Kaduk bezpotomney linii, oddzieliwſzy fortunę drugiey linii, maiątek poſiadać ma? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy wyżey rzeczone Prawo w ſłowach: " Iż ſię Kaduk „ Szlacheckich Dobr, tak Oyczyſtych, iako Macierzyſtych rozumieć nie „ może, dokądby ſtawało powinnych krewnych *utriuſque ſexus ex utraque* „ *linea*, ktora nie może, ani ma bydź przerwana *quartò, quintò & perconſe-* „ *quens ulteriori gradu propinquitatis*, ale dokąd ſię iedno może wywieść, „ *Jus Succeſſionis legitimæ uſque ad octavum gradum incluſivè* „ wyraźnie *in retruſionem Juris Caduci*, *Jus Succeſſionis legitimæ uſque ad octavum gradum incluſivè* wyprowadzać każe: ktorego, gdyby Sukceſſorowie Macierzyści krwi Oyczyſtey, a Oyczyści Macierzyſtey nie maiąc, wywieść nie mogli; w takim więc przypadku rezolucya *Subſtantiarum* naſtąpić, i fortuna linii, ktorey *non exſtant Succeſſores, tam maſculi quàm femelli*, według Prawa *ſub Jus Caducum;* inna zaś Sukceſſorom krwi doſtać ſię powinna.

Druga

Druga Rezolucya Nro. 397.

Dnia 28. Miesiąca PAZDZIERNIKA 1777. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał Ur. W... zapytuiącego się: Czyli (w przypadku gdyby Oyca przeżyły) dzieci na umyśle niezdrowe, pod opieką prawną będące, w lat kilkanaście potym zeszłe, *pro existentibus* (mimo swoie na umyśle niezdrowie) rozumiane bydź maią? i czyli *interveniente* onych *ad octavum gradum* według Prawa *sterilitate*, Kaduk, nie po nich, iako na umyśle nie zdrowych, ale po Oycu, ktorego też Dzieci przeżyły; czyli też po rzeczonych Dzieciach (na ktorych głowie stanęła fortuna) od Nas proszony bydź powinien? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy Sukcessya przez krew, nie przez zmysły spada; przeto Dzieci, choć na umyśle niezdrowe; a Oyca przeżyły, *pro existentibus* rozumiane bydź maią: i *Jus Caducum*, ieżeli *steriliter* według Prawa zeszły, nie po Oycu, ktory spadkiem krwi Dzieciom fortunę podał, lecz po Dzieciach bezpotomnie zeszłych, od Nas KROLA proszone bydź może.

Trzecia Rezolucya Nro. 16.

Dnia 2. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał Ur. Andrzeia, doprasżaiącego się wytłomaczenia Prawa w przypadkach nastepuiących: *Pierwszy:* Statut o sukcessyi mowi, że Brat po Bracie nastepuie: żeby zaś Siostry, albo po Siostrach, albo po Braciach zmarłych do Sukcessyi należały, nic o tym nie wspomina; a *Praejudicata* rożnie w tey mierze nastąpione, nie daią poznać pewnie, iak te Prawo Sukcessyine ma bydź rozumiane. *Drugi:* Osoba bądź *Civilis*, bądź *plebejae conditionis*, będąc nobilitowana, gdy na zadosyćuczynienie Prawu, końcem okazania possessyi, summy na Dobra Ziemskie wnosi, a potym bezpotomnie umiera; w takowym przypadku, czyli Sukcessorowie iego nie będący Szlachtą, mogą bydź właścicielami summ na Dobra wniesionych? czyli też te summy *fisco* podlegać maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwszego:* Uznaiemy potrzebę, ażeby przypadek iasnie, z okolicznościami, wraz z wymienieniem strony był opisany, i żeby takowy Memoryał podług przepisu Uniwersału teyże stronie był kommunikowany. *Co do drugiego:* Ponieważ summy na Dobra wniesione nie

ſą takiemi Dobrami, ktorychby Sukceſſorowie nieſzlacheckiego ſtanu z Dobr podnoſić, i onych właścicielami bydź nie mogli; przeto po zmarłym nowo nobilitowanym bezpotomnie, *non ad fiſcum*, ale do Sukceſſorow takowe ſummy należeć powinny.

Czwarta Rezolucya Nro. 80.

DNIA 5. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

ROztrząſnąwſzy Rapport Sądu Ziemſkiego R... żądaiącego wytłomaczenia Prawa... *2do.* Gdy Konſtytucya 1768. Ro: titulo = *Złączenie Trybunału* = fol. 217. nakazała: aby żadna ſprawa w Grodzie lub Ziemſtwie nie ſądzona, do Trybunału niewchodziła; a dwie Rezolucye Rady, pierwſza pod dniem 12. Mieſiąca Września, na Memoryał Imieniem Xięży Dominikanow Konwentu M... Druga pod dniem 8. Mieſiąca Października na Memoryał U. L... obydwie w Ro: 1777. wypadłe, Sprawom *Juris Caduci*, *Forum* Trybunału oznaczyły; Czyli więc Sąd Ziemſki przychodzące do ſiebie Sprawy *Juris Caduci*, ma bez wdania ſię w onych roztrząśnienie odſyłać do Trybunału: Czyli też rozſądziwſzy takową Sprawę, po ſame ściągnienie kar, ſtronę do Trybunału odſyłać? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. *Ad 2dum.* Iż Rada Nieuſtaiąca maiąc za prawidło, ażeby iaſne Prawo do exekucyi przyprowadzać, a wątpliwości podpadaiące tłomaczyć; gdy Konſtytucya 1726. a mianowicie 1768. Ro: pod tytułem = *Złączenie Trybunału* = fol. 217. w słowach " obſerwuiąc *quàm rigidiſſimè gradum Inſtantiarum* &c. „ nakazuie: aby żadna Sprawa ktora w Grodzie, lub Ziemſtwie ſądzona nie będzie do Trybunału nie wychodziła; zaczym dopełniaiąc to Prawo, Sprawy *Juris Caduci* z Dobr Ziemſkich wypływaiące, pierwey *in minoribus ſubſelliis* rozſądzone bydź powinny. Niechcąc zaś przyczyniać trudow i koſztu Obywatelom, ta Rezolucya ściągać ſię nie ma do rozpoczętych iuż Proceſſow w Sprawach *Juris Caduci* w Trybunale, gdzie *Judicata* albolitez Kondemnaty pozapadały.

Piąta Rezolucya Nro. 300.

DNIA 1. MIESIĄCA LUTEGO 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał WW. XX. Melchiora G... Proboſzcza, i Jana K... Kanonika G... czyniących przełożenie ſprawy, ktora przez

U. Ludwika Karola F... Gen. Maj. W... K... przeciwko Kapitule G.. o Dobra pewne za Przywileiem Kaduka dochodzącego, do Sądu Ziemſkiego G... ieſt wprowadzona; dopraſzaiących ſię o Rezolucyą: Czyli Konſtytucye o nieoddaleniu Dobr Ziemſkich *in rem* Duchowieńſtwa, ściągaią ſię też i do Kapituł? albo nie? Ze ſię do Kapituł nieściągaią; ieſt dowodem Konſtytucya 1635. pod tytułem = *Ordynacya Rzeczypoſpolitey Dobr Ziemſkich* = ktora zawieraiąc w ſobie zakaz nabywania Dobr Ziemſkich przez Duchowieńſtwo, względem Kapituł ten napiſała wyrok w ſłowach " A co ſię tycze Kapituł, do przyſzłego ſześcionie„ dzielnego Seymu, odkładamy ſkuteczne uſpokoienie „ Ta excepcya nic innego nie znaczy, tylko: że lubo wſzyſtkie inne *Communitates* Duchowne, nie mogły od owego czaſu prawnie Dobr Ziemſkich nabywać; iednakże o Kapitułach nic nie poſtanowiono, ale to do daIſzey decyzyi Seymowey, *in ſtatu quo*, zoſtawiono. Gdy zatym ten receſs, do tych czas względem Kapituł, nie ieſt poźnieyſzym Prawem rozwiązany, ważność ſwoią mieć muſi: Drugim dowodem ieſt Dekret *Urbana VIII.* Papieża ściągaiący ſię do Prawa namienionego w Ro: 1626. wydany, ktory na inſtancyą Krola Władyſława, i Rzeczypoſpolitey Polſkiey ſurowo zakazuie, aby Zakonne *Communitates* Dobr Ziemſkich nabywać nieważyły ſię: o Kapitułach iednak żadney wzmianki nie czyni: zkąd poznać, że Rzeczpoſpolita w Konſtytucyi 1635. kładąc Prawo na *Communitates* Duchowne, nie rozciągała rygoru ſwego do Kapituł, kiedy nie proſiła o rozciągnienie do tychże, rygoru Dekretu Rzymſkiego. Trzecim dowodem ſą Dekreta Seymowe: Pierwſzy, Ro: 1641. w ſprawie między Garwaſkiemi i Kapitułą Krakowſką o Dobra przez Staniſława Garwaſkiego Kanonika Krakowſkiego, Kapitule Krakowſkiey darowane: ten bowiem Dekret uznał, że Kapituły od Prawa 1635. wzmiankowanym receſſem ſą wyłączone, i że, poki ſzczegulne Prawo tego receſſu nie rozwiąże, od rygoru onego ſą uwolnione. Drugi Dekret Seymowy Ro: 1652. w ſprawie między Raciborſkiemi i Kapitułą Warſzawſką, ktory i pierwſze wſpomnione *præjudicatum* zachował, i Prawa 1635. rownie wytłomaczył. Na mocy tych przywiedzionych dowodow, dopraſza ſię Kapituła G... Rezolucyi: Czyli na ochronie iuż to iaſnego receſſu względem Kapituł w Prawie 1635. umieſzczonego, a dotąd żadnym poźnieyſzym Prawem nierozwiązanego, tudzież dwoch Dekretow Seymowych, może kto prawnie zadać nielegalność w nabyciu Dobr, lub lokowaniu ſumm na Dobrach Kapitule, pokiby od Stanow Seymuiących inne rozrządzenie względem Kapituł nie naſtąpiło? Jako także na Odpowiedź U. Karola Ludwika F... Gen. Maj. W. Kor. na Memoryał Kapituły G... daną, w ktorey twierdzi: Ze Konſtytucye 1673. i 1726. wcale Duchownym zakazały na Dobra Ziemſkie *cum parata poſſeſſione* ſumm, połowę ceny tych Dobr przewyżſzaiących importować, reaſſummuiąc Konſtytucyą Ro: 1635. Więc Kapituła, ieżeli nie od Ro: tego, to od Ro:

1673. i 1726. podpadała temu rygorowi, i od tego czasu Kapituły Dobr Ziemskich nabywać, ani na nich więcey połowy wartości, niepowinny były wnosić. — MY KROL za zdaniem Rady &c, oświadczamy: Iż gdy Kapituła G... doprasza się wytłomaczenia Prawa Ro: 1635. fol. 855. pod tytułem: = *Ordynacya Rzeczypospolitey Dobr Ziemskich* = w słowach tych zawieraiącego się " A co się tycze Kapituł, „ do przyszłego sześcioniedzielnego Seymu odkładamy skuteczne uspo- „ koienie „ mniemaiąc tymże wyrazem mieć pozwolenie Kapitułom Dobr nabywania, ktore i Dekretami Seymowemi: Pierwszym w Ro: 1641. między Kapitułą Krakowską i Sukcessorami niegdy Wiele: Stanisława Garwaskiego, Kanonika Krakowskiego, będącym w słowach: = *Sacra Regia Majestas &c. eo considerato, quoniam causa præsens ad Constitutionem 1635. dirigitur, quæ suo nexu Venerabilia Capitula juxta tenorem ejusdem legis expressum nullatenus afficere, vel stringere potest &c.* w drugim mieyscu w tymże Dekrecie = *Bona vero pro quibus res est in possessionem hæreditariam perpetuam adjudicat.* Drugim Roku 1652. między Sukcessorami Raciborskiego i Kapitułą Kollegiaty Warszawskiey zapadłym, będącym w słowach: = *Sacra Regia Majestas, cum Senatoribus & Consiliariis Regni &c. & Constitutio 1635. contra allegata Venerabilis Capituli eam expresse distulit, non sustulit, & Decreto Conventionali Regni Varsaviensi, inter Instigatorem Regni & Generosos Garwaskie & delatores atque Officiales Castrenses Cracovienses, & Venerabile Capitulum Cracoviense Anno 1641. per Status & Ordines Regni prolato, nullatenus (antequam hæc controversia per legem Publicam decisa non fuerit) Venerabilia Capitula Personasque Capitulares afficere posse, interpretata & declarata est* = w Drugim mieyscu w tymże Dekrecie = *ideo inscriptiones easdem donationis in nulla parte & lege communi exorbitantes, legales, legaliterque recognitas adinvenire & inscriptiones ejusmodi recognoscibiles & per quævis Judicia ac Officia Regni susceptibiles fuisse, citatosque ab Actore & actione, uti incompetenti, liberos & absolutos decernere & pronuntiare, bona pro quibus res est, in possessionem hæreditariam Venerabili Capitulo Varsaviensi perpetuò adjudicare dignata est &c.* wkrotce po Konstytucyi 1635. w podobnych teraźnieyszemu przypadkowi sprawach zapadłemi, a wiarę publiczną dotąd ubespieczaiącemi, z nakazem: aby Sądy i Urzędy kraiowe podobnéż tranzakcye przyimowały, toż Prawo 1635. *favore* Kapituł iest wytłomaczone; przeto za zdaniem Rady przy Boku Naszym deklaruiemy; Iż lubo z mocy Konstytucyi 1776. tłomaczenie Prawa iest udzielnie Radzie przy Boku Naszym zostawione, ale że w przypadkach teraźnieyszemu podobnych, wyżey rzeczone Dekreta Seymowe, Kapituły względem nabywania Dobr zabespieczyły, ktorych poznanie nie iest mocy Rady, ani też żadna Juryzdykcya Kraiowa w rozpoznanie ich wchodzić nie może; więc takowe przypadki szczegulnym wyrokiem Prawa na Seymie rozwiązane bydź powinny.

Szosta

Szósta Rezolucya N^ro. 23.

DNIA 12. MIESIĄCA GRUDNIA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Sądu Ziemskiego C... w zachodzącey wątpliwości o Prawie, udaiącego się do Nas KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey. W sprawie *Juris Caduci* na Dobra fundacyi Gorskiey podległe, w Sądzie Ziemskim toczącey się; Xięża *Clerici Sæculares in communi viventes*, Konstytucye na poparcie fundacyi swoiey składali: Pierwszą 1673. Ro: *Vol. V.* fol. 110. titulo ⁝ *Approbacya fundacyi nowego Jeruzalem w Gorze* ⁝ Drugą 1685. Ro: *Vol. eodem* fol. 725. titulo ⁝ *Approbatio Clericorum in communi viventium* ⁝ ktoremi dwiema Konstytucyami fundacyą swoią approbowaną bydź rozumieiąc, wnosili: że mianowicie pierwsza 1673. Ro: Konstytucya nastąpiona, nie tylko na nabycia i dyspozycye, tudzież tranzakcye też Konstytucyą poprzedzaiące, ale też na poślednieysze wszelkie tey fundacyi G... służące, z utwierdzeniem onych, rozciąga się. Rezolucya Nasza za zdaniem Rady &c. na Memoryał W. D... Wdy Ł... i Odpowiedź Xięży Kommunistow dnia 1. Miesiąca Maia 1778. Roku wydana, Konstytucyą 1685. Ro: tylko nowe wprowadzenie duchowieństwa i onego lokacye gruntować: Prawo zaś Ro: 1673. wyżey wyrażone, *juris defectûs supplere*, i wyraźnie fundacyą G... potwierdzać wytłomaczywszy; tey fundacyi ważność niekwestyonowaną przyznała: Zważaiąc przeto generalny przepis często rzeczoney Konstytucyi 1673. Ro: oraz wzmiankowaną Rezolucyą stosownie do tey Konstytucyi nastąpioną; wynika potrzeba żądać wytłomaczenia iasnego teyże Konstytucyi: Czyli na wszystkie erekcye, fundacye, donacye, dotacye, inskrypcye, prawa, przywileie, libertacye, transfuzye, czynsze, w swoim brzmieniu zawarte, tak onę poprzedzaiące, iako też po tey Konstytucyi nastąpione, rozciągać się może, albo nie? także na przyszłość to Prawo 1673. Ro: iak daleko rozciągać się może? czy tylko *ad fata* Przewielebnego Wierzbowskiego Biskupa Poznańskiego Fundatora? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż Prawa, pierwsze 1673. Ro: *Vol. V.* fol. 110. titulo ⁝ *Approbacya fundacyi nowego Jeruzalem w Gorze* ⁝ w osnowie " Życząc aby sam Pan Bog „ sprawy nasze przeciwko wszelkim nieprzyiaciołom błogosławił, no„ wego Jeruzalem w Gorze wszystkie erekcye, fundacye, donacye, „ inskrypcye, przywileie, prawa, libertacye, transfuzye, czynsze, „ *omnes Juris defectus supplendo*, pod protekcyą Naszą i całey Rzeczy„ pospolitey bierzemy, & *in omnibus punctis, perpetuis temporibus* po„ wagą Seymu teraźnieyszego approbuiemy, *salvis oneribus Reipublicæ*, „ & *servitio bellico* „ Drugie 1685. Roku *Vol. eodem* fol. 725. titulo

S

⇄ *Approbatio Clericorum in communi viventium* ⇄ będące w ſłowach: " Iż „ Kapłanow i Klerykow *in communi viventes, ad informandos in cura* „ *animarum & pietate Sacerdotes*, od Oyca Sgo. i Panow Chrześciańſkich doświadczonych, Wielebny Stefan Wierzbowſki Biſkup Po„ znańſki, przykładem zaś iego Wielebny Staniſław Witwicki, Biſkup „ Łucki, w Dyecezye ſwoie wprowadzili, tedy *Authoritate præſentis* „ *Conventûs, in Patrocinium Noſtrum aſſumimus, & eorum locationes præ-* „ *ſentes* approbuiemy, *ſalvis Reipublicæ & Academiæ Cracovienſis, Zamo-* „ *ſcenſis, juribus; jura & immunitates Eccleſiaſticas*, przy tych, gdzie ſą, „ Kościołach, konſerwuiąc „ przez Rezolucyą Naſzą za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey powyżey wzmiankowaną wytłomaczone, niemaią bydź inaczey rozumiane; tylko: iż fundacyow rzeczonych lokacye, iakie *ad Annum* 1685. to ieſt, do czaſu tegoż uchwalonego Prawa naſtąpiły, temiż Prawami maią ſwoie utwierdzenie.

Siodma Rezolucya N^ro. 71.

DNIA 16. MIESIĄCA LUTEGO 1781. ROKU.

REzolwuiąc Notę Kommiſſyi R... S... K... w ktorey czyni naſtępuiące przełożenia: Gdy Przywileie iedne *Juris Caduci* na Dobra Naſze Krolewſkie luſtrowane, i podatek kwarciany opłacaiące, drugie lenności, trzecie dożywocia, przed Prawem 1775. Ro: ſą konferowane na Dobra Naſze Krolewſkie Prawem Ziemſzczyzny poſiadane; ztąd z iedney ſtrony pewnego uſzczerbku dochodu Skarbowego, z drugiey nie pewney windykacyi Dobr Naſzych Krolewſkich ſpodziewać ſię można, tym bardziey: Gdy ſtrony względem tych Przywileiow Proceſs wiodące, UU. Inſtygatorow Koronnych, z obowiązkow Praw i Urzędu, takowym ſprawom aſſyſtować winnych, albo w proceſs wcale niekładą, albo włożywſzy, ſami od nich komparycye piſać zwykli, żadnego im w tey mierze uwiadomienia nie uczyniwſzy: A zatym w takowey okoliczności, ciągnącey za ſobą ubytek Dobr Rzeczypoſpolitey, i dochodu Skarbu Koronnego, dopraſza ſię Kommiſſya S... o wydanie Uniwerſału, aby odtąd na fundamencie Przywileiow bądź *Juris Caduci*, bądź dożywocia, bądź lenności, ſprawy popierane nie były bez UU. Inſtygatorow Koronnych, i żeby nikt nie ważył ſię piſać komparycyi od nich, nie maiąc Plenipotencyi, i rekwirowanym nie będąc. Także o zalecenie UU. Inſtygatorom, aby o zapozwaniu, lub włożeniu ſiebie w powodztwo Delatora, uwiadomieni obydwa lub ieden z nich, tak względem wyſzukania dokumentow, iako względem uſtanowienia do takowych ſpraw Plenipotentow, z Kommiſſyą S... znoſili ſię. A że Konſtytucya Ro: 1607. pod tytułem ⇄ *O Proceſſie*

Skarbowym ⊐ zawieraiąca w sobie te słowa: " U Sądow też Asseßor-
„ skich dla lepszego spraw Skarbowych wyrozumienia maią siadać
„ Podskarbiowie, albo w nieprzytomności Ich, Pisarze Skarbowi
„ przysięgli. „ czyni więc w tey mierze przełożenie Kommissya S...
o potrzebie przyprowadzenia tego Prawa do exekucyi, aby Kommis-
sya wszystkie władze i prerogatywy Podskarbińskie na siebie wlane
maiąca, mogła z pośrzodka siebie delegować do zasiadania w Asseßo-
ryi Koronney na sprawach tyczących się Dobr Naszych Krolewskich,
a ztąd uymy lub przybytku dochodu Skarbu Koronnego. Tudzież Od-
powiedź Przewielebnego i WW. Pieczętarzow Oboyga Narodow, w
ktorey dowodzą; co do pierwszego żądania w Nocie namienioney u-
mieszczonego: że Prawo Ro: 1776. fol. 40. pod tytułem ⊐ *Juryzdy-
kcya Nasza Sądow Asseßorskich Koronnych* ⊐ w słowach: " *Ad Assessores*
„ *natos cum voto decisivo*, iako to: Sekretarzow, Referendarzow, Pisa-
„ rzow Wielkich, gdy nie będą w inszey Magistraturze; Instygato-
„ row, Kustosza Koronnego, i Regentow Kancellaryi Koronney *cum*
„ *voto consultivo* przydaiemy. „ zdaie się zupełnie wszelkie trolkliwo-
ści zaspokaiać, gdy tymże UU. Instygatorom Koronnym *pro munere
suo invigilandi*, większe daie *facultates*: bo zasiadać *in Conclavi Judiciali*,
choć *cum voto consultivo* iest więcey, niżeli w komparycyą wchodzić;
a zatym w zamierzonym celu obrony Skarbu Koronnego w tym Pra-
wie 1776. skutek pewnieyszy znaleziony bydź się zdaie. To co do
ogolności assystowania sprawom tym przez UU. Instygatorow. A co
do rodzaiu czyli gatunku troistego spraw, te się uwagi podaią: Co
do pierwszego o Przywileiach *Juris Caduci* na Dobra Nasze Krole-
wskie exportowanych; te wedle rozrządzenia i Praw Ordynacyi Ro:
1764. w Regestrach tych, w ktorych nie sami Pieczętarze, lecz
wraz z przydanemi sobie *cum voto decisivo* zasiadaią Asseßorami, są-
dzone bywaią. Co do spraw o lenności; sprawy takowe nie zdaią
się nieść możność uszkodzenia Skarbu Koronnego: albowiem Prawo
Seymu *Convocationis* 1764. pod tytułem ⊐ *Kwarta sprawiedliwa* ⊐ pod-
dało płaceniu kwarty, wszelkiey natury Dobra Nasze Krolewskie, nie
wyłączaiąc ani lennych, ani *Juri Emphiteutico*, *aut Hypothecæ* podle-
głych; przeto ieżeli dziś o Dobra, lennemu Prawu podległe, nadarza
się sprawa, takowa trafiać się szczegulnie może, co do osoby, ktora
posiadać ma Starostwo, czyli Krolewszczyznę takową: a zatym Skarb
Koronny, rożnicy podobno nie znayduie, z czyich rąk podatek kwar-
ciany ma bydź do Skarbu importowany? ale i tego gatunku sprawy
mieszczą się w Regestrze nazwanym *Fisci* gdzie Asseßorowie *cum vo-
to decisivo* zasiądaią. Co do trzeciego rodzaiu spraw, to iest: o Przy-
wileiach konferowanych w dożywocie na Dobra Prawem Ziemszczy-
zny posiadane; zdaie się bydź potrzebnym wspomnieć: że ten spraw
gatunek determinowanym iest do sądzenia Juryzdykcyi Trybunal-
skiey, a to przez Rezolucyą Naszą za zdaniem Rady przy Boku Na-

ſzym Nieuſtaiącey pod dniem 29. Sierpnia Ro: 1777. będącą w ſłowach: " Rezolwuiąc Memoryał U. N... o wytłomaczenie Praw *Annorum* 1567. 1598. 1611. względem ſpraw, Dobra Ziemſkie za Krolewſkie poczytuiących; deklaruiemy: Iż gdy te Prawa na wyiednanie Przywileiow na Dobra Ziemſkie w Trybunale dochodzić, iaśnie i *per expreſſum* oznaczyły: a ſprawy tylko, ktore ſą *liquidi Juris Regii*, i ktoreby *in reviſione literarum* za takie uznane były, i na nie rewizye i luſtracye zaſzły, Sądom Naſzym Zadwornym zoſtawiły; ſprawy zatym o Dobra Ziemſkie, za Krolewſkie uproſzone, z mocy wyż wyrażonych Praw, tłomaczenia niepotrzebuiących, w Trybunale ſądzić ſię powinny. " Jeżeliby zaś kto chciał mowić: że ta Rezolucya niewymienia ſzczegulnie gatunku o dożywociach konferowanych przed Prawem 1775. o iakich Nota Kommiſſyi S... mowi; przeto czyli wſpomniona Rady Rezolucya, mowiąc w ogulności o wſzelkich na Dobra Ziemſzczyzny Prawem poſiadane Przywileiach exportowanych, ma obeymować i Przywileie przed Rokiem 1775. exportowane; kto w tey mierze oboiętność znaydować ſię ſądzi, może ſię dopraſzać o dokładnieyſze oney wyłuſzczenie. Wſzakże Kommiſſya S... przez przykładną ſwoią troſkliwość znaydzie pobudkę do ſtaranności wznowienia: aby Trybunału Koronnego Juryzdykcya, miała na czułym baczeniu nieupadanie dochodow Skarbu Koronnego, w ſprawach gatunku tego do ſądzenia udeterminowanych. Co do drugiego żądania w Nocie Kommiſſyi S... umieſzczonego, odpowiadaiąc Pieczętarze Oboyga Narodow twierdzą: nayprzod, że za czaſow dawnieyſzych, dziedzicznego Krolow Polſkich rządu, w całym kraiu innych nie było Juryzdykcyi, iako pierwſzey Inſtancyi Grody, potym Ziemſtwa, a *Ultimæ Inſtantiæ* ſzczegulna i iedyna Magiſtratura, Juryzdykcya Sądow Aſſeſſorſkich. Pozniey nieco bo w Ro: 1420. naſtały Sądy Wiecowe, *ſeu Judicia Colloquiorum Generalium*, co do niektorych ſpraw. W Sądzie zaś Zadwornym rozſądzane bywały nawet Ziemſkich Dobr ſprawy, aż do Ro: 1578. w ktorym Trybunały co do ſpraw ſamych Dobr Ziemſkich poſtanowionemi były. Tak dalece: że ſprawy także o zatrzymane dochody Skarbu Koronnego, lub ukryte; w Sądzie Zadwornym rozſądzane były, dopoki poznieyſzemi cale czaſy pod tytułem ≍ *Upewnienie zapłaty Woyſku Koronnemu* ≍ utworzono Kommiſſyą Lwowſką, a ta pozniey do Radomia przenieſiona, iako o tym Konſtytucya 1726. *Vol. VI.* fol. 408. pod tytułem ≍ *Trybunał Skarbowy* ≍ Ze w Sądzie Aſſeſſorſkim ſądziły ſię ſprawy Skarbowe, oprocz innych; naucza Prawo 1567. *Vol. II.* fol. 728. a w takowym tedy przypadku, co do Proceſſu właśnie Skarbowego, bądź to z żupnikiem, bądź celnikiem, że dla informacyi Podſkarbiowie, albo w ich niebytności Piſarze Skarbowi przyſięgli zaſiadali, naucza wſpomniona Konſtytucya 1607. wkrotce tylko w Nocie Kommiſſyi cytowana: ktora, dla lepſzego rzeczy obiaśnienia *per extenſum* ſię wy-

piſuie,

pisuie, i iest w słowach: " Konstytucya 1607. *Vol. II.* fol. 1610. pod
„ tytułem = *O Processie Skarbowym* = w ktorych czasiech ieżliby Sta-
„ rosta ktory, Zupnik, Celnik, Dzierżawca, albo ktorykolwiek z
„ Skarbem Naszym sprawę mieć będzie; Raty ktorey Skarbowi nie
„ odniosł, albo się Nam nie uiścił, w kondycyi ktorey, w Przywi-
„ leiu od Nas otrzymanym wyrażoney; taki każdy *ipso facto* podpa-
„ dać ma pod winę utracenia oney Dzierżawy; o ktorą ma mieć w
„ Sądzie Naszym Zadwornym *terminum peremptorium* we dwie Nie-
„ dziele od położenia Pozwu, na ktorym pieniądze zatrzymane zaraz
„ zapłacić, i inszym kondycyom Przywileiu swego dosyć uczynić, od
„ Dzierżawy oney, i Prawa swego odpadać ma, *sub pœna bannitionis &*
„ *duplicis pensionis*, ktora bez żadnych zwłok ma bydź na nim w Są-
„ dzie Naszym zaraz wskazana, z odesłaniem na exekucyą do Staro-
„ stow onych, gdzie Dobra pozwanego będą: ktorą exekucyą Staro-
„ sta ma uczynić naydaley do sześciu Niedziel, *sub duplici pœna con-*
„ *tra negligentes Capitaneos* opisaną. A Nam wolno będzie takową
„ Dzierżawę odsądzoną, kazać Podskarbiemu Koronnemu w Koronie,
„ a W. X. Litt: w Litwie odebrać, i szafować ią wedle woli Na-
„ szey, zachowuiąc iednak każdemu wnoszenie i probowanie *legalis*
„ *impedimenti*, albo *casûs fortuiti*, wedle tego, iako około kwarty iest
„ warowano: Takowyż Procefs na Seymie i exekucya ma bydź o re-
„ tenty kwarciane: u Sądow też Assessorskich dla lepszego spraw
„ Skarbowych wyrozumienia maią siadać Podskarbiowie, albo w nie-
„ bytności Ich, Pisarze Skarbowi przysięgli. „ Tytuł tey Konstytu-
cyi = *O Processie Skarbowym* = wypis spraw, bądź to z Zupnikiem,
bądź z Celnikiem, dowodzą: że ta cała Konstytucya mowi o spra-
wach tych, ktore dawniey do Kommissyi Radomskiey należały, a
dziś przez Konstytucyą 1764. tworzącą Juryzdykcyą Sądową w Kom-
missyi Skarbowey, z innych poźnieyszych są oddane *Dicasterio* teyże
Kommissyi. A co do żądania, aby Kommissya miała moc wyzna-
czać, czyli delegować Osoby do zasiadania w Sądach Assessorskich ku
pilnowaniu spraw Skarbowych? Wszakże iest rożnica choćby mieć
gdzie moc zasiadania, a chcieć na swoim mieyscu inną osobę z rowną
władzą substytuować. W Sądach Assessorskich zasiadaią z Urzędu
Sekretarze, Referendarze, Pisarze &c. to i ci *hôc exemplô* mogliby
chcieć kogoś na swe mieysce uprasząć, czyli delegować? a nawet
przezornie unikaiąc kollizyi między Urzędami; co do tego wyra-
źnie punktu, Ordynacya Sądow Zadwornych Assessorskich Ru. 1764.
będąca, uwalnia od zasiadania w Assessoryi Podskarbich Nadwornych,
pod tytułem = *Przydanie Assessorow* = Więcey powiedzieć można: że
Juryzdykcya Sądow Assessorskich, w Imieniu Krolow, i Ich powagą
wyroki swoie wydaiąca; lubo ustawami poźnieyszemi, ma oprocz Kan-
clerzow, przydanych sobie do niektorych Regestrow Assessorow; ci
nie od inney a rowney sobie Magistratury delegowani są, ale od Sta-

now Rzeczypospolitey, lub od Krola. Gdy przeto z trzech namienionych spraw rodzaiow, ieden do Trybunału iest udeterminowany, drugi o lennościach, niema przyczyny troskliwości Skarbu Koronnego przyczyniać; a trzeci się sądzi w Regestrach, gdzie Assessorowie przydani sądzą, i Instygator Koronny Prawem Ro: 1776. umieszczony, zastępuie właśnie mieysce tych to Pisarzow Skarbowych; Przeto przykładna troskliwość Kommissyi S... sprawićby powinna pobudkę u NAS KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey do zalecenia UU. Instygatorom: aby, ile teraz pensye maiący, całemu Regestrowi *Fisci* assystowali, w ktorym sprawy takowe się mieszczą. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze gdy Prawa Ro: 1764. *Convocationis* i 1764. *Coronationis*, niemniey 1775. a mianowicie Ro: 1776. pod tytułem = *Juryzdykcya Nasza Sądow Zadwornych Assessorskich* = fol. 40. będąca w słowach: " *Ad Assessores natos cum voto decisivo*, iako to Sekretarzow, Referendarzow, Pisarzow Wielkich, gdy „ nie będą w inszey Magistraturze; Instygatorow, Kustosza Koron„ nego i Regentow Kancellaryi Koronnych *cum voto consultivo* przy„ daiemy. „ UU. Instygatorow Koronnych do zasiadania w Sądach Assessorskich Koronnych *cum voto consultivo* obowiązuie; przeto maią bydź rekwirowani ciż UU. Instygatorowie Koronni, ile pensye ze Skarbu Koronnego maiący, ażeby w Sądach Zadwornych Koronnych, a szczegulniey na Regestrze *Fisci cum voto consultivo* zasiadali, końcem mienia baczności, na nieuszczerbek Dobr Naszych Krolewskich, a przez to i dochodow Skarbowych. Oświadczamy przytym za zdaniem teyże Rady przy Boku Naszym: iż w sprawach takowych Skarbu Koronnego dotykaiących, Skarb Koronny (o ktorego całośćby szło) w Officyalistach przypozwany będzie: za ktorym przypozwaniem UU. Instygatorowie do zasiadania, a Plenipotenci Skarbu, do pilnowania sprawy obowiązani będą. Co się zaś tycze Prawa Ro: 1607. w Nocie Kommissyi S... wzmiankowanego? to nieinaczey ma bydź rozumiane; tylko: że gdy pod ten czas sprawy Skarbowe w Sądach Zadwornych sądzone bywały; końcem ocalenia dochodow Skarbowych, Podskarbim, lub Pisarzom, w tychże Sądach Assessorskich zasiadać Prawo nakazało: Ale gdy sprawy Skarbowe z Juryzdykcyi Sądow Assessorskich w poźnieyszym czasie do Kommissyi Lwowskiey, potym Radomskiey, nareszcie do Kommissyi Skarbu Koronnego Prawem Ro: 1764. ustanowioney, przeniesione zostały; Niemniey Prawa, a mianowicie Ro: 1775. pod tytułem = *Ustanowienie Rady Nieustaiącey* = fol. 15. Art: = *Kanclerze Oboyga Narodow* = będące w słowach: " Każdy Kanclerz „ Wielki, albo Podkanclerzy kollega iego, mieysce w tey Magistra„ turze zastępuiący, mieć będzie Kommissyą złożoną z dwoch Sena„ torow i czterech osob Stanu Rycerskiego wybranych podczas Sey„ mu, *per vota secreta*, sposobem *in Consilio Permanenti* przepisanym, „ *non praejudicando quidquam*, zasiadaniu w tym Sądzie Assessorskim,

„ *Assessoribus natis cum voto decisivo*, to iest: Sekretarzom, Referendа-
„ rzom, Pisarzom Wielkim, ktorzy nie będą w inszey Magistraturze
„ między Seymem a Seymem umieszczeni „ oznacza, iakowe osoby Sąd Zadworny składać maią; tudzież Konstytucya 1764. *Coronationis*, titulo = *Przydanie Assessorow* = WW. Podskarbich Nadwornych Oboyga Narodow od zasiadania w Sądach Zadwornych uwolniła; przeto na mocy wyżey rzeczonych Praw, a po Prawie Ro: 1607. pośledniey-szych, zupełność Sądow Assessorskich iuż iest postanowiona.

Osma Rezolucya Nro. 72.

Dnia 16. Miesiąca LUTEGO 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. G... Generała Leutnanta W. K. twierdzącego: Ze gdy końcem zapobieżenia oddaleniu Dobr Ziemskich od Stanu Rycerskiego Konstytucya 1635. Roku ustanowiła sposob czynienia fundacyi Duchownych przez przysięgę, iako *ex puro zelo*, nic za Dobra nie biorąc, Fundator one oddaie Duchowieństwu; gdy poźnieysze 1669. Roku Prawo chce mieć Dobra Dziedziczne na nową fundacyą *sine consensu Reipublicæ contra Constitutiones* oddane, iako Prawu przeciwne, & *vim ordinationis* w sobie maiące, aby *nullitatis* były, tak w Koronie iako W. Xstwie Litt: Ze iednak pomimo tych ustaw wiele fundacyi Prawu przeciwnych staneło, a Possessorowie Duchowni od maiących Przywileie *Juris Caduci* do przyzwoitych Juryzdykcyi zapozwani, żadnego od Rzeczypospolitey nie maiąc pozwolenia, samym zaprzysiężeniem, nowych wzbraniaiąc się fundacyi, uznaiące za prawne takowe fundacye, Dekreta na stronę swoią otrzymywać zwykli; doprasza się więc U. G... wytłomaczenia: Czyli fundacye od Roku 1669. od dnia ustawy, kondycyą pozwolenia Stanow Rzeczypospolitey zachować nakazuiącey, zaprzysiężone, a przez Konstytucyą nieutwierdzone, samym zaprzysiężeniem sporządzone, maią bydź ważne? i czyli takowe Dobra bez pozwolenia Rzeczypospolitey na rzecz Stanu Duchownego rezygnowane, niektore za spłaceniem długow Dziedzictwo obciążaiących, przez Duchownych obięte; nie są złamaniem Prawa 1635. Ro: będącego w słowach: " *ex puro zelo* & „ *liberalitate*, nic za Dobra niewziąwszy? „ Tudzież na Odpowiedź, w ktorey Xiądz Faustyn Przeor Kamaldułow *Eremu* S... twierdzi: Ze Klasztor iego maiąc fundacye sobie podług Prawa nadane, gdy sprawa przez U. G... intentowana przyszła przed Sąd Trybunału Lubelskiego; ten *ex controversiis* sądząc, fundacyą XX. Kamaldułow zgadzaiącą się z obiema od U. G... przywiedzionemi Konstytucyami, a Przywiley onegoż *Juris Caduci* przeciwny tymże Konstytucyom bydź

uznał. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Ze Prawa, *pierwſze*, 1635. Ro: *Vol. III.* fol. 854. titulo = *Ordynacya Rzeczypoſpolitey Dobr Ziemſkich Dziedzicznych* = iak ieſt w ſwoich wyrazach, nie może bydź inaczey rozumiane, tylko: że alienacya Dobr Ziemſkich od Stanu Rycerſkiego do Stanu Duchownego, przez donacye, wendycye, ſukceſſye, lub iakikolwiek pretext zabroniona: a zaś fundacye *de nova radice* tymże ſamym Prawem dozwolone, gdy kto podług przepiſu tamże będącego one uczyni; *Drugie* 1669. Ro: *Vol: V.* fol. 16. titulo = *Dobra Dziedziczne* = będące w ſłowach: " Dobra Dzie-
„ dziczne na nową fundacyą *ſine conſenſu Reipublicæ contra Conſtitutiones*
„ oddane, iako Prawu przeciwne, & *vim ordinationis* w ſobie maiące,
„ aby *nullitatis* były, tak w Koronie iako i W. Xſtwie Litt: „ o tych tylko fundacyach nowych mowi, ktore *contra Conſtitutiones* naſtąpiły. *Trzecie* 1726. Ro: *Vol: VI.* fol. 488. Litt: titulo = Warunek *de non alienandis bonis* od Stanu Rycerſkiego i Mieyſkiego do Duchowieńſtwa = Koronne Prawa reaſſummuiące, a przeto w generalności na cały Kray rozciągaiące ſię, ſtoſuiąc ſię do Konſtytucyi 1635. alienacyi Dobr Ziemſkich do Stanu Duchownego zabrania, *excepta fundatione de nova radice: Czwarte* 1768. Ro: fol. 350. titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemſkich od Stanu Swieckiego* = będące w ſłowach: " Konſtytucye 1635.
„ 1669. 1726. & 1764. względem nieoddalenia Dobr Ziemſkich *fa-*
„ *vore Communitatum* Stanu Duchownego reaſſummuiemy, i od tera-
„ źnieyſzey Konſtytucyi *ſine conſenſu* Rzeczypoſpolitey, fundacyi no-
„ wych i zapiſow *ſub nullitate* ichże czynić zakazuiemy. „ wſzelkich generalnie fundacyi bez pozwolenia Rzeczypoſpolitey czynić zakazuie. Z tych więc Praw wynika: że fundacye *de nova radice* wedle Konſtytucyi Ro: 1635, do Ro: 1768. czynione, chociażby ſzczegulnego konſenſu lub potwierdzenia Rzeplitey przez Prawo nie miały, ważność onych naruſzana bydź niemoże. A co do Kapituł, wyſzła iuż Rezolucya Naſza za zdaniem Rady, przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, w Ro: przeſzłym 1780. na Memoryały Kapituły G... i U. F...

DE JURE DETRACTUS.

czyli

WZGLĘDEM OPŁATY PEWNEY KWOTY, OD SUMM CUDZOZIEMCOW, WYCHODZĄCYCH ZA GRANICE.

Videatur Uniwerſal Nro. 159.

DNIA 13. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU *w porządku piąty.*

Oprocz

OPROCZ TEGO

Pierwsza Rezolucya Nro. 92.

DNIA 20. MIESIĄCA MARCA 1781. ROKU.

REzolwuiąc Notę Jmci Pana d'E... Rezydenta S... pod dniem 11. Miesiąca i Roku bieżących, z okoliczności zmarłego D... Szlachcica Polskiego w S... po ktorym do kilku tysięcy czerwonych złotych substancyi zostało. A Sukcessorowie w Polszcze mieszkaiący żądaią: aby im była wydana, utrzymuiąc: że nic z tego maiątku odtrącane bydź nie powinno; Zapytuiącego się zatym: Jeżeli w Prawach Krolestwa, i gdzie takowa znayduie się uchwała, tak iasna, i tak ciągle w exekucyi będąca, ażeby w zdarzyć się mogącym przypadku, rowney wzaiemności Dwor S... mogł się domagać. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Ze ani przed Prawem 1768. ani po tym Prawie nieznayduią się wyraźne inne Prawa, ktoreby co względem sukcessyi po Cudzoziemcu Szlachcicu za granice wychodzącey stanowiły. A gdy wyżey wyrażone 1768. Traktatowe Prawo w Akcie Osobnym pod tytułem = *Prawa Kardynalne* = w Artykule 23. fol. 95. będące, generalnie o Cudzoziemcach mowiąc, Cudzoziemcow stanu Szlacheckiego nieexcypuie; przeto po każdym *etiam* stanu Szlacheckiego Cudzoziemcu, sukcessya bez opłacenia dziesiątego grosza z kraiu Polskiego wychodzić niepowinna.

Druga Rezolucya Nro. 196.

DNIA 13. MIESIĄCA LISTOPADA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Miasta Naszego P... do NAS KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podany, względem kontrowersyi *de Jure detractûs*: MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Prawo 1768. Ro: między Prawami Kardynalnemi pod Artykułem 23. położone fol. 95. będące w słowach: " *Jus* „ *Caducum* na maiątek Cudzoziemca w Państwach Rzeczypospolitey „ bezdzietnie, & *sine testamento* zmarłego, dotąd *ad Jura Regalia* na„ leżące, na przyszły czas dawane nie będzie; ale Sukcessorowie *demor-*„ *tui*, *substantiam & omnem suppellectilem* iego, *repetere* będą mogli: *relicta* „ z tego wszystkiego *decima parte in natura, vel in pecunia, juxta taxam rerum,* „ Miastu lub Panu mieysca na ktorym ten Cudzoziemiec mieszkał. „

ieſt niezbitym fundamentem dla Miaſta P... w pozyſkaniu *Jure detractûs* dzieſiątey części, po zmarłym tamże bezpotomnym Cudzoziemcu, ktorego Sukceſſorowie za granicą znayduią ſię. Nie może temu Prawu przeſzkadzać Traktat 1775. Ru. w Akcie Oſobnym pod Artykułem 5. będący w ſłowach: " Obywatele Oboyga Stanow będą mo„ gli po całey rozległości tychże *reſpectivè* Stanow wolnie odbierać „ ſummy dane na zaſtaw, wſzyſtkie inne długi, dziedzictwa i ſuk„ ceſſye, tudzież poſagi bez obowiązku płacenia iakiey od tego kwo„ ty; z tym dokładem: iż to uwolnienie od płacenia *Juris detractûs* „ nie będzie ſię daley rozciągało, iak do lat ſześciu od daty czaſu, „ w ktorym używanie Prawa tego ſtronom intereſſowanym będzie ſię „ zaczynało; „ z dwoch przyczyn: Ze ten czas ſześcioletni iuż ieſt ſkończony. Powtore: że ta excepcya do Kraiow tylko od Polſki, przez tenże Traktat odpadłych, ſtoſuie ſię.

DE JURE RETRACTUS, *ſeu* PROPINQUITATIS.

Pierwſza Rezolucya Nro. 103.

DNIA 8. MIESIĄCA KWIETNIA 1777. ROKU.

NA Memoryał Ur. M... Komornika Ziemi Ł... w ktorym podług Prawa Seymu oſtatniego 1776. Roku, od Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, żąda *ex Officio* wytłomaczenia Praw *Juris retractûs vel propinquitatis*, podaiąc ſzczegulność przypadku naſtąpionego między ſynem Waleryana, i ſynem ſioſtry iego; MY KROL za zdaniem teyże Rady ninieyſzą daiemy Rezolucyą: Iż ſynowie Waleryana, i ſioſtry iego, gdy naſtępuią na Prawa Poprzednikow ſwoich; do Sądu należy roztrząſnąć dowody, iakowym Prawem ſioſtra Waleryana zoſtała na Dobra ugruntowaną, to ieſt: czyli mocą należności poſagowey, ktora podług Praw i zwyczaiow ieſt na ſkupie: czyli też mocą wieczyſtey donacyi? Co ſię zaś tycze wytłomaczenia: Jeżeli Statut Kazimierza Wielkiego 1347. Roku *Vol. I.* fol. 44. tit: = *de præſcriptione Hæreditatum contra Ementem* = iako też Prawo 1576. *Vol. II.* fol. 939. w exceptach i zwyczaiach Mazowieckich tit: = *Zamiana albo darowizna imienia* = nakoniec Herburt w zbiorze Praw Statutowym fol. 51. tit: = *Pro redimendis Bonis à propinquo venditis* = *Forma citationis* = ieżeli więc te wſzyſtkie Prawa uſtanawiaią *Jus retractûs*, czyli *propinquitatis?* deklaruiemy: Iż lubo wſpomnione dopiero Prawa przepiſuiąc iuż czas preſkrypcyi, iuż warunki frymarkow Dobr, iuż formę Zapozwow, *per applicationem* tylko naciągane bydź mogą, i domyślać ſię każą poprzedniego uſtanowienia *Juris retractûs*, bardziey

Theutonici niżeli *Polonici*: lecz że ani przed Rokiem 1347. nadaiącym pisane Nam Prawa, ani poźniey; oprocz Praw wyżey wzmiankowanych, nic stanowionego *respectivè de Jure retractûs*, *in Voluminibus Legum* nieznayduie się; A same excepta Mazowieckie wyżey cytowane, następuiące maią słowa Prawa: " Frymark imienia leżącego i Dzie-„ dzictw między Szlachtą, albo ktoregokolwiek stanu i kondycyi lu-„ dźmi, z zezwolenia ich wspolnego i woli uczyniony; bądź to z ia-„ kim przydatkiem pieniędzy, albo innych ktorychkolwiek rzeczy, „ bądź też bez przydatku, ieżliby były zapisane i utwierdzone Akty „ Ziemskiemi albo Grodzkiemi, takowy frymark, na obie strony fry-„ marczące, ma się zostawać, i mocnie a niezłamanie zachowan, a ża-„ dna Osobá z linii krewności ich, Prawem bliskości tego frymarku, „ albo zamiany odezwać, ani przenagabywać niemoże „ a tym więcey, że poźnieysze Prawa, mianowicie 1768. Roku, titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 223. *validitatem* tranzakcyi *bonæ voluntatis* wieczyście zabespieczaią w tych słowach: " Mieć chcemy aby Do-„ nacye, Zastawy, i Zapisy, Intercyzy, Kwity, i wszelkie Tranza-„ kcye, *ex actu bonæ voluntatis* autentycznie nastąpione, w księgach ze-„ znane, wieczyście trwałe i niewzruszone były „ co naysilniey podpartym iest *axiomate Juris* w powszechności wziętym: iż *posteriora*, *ligant priora*: a zatym *Jus retractûs*; czyli *propinquitatis*, nie iest Prawem Polskim stanowi Szlacheckiemu służącym: a chociażby *in Jure Theutonico* toż Prawo znaydowało się; tedy Statut Kazimierza Wielkiego 1347. Roku, *Vol. I.* fol. 28. titulo = *De illis qui habentes Jus Theutonicum, utuntur Polonico* = wyraźnie przepisuie: iż kto raz odstąpił *a Jure Theutonico*, iuż więcey tego Prawa używać nie może.

Druga Rezolucya N^ro. 88.

DNIA 12. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Bogusława K... Porucznika w Regimencie Generała S... po upłynionym przeszło czteroniedzielnym kommunikacyi czasie bez odpowiedzi będący, twierdzącego: Ze gdy brat iego naymłodszy część wioski, ieszcze niedzielney, sprzedał U. Ł... U. żałący się iako *propinquior*, zapozwał U. Ł... o nieważność tranzakcyi do Ziemstwa K... Sąd ten, niezważaiąc na Prawa *de propinquitate*, Dekretem swoim ukarał U. K... Gdy więc Rezolucya Nasza za zdaniem Rady Naszey na Memoryał U. M... wypadła, wątpliwości *de Jure retractûs*, czyli *propinquitatis* tłomacząca, same tylko zwyczaie i excepta Mazowieckie wzmiankuiąc, do Prowincyi tylko Wielkopolskiey ściągać zdaie się; zaczym U. K... doprasza się obia-

śnienia: Jeżeli wyżey rzeczona Rezolucya, i dla Prowincyi Małopolſkiey ſłużyć może? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż wyżey rzeczona *de Jure retractûs* Naſza za zdaniem Rady w Ro: 1777. wypadła Rezolucya, ma w ſobie wytłomaczenie Praw, nietylko na Prowincyą Wielkopolſką, ale też na całą Koronę rozciągaiących ſię; ktore i przypadek ſprawy U. K... obeymuią: a mianowicie Konſtytucya 1768. Ro: titulo = *Złączenie Trybunału = actus bonæ voluntatis* utwierdzaiąca. Co ſię zaś tycze użalenia przeciwko Dekretowi Ziemſtwa K... Urodzony K... ma ſobie Prawami przepiſaną drogę, iak ma ſwego popierać zażalenia.

Trzecia Rezolucya N^ro. 88.

DNIA 16. MIESIĄCA MARCA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał w ktorym U. G... Woyſki Ziemi W... wyraża: Iż w cząſtce maiątku ſwego, kordonem Krola Jmci Pruſkiego zaiętey, zakłocony z ſąſiadem ſwoim o granice, ſtawił ſię do Sądu tamteyſzego; Sąd decyzyą ſwoią zaſtanowił na tym: Czyli Polſkie Prawa przepiſały ſprawom granicznym preſkrypcyą? żądaiąc w tey mierze Naſzey Krolewſkiey za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey Rezolucyi, w Sądzie ſwoim położenia: ktorey, przed zbliżaiącym ſię terminem powtornego ſprawy przypadnienia, tenże U. G... od NAS KROLA i Rady &c. dopraſza ſię. MY KROL za zdaniem teyże Rady &c. deklaruiemy: Iż żadne takowe o preſkrypcyi graniczney nie znayduie ſię Prawo, ktoreby wſzczynania Proceſſu granicznego zabraniało.

O KOMMISSARZACH Z ASSESSORYI I REFERENDARYI WYZNACZONYCH.

N^ro. 177.

DNIA 23. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Notę U. Hiacyntha zapytuiącego ſię *ex munere Officii*, a to dopełniaiąc Prawa 1776. Roku, titulo = *Obiaśnienie uſtanowienia Rady Nieuſtaiącey* = fol. 16. *Jeżeli* Prawo 1776. Roku, titulo = *Przyśpieſzenie Sprawiedliwości* = nie tylko do ſpraw granicznych, lecz i do wſzelkiey natury Kommiſſyinych ſpraw Kommiſſarzom wyznaczonym

czonym za Dekretem, wykonanie przyśięgi nakazuie? *Jeżeli* niewykonanie przyśięgi, Akt cały Kommissyiny zniszcza, i nieprawnym czyni? *Jeżeli* nakoniec acz wykonana przyśięga, lecz po wydanych pierwey niektorych decyzyach, i nie Rotą właściwą Assessorom, może bydź za istotne Prawa dopełnienie rozumiana? Razem na wszystkie trzy zapytania, MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż lubo Konstytucya 1766. Roku, titulo = *Przyspieszenie Sprawiedliwości* = o Kommissyach mowi granicznych, aby na nie wyznaczeni Kommissarze (wyiąwszy Senatorow, Podkomorzych, i innych Sędziow iuż przyśięgłych) pierwszy raz na Kommissyi zasiadaiący, *præsentibus partibus & arbitris* Jurament wykonali; gdy iednak dla bespieczeństwa Obywatelow sprawy maiących, tudzież dla zagruntowania potrzebney wiary, ktorą mieć strony w Sędziach powinny, wielo Prawami nakazana iest przyśięga tymże Sędziom; więc każdy Sąd Kommissyiny, z Sądow Zadwornych Naszych Referendarskich, choćby nie w sprawie graniczney, byle z mocą Sądową wyznaczony, poty prawny bydź nie może, poki Kommissarze do niego wyznaczeni Rotą Assessorow, sposobem w tymże Prawie 1766. Roku opisanym, i przed zaczęciem Sądu, przyśięgi nie wykonaią. Co śię nie ma ściągać do Dekretow na Kommissyach iuż wypadłych, tylko do spraw przyszłych: gdyż Rada Nieustaiąca, nie maiąca mocy Sądowey, wdawać śię nie może w approbacyą lub reprobacyą Dekretow.

O KOMMISSYACH I REMISSACH.

Z Seymu 1775. Roku.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 31.

Dnia 6. Miesiąca GRUDNIA 1776. Roku.

GDY Ur. Antoni, w Konstytucyi ostatniego Seymu titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach z przeszłego Seymu wypadłych* = upatruiąc niektore wątpliwości w tym wyrazie: " Remissy zaś *ad ultimas Instantias* porobione, tamże nie przywięzuiąc śię do regul, po„ dług sprawiedliwości i dowodow odsądzone mieć chcemy „ tudzież w drugim: " A komuby za Dekretem kontumacyalnym Dobra ode„ brane były, takowemu przyspieszaiąc sprawiedliwość, z Regestru „ *Expulsionum* wolność rozsądzenia śię oprocz wyżey wyrażonych Re„ gestrow, *in toto negotio* pozwalamy „ żąda od Nas KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey obiaśnienia; *Naypirzod:* Czyli Remissy z Seymu 1775. Roku, *ad ultimas Instantias*, bez rożnicy na-

tury ſpraw poczynione, tamże wedle Prawa nowego rozſądzone bydź maią? czyli też wedle natury ſpraw, o Dobra Ziemſkie do Trybunału, a o Krolewſkie do Aſſeſſoryi, udawać ſię ſtronom należy? *Powtore:* Czyli wſzyſtkim za Dekretami kontumacyalnemi z Kommiſſyi i Remiſs przeſzłego Seymu wypadłemi, z Dobr wyciśnionym, wolność czynienia z Regeſtru *Expulſionum* w Trybunale ieſt dozwolona? Więc MY KROL za zdaniem teyże Rady &c. obiaśniaiąc pomienione żądania, deklaruiemy: Ponieważ podług Praw 1607. Roku *Vol. II.* fol. 1605. tit: ⧦ *O Dekretach Trybunalſkich* ⧦ niemniey 1631. Roku, *Vol. III.* fol. 684. tit: ⧦ *O Mandatach* ⧦ tudzież Roku 1633. *Vol. III.* fol. 796. tit: ⧦ *O Sądach* ⧦ i fol. 806. w tymże Roku, tit: ⧦ *O niewynoſzeniu Mandatow* ⧦ wſzelakiego rodzaiu ſprawy Ziemſkie do Sądow Ziemſkich, Grodzkich, i Trybunalſkich: ſprawy zaś z gruntu i o grunt Krolewſki wynikaiące, do Sądow Naſzych Zadwornych, temiż Prawami oznaczonych należą *tanquam ad fora competentia;* przeto i podług teraźnieyſzego Prawa titulo ⧦ *Deklaracya o Kommiſſyach i Remiſſach z przeſzłego Seymu wypadłych* ⧦ tamże rozſądzać ſię powinny; ktore to Prawo nie inaczey ma ſię tłomaczyć, tylko: że *naturam Bonorum ſequi debent fora competentia.* A zaś co do drugiego: ponieważ Konſtytucya wzmiankowana o Kommiſſyach i Remiſſach z przeſzłego Seymu, ſtronom za Dekretami *in contumaciam* wypadłemi Dobra maiącym odebrane, dla przyſpieſzenia ſprawiedliwości, Regeſtr *Expulſionum* do rozſądzenia wyznacza; tedy *in foro competenti* z tegoż Regeſtru rozſądzać ſię ſkrzywdzonym należy.

Druga Rezolucya N$^{ro.}$ 167.

DNIA 15. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

REzolwniąc Notę od Trybunału Głownego N... podaną; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy Konſtytucya 1776. Roku, fol. 37. w tytule ſwoim i w całym brzmieniu, ſzczegulnie mowi tylko o Kommiſſyach i Remiſſach; przeto wątpliwość względem tych ſłow Prawa ⧦ *nie zważaiąc na żadne przez Seym lub Konfederacyą kogożkolwiek krzywdzące ziednane legalizacye* ⧦ żadna nieznayduie ſię: ponieważ przez Seym i Konfederacyą, legalizacye naſtąpione, podług tego Prawa, ſzczegulnie tylko rozeznaniu Sądowemu Dekretow Kommiſſyinych i Remiſſowych, nie zaś Konfederackich, podpadaią.

Trzecia Rezolucya Nro. 316.

Dnia 10. Miesiąca WRZEŚNIA 1777. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w którym Ur. Stanisław M... w przypadku: gdy do kategoryi w Trybunale z Regestru *Remissarum* podług Prawa 1776. Roku, o Kommissyach i Remissach do rozsądzenia należącey, przyłączył inne kategorye Dekretem Konfederacyi 1775. Roku, Remissowym nie obięte, i o całą sprawę z Regestru *Remissarum* intentował akcyą, Trybunał kategoryą Dekretem Konfederackim Remissowym obiętą, *cum comparentibus* finalnie decydował, *super dis-parentibus* nastąpiła kondemnata, a zaś kategorye Dekretem Konfederackim nie obięte, do Regestru przyzwoitego odesłał; doprasza się Nas, i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, wytłomaczenia rzeczonego 1775. Roku Prawa: Czyli przez wyrazy swoie: " A iak raz " zapadnie Dekret finalny *ad comparitionem partium ex seriis contro-* " *versiis*, lub po iedney kondemnacie, na drugim terminie kontuma-" cyalny, ten iuż niewzruszony nigdy, i nigdzie, zostanie " nie będzie tamowało dalszey prawney prozekucyi, w kategoryach do Regestru należytego odesłanych? I gdy w iednym interessie *cum compa-rentibus* decyzya, a *super disparentibus* kondemnata nastąpiła; czyli iest potrzebna dalsza *disparentium* prozekucya? albo bez dalszego przypozwu onych, Dekret *cum comparentibus* iest istotnie finalny? MY KRÓL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że gdy Prawo 1776. Roku fol. 38. tit: = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach z przeszłego Seymu wypadłych* = szczególnie tylko w sprawach Kommissyami lub Remissami 1775. Roku obiętych, finalne decyzye mieć chce za niewzruszone; nie tamuie przeto prawney prozekucyi, Ur. Stanisławowi M... w sprawie takowey, która iako Dekretem Konfederackim Remissowym nieobięta, do Regestru należytego odesłaną została. W sprawie zaś Dekretem Konfederackim obiętey, gdy *cum comparentibus* decyzya, *super disparentibus* kondemnata nastąpiła; tamże tegoż Prawa wyrazy obowiązuią: że dla zyskania niewzruszonego *Judicatum*, po nastąpioney kondemnacie, na drugim terminie Dekret kontumacyalny, albo *ex seriis controversiis*, następować powinien.

Czwarta Rezolucya Nro. 332.

Dnia 19. Miesiąca WRZEŚNIA 1777. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w którym Ur. P... iako Sędzia, Prezes Kommissyi z Seymu 1775. Roku wyznaczoney, doprasza się o wy-

tłomaczenie Prawa zeszłego Seymu 1776. Roku o *Kommiſſyach i Remiſſach* z przypadku naſtępuiącego. Władyſław, chcąc ſię finalnie rozſądzić z Marcinem, za wſpolnym zezwoleniem, i wzaiemnym Kommiſſarzow podpiſaniem, wyrobił Kommiſſyą na grunt; ktora, lubo przez Marcina zaſkarżoną zoſtała z przyczyny mieyſca odmiany, iednakże na terminie oſobiście ſtawił ſię, przyſięgę na nieuięcie świadkow wykonał, a w porządku odroczenia tey Kommiſſyi, świadkow ſprowadzenia, ſpiſał z Władyſławem komplanacyą: w ktorey, powracaiąc po części Władyſławowi rzecz w ſporze będącą, termin reaſſumpcyi teyże Kommiſſyi zupełnie udeterminował, oney wcale poddał ſię, i rozſądzenie według Prawa i terminow znośić obowiązał ſię. Czyli więc takowa Kommiſſya, z mocy rzeczonego Prawa 1776. Ro: fol. 37. tit: = *Deklaracya o Kommiſſyach i Remiſſach z przeſzłego Seymu wypadłych* = w ſłowach: " Kommiſſye z poprzedzaiącey przez oby- „ dwie ſtrony ugody wyrobione, podług teyże ugody rozſądzone, i „ w akceptacyą weſzłe, chociażby potym po akceptacyi były od kto- „ reykolwiek ſtrony zaſkarżone, i do Sądow wywołane; powinny zo- „ ſtać *in ſuo judicato* nieporuſzone „ między tymże Władyſławem a Marcinem, podług przepiſanych iey prawideł, oſtatecznie ſądzona bydź ma? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey wyrażony punkt Prawa 1776. Roku, o Kommiſſyach napiſanego, ma ſię rozumieć o Kommiſſyach iuż finalnie oſądzonych, i komplanacyach po oſądzeniu naſtąpionych: ta zaś Kommiſſya, między Władyſławem i Marcinem, za zgodnym zezwoleniem wyiednana, ktorey rozſądkowi przed oney rozſądzeniem, obie ſtrony przez komplanacyą dobrowolnie poddaiąc ſię, w Sąd polubowny onę odmieniły; żadnym pretextem tegoż Prawa w ſwoiey kontynuacyi przeſzkadzaną bydź niepowinna. A to na fundamencie Konſtytucyi o Kompromiſſach 1726. Roku, Wielkiemu Xięſtwu Litewſkiemu ſłużącey, a wzmiankowanym Prawem 1776. Roku, na całą Koronę rozciągnioney, i podług opiſow od ſtron przyiętych, ten Sąd ogłośi wyroki ſwoie.

Piąta Rezolucya N^ro. 368.

DNIA 17. MIESIĄCA PAŹDZIERNIKA 1777. ROKU.

Odpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Urząd N... &c. *W piątym:* Konſtytucya oſtatnia 1776. Roku fol. 37. titulo = *Deklaracya o Kommiſſyach i Remiſſach &c.* = Czy ściąga ſię tylko do Kommiſſyinych i Remiſſowych z Seymu, do Trybunału Dekretow? czyli też i do De-

kretow

kretow *Minorum Subsellіorum* nie appellowanych? MY KROL za zdaniem Rady &c. *Na piąty:* Względem wytłomaczenia Prawa o Kommissyach i Remissach, ieżli się ściągać ma do Dekretow *Minorum Subselliorum* nie appellowanych? Gdy Prawo te szczegulnie na Dekreta Kommissyine i Remissyine z Seymu 1775. Roku wyznaczone wypadło; zatym do innych Dekretow ściągać się nie może.

Szosta Rezolucya N^ro. 370.

Dnia także 17. Miesiąca PAZDZIERNIKA 1777. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Jakob zapytuie się NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey: Z ktorego Regestru sprawy Kommissyine nierozpoczęte sądzić się w Trybunale powinny? MY KROL za zdaniem teyże Rady, deklaruiemy: Iż mocą Prawa Kommissye nierozpoczęte, rozsądzeniu poddane, z Regestrow Kommissyinych i *Remissarum*, tak, iak i rozpoczęte, rownym Prawa opisem i warunkiem sądzić się maią.

Siodma Rezolucya N^ro. 152.

Dnia 19. Miesiąca MAIA 1778. Roku.

NA Memoryał U. Alexandra, w ktorym twierdząc, że sprawa iego z U. Andrzeiem przez Kommissyą z Seymu 1775. Roku wypadłą sądzona, gdy potym do Trybunału na mocy ostatniego Prawa 1776. Roku wprowadzona była; Trybunał Koronny bez komparycyi Sukcessorow Ur. T... do tey sprawy należącycli, uciążliwy dla U. Alexandra ferował Dekret. Doprasza się przeto: aby exekucya takowego Dekretu (ile przeciw Prawu 1776. Roku, same tylko Dekreta oczywiste i *ex seriis partium controversiis* ferowane utwierdzaiącemu, zapadłego) wstrzymana została. Niemniey na Odpowiedź U. Andrzeia, w ktorey twierdząc, że sprawa, ktorą U. Alexander między siebie i Sukcessorow U. T... dzieli, była sprawą samego tylko U. Alexandra: za ktorego pieniądze U. T... ponabywał zmownie wlewkow Prawa na dług przez U. Alexandra, U. Andrzeiowi winny; a zatym, że Dekret na stawanie U. Alexandra zapadły, iest oczywisty. Doprasza się, aby stosuiąc się do wyż rzeczonego 1776. Roku Prawa, tenże Dekret został w swey mocy niewzruszony. MY KROL za zdaniem Rady &c. następuiącą daiemy Rezolucyą: Że Prawo 1776. Roku, ti-

tulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach &c.* = w następuiących wyrażach będące: " a iak raz zapadnie Dekret finalny *ad comparitio-*
„ *nem partium ex seriis controversiis*, lub po iedney kondemnacie, na dru-
„ gim terminie kontumacyalny w Trybunale &c. ten iuż niewzru-
„ szony nigdy, i nigdzie zostanie; „ nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: że sprawy z Kommissyi Prawem Seymu 1775. Roku uchwalonych, *ad fora competentia* wyżey namienionym Prawem odesłane, gdy tamże *ex seriis partium controversiis* finalnie, lub po iedney kondemnacie, na drugim terminie kontumacyalnie, rozsądzone zostaną; żadnym sposobem (nawet w innych przypadkach Prawem pozwolonych) ani *ex vi Legis*, ani *ex vi noviter repertorum documentorum* wzruszane bydź nie mogą.

Osma Rezolucya N^ro. 194.

DNIA 12. MIESIĄCA CZERWCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Adam doprasza się wytłomaczenia Prawa 1776. titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach &c.* = sprawy Kommissyine Ziemskie do Trybunału odsyłaiącego, w słowach: " a iak raz zapadnie Dekret finalny *ad comparitionem partium*
„ *ex seriis controversiis*, lub po iedney kondemnacie, na drugim termi-
„ nie kontumacyalny w Trybunale, ten iuż niewzruszony nigdy, i
„ nigdzie zostanie „ Z ktorych słow wynika wątpliwość następuiąca: Kiedy na pierwszym terminie iedna strona skondemnuie drugą, a ta skondemnowana, wyniosłszy potym swoy termin, stawa naprzeciw stronie kondemnuiącey, iuż potym nie stawaiącey; Czyli takowy termin strony skondemnowaney, ma się rozumieć za pierwszy; czyli iuż po owey kondemnacie przez stronę kondemnuiącą otrzymaney, za drugi termin, tak: iżby na tym terminie Dekret finalny kontumacyalny mogł wypadać, albo nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że dopiero wspomnione Prawo 1776. Roku, w słowach: " po iedney kondemnacie na drugim terminie (*Dekret*) kontuma-
„ cyalny w Trybunale „ ma bydź tak rozumiane: Ze gdy strona pozywaiąca, na stronie zapozwaney, a do Sądu niestawaiącey, na pierwszym terminie zyska kondemnatę: na drugim zaś terminie, na teyże samey stronie zapozwaney, i znowu niestawaiącey, otrzyma Dekret kontumacyalny w Trybunale; ten iuż, podług wyrazow Prawa, niewzruszonym nigdy, i nigdzie zostanie. Dla tego i ten, ktory na pierwszym terminie był skondemnowany, wprzody kondemnatę na nie stawaiącym otrzymać powinien, a potym dopiero Dekret na pierwszey lub drugiey strony aktorstwo, chociażby *in contumatiam* otrzymany; z mocy wyżey wyrażonego Prawa, nigdy i nigdzie wzruszony bydź nie może.

Dziewiąta Rezolucya Nro. 235.

DNIA 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w którym U. Woyciech doprasza się wytłomaczenia Prawa 1776. Roku, titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach &c.* = w słowach: " a komuby za Dekretem kontumacyal„ nym Dobra odebrane były, takowemu przyśpieszaiąc sprawiedli„ wość, z Regestru *Expulsionum* wolność rozsądzenia się *in toto negotio* „ pozwalamy „ gdzieby więc Dekret Kommissyiny rozmaitey natury *Juris* kategorye wielu osob tyczące się rozsądzał; Niemniey: udzielny aktorat iedney strony przeciwko drugiey, o expulsyą intentowany, przeciwnie Prawu decydował; gdy iedna strona, poruszaiąc takowy Dekret Kommissyiny *in foro ultimæ Instantiæ*, w Aktoracie samym tylko *expulsionis*, od związku z kategoryami innemi prawnemi niedependuiącym, z Regestru *expulsionum* czyni, i iuż na pierwszym terminie, na niestawaiącey drugiey stronie kondemnatę otrzymała; Czyli może bydź do odpowiedzenia z własnego wpisu, szczegulnie o expulsyą z Regestru expulsyinego przeciwko iedney osobie uczynionego, w tych rozmaitych prawnych kategoryach wszystkich, z expulsyą żadney konnexyi nie maiących, pod pretextem słow Konstytucyi: " *in* „ *toto negotio* wolność rozsądzenia się zostawuiemy „ wyrokiem sądowym przycisniona, albo nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że lubo wyżey rzeczone 1776. Roku Prawo, w Trybunałach Remissowe i Woiewodzkie regestra do sądzenia spraw Kommissyinych wyznaczyło; nie excluduie przeto regestru *expulsionum*, z ktorego nie tylko sprawy expulsyine, ale i inne wszelkie kategorye, ktore Sąd Kommissyiny obeymował, albo obeymować był powinien, sądzone bydź maią. Gdyby zaś kto do takowey sprawy, w Sąd Kommissyiny nie wchodzący, ani wchodzić nie maiący, chciał z pod tegoż wpisu przyłączać kategoryą swoią; do Sądu będzie należało takowe rozeznanie, podług Praw wszelkich nienależytych konnexyi zabraniaiących.

Dziesiąta Rezolucya Nro. 46.

DNIA 5. MIESIĄCA STYCZNIA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Notę Przewielebnego Biskupa P... K... W... K... do Nas i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, o rozwiązanie wąt-

pliwości następuiących podaną. Konstytucya Seymu Ro: 1775. fol. 92. pod tytułem = *Kommissya do M... do rozsądzenia &c.* = dała moc Kommissyi, wszystkich stron pretensye rozsądzić, i satysfakcye komu należeć będą, wyznaczyć, z dodatkiem: że ieżeliby Miasto M... w należących summach do zapłacenia niesposobne znalazło się; U. Ł... Sędzia Ziemski S...zastąpić powinien, a Kommissya pewny na to fundusz obmyśleć moc miała. Na fundamencie tey Konstytucyi, Kommissya między rożnemi kategoryami przez się osądzonemi, w kategoryi, gdzie Miasto M...iako debitor summy 11000. Złotych Polskich tymże Dekretem Zastawnikowi przysądzoney, nie maiąc funduszu oney wypłacenia, dobrowolnie propinacyą w trzech domach U. Ł... tak w tey summie, iako i w expensach dla siebie łożonych przyznało, ktorą ugodę Kommissya potwierdziła. UU. P... w czasie Prawem Ro: 1776. titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach* = oznaczonym, Dekret wyżey rzeczoney Kommissyi względem lenności zapadły, zaskarzyli: Sąd Assessorski wrocił onych do Prawa lennego i Possessyi, uchyliwszy tenże Dekret na stronę U. Ł... ferowany. UU. P... wrociwszy się do Possessyi Starostwa M... wnoszą przed Sądem Assessorskim uchylenie Aktu Kommissarskiego, względem propinacyi w trzech domach Mieyskich M...nastąpionego, na fundamencie: że wyiednawszy Reskrypt od NAS KROLA wydali Pozew o kassacyą *quorumvis Actuum in contumatiam & sui praejudicium subjectorum*; z mocy Prawa 1776. ktore zmowne i na szkodę trzeciego zapadłe Dekreta Kommissyine, w swoiey exekucyi wstrzymuie. *Powtore:* że U. Ł... iako Starosta, zastąpił dług Mieyski: teraz gdy odpadł od possessyi Starostwa; UU. P... iako teraźnieysi Possessorowie, oświadczyli się ten dług Mieyski zastąpić, i wzmiankowaną summę U. Ł... powrocić, końcem oddalenia go od propinacyi. *Potrzecie:* cytowali Prawa, ktore *inter facultates Civitatenses* zyski szynkowne przy Miastach zostawuią: przywiedli Konstytucye, handlow i propinacyi w Miastach, Szlachcie zabraniaiące. *Poczwarte*, wnosili: że takowy Dekret więcey szkodliwy Prowentom Starościńskim niżeli Mieszczanom, ktorzy przeciwko U. Ł... aktualnemu na ow czas Staroście, nic czynić nie śmieli, a liczne Dekreta Sądow Assessorskich Starostom czynienia o krzywdy Mieyskie moc daią. *Popiąte:* że dozwolenie tey propinacyi U. Ł... iako Staroście, Dekretem Kommissyinym przysądzone; więc gdy odpada od Starostwa M... powinien odpadać od wszystkiego, co zyskał iako Starosta. — Przeciwnie wnosił U. Ł... że ci z ktoremi Dekret o propinacyą zapadł, onego nie zaskarzyli, owszem przez kwity i cessye w akceptacyą weszli; i dotąd żadney prozekucyi nie czynili: a ta kategorya nic Osoby UU. P... nie dotyka. A gdy Prawo Ro: 1776. Kommissye z poprzedzaiącey umowy rozsądzone i w akceptacyą weszłe, chociażby potym zaskarżone, i do Sądu wywołane, w swoiey mocy niewzruszone deklaruie; tym bardziey Dekret takowy Kommissyiny

miſſyiny uchylony bydź niemoże, ktory ani ieſt zaſkarżony, ani do Sądu powołany. *Powtore:* że ta we trzech domach propinacya U. Ł... Dekretem Kommiſſyinym utwierdzona niepokrzywdza Miaſta, bo ſię zoſtało przy ſwoiey wolney propinacyi: niepokrzywdza lennika, bo ma wolność oney w domu ſwoim Woytowſkim: nie pokrzywdza *publicum*, bo z niey U. Ł... *ad onera publica* obowiązany. *Potrzecie:* że gdy Miaſto trzyma tę zgodę, iako *ex facultatibus propriis* zawartą, UU. P... *Actum inter alios geſtum* wzruſzać nie mogą. *Poczwarte:* że U. Sędzia nie czynił tey ugody z Miaſtem, iako lennik, ale iako Ł... zaczym gdy Sąd Aſſeſſorſki z tego obuſtronnego wnieſienia zoſtaie w oboiętności; żąda Rezolucyi: Czyli U. Ł... będąc odſądzonym od Staroſtwa, ma ſię zoſtać przy propinacyi w trzech domach, ktorą mu Dekret Kommiſſarſki, i Sukceſſorom iego w długu ubeſpieczył? czyli na mocy Reſkryptu i Pozwu przez UU. P... o uchylenie *quorumvis Actuum* wydanego, ma bydź od niey oddalonym, nie będąc iuż Staroſtą, i maiąc ſobie przyrzeczone od UU. P... wrocenie ſummy, w ktorey mu ta propinacya puſzczona? — MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Że Prawo Ro: 1776. O Kommiſſyach, Remiſſach i z nich wypadłych Dekretach, ieſt w ſwoich wyrażach iaſne, ktore będące w ſłowach: „ A zaś gdzieby ſzło o ſprawę do Są- „ dow Naſzych Zadwornych Krolewſkich *cum præfata regula* odeſłaną, „ i podług teyże reguły oſądzoną, chociażby niezaſkarżoną, ſtronie „ ukrzywdzoney za podanym Nam KROLOWI o to Memoryałem, „ Reſkrypt *reſtitutionis cauſæ in integrum* do Sądow Naſzych Zadwor- „ nych Aſſeſſorſkich expedyować z Kancellaryi Naſzych Narodowych „ nakażemy „ nie przeciwko Dekretom Kommiſſyinym, ale przeciwko Remiſſowym w Sądach Aſſeſſorſkich *cum præſcripta regula* ferowanym, wyiednanie Reſkryptu *reſtitutionis cauſæ in integrum* nakazuie. Przeto wyżey rzeczony Dekret Kommiſſyiny dla U. Ł... iako wierzyciela i zaſtępcy ſummy 11000. złotych Polſkich i innych expens, propinacyą w trzech domach Mieyſkich M... utwierdzaiący, ieżeli *ex propriis facultatibus Civitatenſibus* ta propinacya ieſt dozwolona, i ieżeli ten Dekret nie ieſt przez Mieſzczan wedle Prawa zaſkarżony, w mocy ſwoiey Prawo go zoſtawiło.

Jedenaſta Rezolucya N^ro. 112.

DNIA 24. MIESIĄCA KWIETNIA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, po upłynionym kommunikacyi czaſie, bez odpowiedzi będący, w ktorym U. Francifzek M... dopraſza ſię obiaśnienia Prawa w naſtępuiącey okoliczności: Konſtytucya 1776.

Ro: titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach* = dało moc Trybunałom Dekreta z Kommissyi Seymem 1775. Ro: wyznaczonych nastąpione poznawać: Czyli więc w sprawie do Trybunału o utwierdzenie lub uchylenie Dekretu Kommissyinego wprowadzoney, a przez Trybunał do pierwszey Instancyi, to iest: do Ziemstwa po rozsądzenie odesłaney, zapadły z takowey Remissy w Ziemstwie K... Dekret, może bydź brany za Trybunalski niewzruszony? Czyli przeciwko takowemu Dekretowi można co czynić stronie tey, ktora uciążoną się bydź tymże Dekretem widzi, lub w nim opuszczoną i nierezolwowaną przez ten sąd ewikcyą znayduie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż Prawo 1776. Ro: titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach z przeszłego Seymu wypadłych* = będące w słowach: " Oprocz zaś wyżey wyrażonych spraw gatunkow, i granicznych niżey opisanych, przeciwko innym Dekretom, czyli to *ex seriis controversiis*, bądź rozpiskowym, albo *paritatis votorum*, nakoniec i na krzywdę trzeciego zmownym, niemniey kontumacyalnym, albo przez osobę mieysce nieprzytomnego Kommissarza *intrusivè* zasiadaiącą sądzonym, na Kommissyach, Kondescensyach, w Ziemstwie lub Grodzie z Remiss tamże nastąpionym, ktoremi strona uciążoną czuć się będzie; wolność zostawuiemy czynienia w sprawach takowych według swego rodzaiu, to iest: *Juris Regii*, w Assessoryi, a Ziemskich w Trybunale, ktorych natychmiast dalszą exekucyą wraz z processem wstrzymuiemy: W tych zaś sprawach Assessoryom i Trybunałom, niezważaiąc na żadne przez Seym, lub Konfederacyą kogożkolwiek krzywdzące ziednane legalizacye, ani przywięzuiąc się do reguł w Kommissyach i Remissach przepisanych, poznania tego wszystkiego moc daiemy; aby oneż według sprawiedliwości i dowodow rozsądzali. A iak raz zapadnie Dekret finalny *ad comparitionem partium ex seriis controversiis*, lub po iedney kondemnacie, na drugim terminie kontumacyalny w Trybunale, a w Assessoryi podług zwyczaynych Prawa w tym Sądzie stopniow, ferowany będzie; ten iuż niewzruszony nigdy, i nigdzie zostanie " iest w treści swoiey iasne, tłomaczenia niepotrzebuiące, i nieobeymuie innych Dekretow, tylko w samym Trybunale i w Assessoryi w sprawach po Kommissyinych ferowane.

O KOMORNIKACH ZIEMSKICH.

Pierwsza Rezolucya N$^{ro.}$ 343.

DNIA 3. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym U. Jan Komornik Ziemski S... zapytuie się: Jeżeli mu iako Komornikowi Urodzonego Sędzie-

go Ziemſkiego S... żyiącego, Dekretow Trybunalſkich, Sąd Ziemſki S... i ich Komornikow oznaczaiących na kondeſcenſyą, śmierć U. Podſędka S... exekwować nie broni? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż niepełność wyż rzeczonego Sądu, Sądow Ziemſkich *in pleno* ſądzić broni; lecz Dekreta exekwować pozoſtałym Oſobom Sądowym, Sędziemu, Piſarzowi, i Komornikowi Sęſkiemu, nie odbiera Prawa.

Druga Rezolucya N^ro. 162.

DNIA 18. MIESIĄCA CZERWCA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Michała Z... Woyſkiego Większego Ziemi Ł... dopraſzaiącego ſię Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, o rozwiązanie wątpliwości w takowym zapytaniu *1mo.* Jeżeli Komornik kreacyi Sędziego Ziemſkiego, w czaſie zeyścia z świata tegoż Sędziego, może *actus juridicos*, tak iak za życia Sędziego wykonywać? bo ieżeli Officyaliści Grodz: w ſwym wykonywaniu Juryzdycznym uſtaią w czaſie zeyścia lub przemiany Staroſty; to i Komornik kreowany od Sędziego Ziemſkiego, w czaſie także zeyścia iegoż, uſtaćby powinien w tey mocy; ktora w pierwſzym zrzodle przez zeyście martwą ſtaie ſię, a przeto niepodobną do iey udziału. *2do.* Czy Komornik kreacyi Sędziego zmarłego, za partykularnym zaſwiadczeniem Podſędka Ziemſkiego, (maiącego ſwego Komornika) dozwalaiącym mu exekucyi Dekretow w zieżdżaniu na kondeſcenſye, i inne wykonywać *actus juridicos*; może zieżdżać na kondeſcenſyi expedyowanie, tudzież inne *actus juridicos* wykonywać? I czy Sąd takowy ieſt legalny lub nie? Tudzież na Odpowiedź U. Antoniego Ł... Podſędka Ziemi Ł... w ktorey tę daie explikacyą: Że przy kończących ſię Sądach kadencyi Trzech Krolſkiey, i zapadłych więcey dwochſet Dekretach na kondeſcenſyą, zakończył życie ſwoie Sędzia Ziemſki Ł... wraz z iego śmiercią moc utracił U. R... Komornik Sędziego, exekwowania Dekretow. R... Piſarz Ziemſki, dziſieyſzy Deputat Lubelſki dotąd ſłaby; Komornik przeſzły tegoż U. Podſędka, rownie ſłaby będąc, poprzeſtał ſprawować urzędu ſwego: Obowiązek exekwowania tak wielkiey liczby Dekretow gdy z tey okoliczności na ſamego U. Podſędka ſpadał; niemogł zadoſyć uczynić w wyexpedyowaniu Dekretow ziazdowych, Obywatelſkiey rekwizycyi. Daiąc przeto Inſtrument na Komornikowſtwo, U. R... wiadomemu Prawa, nic (iak wyraża) nad prawo niepoſtąpił. — MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Że Prawo 1420. Ro: *Vol. I. fol. 77.* tit: ⌑ *De terminis particularibus celebrandis* ⌑ będące w ſłowach: *In quibus*

Camerarii Judicum, & Subjudicum, alii duo Camerarii (videlicet Palatini, & Succamerarii) eligendi per eosdem, ad illos adjungendi, sine quibus Judex, & Subjudex, & Camerarii eorum, non habeant judicandi facultatem tak Sędziemu iako i Podsędkowi Ziemskiemu po iednym tylko Komorniku obierać nakazuie. Przeto U. Ł... Podsędek Ziemski Ł..., nie miał mocy ani z prawa, ani ze zwyczaiu, drugiego Komornika Ziemskiego instytuować.

Trzecia Rezolucya **N**ro. **216.**

Dnia 20. Miesiąca LISTOPADA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądu Ziemskiego W... ktory chcąc mieć dla Obywatelow Powiatu W... prędzey administrowaną sprawiedliwość w expedyowanych kondescensyach, zanosi swe żądanie do Nas KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey: Aby Sędzia i Podsędek, miał moc pozwoloną po dwoch instrumentować Komornikow, ktorzyby rotą Sędziego wykonawszy przysięgę, expedyować mogli kondescensye: a tych decyzyą gdyby się niekontentowała strona; iżby w zupełnym Sądzie poznawana była. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze iuż wyszła w podobnym zapytaniu, na Memoryał Ziemstwa B... Nasza za zdaniem Rady w Ro: 1776. dnia 26. Listopada Rezolucya, będąca w słowach: " Ponieważ żądanie U. Leona S... Sędziego " Ziemskiego B... imieniem swym, i wspoł Obywatelow Woiewodz- " twa B... w Memoryale do Nas i Rady przy Boku Naszym Nieu- " staiącey podanym wyrażone, względem wydania deklaracyi pozwa- " laiącey U. Sędziemu i Podsędkowi B... przybrania Komornikow, " należy do władzy Prawo stanowiącey, a Rada Nieustaiąca w legisla- " cyą wdawać się nie ma daney sobie mocy; przeto że uskutecznione " bydź nie może, MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy " Taż ma służyć za Odpowiedź i Ziemstwu W...

O KOMPROMISSACH, *alias* SĄDACH POLUBOWNYCH.

Pierwsza Rezolucya **N**ro. **254.** *sub lit: B.*

Dnia 15. Miesiąca LIPCA 1777. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy, w ktorym Sąd Ziemski Z... żąda od Nas i Rady &c. rozwiązania trudności &c. *Pierwszey:* Na zapisanym

pisanym Kompromissie, Sędziowie rozpisali się: iedna strona trzymaiąca sentencyą rozpisową, przez Superarbitra i swoich Arbitrow podpisaną, dalszym processem konwinkowała: druga strona, nie trzymaiąc rozpisowey sentencyi, na fundamencie Statutu Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Woiewodztwu Kiiowskiemu służącego, o uchylenie tegoż Dekretu Kompromissarskiego do Ziemstwa zapozwała. Strona Dekret Kompromissarski trzymaiąca, excypowała się *à Foro*, na fundamencie Konstytucyi 1726. Roku, ktora rozpisy Kompromissarskie, nie Ziemstwom, ale Trybunałom rozeznawać nakazuie; mieniąc: że Prawo 1776. Roku, titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach &c.* = fol. 39. Konstytucyą 1726. Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu służącą, na Koronę rozciągnęło: Sąd widząc, że Konstytucya 1776. nie wyraża, ktore z tych dwoch Praw, czyli Statut w Rozdziale IV. Artykule LXXXV. czyli rzeczona Konstytucya 1726. na Koronę rozciągniona? decyzyą swoię w tey mierze zastanawia. MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. *Na pierwszą:* Jako poźnieysze Prawa są pierwszych związaniem; tak też, nie Statut w Rozdziale IV. Artykule LXXXV. pod tytułem = *O polubownym Sądzie* = ale poźnieysza 1726. Roku dla Wielkiego Xięstwa Litewskiego Konstytucya *Vol. VI.* fol. 490. titulo = *Obwarowanie Sądow polubownych*, alias *Kompromissarskich* = Prawem 1776. fol. 39. tit: = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach z przeszłego Seymu wypadłych* = na Koronę iest rozciągniona; ktora wyraźnie utwierdza Dekreta polubowne. A gdzieby w rozroźnieniu Sędziow Kompromissarskich, *palpabilis pluralitas* nie znaydowała się; poznanie takowego rozroźnienia i decyzyą, nie Ziemstwom, ale Trybunałom poleca: gdzie ma bydź baczność na inskrypcye, Sąd Kompromissarski, i sposob decydowania stanowiące; ktore iako między stronami, na iedno *sine praejudicio tertii* godzącemi się, bydź powinny Prawem nieodzownym, tak żadnemu rozeznawaniu Sądowemu w tey mierze podlegać nie powinny.

Druga Rezolucya Nro. 347.

DNIA 3. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał do Nas i Rady &c. podany, w ktorym Sąd Ziemski C... zapytuie się: *Czyli* Prawo ostatniego Seymu 1776. Roku, rozciągaiące Prawo Roku 1726. o Kompromissach, na Wielkie Xięstwo Litewskie napisane, na Prowincye Koronne; stosować się może do Kompromissow, przed wyżey rzeczonym rozciągnieniem zapisanych? *Y czyli* Prawo Roku 1768. *de reclamationibus actuum bonae voluntatis* napisane, applikowane bydź może do zrywaiących i odstępuią-

cych od zapisanych przez siebie Kompromissow? Czyli nakoniec Sąd Ziemski, z mocy wyżey rzeczonego o Kompromissach Prawa, przymusić może wyrokiem swoim, i dodać się maiącym rygorem, do skutkowania inskrypcyi, i nakazać kary, Konstytucyą 1768. na sprzeciwiaiących się tranzakcyom *liberæ voluntatis* oznaczone? MY KROL za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Ze gdy Prawo Wielkiego Xięstwa Litewskiego o Kompromissach napisane, na Koronę rozciągnione, inskrypcyi Kompromissarskiey nie uprzedziło, lecz następnie wypadło; ściągać się zatym do poprzedzaiących inskrypcyi nie może. Co zaś do Prawa Roku 1768. *de reclamationibus actuum bonæ voluntatis* ustanowionego: czy do tego stosuie się przypadku? Trybunał rozezna.

O KONDEMNATACH I PUBLIKATACH.

Pierwsza Rezolucya Nro. 291. *sub lit: A.*

DNIA 8. MIESIĄCA SIERPNIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy Ziemstwa O..., w ktorym toż, NAM i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey donosi. *A nayprzod:* Ze iednemu z Urzędnikow Ziemstwa O... nowo obranemu, przy otwarciu Ksiąg Ziemskich przysięgę, a podczas kadencyi zasiadanie do Sądow tamowano, kondemnatą bez przypozwu z regestru *pœnalium*, z propozycyi, za iednę luitę otrzymaną. Sąd Ziemski O... z przyczyn: Ze tenże Urzędnik (chociaż mu była na Seymiku *Electionis* ta kondemnata zarzucona) iest Przywileiem na Urząd Pisarstwa Ziemskiego zaszczycony; że zarzucaiący kondemnatę, ofiarowaney sobie niechciał przyiąć satysfakcyi; do przysięgi na Urząd był dopuszczony: niemniey, za poprzedzaiącą tegoż Ziemstwa, sądową deklaracyą, że tey kondemnaty zarzut szkodzić niema, do sądzenia kadencyi zasiadał. *Powtore:* Ze lubo w czasie, podług Prawa Ksiąg Ziemskich otwarcie nastąpiło; iednakże Obywatele po długim niesądzeniu się Ziemstwa, nie wszyscy pewną wiadomość mieć mogli, i nie wiele relacyi pozwow było: więc dla przyspieszenia sprawiedliwości, na żądania samychże Obywatelow, Sąd Ziemski O... dyspensuiąc się od Prawa 1670. termin relacyi pozwow dwuniedzielny, przed kadencyą oznaczaiącego, przez swoią sądową deklaracyą, dwa dni przed kadencyą na relacyą pozwow wyznaczył. *Potrzecie:* Tenże Sąd doprasza się wyznaczenia czasu przed limitą Sądow, podpisywania regestrow sądowych. MY KROL za zdaniem teyże Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwszego:* Iż Sąd Ziemski O... powinien był zachować Prawa, ktore nie tylko nowo obranych i uprzywileiowanych, ale nawet

aktualnie Urząd Sędziowski sprawuiących, przez obiekcyą processu *ab activitate* tamować pozwalaią. Stało się i w tym sprzeciwienie Prawu, gdy Ziemstwo O... swoię sądową w tey mierze deklaracyą wydawało; ktora, albo bez kompletu, albo w komplecie tego, ktoremu była *activitas* tamowana, nastąpiła bez obrania Surrogata. Ze strona obiekcyą czyniąca, ofiarowaną pod ten czas satysfakcyą kontentować się nie chciała; przez to obiekcya nieprawną bydź nie może: bo gdy Prawa w tey mierze nic nie mowią, więc wymagaią, ażeby procesem obarczeni, wczesnie o zniesienie lub zakwitowanie onego starali się. Takowa prawna obiekcya niezatrudniłaby była administracyi sprawiedliwości dla Obywatelow, gdyby Sąd Ziemski O... dopuszczeniem przysięgi, i deklaracyą swoią nie sprzeciwił w tym był Prawa 1764. fol. 64. titulo = *O Sądach Ziemskich* = przez Konstytucyą 1768. titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol 818. na całą Koronę rozciągnionego: ktore wyraźnie, w niebytności ktorego z Sędziow Ziemskich, albo pod processem będącego, *congregatæ Nobilitati*, Subdelegata na mieysce onego obierać nakazuie. A przeto Sąd Ziemski O... ostrzeżonym mieć chcemy, ażeby w sprawowaniu obowiązkow swoich, Prawa, i na fundamencie onych, rekwizycye w Uniwersale Naszym na dniu 14. Miesiąca Lutego w Roku bieżącym za zdaniem Rady Nieustaiącey deklarowane, pilniey i dokładniey zachowywał: a gdy na przeszłey kadencyi zarzucony procesс, zniesiony lub zakwitowany nie okaże się, aby podług Prawa 1764. Subdelegat na mieysce pod processem będącego, był obrany. *Co do drugiego:* Gdy otwarcie Ksiąg Ziemskich, podług Prawa nastąpiło, dosyć dla uwiadomienia Obywatelow o zbliżaiących się Sądach uczyniono. Juryzdykcya zaś Sądowa Prawem ustanowiona na niezachowanie Prawa, chociażby za zezwoleniem Obywatelow, dyspensować się nie może, i niepowinna: ktore iesczcze więcey sprzeciwione, gdy przed ułatwieniem zarzuconego processu, i przed czasem do sądzenia oznaczonym, Sądową w tey mierze deklaracya nastąpiła; gdyż Sąd pod ow czas żadney Juryzdykcyi, a mocy prawodawczey nigdy nie miał, i nie ma. *Co do trzeciego nakoniec:* Gdy nie ma Prawa, ktoreby czas regestrow sądowych zamykania, Sądom Ziemskim i Urzędnikom Grodzkim wyraźnie oznaczało: a są Prawa, ażeby Akta publiczne nikomu, i nigdy, tym bardziey podczas sądowey kadencyi odmawiane nie były; przeto znayduiąca się w rzeczonym Uniwersale na fundamencie Praw rekwizycya, ażeby regestra przed limitą Sądow podpisywane nie były, dopełniona bydź powinna.

Druga Rezolucya N^ro. 72.

Dnia 13. Miesiąca MARCA 1778. Roku.

NA Memoryał do Nas i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podany, w ktorym Wielebny Xiądz Jozef... wyraża następuiące prawne okoliczności: *Pierwszą:* Gdy nie na Dobrach pozwanego, pozew kładziony będzie, czyli pozwany w Sądzie sobie przez to nienależnym odpowiadać powinien? i czyli tamże otrzymany proces bydź może ważnym, i do obiekcyi legalnym? *Drugą:* Gdy kto stronie sprawę maiącey zarzuca proces *à latere*, czyli Sąd nie poznaiąc tego processu, może dawać swoy wyrok: *non debere nocere processu?* MY KROL za zdaniem teyże Rady, takową daiemy Rezolucyą: *Co do pierwszey:* Ze Prawą pozwow złe położenie, bydź złym terminem deklarowały; więc w wyż rzeczonym przypadku do Sądu należy, takowych *contra terminum* excepcyi otrzymanych processow i obiekcyi rozeznanie. *Co zaś do drugiey okoliczności:* Gdy kto *à latere* komu z kim innym sprawę maiącemu w Sądzie zarzuca proces, ktoryby nie był sądownie skassowany, albo zakwitowany; każdy Sąd dopełniaiąc Praw, obiekcyą takowych processow za legalną deklarować powinien, gdy onego obiekcya, podług Prawa 1768. Roku, titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol: 210. w słowach: " Nikt zaś nikomu kondemnatą cudzą „ szkodzić nie może, chyba specyalną do tego maiący plenipotencyą, „ lub nabywszy Prawa na interess *cum toto processu* „ będącego; w Sądzie czyniona będzie.

Trzecia Rezolucya N^ro. 170.

Dnia 12. Miesiąca LIPCA 1779. Roku.

REzolwuiąc Memoryał U. G... iako do suscepty w Kancellaryi Z... obowiązanego, dopraszaiącego się rozwiązania wątpliwości następuiącey. Po Dekrecie nastąpionym przez iednę stronę zaappellowanym, a przez drugą trzymanym, chociaż dopuszczona w nim będzie appellacya, gdy strona Dekret utrzymuiąca na stronie wyrokom onego nie uiszczaiącey się, kondemnatę w Kancellaryi zechce mieć przyiętą; Jeżeli takowa kondemnata na terminie doścczynnym ma bydź przez Kancellaryą przyięta? lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze gdy przez stronę, lub strony, założona od Dekretu appellacya, przez Sąd nie będzie dopuszczona; iako takowy Dekret

exe-

exekucyą swoią mieć powinien; tak też na terminie dośćczynnym gdy nie nastąpi satysfakcya, publikata w Kancellaryi (według Dekretu przepisu) następować powinna: a zaś, gdy założona appellacya od Sądu będzie dopuszczona; iako takowy Dekret exekucyi swoiey, bez rozeznania dopuszczoney appellacyi, mieć nie może; tak też i na terminie dośćczynnym, publikata z takowegoż Dekretu następować nie powinna.

Czwarta Rezolucyja N^ro. 396.

DNIA 14. MIESIĄCA LIPCA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy Ziemstwa R... zapytuiącego się w następuiącym przypadku: Gdy kto przewiedzie procesś *respectu de-occupationis bonorum*, i na mocy tegoż processu zatraduie te Dobra, i one w possessyi trzyma; Czyli takowym processem może w Sądzie *arcere à loco standi?* MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Że gdy przewiedzionego processu, mocna *per traditionem & possessionem bonorum* następuie exekucya, ktora dopełnia dochodzącemu żądaney satysfakcyi, a nastąpiona exekucya powagą Sądu oznaczona, łagodzi nieposłuszeństwo w stawieniu się Sądowi, do ktorego była strona od powodowey zapozwaną; Przeto procesś taki *à loco standi* w Sądzie *arcere* nie powinien.

Piąta Rezolucyja N^ro. 421.

DNIA 18. MIESIĄCA WRZESNIA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. N... V... R... Grodzkiego S... z Urzędu swego czyniącego, w ktorym doprasza się rozwiązania okoliczności następuiącey. Na Obywatelu przez decyzyą Sądu Grodzkiego stanęła *pœnalitas* siedzenia wieży: ten, w czasie Seymikow Poselskich obrany iest Posłem. A że czas siedzenia wieży ieszcze nie minął; więc Kancellarya Grodzka zapobiegaiąc tłomoczeniu Prawa, *in termino satisfactorio* nastąpić mogącemu, doprasza się NAS KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, ażeby Prawo 1678. Ro: *Vol. V.* fol. 565. titulo = *Securitas WW. Senatorow i Posłow Ziemskich* = będące w słowach: " Waruiąc to *in posterum*, gdyby kto na WW. Senato-
" rach i Posłach Ziemskich, *sub tempus per legem exemptum*, Dekret
" lub kondemnatę otrzymać ważył się, ma takowy *succumbere pœnæ*

„ *mille marcarum Polonicarum in regestro Dominorum Senatorum & Nunciorum vindicandæ.* „ było wyrażone. Czyli na mocy tey Konstytucyi, Kancellarya Grodzka *in termino satisfactionis* może przyiąć Kondemnatę na Posle, albo nie? i czyli Dekretu *in termino satisfactorio* Kondemnatę przyiąć nakazuiącego; czyli Prawa, przyięcia teyże Kondemnaty broniącego, Kancellarya Grodzka trzymać się powinna? MY KROL za zdaniem Rady &c. taką daiemy Rezolucyą: Iż wyżey rzeczonego Prawa przepisy, są dosyć iasne i wyraźne, ktore Kancellarya Grodzka zachować iest obowiązana, iż Kondemnata przyięta bydź nie może w tym przypadku na Posle.

Szosta Rezolucya Nro. 123.

Dnia 4. Miesiąca MAIA 1781. Roku.

REzolwuiąc Memoryał U. Woyciecha K... Pisarza Grodzkiego D... *ex munere Officii* czyniącego, dopraszaiącego się rozwiązania wątpliwości o Prawie w następuiących przypadkach. *1mo.* Piotr w sprawie uczynkowey pozwał do Grodu, Grod wyznaczył ziazd na grunt dla wysłuchania świadectw. Vices Gerent zieżdża do słuchania świadectw, ale nie przystąpiwszy do onych, na Pawle chcącym sądzenia się, pisze Kondemnatę: Paweł żali się o to, i przychodzi do Sądu, zaraz chcąc poznania takowego processu; Piotr także przychodzi, chcąc nakazania uskutecznienia pierwszego Dekretu, i Pawła chcąc mieć pod processem, żąda: aby poznanie processu, na termin ziazdu było oddane; Ztąd wynika nakazanie powtornego ziazdu, ale oraz zachodzi wątpliwość z Konstytucyi 1726. ktora mowi: Ze *non cognito negotio non potest sufferri processus;* czyli ona chce nie tylko za poznaniem sprawy, ale też aż za zupełnym rozsądzeniem poznania processu? Czyli też każe w takim przypadku, za poznaniem tylko sprawy bez odsyłania na termin ziazdu poznawać procesu? *2do.* Osoba Sądowa maiąca na sobie procesu do poznania Sądowi temu w ktorym zasiada przyzwoity, gdy w początku kadencyi Sądow przez wyrok uwolni się od processu; czy może na teyże kadencyi do sądzenia poniższych spraw zasiadać? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: *Ad 1mum.* Ze wyżey rzeczone 1726. Ro: Prawo będące w słowach: " Tudzież nie mo-„ że *ante cognitionem negotii* zachodzić *sublatio processus, sub nullitate ejus-*„ *modi cassationis.* „ nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: że w ten czas za poprzedzaiącą kognicyą sprawy pryncypalney do rozpoznania processow przystępować nakazuie; kiedy przy wprowadzoney do Sądu sprawie pryncypalney razem przychodzi processu rozpoznanie. Ta zaś *negotii principalis* kognicya, przez wprowadzenie do Sądu sprawy.

gdy będzie do poznania processu dostateczna; w ten czas, chociażby sprawa pryncypalna ieszcze swoiey finalney decyzyi mieć nie mogła, Sąd o processie sądzić może: *Ad 2dum.* Ze Osoba Sądowa, iak prędko od processu legalnym sposobem uwolnioną zostanie, natychmiast Urząd swoy Sądowy odprawować może.

Siodma Rezolucya Nro. 247.

DNIA 8. MIESIĄCA STYCZNIA 1782. ROKU.

REzolwuiąc Memoryały, tak W. niegdy D... Woiewody K... podaiącego do Rezolucyi Naszey i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey przypadek następuiący: Ze gdy U. O... Sędzia Ziemski K... Dekretem Trybunału Koronnego Lubelskiego na wieżą i grzywny został osądzony, a termin zasiadania wieży w sam dzień zaczynaiący się kadencyi Sądow Ziemskich K... przypadał: Obywatele Woiewodztwa K... ażeby przerwaniem ciągu sprawiedliwości skrzywdzeni nie byli, wymogli na stronie otrzymuiącey z U. Sędzią Ziemskim assekuracyą: że mu zasiadania w Sądowym mieyscu, aż do rozpoznania pomienionego Dekretu tamować nie będzie, i siedzenie wieży daruie. Gdy zaś U. Sędzia Ziemski wydawszy przeciwko temuż Dekretowi termina, nie mogł zapłacić nakazanych grzywien, dla niewdania się w akceptacyą; strona przeciwna na tymże terminie otrzymała kondemnatę. Ztąd wynika zapytanie: Czyli otrzymana kondemnata, (ktora wyżey wyrażoną assekuracyą, ręką stron podpisaną, lubo nie autentyczną, iednakże powagą i podpisem Senatorow stwierdżoną, *ex actu bonæ voluntatis* zeznaną obstrzeżoną została) może czynić tamę U. Sędziemu do wykonywania Sędziowskich obowiązkow? Jako też U. O... Sędziego Ziemskiego K... podaiącego interessu opisanie w teyże samey osnowie i zapytaniu, co i W. niegdy D... Woiewoda K... dopraszaiącego się: ażeby zapytanie, troskliwego o nieprzerwanie ciągu sprawiedliwości zgasłey pamięci Męża, iak nayprędszą było załatwione Rezolucyą. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Że gdy się kto zobowiąże: że Sędziemu processem na nim otrzymanym, do sprawowania funkcyi Sędziowskiey szkodzić nie będzie, chociażby takowa assekuracya ręczna była, Sędzia na takowym zabespieczeniu mocen iest i winien będzie odbywać sądowe powinności swoie.

Osma Rezolucya Nro. 269.

DNIA 8. MIESIĄCA LUTEGO 1782. ROKU.

GDY U. Piotr K... Podsędek Ziemski G... zaskarża UU. Sędziego i Pisarza Ziemskich G... przez Memoryał do NAS KROLA i Rady

przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey podany w okoliczności takowey: Przypadła w Sądzie Ziemſkim G... ſprawa U. Antoniego K... przeciwko Sukceſſorom i Wierzycielom ſwoim, do ktorey żalący ſię U. Podſędek Ziemſki G... lubo z żadnego źrzodła nie należący, terminami pociągniony zoſtał: Za przywołaniem takowey ſprawy, U. Podſędek dopełniaiąc przepiſu Prawa, zaproſić chciał na mieyſce ſwoie Subdelegata; ale gdy U. K... nie wymagał zapiſania od niego ſtawieńſtwa, nieſkończywſzy komparycyi, dla zarzuconey przez Inſtygatora Sądowego U. N... kondemnaty, tenże ſam wpis zoſtał puſzczony w kontynuacyą. Przypadł potym drugi wpis U. C... przeciwko U. K... tu znowu U. K... lubo nie miał terminu, iako Powod zapiſał ſię, i na ten ſam termin zapiſania ſtawiennictwa, tak od tych, ktorzy iuż pod pierwſzym w kontynuacyi będącym ſtawili ſię, iako też od U. Podſędka zapiſania komparycyi domagał ſię: na co gdy odpowiedziano, że nikt na ieden termin dwoiakiego wymagać ſtawiennictwa nie powinien; dla rozwiązania tego między ſtronami ſporu, uſtęp oznaczony zoſtał: na ktorym gdy na iednę ſentencyą zgodzić ſię nie można było, U. Podſędek z uſtępu (ile iuż w noc pozno było) wyſzedł, ſpodziewaiąc ſię: że czas te przeciwne zdania pogodzić potrafi. Pozoſtali dway Sędziowie, nie dawſzy rezolucyi, czyli na ten termin ma bydź koniecznie piſana komparycya, wſzyſtkich w terminie U. K... umieſzczonych, a pod pierwſzym wpiſem komparycyą piſzących, wzdawać przez ſentencyą ſwoią na to wydaną dozwolili. Ktory to wyrok gdy przez dwoch Sędziow ogłoſzony zoſtał, niechcąc pod ciężarem takiego proceſſu zoſtawać; ſtawiennictwo, ſtrony tak od ſiebie, iako i U. Podſędka zapiſać chciały; lecz i to powtornym wyrokiem dozwolone niebyło: Ten więc *Actus* bez bytności U. Podſędka, bez zaſadzonego Subdelegata, bez publikacyi przez Woźnego naſtąpiony, lubo ſam przez ſiebie ieſt nieważnym; przecież aby na naſtępuiącey kadencyi ta okoliczność nie ſtała ſię przyczyną zwłoki ſprawiedliwości, dopraſza ſię U. K... Podſędek Ziemſki G... o deklaracyą: Czyli ten niby proceſs, w niepewnym Sądzie, bez terminu otrzymany, przez Woźnego niepublikowany, od ſprawowania Urzędu Podſędkowſkiego wſtrzymywać go może? MY KROL za zdaniem Rady &c. na Memoryał wyżey wyrażony po upłynionym czaſie bez odpowiedzi będący, naſtępuiącą daiemy Rezolucyą: Iż Ziemſtwo G... powinno znać Prawo przepiſuiące w Koronie komplet trzech Oſob w Ziemſtwie: dway zaś Sędziowie bez trzeciego podczas kadencyi ſądowey, niemaią żadney mocy wydawania wyrokow, i kondemnata bez kompletu ſądowego podczas kadencyi ſądowey na kimkolwiek otrzymana, prawna bydź niemoże. Ze zaś z niezgody Oſob Ziemſtwo G... ſkładaiących, adminiſtracya ſprawiedliwości cierpi pokrzywdzenia; przeto za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey rekwiruiemy namienione Ziemſtwo: ażeby zgodnie i przyzwoicie kadencye ſądowe odbywało.

AU.

A U. Podſędek Ziemſki G...powinien znać obowiązek Prawa, iż w każdey ſprawie Sędziego dotykaiącey, Subdelegata na mieyſcu ſwoim zaſadzać ieſt obowiązany, gdyż przykład zrywania kompletu ieſt rzeczą naganie podległą.

O KONWIKCYACH W SPRAWACH KRYMINALNYCH.

Pierwſza Rezolucya Nro. 173.

DNIA 20. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Leona, iako na Sądach Woytowſkich N...do ſądzenia ſprawy kryminalney Surrogata, ktory dopraſza ſię rozwiązania wątpliwości, poſtępowania ſądowe tamuiącey, z przypadku takowego: Ze więzień o tyrańſkie związanie, zamordowanie, i utopienie w nocy człowieka oſkarżony, a w Sądzie świadkami przekonany, o to tylko: że pogrożki w tey mierze czynił, i że tey ſamey nocy w domu nie nocował; do kryminału zaś popełnionego nie przyznaie ſię. MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż iako ułatwienie tey wątpliwości z rozeznania ſamego uczynku, podług dowodow, odwodow, i okoliczności do Sądu należy; tak ſpodziewa ſię Rada Nieuſtaiąca, że Sąd Woytowſki N... zapatrzywſzy ſię na Prawo 1776. Roku fol. 42. tit: = *Konwikcye w ſprawach kryminalnych* = ktore wyraźnie przepiſuie, aby: " *Manifeſta in-* „ *dicia, in recenti crimine deprehenſio, propria oris confeſſio*, inkwizycye, „ niemniey inne dowody i odwody „ iedynie przekonywaiącemi były w ſprawach kryminalnych, bez zażywania konfeſſatow przez tortury; podług tegoż Prawa, rodzay wyſtępku z konwikcyi, ieżeli kryminalnym, lub *ſemi*-kryminalnym ieſt, rozezna.

Druga Rezolucya Nro. 84.

DNIA 24. MIESIĄCA MARCA 1778. ROKU.

NA Memoryał, w ktorym Urząd Grodzki L...dopraſza ſię rozwiązania przypadku naſtępuiącego: Szlachcic o zamordowanie dziecięcia obwiniony, po odebranych od niego, żony iego, i ſyna dwunaſtoletniego, wolnych konfeſſatach, i wyprowadzonych przez dwudzieſtu czterech świadkow inkwizycyach; temi w innych defektach przekonany: w zadanym zaś zamordowaniu dziecięcia, lubo doſtatecznie prze-

świadczony, że to się w iego domu stało, i tak skłote dziecię zaniosł do Kościoła; przecież, aby to on z żoną i innym iakim wspołecznikiem morderstwo wykonał, nie iest dostatecznie skonwinkowany. Czyli więc po zniesieniu przez Prawo Seymu ostatniego konfessat cielesnych, innym iakim sposobem ma bydź dochodzona prawda i wspołecznictwo? Czyli też obwiniony, z wyżey rzeczonych świadectw, sądzony bydź powinien? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Ze Prawo Seymu ostatniego fol. 42. tit: = *Konwikcye w sprawach kryminalnych* = wyraźnie Juryzdykcyom Sądowym *Jus gladii* maiącym, tylko nakazywania konfessat przez tortury zabrania: a natychmiast wszelkich sposobow dowodu, odwodu, i konwikcyi, iakie powszechnie w sprawach kryminalnych nakazywane bywaią, używanie zaleca. Przeto, ieżeli Urząd Grodzki L... sądząc sprawę kryminalną, żadnego z tych sposobow w processie swoim nieopuścił, ktorych, dokładność dowodow i odwodow żądać mogła; wedle onych (ile z Prawami i z sprawiedliwością zgadzać się będą) sprawę kryminalną, i *semi*-kryminalną, do siebie wprowadzoną, rozsądzić powinien.

DE LEGE SUMPTUARIA.

Videatur Uniwersał N^ro. 119.

Dnia 28. Miesiąca KWIETNIA 1778. Roku. *w porządku trzynasty.*

OPROCZ TEGO:

Rezolucya N^ro. 227.

Dnia 30. Miesiąca LISTOPADA 1781. Roku.

Rezolwuiąc wniesienie przez KK... w Radzie przy Boku Naszym uczynione, względem wytłomaczenia Prawa Ro: 1780. pod tytułem: = *Ponowienie Praw zbytki tamuiących* = czyli tym Prawem zakazane iest noszenie tych sukien z materyi bogatych, ktore kto miał kupione przed Rokiem 1780.? MY KROL za zdaniem Rady &c. odpowiadamy: Jako Prawo na czas przyszły zawsze stanowi się; tak i te Prawo na przyszłość ma służyć.

DE LITIS EXPENSIS.

N^ro. 231.

Dnia 24. Miesiąca CZERWCA 1777. Roku.

Odpowiadaiąc na Rapport Sądowy dnia 25. Kwietnia Roku bieżącego, w Księgach Grodu K... oblatowany, w ktorym Urząd Grodzki

K... żąda rozwiązania &c. *Czwarta:* Gdy ftrona Prawem konwinkuiąca, częftokroć tak wiele grzywien, *in fublationem* proceffu należących, nie zyfkuie, ażeby prawne kofzta miała nadgrodzone; czyli niemożna, żeby po naftąpioney konwikcyi, gdy *convictus ignorantiam proceffûs* nie zaprzyfięże, ftrona konwinkuiąca regeftr prawnych kofztow zaprzyfięgła, i powrocenia onych *à convicto* dopominała fię? MY KROL za zdaniem Rady &c. *Co do czwartey:* Kiedy ftrona konwinkuiąca, na ftronie fkonwinkowaney, mocną exekucyą w zyfkach i przezyfkach otrzymuie; ma fwoią doftateczną z Prawa fatysfakcyą: przeto bez poprzedzaiącego Dekretu, prawnych kofztow moderacya, i zaprzyfiężenie, iako legalnego terminu nie maiące, ważne bydź nie może, ale windykacya onych zwykłą drogą popierana bydź powinna.

O MAIĄTKU INTESTATORUM SPIRITUALIUM,

i o nieoddaleniu Dobr Ziemfkich od ftanu Swieckiego: i o fukceffyi po Duchownych Szlachcie, i nie Szlachcie: niemniey o fukceffyi po Kawalerach Maltańfkich.

Pierwfza Rezolucya N^ro. 71.

DNIA 4. MIESIĄCA MARCA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. R... względem wytłomaczenia i obiafnienia Prawa 1768. Roku, titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemfkich od Stanu Szlacheckiego* = fol. 350. po uczynioney nań odpowiedzi przez N... zapatrzywfzy fię na iafne Prawo w słowach: " Przeto temu „ zapobiegaiąc, ftanowiemy: aby *poft inteftatos Nobiles*, tak to *Spirituales Ecclefiafticos*, iako i po Opatach klauftralnych *ad derelicta* po „ nich *mobilia*, *inventaria*, *fummas paratas*, *fucceffores fanguinis* należeli „ tym fpofobem, to ieft: po Opatach klafztornych, maią fię trzy „ części zbiorow ich wfzyftkich fukcefforom, a czwarta Klafztorowi „ doftawać. A *poft Ecclefiafticos fpirituales*, ufpokoiwfzy *defervitam mercedem*, i długi, *demptâque funebrali & in fuffragium animæ* (przecież *proportionaliter*) *expenfâ*, oraz ieżliby fię decefs w Inwentarzu kościelnym z przyczyny zmarłego pokazał, *fubfequenda bonificatione;* iedna „ część *in gratitudinem* mieyfca, & *Ecclefiæ tanquam fponfæ* Duchownego, a trzy części dla fukcefforow iego *cedere* powinny „ MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze po wfzyftkich, bądź Zakonnych, bądź Swieckich, Duchownych Ofobach, ftanu Szlacheckiego, *cujufcunque tituli beneficia fecularia* trzymaiących (*exceptis regularibûs*, ktoreby z fundufzow fwoich *ad Clauftra* należały, lub do Klafztorow inkorporowane były) a bez teftamentu fchodzących, trzy części pozoftałey ruchomey fubftancyi, krewnym *vigore* przepifu tegoż Prawa, należeć maią.

Druga Rezolucya Nro. 239.

DNIA 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

NA Memoryał, w ktorym U. Jan... doprasza się wytłomaczenia Konstytucyi, pierwszey: 1635. Roku *Vol. IV.* fol. 856. titulo = *O Widerkaufach* = drugiey: Roku 1726. Litewskiey, i na Koronę rozciągnioney, *Vol. VI.* fol. 488. tit: = *Warunek* de non alienandis bonis = trzeciey: 1764. Roku, fol. 81. titulo = *Ubespieczenie Miast* = czwartey nakoniec: 1768. Roku, fol. 350. titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemskich od stanu Swieckiego* = ktore wszystkie wyżey wyrażone Prawa, nietylko dziedzictwem Dobr Swieckich nabywania; ale na nie, więcey nad połowę onych wartości, summ wnosić Duchownym zabraniaią, w przypadku: Gdy Duchowny, lub *Communitas* Duchowna, *jure potioritatis*, *quâ creditor*, na Dobrach Ziemskich Swieckich, nie iuż w połowie, ale w całey onych wartości ulokowana będzie; czyli takowe summ Duchownych na Dobra Ziemskie wnioski, oczywiście przeciwko wyrażonym wyżey Konstytucyom nastąpione, maią przez połowę odpadać wedle Konstytucyi 1635. Roku? Czyli według Konstytucyi 1726. *medietas delatori, medietas fisco cedere* powinna? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż wyżey rzeczone Prawa, celem nieoddalenia Dobr Swieckich do Stanu Duchownego, iak są w swoich wyrazach, nie inaczey mieć chcą, i nie do innych przypadkow stosuią się; tylko: że stan Duchowny, pomimo przepisu Praw, Dziedzictwa Dobr Swieckich nabywać, i na nie, bądź przez widerkauf, bądź przez zastawę, więcey nad połowę wartości summ wnosić nie powinien. Na takowe przypadki w tychże Prawach opisane, rygory są uchwalone, i stosować się mogą. Gdy zaś Osoby, albo *Communitas* Duchowna, iako *creditor*, *jure potioritatis*, na Dobrach Swieckich lokowana zostaie, choćby w summie wartości onych dochodzącey; pod rygor wyżey rzeczonych Praw podpadać nie może: ponieważ nie sam kredytor Dobra takową summą oneruie, ale za przewodem Prawa i sądowego Urzędu wyrokiem, częstokroć z szkodą swoiego Prawa kredytorskiego, tak lokowany zostaie.

Trzecia Rezolucya Nro. 240.

DNIA *także* 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy Urzędu Grodzkiego R... w ktorym U. Woyciech, Podstarosta i Sędzia Grodzki R... z Urzędu swoiego

iego doprasza się rozwiązania wątpliwości następuiącey: Konstytucya 1768. Roku, titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemskich od stanu Swieckiego* = wykupno Duchownych z Dobr Ziemskich Prawem widerkaufowym lub zastawnym, *præcisis reparationibus* dziedzicom ostrzegła: Czyli ta Konstytucya do Dobr *Jure potioritatis* przez Duchownych posiadanych służyć ma? i czyli *exemptio bonorum potioritatorum* z possessyi Duchownych, ma bydź sądzona także *præcisis reparationibus*? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey rzeczona Konstytucya do possessorow *Jure potioritatis* lokowanych nie ściąga się, ale podług poźnieyszey 1776. Roku, titulo = *Warunek Kontraktow zastawnych i Dobr* more potioritatis *posiadanych* = Rezolucyą Naszą, za zdaniem teyże Rady Naszey Nieustaiącey, na Memoryał Urodzonego G...pod dniem 29. Miesiąca Sierpnia Roku przeszłego nastąpioną, wytłomaczoney: Duchowni kredytorowie *Jure potioritatis* lokowani, iako na zkupie będący, lubo do kalkulacyi pociągani bydź nie mogą, iednakże gdy za mogące się trafić Dobr dezolacye, wykupuiącym odpowiadać obowiązani; przeto y o nadgrodę potrzebnych reparacyi gruntowych prawnie dopominać się mogą.

Czwarta Rezolucya Nro. 186.

DNIA 21. MIESIĄCA WRZESNIA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy Ziemstwa R... zapytuiącego się. *Nayprzod*: Gdyby się trafiło, że Opat Zakonny niebędąc stanu Szlacheckiego, miał z Siostry swoiey rodzoney Sukcessorow Szlachtę, i ci na mocy Prawa 1768. dochodzićby chcieli po tym Opacie Sukcessyi; iaka Sądowa Rezolucya w takim przypadku bydźby powinna? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: *Ad primum*. Ze lubo wyżey rzeczone 1768. Prawo fol. 350. titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemskich od stanu Swieckiego* = po zmarłych Osobach Duchownych stanu Szlacheckiego dla Sukcessorow Szlachty iest uchwalone; nieosłabia iednakże innych Praw, wedle ktorych po zmarłey Osobie Duchowney iakieykolwiek kondycyi, bliźsi iakieykolwiek kondycyi Sukcessorowie, z mocy Prawa natury do Sukcessyi należeć maią. Ktora Rezolucya tylko do takowych przypadkow ściągać się ma.

Piąta Rezolucya Nro. 381.

DNIA 9. MIESIĄCA CZERWCA 1780. ROKU.

GDy W... B... K... W... K... z przyczyny nieobiętego Prawem 1768. Ru: titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemskich od stanu Swieckiego* =

przypadku, udaie się do Nas i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey po Rezolucyą, ktory iest takowy — Sukcessorowie niegdy Xiędza R... w Kościele Archipresbiteryalnym Altarysty, Mieyskiey kondycyi, o substancyą po tymże Xiędzu pozostałą, Exekutorow przez Konsystorz postanowionych, zapozwali do Grodu K... — W ktorym ciż Exekutorowie excypowali się od tego Sądu, mowiąc: Że Konstytucya 1768. Roku fol. 350. titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemskich od stanu Swieckiego* = obeymuie tylko stan Duchowny Szlachecki, a nie Mieyski. Jakoż Grod przez Dekret swoy pod dniem 19. Czerwca Roku przeszłego, nie uznał *Forum* Sądu swego w tey sprawie: Z racyi: Iż rzecz idzie o substancyą po Xiędzu stanu Mieyskiego. Po oddaleniu przez Grod tey sprawy od Sądu swego, pozwali rzeczeni Sukcessorowie Exekutorow do Urzędu Radzieckiego Miasta K... gdzie znowu pomienieni Exekutorowie iak i w Grodzie excypowali się *à Foro*: Lecz Sąd Radziecki Miasta K... Dekretem swym dnia 3. Sierpnia Roku przeszłego zapadłym, uznał *Forum* Sądu swoiego przyzwoite, i w sprawie postępować nakazał. Od tego Dekretu Exekutorowie appellowali do Sądow Naszych Zadwornych Koronnych, i sprawa iest wprowadzona. Z opisanego w tym sposobie przypadku, wynika takowe zapytanie: Ktory Sąd dla Sukcessorow po Xiędzu zmarłym stanu Mieyskiego ma bydź należny? Sukcessorowie mowią że Mieyski, a przez appellacyą Sąd Zadworny Koronny: Ile że Rezolucya Nasza za zdaniem Rady na zapytanie Ziemstwa R... w Roku 1779. 21. *7bris.* wydana, deklarowała: Że Sukcessorowie po Xiędzu nie Szlachcicu, takież maią dobrodzieystwa Prawa sukcedowania, iakie maią i Sukcessorowie po Xiędzu Szlachcicu podług wyżey wzmiankowaney 1768. Ru: Konstytucyi. Gdy więc iuż iest Rezolucya względem Sukcessyi, dla Sukcessorow po Xiędzu nie Szlachcicu; doprasza się W... K... W... K... z powinności Urzędu swego, determinuiącey ieszcze Rezolucyi: W ktorym Sądzie, takowego gatunku Sukcessyi, maią dochodzić Sukcessorowie? MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, odpowiadaiąc na tę Notę W. B... K... W... K... Męża biegłego w Prawie, a z powodu delikatności nieskażonego sumnienia, zapytuiącego się w przeczytanym dopiero przypadku, następuiącą daiemy Rezolucyą. Jeżeli po zmarłym Xiędzu nie Szlachcicu, Osoby Exekutorow do pozostałego maiątku wyznaczone od Zwierzchności Duchowney, lub przez nią zaapprobowane Juryzdykcyi Mieyskiey niepodlegaią; maiątek w rządzie Exekutorow będący pod tąż Juryzdykcyą nie znayduie się; sprawa takowa, chociaż *ex actoratu* Osob Mieyskich, do Sądow Mieyskich, a następnie do Assessorskich należeć nie zdaie się, a to z mocy wielorakich Praw, ktore *actori sequi Forum rei* nakazuią: Zwłaszcza gdy Konstytucya 1768. Ru: titulo = *O nieoddaleniu Dobr Ziemskich od stanu Swieckiego* = fol. 351. w słowach: " *In quantum* by zaś baczyli Sukcessorowie w czym krzy-

„ wdę swoią na ow czas *recurrendo* do Prawa, maią mieć *Forum* z „ Dziekanem, & *cum Officio Loci Ordinarii* w Ziemstwie lub w Gro- „ dzie, w ktorych to Sądach *indilatè* odpowiadać powinni, to iest tam, „ w ktorym Woiewodztwie i Ziemi *demortuus* znaydował się „ od Sądu Juryzdykcyi Mieyskiey wyimuie. Ktora to Konstytucya przez Rezolucyą Naszą za zdaniem Rady, dogadzaiąc Prawu natury, wytłomaczona, nawet Sukcessorow po Xiędzu nie Szlachcicu mocą swoią obeymuie.

Szosta Rezolucya N^ro. 46.

Dnia 12. Miesiąca STYCZNIA 1781. Roku.

ROzważaiąc pilnie rzecz, względem zapytaney po Kommendorze P... S... niedawno zeszłym Sukcessyi, w Memoryale Wielebnego Xiędza S... Kanonika Ł... do Nas KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podanym; między dowodami rzecz tę obiaśniaiącemi, przełożone były przyczyny fundamentalne. Jako to: że Kawalerowie Maltańscy nietylko należą *ad corpus ecclesiasticum*, ale aktualnemi są Zakonnikami, obowiązanemi ślubami Zakonnemi; i takim był Kommendor P... S... a zatym sukcessya po nim iako po Duchownym bez Testamentu zeszłym, dysponowana bydź ma; daley, że Kommenderya P... fundowana iest przy Kościele szpitalnym S. Jana, przez Mieczysława Xcia Polskiego i Radwana Biskupa Poznańskiego pierwiastkowo założonym i uposażonym; że przy tym Kościele byli nayprzod Krzyżacy i Templaryusze, a po ich zniesieniu erygowana Kommenda dla Maltańskich Kawalerow, oraz postanowiony iest Proboszcz tegoż Kościoła, między ktorym a Kommendorem o dochody, i dopełnienie obowiązkow funduszowych, zachodziły często sprzeczki, że Kommendorowie ci P... obowiązani brać installacyą swoię w Katedrze Poznańskiey, i mieysce maią w Chorze, między Prałatami i Kanonikami; obligowani szpital utrzymywać, Wikaryusza do Kościoła Katedralnego ustanawiać i płacić. Jakoż tenże sam zmarły Kommendor P... S... dnia 25. Lutego 1749. uroczyście w Kościele Katedralnym P... installował się, i mieysce w Chorze między Prałatami i Kanonikami obiął; tegoż Roku Wikarego do Kościoła Katedralnego, ktoryby go w funkcyach Kościelnych zastępował, prezentował, i prowizyą dla niego trzysta złotych w Konsystorzu P... zapisał. W czasie zaś gdy z tych obowiązkow chciał się wyłamywać, rzecz iako z Duchownym wytoczyła się do Rzymu; gdzie Dekret 1754. dnia 19. Stycznia nastąpił; kwestyą względem podległości, i dopełnienia obowiązkow Kommendora P... na ow czas będącego przerzeczonego S... rezolwuiąc, u-

znał: że tenże Kommendor podlega Juryzdykcyi mieyscowego Biskupa, i dopełniać obowiązkow początkowym teyże Kommendaryi ustanowieniom przywiązanych powinien; iako też utrzymywać szpital, i Wikarego przy Katedrze, nakoniec obowiązany iest installować się w teyże Katedrze: Dla lepszego obiaśnienia tego interessu, złożone były autentyczne dowody: Iż Jan Wężyk Biskup Poznański Xcia Zygmunta Karola Radziwiłła, Kawalera Maltańskiego za nominacyą Krolewską dnia 25. Lutego 1625. na Kommenderyą P... iako na *beneficium* Kościelne, instytuował; a po iego śmierci Jędrzey Szołdrski, także Biskup Poznański dnia 20. Junii 1643. na tęż Kommenderyą rownie Jana Ossolińskiego, Kawalera Maltańskiego instytuował. Okazany także Dekret Nuncyaturski Ru: 1745. między Sukcessorami krwi Franciszka Kowalskiego, Kawalera Professa Maltańskiego; przez ktory Dekret, Sukcessya po nim, iako po Zakonniku przysądzona iest Zakonowi Maltańskiemu. A że Plenipotent iego miał moc dysponowania piątą częścią tey sukcessyi, więc tę piątą część Sukcessorom krwi zmarłego Kawalera wydać Dekret nakazał. Do tego stosowna iest Rezolucya Kongressu Biskupow z mocy Prawa 1775. dla uczynienia dyspartymentu *subsidii charitativi* zgromadzonego, na ktorym Kawalerowie Maltańscy do przykładania się *ad subsidium charitativum* (iako należący do stanu Duchownego) są obowiązani, i aktualnie w tym obowiązku uiszczaią się. Z tych więc słusznych dowodow gdy się okazuie: że Kommendor P... Juryzdykcyi Duchowney podlega; iako Duchowny, między Prałatami i Kanonikami *Stallum* posiada; gdy nadto Prawa 1775. fol. 83. i 1776. fol. 13. Kommendorow zawsze pod Prawem i Juryzdykcyą Kraiową przyzwoitą chcą zostawiać; MY KROL za zdaniem Rady &c. w przypadku zapytania się o sukcessyi po zeszłym Kommendorze S... deklaruiemy: Iż ta podług przepisu Prawa 1768. o Sukcessyi po Duchownych, trzy części dla Sukcessorow krwi, a czwartą dla Kościoła determinuiącego, dysponowana bydź ma.

DE MATRIMONIO CLANDESTINO.

Nro. 295.

Dnia 22. Miesiąca MARCA 1782. Roku.

Odpowiadaiąc na Notę w ktorey Jmć Pan B... Rezydent Nayiaśnieyszego Krola Jmci P... żąda Rezolucyi w zapytaniu następuiącym: Czyli żona pod władzą męża zostaiąca, chociażby zamęzcie iey taiemnie było uczynione, może bez assystencyi męża lub naybliższego z krewnych, czynić tranzakcye ważne? MY KROL za zdaniem

Rady

Rady &c. deklaruiemy: Iż żona publicznie zaślubiona, i imie męża noszą, iak iakowe tranzakcye czynić może; są iasne Prawa Polskie: Taiemnę zaś małżeństwa żadnym Prawem Polskim nie są upoważnione. To iest: gdy żona taiemnie zaślubiona, publicznie zaś imie wdowy, lub po rozwodzie przeszłego męża nosząca, i tegoż imienia w Aktach i tranzakcyach używaiąca, zapewnia powszechnie publiczność o nieodmienionym stanie swoim, a tak na wierze tey publiczney, podług Praw wdowom służących, tranzakcyom zawartym taiemność zamęzcia, ważności ubliżać nie powinna.

Nota: *Ta Rezolucya była na Seymie 1782. Roku zaskarżana.*

O MEMORYAŁACH DO RADY NIEUSTAIĄCEY PODAWANYCH.

Nro. 118.

Dnia 28. Miesiąca KWIETNIA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Sąd Ziemski K... dopraszа się wytłomaczenia &c. *Szostey:* Kiedy kto komu poczyni obiekcye z uymą honoru przez Memoryały do Rady podane; a tych nie dowiedzie, lub dowodzić nie zechce; czyli strona oskarżona, względem opisania honoru, może w przyzwoitey Juryzdykcyi *pro pœnis agere?* MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do szostey:* Nie zarzuty, ale zelżywości we wszelkich tranzakcyach, są Prawami zabronione: z tego powodu Uniwersałem dnia dwudziestego drugiego Września 1775. Roku, deklarowaliśmy; że Rada Memoryałow zelżywie pisanych przyimować nie będzie. Więc ktore w Radzie do Rezolucyi są przyięte, żadna władza sądowa w rozeznanie onych wdawać się; tym bardziey dla niepomnożenia niespokoyności między Obywatelami; spraw tak intentowanych, do Sądu swoiego przyimować nie powinna.

DE MODERAMINE PER JUDICIUM.

Nro. 361.

Dnia 9. Miesiąca MAIA 1780. Roku.

REzolwuiąc Memoryał U. Jozefa S... dopraszaiącego się obiaśnienia następuiących wątpliwości. *1mo.* Ponieważ Rezolucya Nasza za zda-

niem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey pod dniem 15. Lipca 1777. Roku wydana, tłomacząca Prawo względem przyſądzania expens prawnych lub też nadgrod, ſzkod i wydatkow gruntowych, ma w ſwoich wyrażach: Iż podaney w Regeſtrze ſummy takowey po zaprzyſiężeniu oney, żaden Sąd moderować i umnieyſzać niema mocy i Prawa. Gdyby więc Poſſeſſor Dobr w porządku czynienia kalkulacyi, tak z prowentow wybranych, iako też na reparacye, expenſa gruntowe, i prawne wydatki, regeſtra ſprawiedliwie ſpiſane, i przed Sąd podane, przyſięgą ſtwierdzić żądał; ieżeli Sąd, iako kalkulacyą takowego rodzaiu, iuż nie po zaprzyſiężeniu, lecz przed przyſięgą ma Prawo i moc moderować? *2do*. Poſſeſſorowi biorącemu ſię do przyſięgi na własne regeſtra, tak na percepte iako na expenſa podięte; czyli może Sąd oney niedozwalać, i iuż nie na expenſa przez Sąd umnieyſzone z pokrzywdzeniem Poſſeſſora, ale tylko na ſamę perceptę przez tegoż Poſſeſſora podaną, czyli ma moc przyſięgę nakazać? i gdyby Dekreta w tym przypadku zapadły, ieżeli Poſſeſſora mogą ucilkać? Tudzież Odpowiedź U. S... M... ſwoim i innych Konſukceſſorow imieniem na podane przez U. S.. wątpliwości, twierdzącego. *Ad 1mum*. Nie przeczy U. M... że po wykonanym iuramencie zmnieyſzać wydatki byłoby rzeczą nieſłuſzną: lecz gdy ktory Poſſeſſor nic nowego, albo pożytecznego gruntowi nie wybuduie, a ſtrona onemu przeciwna w podanych wydatkach doſtrzega ſwego uſzkodzenia, i to świadectwy dowodzi; po takich dowodach; czyli może bydź kto puſzczony do przyſięgi; czyli też przed przyſięgą Sąd ma moc wydatki moderować, i one według dowodow zmnieyſzyć? *Ad 2dum*. Gdy kto poſiada Wieś iakową prawem dożywotnim, winien ieſt opłacać prowizye od długow też Dobra obciążaiących: a gdy odſtępuie od prawa dożywocia ſobie ſłużącego; czyli ze wſzyſtkich Prowentow dać kalkulacyą powinien tey Wſi Dziedzicom, czyli też Dziedzice przyiąć powinni kalkulacyą tak, iak chce, i rachuie ſobie bywſzy przed receſſem Wſi iakiey Pan dożywotni? MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey oświadczamy: Że wyżey rzeczona Naſza i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey Rezolucya, do tego tylko ściąga ſię przypadku, kiedy ſtrona za wyrokiem ſądowym pretenſye ſwoie przyſięgą ewinkować będzie; w ten czas Sąd pretenſye takowe moderować lub umnieyſzać, iako przyſięgą ewinkowane, żadney mocy i prawa mieć nie może: względem zaś pretenſyi takowych, ktore ieſzcze nie ſą za wyrokiem Sądowym przez przyſięgę ewinkowane; Sąd ma zupełną władzę bądź przez iurament, bądź przez inne dowody i odwody wedle Praw i ſprawiedliwości rezolwować, i one rozſądzać.

DE NOVITER REPERTIS DOCUMENTIS.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 369.

DNIA 17. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym UU. Jozef, Antoni, i Konſtanty żądaią wytłomaczenia Prawa 1768. Roku, titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 222. w ſłowach: " Co ſię zaś tycze ſpraw *ex noviter repertis Documentis*, tak na przyſzłe czaſy uſtanawiamy: Iż „ ſtrona wynalazłſzy iakowe nowe Dokumenta, ktore rozumie bydź „ *rem evincentia*, powinna zapozwać drugą ſtronę, z ktorą miała Dekret, do Ziemſtwa *ad attentandum & juſtificandum noviter reperta Documenta;* ktore Sąd Ziemſki *ante omnia*, zważyć powinien, ieżeli te „ Dokumenta *rem evincunt*, a uznawſzy, że *evincunt*, ſtronę *ad Juramentum* przypuści: że te Dokumenta, ktore *pro noviter repertis* po„ kłada, przed tym nie miała; & *circa communicationem Documentorum* nie utaiła, ani o nich wiedziała; ktory Jurament gdy ſtrona „ wykona, nakaże Sąd Ziemſki *reſtituere cauſam in integrum*, i rozſądzi wedle dowodow przez te Dokumenta okazanych. A gdyby *vexatorie* tylko ſtrona ſtronę *ſub prætextu noviter repertorum* zapozwała, „ i niezdałyby ſię Dokumenta *rem evincentia*; *partem indebite provocantem*, Sąd Ziemſki ukarze *pœna ſeſſionis Turris per ſpatium quatuor ſeptimanarum*, & *mille Marcarum*, *cum impoſitione perpetui ſilentii;* a tak „ Dekretu iuż więcey nie będzie ſię godziło wzruſzać, *ſub ſimili rigore* „ chcąc wiedzieć: Jeżeli Ziemſtwo *agnitis noviter repertis evincentibus*, i Prawem oznaczonego wyſłuchawſzy Juramentu, ſprawę całą oſądzić ma; alboliteż w przypadkach: gdy rzecz o ważność Dekretow Trybunalſkich iść będzie, do Trybunału odeſłać powinno? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Gdy wyżey cytowane Prawo w ſłowach: " ktory Jurament gdy ſtrona wykona, nakaże Sąd „ Ziemſki *reſtituere cauſam in integrum*, i rozſądzi wedle dowodow „ przez te Dokumenta okazanych „ wyraźnie rozſądzenia ſprawy, *ex noviter repertis evincentibus* Ziemſtwom pozwala; przeto nad oczywiſty ſłow ſwoich wyraz, toż Prawo tłomaczone bydź nie może.

Druga Rezolucya N^ro. 159.

DNIA 22. MIESIĄCA MAIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Sąd Ziemſki K... dopraſza ſię rozwiązania naſtępuiącey w Prawie wątpliwości: Czyli Prawo 1768.

13

Roku *de noviter repertis Documentis* uchwalone, do samych Dekretow Trybunalskich przystosowane, ma się rozciągać i do Dekretow Kommissyinych, Trybunałowi Koronnemu, pod Rezolucyą przez Konstytucyą 1776. Roku poddanych? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że wyżey wyrażone Prawo 1776. Roku, w wyrazach będące: " a iak raz zapadnie Dekret finalny *ad comparitionem partium* „ *ex feriis controversiis*, lub po iedney Kondemnacie na drugim termi- „ nie kontumacyalny w Trybunale &c. ten iuż niewzruszony nigdy i „ nigdzie zostanie; „ nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko, że takowe Dekreta, ani *ex vi Legis*, ani *ex vi noviter repertorum Documentorum*, ani żadnym innym sposobem wzruszane bydź nie mogą. A iako są tymże poźnieyszym Prawem z pod mocy Konstytucyi 1768. Roku wyięte, tak żaden Sąd w poznanie onych z mocy tego Prawa 1768. Roku, wdawać się nie może.

Trzecia Rezolucya Nro. 226.

DNIA 12. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Raport Sądu Ziemskiego O... w ktorym tenże Sąd dopraszа się wytłomaczenia &c. *Pierwszy*: Gdy strona *ex vi noviter repertorum Documentorum*, zapozywa do Ziemstwa drugą stronę, z ktorą *ex feriis controversiis in accessorio* tylko, a nie *in negotio*, Dekret uciążliwy, a z drugiemi po odstąpieniu teyże strony *in negotio* w iedney sprawie, lecz przeciwnie temu, ktory *in accessorio* bronił się, uciążliwy dla odstępuiącego w Trybunale zapadł; czyli może taż strona *in accessorio* od Komparycyi odstępuiąca iść przeciwko Dekretowi finalnie zapadłemu *ex vi noviter repertorum Documentorum*? i czyli może Sąd Ziemski na mocy tychże Dokumentow strony ostatecznie rozsądzać? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwszey*: Konstytucya 1768. Roku, *ex vi noviter repertorum* przeciwko Dekretom iść pozwalaiąca, nikogo nie excypuie, kto swoy interess nowo wynalezionemi Dokumentami ratować może; przeto i strona, chociaż *ab accessorio* odstępuiąca, nie może mieć żadney przeszkody iść *ex vi noviter repertorum Documentorum* przeciwko Dekretowi, po iey odstąpieniu z innemi stronami wypadłemu. Sąd zaś Ziemski iak ma *noviter reperta* usprawiedliwiać, i daley w tey mierze postępować, znaydzie wyraźne w tymże Prawie przepisy.

Czwarta

Czwarta Rezolucya Nro. 309.

Dnia 18. Miesiąca WRZESNIA 1778. Roku.

ODpowiadaiąc na zapytanie, ktore Sąd Ziemſki Ł... czyni przez Dekret ſwoy w oſnowie naſtępuiącey: Ponieważ Urodzony K... przez manifeſta i termin ſwoy do Sądu Ziemſkiego Ł... wydany, na fundamencie nowo wynalezionych Dokumentow, ſprawę przeciwko U. Janowi i Dekretowi Ziemſkiemu Ł... w Roku teraźnieyſzym 1778. między ſtronami zapadłemu, o przeiſtoczenie tegoż Dekretu na mocy Konſtytucyi 1768. Roku, fol. 222. wprowadził, ktorą to Konſtytucyą rozeznanie Dekretow Trybunalſkich ieſt pozwolone, a czyli Dekreta Ziemſkie Sąd tenże, z mocy wynalezionych Dokumentow, ma przeſądzać, iaśnie nie ieſt opiſano; przeto Sąd Ziemſki Ł... w tey oboiętności po tłomaczenie Konſtytucyi 1768. Roku, o Dekretach z nowo wynalezionych Dokumentow napiſaney, przed przyſzłą Sądow ſwoich Kadencyą, do Rady Nieuſtaiącey poſłać deklaruie; MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Że wyżey rzeczone Prawo Roku 1768. ma bydź rozumiane: Iż gdy kto przeciwko Dekretowi Trybunalſkiemu *ex vi noviter repertorum Documentorum* idzie, takowa ſprawa *ex vi noviter repertorum* do Sądu Ziemſkiego należy, ktorey rozſądzenie z mocy tegoż Prawa, *cum impoſitione perpetui ſilentii* zapada: a gdy kto po naſtąpionym Dekrecie Ziemſkim, nowe Dokumenta rzecz ewinkuiące znayduie; w tymże Sądzie, w ktorym *ante noviter reperta* ſprawa ſądzona była, ſądzoną bydź *ex noviter repertis Documentis*, podług przepiſaney Prawem reguły, może.

Piąta Rezolucya Nro. 54.

Dnia 12. Miesiąca STYCZNIA 1779. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądu Ziemſkiego Z... do NAS i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, w naſtępuiących punktach zanieſiony: 2do. Tenże Sąd Ziemſki Z... podaie do rozwiązania naſtępuiącą z Prawa okoliczność: Konſtytucya 1768. dozwala *ex noviter repertis* czynić przeciwko Dekretom Trybunalſkim w Ziemſtwie, tym ſpoſobem: Iż Ziemſtwo, ieżeli uzna *noviter reperta* bydź dobre, i ſprawę ewinkuiące, tedy ſtronę do przyſięgi na to: iako tych Dokumentow *circa communicationem* nie miała, przypuści, i ſprawę *in integrum* przywrociwſzy, oſądzi. Z tey okoliczności ieſt zapytanie pierwſze: Gdy wſzyſtkie Prawa *ad futura non autem ad præterita* ſą ſtanowione; czyli na mocy

tego Prawa przeciwko Dekretom Trybunalſkim od Konſtytucyi 1768. wyżſzym, godzi ſię czynić w Ziemſtwie? Drugie: Gdy Konſtytucya 1768. w Rocie *ſuper noviter reperta* dołożyła w te ſłowa: " Jako tych „ dokumentow *circa communicationem* nie było „ więc zdaie ſię dozwalać, poznawać tylko Dekreta Trybunalſkie takie, ktore po dopełnioney *in minoribus ſubſelliis* kommunikacyi naſtąpiły: A że przed Rokiem 1768. kommunikacyi w ſprawach niebywało; więc zatym wypływa, że Dekretow Trybunalſkich przed Konſtytucyą 1768. naſtąpionych, poznawać Ziemſtwom, z mocy nowo wynalezionych Dokumentow nie ma bydź wolno. Lecz naprzeciw takowemu wnioſkowi wypada pytanie: Gdy Konſtytucya 1768. przeciwko Dekretom Trybunalſkim, *ex vi noviter repertorum* w Ziemſtwie tylko czynić dozwoliła, niewyłączaiąc żadnych Dekretow; gdzieżby więc przeciwko Dekretom Trybunalſkim przed Konſtytucyą 1768. naſtąpionym, czynić wolno było, ieżeliby Ziemſtwa, ſame tylko Dekreta po Konſtytucyi 1768. Ru. naſtąpione poznawać miały? Zdaie ſię tedy, iż Ziemſtwa na fundamencie Konſtytucyi Ru. 1768. ſą Sądem uniwerſalnym na wſzyſtkie Dekreta Trybunalſkie, by naydawnieyſze, mocą nowo wynalezionych Dokumentow, zaſkarżone. Lecz gdy tak ieſt, potrzeba względem Dekretow przed Rokiem 1768. naſtąpionych, odmienić Rotę iuramentu, gdzie ieſt: " Jako tych Dokumentow *circa communicationem* ſtrona nie „ miała „ toby należało przemienić, " Jako tych Dokumentow przy „ Dekrecie Trybunalſkim Roku N. N. nie było. „ i w tey okoliczności Sąd Ziemſki Z... rezolucyą ſwoią do przyſzłey zawieſił kadencyi. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Ad 2dum.* Ponieważ wyżey rzeczone 1768. Roku Prawo, nie czyni excepcyi, gdzieby przeciwko Dekretom Trybunalſkim przed tym Prawem zapadłym, ſprawy *ex vi noviter repertorum Documentorum* ſądzone bydź miały, ale wſzyſtkie generalnie Ziemſtwom do rozſądzenia oddało; przeto i ſprawy *ex vi noviter repertorum* przeciwko Dekretom *ante latam legem* 1768. ferowanym, Ziemſtwa wedle przepiſu tego Prawa, rozſądzać maią. A że dopiero Prawem 1768. kommunikacya Dokumentow w prawnym procederze nakazana; więc w ſprawie *ex vi noviter repertorum*, przeciwko Dekretowi Trybunalſkiemu przed Prawem 1768. ferowanym, intentowaney; ſtrona przyſięgać ma wedle przepiſu Konſtytucyi 1726. w tey mierze uchwaloney, ktora w mocy ſwoiey zoſtaie, iako na ten przypadek Prawu 1768. Roku nieſprzeciwia ſię.

Szoſta Rezolucya N^RO. 357.

DNIA 2. MIESIĄCA MAIA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Sądu Ziemſkiego B... K... dopraſzaiącego ſię Rezolucyi w naſtępuiących Prawa wątpliwościach. *1mo.* Po-

nieważ Prawo 1768. Ru: dozwoliło Sądom Ziemſkim ſprawy oſądzone, *ex vi noviter repertorum Documentorum* na nowo ſądzić; gdy więc w ſprawie iakowey po zapadłym Dekrecie Trybunalſkim, pokażą ſię *Documenta rem evincentia*, ieżeli Sąd Ziemſki może relewować pomieniony Dekret; czyli też ſprawę w takim rodzaiu do Trybunału odſyłać powinien? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Ad Amum.* Prawo 1768. Roku titulo ⊐ *Złączenie Trybunału* ⊐ fol. 222. w ſłowach: " Co ſię zaś tycze ſpraw *ex noviter repertis Documentis*, tak „ na przyſzłe czaſy uſtanawiamy: Iż ſtrona wynalazłſzy iakowe nowe „ Dokumenta, ktore rozumie bydź *rem evincentia*, powinna zapozwać „ drugą ſtronę, z ktorą miała Dekret, do Ziemſtwa *ad attentandum &* „ *juſtificandum noviter reperta Documenta*, ktore Sąd Ziemſki *ante omnia* „ zważyć powinien, ieżeli te Dokumenta *rem evincunt*, a uznawſzy że „ *evincunt*, ſtronę *ad juramentum* przypuści, że te Dokumenta, ktore „ *pro noviter repertis* pokłada, przedtym nie miała, *& circa communicationem Documentorum* nie utaiła, ani o nich wiedziała: ktory iura- „ ment, gdy ſtrona wykona, nakaże Sąd Ziemſki *reſtituere cauſam in in-* „ *tegrum*, i rozſądzi wedle dowodow przez te Dokumenta okazanych. „ A gdyby *vexatoriè* tylko ſtrona ſtronę *ſub prætextu noviter repertorum* „ zapozwała, i niezdałyby ſię *Documenta rem evincentia; partem indebite* „ *provocantem* Sąd Ziemſki ukarze *pœna ſeſſionis Turris per ſpatium qua-* „ *tuor ſeptimanarum, & mille marcarum, cum impoſitione perpetui ſilentii*, „ a tak Dekretu iuż więcey nie będzie ſię godziło wzruſzać *ſub ſi-* „ *mili rigore*. „ ieſt iaſne: na mocy ktorego, Sąd Ziemſki ſprawy (choćby Dekretami Trybunalſkiemi rozſądzone były) *ex noviter repertis Documentis* ſądzić powinien: i ieżeli tenże Sąd uzna *Documenta non evincentia*, w ten czas decyzya Sądu Ziemſkiego podług wyrazow rzeczonego Prawa wzruſzona bydź nie może. Jeżeliby zaś Sąd Ziemſki uznał *noviter reperta Documenta rem evincentia* i ſprawę całkowitą *in integrum reſtituendo* rozſądził, a ſtrona w takim przypadku *poſt ſinalem deciſionem* gdyby ſię baczyła bydź uciążoną, iść może *via appellationis* do Trybunału.

O OPIEKACH I KURATORYACH.

Pierwſza Rezolucya Nro. 276.

DNIA 1. MIESIĄCA SIERPNIA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Onufrego K... żądaiącego od NAS i Rady &c. tłomaczenia Prawa 1775. Roku fol. 69. titulo ⊐ *Ubeſpieczenie Sierot, i Wdow* ⊐ w naſtępuiących wątpliwościach: Jeżeli Dzieci,

pozostałe po zmarłym Oycu, maią mieć Opiekunow sobie przydanych, pomimo żyiącą Matkę? Jeżeli Kuratorowie Wdowom, za ich rekwizydyami tylko, maią bydź przydawanemi? Jeżeli Matka *ex re* Opieki, winna dzieciom kalkulacyą? Nakoniec: ieżeli taż owdowiała Matka, będąc Opiekunką Dzieci, może dziesiątego grosza pretendować za opiekę? MY KROL za zdaniem teyże Rady, deklaruiemy: Iż Prawo 1775. Roku wzwyż wymienione, gdy mowi o pozostałych Sierotach po zmarłych Rodzicach i Krewnych: aby onym Ziemstwa i Grody Opiekunow *attenta proximioritate cum sufficienti* do odpowiadania *pignore* dodawały; a o Wdowach: ażeby onym też Ziemstwa i Grody, nieprzeczyły dodawania Kuratorow; niżey zaś, i ku końcowi teyże Konstytucyi, przydany iest warunek: aby Opiekunowie do kalkulacyi, i corocznego w Grodzie lub Ziemstwie obrachowania byli obowiązanemi, z pożytkiem dla nich dziesiątego grosza z czystey intraty *post omnes expensas ex proventibus minorennium*; Więc względem kwestyi Opiekunow i Kuratorow w każdym zdarzeniu, w ktorym Matki pozostaną z Dziećmi po zmarłych Oycach; te naturalnemi są Opiekunkami Dzieci, i substancyi dziecinney, przy assystencyi Kuratorow tylko: ktorych, iako Wdowy żądać, tak Grody lub Ziemstwa wyznaczać powinny, na fundamencie rzeczonego Prawa 1775. Roku; a nie Opiekunow: gdyż Opiekunką iest żyiąca Matka. Co się zaś tycze rachunku z opieki, i dziesiątego grosza? w ninieyszy odpowiadamy sposob: Kiedy Matka, po zmarłym mężu swoim, nie ma prawa dożywotniego sobie przyznanego na maiątku dziecinnym; w ow czas tylko obowiązaną iest, iako Opiekunka tegoż maiątku, podług wzwyż rzeczonego Prawa, do kalkulowania się corocznego przed Grodem lub Ziemstwem, i podobnie w ten czas tylko korzyści z dziesiątego grosza żądać może. Dożywotniczka zaś, sprawiać się przed nikim nie powinna: i nie inaczey kłoconą bydź może, iak *pro solo abusu advitalitatis*.

Druga Rezolucya N^ro. 13.

DNIA 2. MIESIĄCA STYCZNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Jakob żąda wytłomaczenia Prawa, 1775. Roku, fol. 69. titulo = *Ubespieczenie Sierot, i Wdow* = Czyli białogłowy nie owdowiałe, ale sposobem processu od ślubow małżeńskich, i obowiązkow onychże uwolnione, bezdzietne, żadney substancyi mężowskiey nie posiadaiące, swoie tylko dziedziczne Dobra dzierżące, i onemiż rządzące, podpadaią pod obowiązek Prawa, względem dodawania Kuratorow Wdowom, ustanowionego? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż białogłowy nie owdowiałe,

lecz

lecz ſpoſobem proceſſu od ślubow małżeńſkich uwolnione, bezdzietne, i żadney ſubſtancyi mężowſkiey nie poſiadaiące, tylko własną i przodkow ſwoich fortuną rządzące ſię, pod obowiązek wyżey rzeczonego, względem dodawania Kuratorow Wdowom (ieżeli tego ſame żądać nie będą) nie podpadaią Prawa.

Trzecia Rezolucya Nro. 118.

Dnia 28. Miesiąca KWIETNIA 1778. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał w ktorym Sąd Ziemſki K... dopraſza ſię wytłomaczenia &c. *Siodmey:* Opiekunom nieposiadaiącym ſubſtancyi małoletnich, czyli Prawo o pozwach w właſney poſſeſſyi kłaść mianych ſłużyć ma? czyli też na pozwy w ſubſtancyi małoletnich położone, odpowiadać maią? MY KROL za zdaniem Rady deklaruiemy: *Co do ſiodmey:* Kładzenie pozwow zawſze z okoliczności ſprawy wynikać muſi. I tak, gdy będzie ſprawa ſubſtancyi małoletnich tycząca ſię; pozwy na ich Dobrach pryncypalnie kładzione, mogą bydź dla uwiadomienia Opiekunow i w ich Dobrach położone: ale gdy Opiekun zawſze w Sądzie ſtawi ſię, moc intentowanego proceſſu nie do Dobr Opiekuna, ale do Dobr małoletniego regulować ſię powinna. Nie idzie iednak za tym, ażeby Opiekunowie za pozwem na Dobrach małoletniego położonym do ſtawienia ſię w Sądzie obowiązanemi nie byli, gdyż nie mogą ſię legalnie exkuzować niewiadomością ci, ktorzy o ſtanie intereſſu, pod opieką ſwoią będących, zawſze i wſzelką wiadomość mieć powinni.

Procz tey Rezolucyi, videatur Rezolucya pod tytułem: DE COMMUNICATIONE DOCUMENTORUM, w porządku czwarta fol. 15.

Czwarta Rezolucya Nro. 132.

Dnia 1. Miesiąca MAIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym U. B... dopraſza ſię rozwiązania następuiącey wątpliwości: Czyli opieka po zmarłych rodzicach, brata nad rodzeńſtwem życzącym go ſobie, i *pignus* doſtateczne maiącego w iedney onegoż oſobie, za doſtateczną opiekę rozumianą bydź ma? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze podług Prawa 1420. Roku, fol. 73. titulo = *De Orphanis, qui judicio vexantur* = Opiekunowie od Oyca dzieciom naznaczeni, po śmierci onego przez nay-

bliższych krewnych oddaleni bydź nie mogą. A gdy bez naznaczonych podług tego Prawa Opiekunow zostaią małoletni, w ten czas Juryzdykcye Sądowe podług Prawa 1775. Roku, fol. 69. titulo = *Ubespieczenie Sierot i Wdow* = *attenta proximioritate* krewnych, razem *pignus* do odpowiedzenia maiących, dla pozostałych bez opieki małoletnich, maią moc dodawać Opiekunow, i z mocy tego Prawa kognicya *proximioritatis* & *sufficientiae pignoris* do Sądu należy: ktory gdy w takowym przypadku postrzeże iaką wątpliwość, po rozwiązanie oney uda się; a MY za zdaniem Rady damy swoią Rezolucyą.

Piąta Rezolucya N^ro. 221.

Dnia 26. Miesiąca PAZDZIERNIKA 1779. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Gabryela K... Sędziego Ziemskiego P... *ex munere Officii*, udaiącego się do NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, w następuiących okolicznościach: *1mo.* Matka maiąca dziecię z pierwszym Mężem, teraz w powtornym małżeństwie zostaiąca, pozywa wraz z Mężem teraźnieyszym, i Dziecięciem; Brata Męża pierwszego, a Stryia Dziecięcia, o oddanie substancyi nie dzielney z mężem pierwszym, i o powrocenie dochodow: Stryi bowiem Dziecięcia mowiąc do Matki, iż niema dożywocia, i żadnych opraw, do tego, że iest pod władzą Męża, a winnaby dać kalkulacyą coroczną, chce opieki nad Dziecięciem i fortuną; i to Dziecię w assystencyi dwoiakiey, tak Matki i przybranego Męża, iako też Stryia, staie w Sądzie do sprawy. — Prawo 1775. Ru. fol. 69. titulo = *Ubespieczenie Sierot* = stanowione, dysponuie Opiekunow dla Dzieci małoletnich, dla Wdow Kuratorow: A Rezolucya Rady pod dniem 1. Sierpnia Ru. 1777. zapadła, Matkę Wdowę przy assystencyi Kuratorow, naturalną Opiekunką dla dzieci bydź uznaie: Gdy iednak bez dożywocia zostaie, tak do kalkulacyi coroczney obligowaną, iako też do partycypacyi dziesiątego grosza przypuszczona. To zaś Prawo i Rezolucya Rady, tylko o Wdowach, a nie zamężnych Matkach wzmiankuie. Zawieszona ta sprawa przez Ziemstwo P... *ad referendum* Radzie, a przeto toż Ziemstwo doprasza się Rezolucyi. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: *Ad 1mum.* Ze wyżey rzeczona Rady Rezolucya Prawo 1775. Ru. tłomacząca, ściąga się do przypadku, gdy Matki w stanie Wdowim zostaią: Tu zaś, gdy dopiero po powtornym zamęzciu, kwestya o opiekę Dziecięcia, z pierwszego Małżeństwa i substancyi Oyczystey iesczce nie dzielney, między Matką niemaiącą Prawa dożywotniego, i Stryiem Dziecięcia nie dzielną z nim substancyą trzy-

maiącego wszczyna się; w takowym przypadku tłomacząc wyżey rzeczone Prawo, do Matki naturalney Dziecięcia Opiekunki iako pod władzą Męża będącey, powinien bydź przydany *ex proximioribus* Opiekun *sufficiens pignus* maiący.

Szosta Rezolucya N^ro. 264.

DNIA 7. MIESIĄCA GRUDNIA 1779. ROKU.

POnieważ Urząd Grodzki L... dopełniaiąc Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady, nakazuiącey złożenie Sądow *extra cadentiam* dla rozsądzenia Sprawy J. W. K... z Sukcessorami R... o nieproporcyonalne Dobr U... nad wartość processu tradowanie; gdy z strony J. W. K... było do Sądu wniesione, aby z strony Sukcessorow R... iako *pignus responsionis* niemaiących, a Dobra tak znaczne nieproporcyonalnie za tradycyą possyduiących, był postawiony Kurator, ktoryby do zupełnego z niemi rozsądzenia się *in negotio principali* Dobrami i Prowentami rządził; Sąd Grodzki L... zastanowiwszy się na takowe wniesienie nad Prawem 1775. Ru: fol. 69. pod tytułem = *Ubespieczenie Sierot i Wdow* = Iż to przydanie Opiekunow i Kuratorow samym tylko Sierotom i Wdowom a nie w innych przypadkach zaleciło; nie wdaiąc się w tłomaczenie Prawa tego, po obiaśnienie onego i Rezolucyą do Rady Nieustaiącey przez Dekret swoy odsyła. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: — Ze wyżey rzeczone Prawo 1775. Ru: dla ubespieczenia Sierot i Wdow uchwalone, iest w swoich wyrazach iasne: Dla zapobieżenia zaś nieproporcyonalnym tradycyom, każdy Sąd i Urząd do ktorego należy, Prawo Ru: 1726. titulo = *Trybunał Głowny Koronny* = fol. 435. będące w słowach: " *Proportionatè* iednak *principali negotiô & processibus perductis in Possessionem Jurevincentis Partis cum Inventario* oddawane *indispensabiliter* były " za prawidło mieć powinien.

Siodma Rezolucya N^ro. 322.

DNIA 17. MIESIĄCA MARCA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Sądowe zapytanie Ziemstwa R... w wynikłey na ostatniey Kadencyi Sądow Ziemskich R... wątpliwości z Prawa Ru: 1775. pod tytułem = *Ubespieczenie Sierot i Wdow* = w okoliczności: Iż toż Prawo nakazało aby Ziemstwa i Grody Wdowom Kuratorow Poss-

ſeſſyonatow dodawały: Czyli więc Tranzakcya po tym Prawie przez Wdowę bez Kuratorow czyniona, ieſt ważna? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Ze Prawo Ru: 1775. fol. 69. pod tytułem ⁐ *Ubeśpieczenie Sierot i Wdow* ⁐ w słowach: " Ponieważ pozostałe Sieroty po zmarłych Rodzicach i krewnych bez Opiekunow, tudzież Wdowy po Mężach ſwoich bez Kuratorow częſtokroć zoſtaią, a maiątki ich utraceniu ſą wyſtawione ⁐ &c. " w drugim mieyſcu ⁐ Iż Ziemſtwa i Grody *Minorennibus* Opiekunow, Wdowom zaś Kuratorow Poſſeſſyonatow dodawać powinny ⁐ &c. nie inny ma zamiar, tylko ubeśpieczenie maiątkow po zmarłych Mężach pozoſtałych, i pod Prawami Wdow będących: a przeto Wdowy, do wſzyſtkich Sądowych czynności z ſubſtancyi Meżowſkich wynikaiących, powinny mieć od niniejſzego Prawa wytłomaczenia aſſyſtencyą Opiekunow *Minorennium* i przydanych Kuratorow: A ten obowiązek Prawa nie ma ſię rozumieć o Wdowach własną ſwoią ſubſtancyą rządzących ſię.

O PAPIERZE STĘPLOWANYM.

Pierwſza Rezolucya Nro. 254. *ſub lit: B.*

DNIA 15. MIESIĄCA LIPCA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Raport Sądowy, w ktorym Sąd Ziemſki Z... żąda od NAS i Rady &c. *Czwartey nakoniec:* Ponieważ extrakty relacyi pozwow, ktore ſtanowią Aktorat, ſą na ſtęplowanym papierze; żąda i w tym obiaśniaiącey Rezolucyi, czyli blankiety kładzionych pozwow ſtęplowane bydź maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: *Na czwartą:* Ponieważ Prawo 1776. Roku, fol. 47. titulo ⁐ *Dochody Skarbu Koronnego* ⁐ mowi: że tak wſzelkie *Actus Juridici*, iako i onych extrakty, na ſtęplowanym papierze wychodzić powinny; przeto nie tylko extrakty relacyi pozwow, ale i blankiety kładzionych pozwow, ſtęplowane bydź maią.

Druga Rezolucya Nro. 409. *ſub lit: B.*

DNIA 14. MIESIĄCA LISTOPADA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Michał doprasza ſię wytłomaczenia Prawa 1776. Roku, względem dochodu od Papieru ſtęplowanego uchwalonego; a to z przyczyny: Czyli Kancellarye Narodowe mogą do Oblaty przyimować Rezolucye, i inne *Actus* Naſze, za zdaniem

niem Rady wychodzące, nie na ſtęplowanym Papierze, bez naruſzenia wyżey namienionego Prawa? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze w uchwaleniu wyżey wyrażonego Prawa, była myśl Stanow Rzeczypoſpolitey dochodow publicznych powiękſzenia: a gdy Prawo 1775. Roku, wſzelkie od Rady wychodzących Rezolucyi extrakty, bez naymnieyſzey opłaty wydawać rozkazuie; przeto dla nieprzyczynienia expenſy Skarbowi Koronnemu na Papier ſtęplowy, wſzelkie extrakty z Kancellaryi Rady nie na ſtęplowanym Papierze wychodzące, Kancellarye Narodowe *per Oblatam* przyimować, i podług żądania one podaiących autentykować powinny. Extrakty zaś Oblat rzeczonych Rezolucyi Rady, na Papierze ſtęplowanym wydawane, z Kancellaryi Narodowych bydź maią.

Trzecia Rezolucya Nro. 12.

Dnia 2. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Urodzony T... dopraſza ſię wytłomaczenia Prawa 1776. Roku, titulo = *Dochody Skarbu publicznego* = z przypadku naſtępuiącego: Ze gdy zeznaną ſobie od Matki Dobr donacyą w Aktach właſnego Powiatu chciał oblatować, zatrudniaią mu takowe aktykowanie Kancellarye, mieniąc: iż dla opłacenia podatku od Papieru ſtęplowego, przy oblacie donacyi, i kwit *de pretio bonorum* aktykowany bydź powinien; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey wyrażone 1776. Roku Prawo, nie przymuſza Obywatelow, ażeby przy zeznaniu donacyi, koniecznie kwit *de pretio* zeznawali, tylko w ten czas gdy tenże kwit, bądź oſobny, bądź w inſzey tranzakcyi zawieraiący ſię, zeznawać będą, podatek podług klaſſy papieru ſtęplowego, do płacenia nakazało: przeto i Kancellarye w porządku tego Prawa exekucyi, w ten czas na papierze ſtęplowanym kwity *de pretio* przyimować powinny, gdy one Obywatele zeznawać lub aktykować będą. A pod tym pretextem nie powinny bydź denegowane Akta publiczne Obywatelom, do zeznania, lub aktykowania tranzakcyi wſzelkich, ktore do inſzey klaſſy podatku tego należą.

Czwarta Rezolucya Nro. 18.

Dnia 9. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym U. Tadeuſz dopraſza ſię Rezolucyi w naſtępuiącey okoliczności: Prawo Roku 1776. pod tytu-

łem = *Dochody Skarbu Koronnego* = w słowach: " Od wszelkich Wexlow, kart ręcznych, i zapisow, a w tranzakcyach o kupno Dobr tylko od kwitu *de pretio* zeznawaiący w Aktach, lub biorący do Wexlow i kart ręcznych papier stęplowany, podług następuiącey klassyfikacyi, wypłacić ma &c. " wyraźnie kupuiących Dobra do opłacenia stęplu w kwitach obowięzuie: Czyli tedy syn, biorący darmo od Oyca lub Matki donacyą na Dobra posiadane, lub w Prawie będące, bez żadnego szacunku i naymnieyszey opłaty, winien iest opłacić stępel większy, niż od zwykłych donacyi, w tymże Prawie naznaczony, lub nie? ile, gdy tenże Syn prawem natury, choć poźniey, gdyby i donacyi nie miał, też same bez opłaty posiadałby Dobra? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż, ponieważ wyż rzeczone Prawo 1776. Roku względem opłaty stępla ustanowione, determinuie tę opłatę w proporcyi summ, za Dobra danych i kwitem *de pretio* oznaczonych, a w uczynioney przez Matkę lub Oyca Synowi donacyi, gdy ani cena Dobr, ani kwit *de pretio* mieysca nie ma, przeto takowa tranzakcya na ordynaryinym papierze stęplowanym pisana bydź powinna, i opłacać stępla według proporcyi summy, ktora w takowey tranzakcyi żadna nie iest wyrażona, nie może.

Piąta Rezolucya N^ro. 21.

DNIA 11. MIESIĄCA GRUDNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Zapytanie Grodu O... w Raporcie swoim Sądowym do NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podanym, uczynione: Czyli tranzakcye, rozmaite summy w sobie zawieraiące, z Akt. W. X. Lit: sposobem przenosu do Akt Koronnych przychodzące, w Protokule potocznym iak pierwey? czyli też stęplowanym przyzwoitey ceny zapisywane bydź maią? MY KROL za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Ze Prawa 1775. i 1776. Ru: o dochodzie Papieru stęplowanego uchwalone, nikogo w Aktach Koronnych od Papieru stęplowanego nie uwalniaią.

Szosta Rezolucya N^ro. 23.

DNIA 11. MIESIĄCA GRUDNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał UU. Sędziow Pogranicznych: Czyli i oni, Prawu o Papierze stęplowanym podlegaią? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż Prawo przepisuiąc dla wszystkich Juryzdykcyi używanie Papieru stęplowanego w ogulności, i do Juryzdykcyi Sądowey Pograniczney stosuie się.

O PISARZACH TRYBUNALSKICH.

Pierwsza Rezolucya Nro. 102.

DNIA 8. MIESIĄCA KWIETNIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Kaspra, Pisarza z Woiewodztwa N... na Trybunał Głowny Koronny, żądaiącego wytłomaczenia Prawa 1775. Roku, fol. 59. titulo = *Trybunał Koronny* = Czyli w kadencyach Woiewodzkich regestrow, podczas przypadaiących regestrow *Expulsionum*, *Terminorum Tactorum*, *Executionum*, *Directi Mandati*, maią Pisarze Lubelski lub Sieradzki Ziemscy, pisać Dekreta; czyli też Pisarz Woiewodzki? MY KROL za zdaniem Rady &c. dorozumiewaiąc się z treści tego Prawa wyżey cytowanego, myśli Prawodawczey Rzeczypospolitey w Roku 1775., deklaruiemy: Że w kolei regestrow Woiewodzkich, chciała tylko, aby szczegulnie Pisarze Woiewodztw pisali Dekreta, a zatym i w tych sprawach, ktore z ostatniego Seymu 1776. Roku, do Woiewodzkich regestrow są odesłane, ciż Pisarze Woiewodztw pioro trzymać maią: podczas zaś regestrow *Universalitatem* wszystkich Obywatelow maiących, *cum exclusione* innych Pisarzow Woiewodzkich, sami Lubelski lub Sieradzki Pisarze trzymali pioro; więc iż nietylko na regestrach *Causarum Remissarum*, *Contumacialium Processuum*, tudzież *suspensionum & paritatis votorum* (co *explicite* wyrażono iest w Prawie) ale i na wszystkich innych regestrach ogolnych (oprocz Woiewodzkich) w Prowincyi Wielkopolskiey, U. Pisarz Ziemski Sieradzki: a w Prowincyi Małopolskiey, U. Pisarz Ziemski Lubelski, pioro trzymać i Dekreta pisać maią.

Druga Rezolucya Nro. 22.

DNIA 12. MIESIĄCA GRUDNIA 1780. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. G... Pisarza Ziem: Sieradz: w ktorym twierdząc: Że gdy na niego Prawem włożony obowiązek trzymania piora w Trybunale, a słabość zdrowia, tey usługi publiczney dopełniać mu częstokroć niedozwala; doprasza się NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey: Jeżeli w przypadku niezjechania ktorego z Kollegow, może na mieyscu swoim do trzymania piora, Regenta lub Komornika iego, za Substytuta postanowić? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. Że gdy Prawo 1768. Ru.

fol. 202. titulo ⥂ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⥂ w nieprzytomności Pisarza Ziem: Sieradz: U. Sędziemu albo Podsędkowi tegoż Woiewodztwa, pioro w Trybunale Piotrkowskim trzymać poleca; a zaś poślednieyſze 1775. Ru: Prawo fol. 61. titulo ⥂ *Trybunał Koronny* ⥂ U. Pisarzowi Ziem: Sieradz: na regestrach Remissowych i innych tamże wyrażonych, w tymże Trybunale pioro trzymać polecaiące, inne punkta Prawa 1768. Ru: względem Trybunałow niedotknięte, w mocy swoiey zostawuie; tedy na fundamencie wzwyż rzeczonego 1768. Ru: Prawa, tylko Sędzia, lub Podsędek, mieysce Pisarza Ziemskiego nieprzytomnego zastępować może.

O PODATKU ZYDOWSKIM I NOWO FORMOWANYM KAHALE w WOIEWODZTWIE MAZOWIECKIM.

N^ro. 313.

DNIA 18. MIESIĄCA WRZESNIA 1778. ROKU.

NA Memoryał, w ktorym Urodzony B... Starosta C... żąda rozwiązania wątpliwości następuiącey: Prawa pod imieniem *Excepta Mazowieckie* nie tylko siedlisk, lecz zamieszkania Zydom w Woiewodztwie Mazowieckim zakazywały: mieszkaiący tedy bezprawnie na ów czas w tymże Woiewodztwie Zydzi, do Kahałow innych Woiewodztw należeli. Konstytucya zaś 1775. Roku, pod tytułem ⥂ *Podatek od Zydow w Krolestwie Polskim* ⥂ nadaiąc Zydom *incolatum*, mowi: " St..o„ wiemy, aby Parafianie Zydzi, podług Taryffy Roku 1765. do Kaha„ łow zapisani, Pogłowne swoie punktualnie do Kahałow swoich *respe„ ctivè*, co Rata importuiąc, zawsze od dwoch Kahalnych starszych kwi„ ty podpisane odbierali. „ Wynika tedy kwestya: Czyli Taryffa głów Zydowskich 1765. Roku sporządzona, a w Konstytucyi 1775. Roku wzmiankowana, ma służyć *pro norma* Zydom Mazowieckim, lub nie? Doprasza się oraz tenże Urodzony B... Starosta C... o Rezolucyą: aby Zydzi w Woiewodztwie Mazowieckim, w nowym siedlisku na mocy rzeczoney 1775. Roku Konstytucyi mieszkaiący sami przez siebie, a nie przez Zydow innego Woiewodztwa, Podatki do Skarbu Rzeczypospolitey opłacali; tudzież, aby Taryffa 1768. Roku sporządzona, do tych tylko mieysc służyć mogła, w ktorych Zydzi tegoż Roku Prawo do mieszkania mieli. MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Lubo Konstytucya 1775. Roku, pod tytułem ⥂ *Podatek od Zydow w Krolestwie Polskim* ⥂ stanowi: aby Parafianie Zydzi podług Taryffy Roku 1765. do Kahałow zapisani, Pogłowne swoie punktualnie do Kahałow swoich *respectivè*, co Rata importu-

iąc,

iąc, zawſze od dwoch ſtarſzych Kahalnych kwity podpiſane odbierali; iednakże Taryffa głow Zydowſkich Roku 1765. ſporządzona, nie może bydź przyſtoſowana do Zydow w Woiewodztwie Mazowieckim mieſzkaiących, ktorym Rzeczpoſpolita dopiero w Roku 1775. oſiadać i mieſzkać w tymże Woiewodztwie pozwoliła. Gdy zaś ci Zydzi po Miaſteczkach w Woiewodztwie Mazowieckim oſiedli, w takowey znayduią ſię liczbie, że ſwoy Kahał formować mogą, a Dziedzice ich żądaliby tego, aby nieopłacaiąc ſię obcym Kahałom proſto od ſiebie do Skarbu Rzeczypoſpolitey wnoſili podatki; na ten czas Kommiſſya Skarbowa Koronna takowego żądania Dziedzicom życzącym zapiſania Zydow do Kahałow w Woiewodztwie Mazowieckim nowo formowanych, iako naymnieyſzego uſzczerbku Skarbowi publicznemu nie czyniącego, odmowić nie może: maiąc to iednak na baczności, aby ciż Dziedzice pewney i niezawodney opłaty podatkow od tychże Zydow doſtrzegali. A ieżeli ci Zydzi będąc przedtym do Kahałow w innych Woiewodztwach przyłączeni, iakie długi do Skarbu publicznego pozoſtali; te od ſiebie, nie odſyłaiąc do tamecznych Kahałow, opłacać ſpoſobem iuż praktykowanym między Kahałami Rachowa i Kraśnika powinni. Co ſię ma rozumieć i o długach Kahalnych u Obywatelow zaciągnionych, do ktorych (iako z dawnieyſzego Kahału pochodzących) opłacenia, Zydzi Parafianie, co ſię w nowy Kahał obracaią, ſą obowiązani.

O PODKOMORZYM I IEGO KOMORNIKU.

Pierwſza Rezolucya N^ro. 228.

DNIA 24. MIESIĄCA CZERWCA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał W. Jozefa dopraſzaiącego ſię Nas i Rady &c. aby Ur: Z... Komornik, Kondeſcenſyą graniczną iuż poczętą, a z limity na dniu dziewiątym Mieſiąca Lipca w Roku teraźnieyſzym przypadaiącą, kontynuował, bez względu na to: iż po poſtąpieniu U. Podkomorzego N... na Kaſztelanią, zdaie ſię iego Urzędowanie uſtawać; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że po zeyściu, lub poſtąpieniu każdego Podkomorzego, Urzędowanie Komornika uſtawać powinno.

Druga Rezolucya N^ro. 106.

DNIA 26. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Ur: W... Podkomorzego K... z obowiązku Urzędu ſwoiego Podkomorſkiego dopraſzaiącego ſię o wytłomacze-

nia Prawa, w naſtępuiących okolicznościach: Gdy z odeſłania od Ziemſtwa do Sądu lub Urzędu Podkomorſkiego ſprawa przychodzi, czyli w nieziechaniu ſamego Podkomorzego ieden tylko Komornik też ſprawę oſądzić powinien; czyli też każdey ſtronie w tę iednę ſprawę wchodzącey, ieſt wolność oſobnego Komornika Granicznego ſprowadzać, i wraz z dwoch lub trzech Komornikow ieden Sąd ſkładać? *Powtore:* Gdy od Podkomorzego albo Komornika *a definitiva ſententia* czyli *per admiſſam motionem* czyli *per objectum gravamen* ſprawa do Trybunału przytoczy ſię, i Trybunał znowu tę ſprawę na Kondeſcenſyą odſyła, i Podkomorzego nie iednego, ale wielość onych z wolnością każdey ſtronie oſobnego Podkomorzego ſprowadzenia naznacza; czyli w takim przypadku ieden tylko Podkomorzy *a parte principaliter actorea* ſprowadzony, zaſiadać i ſprawę ſądzić ma? Czyli też od każdey ſtrony ſprowadzeni Podkomorzowie wraz ſądzić maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Iż zapatrzywſzy ſię na Prawo Ru: 1768. pod tytułem ⥤ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⥤ fol. 220. w ſłowach: " Ze „ w Trybunałach naywięcey czaſu zabierać zwykły ſprawy graniczne, „ i tych decyzya; częſtokroć przez niedokładne i złe deliniowanie „ Mappy w Sądzie produkowane, ſzwankować ſprawiedliwość zwykła: „ Przeto uſtanawiamy *Lege praeſenti*, aby takie ſprawy *primam Inſtan-* „ *tiam* koniecznie w Sądzie Ziemſkim miały: Ktory Sąd *non intrando* „ *in cognitionem* teyże ſprawy, ani przepiſuiąc reguły na grunt *cum* „ *praefixione termini condeſcenſorialis granicialis & optione conducendi Geo-* „ *metrae jurati* zſyłać maią, a tam Urząd Podkomorſki, bądź to ſam „ Podkomorzy (ktorzy wſzyſcy Rotą w Konſtytucyi 1588. przyſięgli „ bydź maią) bądź to Komornik iego, niedopuſzczaiąc appellacyi „ żadney *in praeliminariis cauſae, praevia adcitatione collateralium, attentis* „ *documentis & ſignis granicialibus, vel limite naturali*, a *in defectu* tych „ oczywiſtych, *praevia inquiſitione & teſtimonio ſenum*, ſprawę tę *finali-* „ *ter* oſądzić ma. Mappę ieżeli potrzebna będzie, na gruncie uformowaną podpiſze, a od takowego Sądu, ſprawę *per appellationem a* „ *definitiva aut in caſu non admiſſae per gravamen* iść dopiero do Trybunału ma: Ktory Trybunał ieżeli z iakowych permowencyi ſłuſznych, „ Dekretu Podkomorſkiego approbować nie mogł na ſtole, tedy na powtorną *ad Fundum* odeſzle Kondeſcenſyą, i innego Podkomorzego a „ nie Komornika naznaczy. A gdyby, na takowey powtorney Kondeſcenſyi na gruncie expedyowaney, Dekret pierwſzy graniczny approbowany zoſtał, więc ta decyzya *tranſire* ma *in rem plene judicatam*, „ i ſtronę wzruſzać chcącą takowe Dekreta, *poenis convulſionis Decretorum* ukaraną mieć chcemy „ ktore o iednym tylko mowi Komorniku; więc tłomacząc one za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Ze w tych Woiewodztwach, gdzie ieden tylko Komornik ieſt Graniczny expedyować ma Kondeſcenſye. W ktorych zaś Woiewodztwach ieſt więcey Komornikow Granicznych, w tych w czaſie nieziechania Pod-

komorzego, ſtrony dla zabeśpieczenia ſwoiego ſpuſzczaiąc ſię iedna na drugą w ſprowadzeniu Komornika, nie ſprowadziwſzy; mogłyby upadkowi terminu Kondeſcenſyi podpadać i na nowo proceſs muſiałyby formować. Niemniey dogadzaiąc ſwey troſkliwości, mogą obydwie ſtrony ſprowadzić Komornikow: Między ktoremi, gdyby rozpiſkowy Dekret *in negotio principali* miał naſtąpić, ten Sądowi Trybunalſkiemu w rozeznaniu podlegać ma. Co zaś do powtornego oznaczenia Kondeſcenſyi Dekretem Trybunalſkim; ſpodziewamy ſię, iż tenże Sąd Trybunalſki według przepiſu Prawa wyżey cytowanego poſtępować odtąd ſobie będzie.

Trzecia Rezolucya Nro. 382.

Dnia 20. Miesiąca WRZESNIA 1782. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. R... Podkomorzego K... przekładaiącego: Iż w Powiecie rozległym K... dla zageſzczonych ſpraw granicznych, trzey Komornicy doſtarczyć niezdołaią, dopraſzaiącego ſię o pozwolenie, ażeby czwartego Komornika dla prędſzey Obywatelom ſprawiedliwości adminiſtrowania, mogł kreować; MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Że gdy Prawo Ru: 1768. pod tytułem = *Złączenie Trybunału Koronnego* = w ſłowach: " W Woie„ wodztwach Kiiowſkim, Wołyńſkim, Bracławſkim i Bełzkim, z przy„ czyny rozległych Powiatow, w każdym Powiecie po trzech Ko„ mornikow Granicznych UU. Podkomorzym mieć pozwalamy „ w każdym Powiecie po trzech tylko Granicznych Komornikow UU. Podkomorzym mieć dozwala; przeto Rada przy Boku Naſzym Nieuſtaiąca nad myśl tego Prawa, żądania U. Podkomorzego K... uſkutecznić niemoże.

DE POTIORITATIBUS.

Pierwſza Rezolucya Nro. 231.

Dnia 24. Miesiąca CZERWCA 1777. Roku.

ODpowiadaiąc na Raport Sądowy dnia 25. Kwietnia Roku bieżącego w kſięgach Grodu K... oblatowany, w ktorym Urząd Grodzki K... żąda rozwiązania w przypadkach wątpliwości &c. *Druga:* Ponieważ Konſtytucya 1768. Roku, ſprawy w niżſzych Subſelliach niedrabowa-

ne, Trybunałom sądzić zakazuie; czyli nie można spraw kredytorskich z Grodu do Ziemstwa *pro constituenda potioritate* odsyłać? MY KROL za zdaniem Rady &c. *Co do drugiey:* Dla tego sprawy *potioritatis* Prawa Trybunałom *constituere* nakazały: że częstokroć dłużnicy w rożnych Ziemiach i Woiewodztwach miewaią Dobra Prawami kredytorow obciążone, więc nie mogą Ziemstwa przez Remissę z Grodu spraw *potioritatis* stanowić, ktore *extra Jurisdictionem* onych rozciągaią się, i Trybunałom są polecone. Z tey przyczyny i Prawo 1768. Ru: sprawy *in minoribus subselliis* niedrabowane Trybunałom sądzić zakazuiące, o tych tylko sprawach ma się rozumieć, ktore innemi Prawami nie są wyraźnie Trybunałom do rozsądzenia polecone.

Druga Rezolucya N^ro. 239.

DNIA 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

Videatur pod tytułem = *O NIEODDALENIU DOBR ZIEMSKICH OD STANU SWIECKIEGO* = *fol. 104.*

Trzecia Rezolucya N^ro. 240.

DNIA *tegoż* 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

Videatur także, pod tym tytułem = *O NIEODDALENIU DOBR ZIEMSKICH &c.* = *fol. eodem 104.*

Czwarta Rezolucya N^ro. 246.

DNIA *także* 19. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Jan doprasza się wytłomaczenia Prawa w okoliczności następuiącey: Pomimo dawnieysze Prawa przepisy, *Forum* do rozsądzenia spraw *potioritatum* w Trybunałach oznaczaiące, zagęściły się niedawne praktyki: że niektore Ziemstwa przywłaszczyły sobie moc poznawania spraw tego gatunku, w rozsądzenie onych wdaiąc się. Biorą za fundament Konstytucyą 1768. Ru: tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 217. w słowach: " obserwuiąc *quàm rigidissimè gradum instantiarum* nakazuiemy: aby żadna " sprawa, ktora w Grodzie lub Ziemstwie sądzona nie będzie, albo

" *per*

„ *per viam gravaminis aut appellationis* do Trybunału z Ziemstwa lub „ Grodu nie wytoczy się, takowa w Trybunale *ex cruda citatione* są„ dzona bydź nie może, & *pars provocans* ma bydź ukarana 500. grzy„ wien *pro evocatione*, a sprawa z Trybunału odesłana będzie, gdzie „ *meretur Forum ad primam Instantiam*, wyiąwszy te sprawy, w kto„ rych iuż Dekreta Trybunalskie pozachodziły; a gdyby komu *evo*„ *catio extra Provinciam* dowiedziona była, takowa strona rygorowi da„ wnego Prawa podpadnie, i ukaraną 1000. grzywien zostanie. „ Czyli więc sprawy *potioritatum* pod pomienioną Konstytucyą podpadać powinny? czyli Ziemstwa maią moc tychże spraw sądzenia, wtedy nawet, gdy Dobra rozciągaią się po rożnych Woiewodztwach, Ziemiach, i Powiatach? oraz, gdy Dobra w rożnych zostaią Prowincyach, czyli osobno w każdey Prowincyi Dekreta *potioritatis* zyskiwać należy? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze Prawo 1768. Roku te sprawy *primo intuitu* przychodzące w Sądach *primæ Instantiæ* wprzody decydować nakazuie, ktore *extra Jurisdictionem* onych nie rozciągaią się, albo w generalności swoiey nie maią kategoryi w Sądach *primæ Instantiæ* iuż decydowanych. Sprawy zaś *potioritatis* częstokroć *extra Jurisdictionem* iednego Ziemstwa rozciągaią się: niemniey *concurrentes Creditores* sprawy swoie *in primis Instantiis* iuż decydowane miewaią; z tych przyczyn i na mocy Praw, a mianowicie 1676. Roku Vol: V. fol. 357. tit: = *Trybunał Koronny* = w słowach: " Sprawy zaś *potio*„ *ritatis*, według Konstytucyi *Anni* 1588. *o ważności Zapisow* napisa„ ney, nie wdaiąc się w taxy, Trybunały sądzić maią „ kto *pro constituenda potioritate primo intuitu* pozywa, nie do Ziemstwa, ale do Trybunału pozywać powinien. A gdyby kto *evocatorie* do Ziemstwa pozwał, takowe sprawy Ziemstwo do Trybunału, bez żadney excepcyi i wdawania się w kognicyą, odsyłać powinno.

Piąta Rezolucya N^ro. 239.

DNIA 14. MIESIĄCA GRUDNIA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądu Ziemskiego K... dopraszaiącego się od NAS KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey wytłomaczenia Prawa w następuiącey wątpliwości: Ze lubo Rezolucye Nasze za zdaniem Rady przy Boku Naszym wydane; *Pierwsza* pod dniem 24. Czerwca 1777. Roku na zapytanie Grodu K... w słowach: " Dla „ tego sprawy *potioritatis* Prawa Trybunałom *constituere* nakazały; że „ częstokroć dłużnicy w rożnych Ziemiach i Woiewodztwach mie„ waią Dobra Prawami Kredytorow obciążone, więc nie mogą Ziem„ stwa, przez remissę z Grodu, spraw *potioritatis* stanowić, ktore *extra*

„ *Jurisdictionem* onych rozciągaią się, i Trybunałom są polecone. Z
„ tey przyczyny i Prawo 1768. Ru: sprawy *in minoribus subsellijs* nie-
„ drabowane, Trybunałom sądzić zakazuiące, o tych tylko sprawach
„ ma się rozumieć, ktore innemi Prawami nie są wyraźnie Trybu-
„ nałom do rozsądzenia polecone „ *Druga* pod dniem 19. Miesiąca
Sierpnia 1778. Ru: na Zapytanie U. Jana L... w słowach " Ze Pra-
„ wo 1768. Ru: te sprawy *primò intuitu* przychodzące, w Sądach *pri-*
„ *mæ Instantiæ* wprzody decydować nakazuie, ktore *extra Jurisdictionem*
„ onych nierozciągaią się; albo w generalności swoiey niemaią Kate-
„ goryi w Sądach *primæ Instantiæ* iuż decydowanych. Sprawy zaś *po-*
„ *tioritatis* częstokroć *extra Jurisdictionem* iednego Ziemstwa rozciągaią
„ się: Niemniey *concurrentes Creditores* sprawy swoie *in primis Instantiis*
„ iuż decydowane miewaią: Z tych przyczyn, i na mocy Praw, a
„ mianowicie 1676. Ru: Vol. V. fol. 357. tit: ⇄ *Trybunał Koronny* ⇄
„ w słowach: " Sprawy zaś *potioritatis* według Konstytucyi 1588. Ru:
„ o ważności zapisow napisaney; niewdawaiąc się w taxy Trybunały
„ sądzić maią „ kto *pro constituenda potioritate primo intuitu* pozywa,
„ nie do Ziemstwa, ale do Trybunału pozywać powinien. A gdyby
„ kto *evocatoriè* do Ziemstwa pozwał, takowe sprawy Ziemstwo do
„ Trybunału bez żadney excepcyi i wdawania się w kognicyą odsy-
„ łać powinno „ niezdaią się zagradzać Wierzycielom drogi formo-
wania *potioritatis* na Dobrach Debitora w Ziemstwie własnego Powia-
tu, gdy w iednym Powiecie Dobra onego są położone. Trafia się ie-
dnak: Iż niektorzy dłużnicy, acz w iednym Powiecie Dobra maiący,
na zwłokę sprawiedliwości uczyniwszy Manifest iakoby w porządku
odstąpienia substancyi albo dożywocia, z Ziemstw i Grodow do Try-
bunału zyskuią odesłania, a sami trzymaiąc substancyą, spraw odesła-
nych do Trybunału, niepopieraią. Zatym ieżeli Dobrą dłużnika w
iednym tylko Powiecie są położone, czyli Ziemstwa na mocy Prawa
1768. Ru: tit: ⇄ *Złączenie Trybunału* ⇄ fol. 217. w słowach: " Obser-
„ wuiąc *quam rigidissimè gradum Instantiarum* nakazuiemy: Aby żadna
„ sprawa, ktora w Grodzie lub Ziemstwie sądzona nieb dzie, albo *per*
„ *viam gravaminis aut appellationis* do Trybunału z Ziemstwa lub Grodu
„ nie wytoczy się; takowa w Trybunale *ex cruda citatione* sądzona bydź
„ niemoże; & *pars provocans* ma bydź ukarana 500. grzywnami *pro*
„ *evocatione*: a sprawa z Trybunału odesłana będzie, gdzie *meretur Forum*
„ *ad primam Instantiam* „ w osądzenie spraw *potioritatum* wdawać się
maią lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż
Rezolucye wyżey cytowane rozumiane bydź maią o sprawach *potiorita-*
tis z Dobr dłużnika w kilku Woiewodztwach leżących wynikaiących.
Kiedy zaś Dobra wszystkie dłużnika *in potioritatem* idące pod Juryzdy-
kcyą iednego tylko Ziemstwa znayduią się, tak, iż pod inną Juryzdy-
kcyą Dobr niema; na ten czas sprawa *potioritatis*, *primo intuitu*, podług
przepisu Prawa 1768. Ru: w Ziemstwie sądzona bydź powinna.

O POZWIECH.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 291. *sub lit: A.*

Dnia 8. Miesiąca SIERPNIA 1777. Roku.

Videatur hæc Resolutio pod tytułem = *O KONDEMNATACH I PUBLIKATACH* = *fol. 94.*

Druga Rezolucya N^ro. 335.

Dnia 19. Miesiąca WRZESNIA 1777. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Jakoba, w ktorym imieniem Xięży DD... doprasza się NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey o determinacyą: Gdzie maią bydź kładzione Pozwy osobom w Woysku służącym, żadney Possessyi niemaiącym, a to w sprawach nie z służby Woyskowey, ale z przyczyn Cywilnych wynikaiących? MY KROL za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Że Prawa, a mianowicie 1588. Roku, Vol. II. fol. 1217. tit: = *De Impossessionatis* = wyraźnie przepisuią: że takowe Pozwy, tam kładzione bydź powinny, gdzie się rodzili, lub mieszkaią: a raczey, do rąk onym oddawane, lub *ad valvas* Kancellaryi przybiiane bydź maią.

O PRESKRYPCYACH W SPRAWACH GRANICZNYCH.

Videatur Resolutio N^ro. 88. pod tytułem = *DE JURE RETRACTUS* = Dnia 16. Miesiąca Marca 1781. Roku *fol. 80.*

O PROKLAMATACH SĄDOW.

N^ro. 13.

Dnia 24. Miesiąca LISTOPADA 1780. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy Urzędu Grodzkiego O... żądaiącego Rezolucyi na zapytanie następuiące: Czyli Proklamata, Prawem

1768. Roku fol. 218. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = Urzędom Grodzkim, dwoma Niedzielami przed każdą Kadencyą do przywołania Sądow nakazana; w niezjechaniu Urzędu Grodzkiego, może bydź przez Vices-Gerenta, lub Regenta, bądź Vice-Regenta, albo Sufceptanta dopełniona? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż Prawo wyżey namienione, będące w słowach: " Przed każdą zaś „ Kadencyą Sądow Grodzkich, proklamacya onych na dwie Niedzie- „ le przez Urząd Grodzki dla wiadomości wszystkim bydź powinna „ nie koniecznie obowięzuie, ażeby Urząd Grodzki w Osobach Sądowych, na proklamatę Kadencyi Sądowey zieżdżał: ale zadosyć temu Prawu stanie się, gdy też Sądy w przytomności Regenta lub Vice-Regenta Grodzkiego przywołane będą.

O PROROGACYACH.

N^{ro.} 245.

DNIA 12. MIESIĄCA LISTOPADA 1779. ROKU.

ROzwięzuiąc wątpliwości od Ziemstwa Ł... do NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podane. *6to.* O Prorogacyach wyraźnego Prawa nie ma: kiedy więc dwie Osoby Sądowe Prorogacyą terminu Dekretem oznaczonego podpiszą; Czyli może trzecia Osoba, albo Komornik lub Vices-Gerent Grodzki, na prorogacyą nie zważaiąc, ziechawszy na termin oznaczony, przepisy Dekretu exekwować? MY KROL za zdaniem Rady &c. w nineyszy odpowiadamy sposob: *Ad 6tum.* Sąd gdy wyznacza Kondescensyą, dla tego więcey Urzędow lub Urzędnikow naznacza, ażeby *ob absentiam* iednego, nie upadł termin kondescensyi. Więc ieżeliby Sędzia, Urząd, lub Urzędnik rekwirowany podeymował się expedyowania Kondescensyi, a ziechawszy na grunt, na terminie oznaczonym, dla niemożności expedyowania oney, pod tąż samą datą wydał swoią prorogacyą, w ten czas inny Sąd, Urząd, lub Urzędnik, na expedyowanie Kondescensyi, lub wydawanie swoiey Prorogacyi, zieżdżać nie może. Gdyby zaś Sąd, Urząd, lub Urzędnik, *anticipando* termin w Dekrecie oznaczony, i na grunt niezjechawszy wydał swoią Prorogacyą; w ten czas inny Sąd, Urząd, lub Urzędnik, Dekretem wyznaczony, na termin, i na grunt zieżdżać, dzieło swoie ziazdowe expedyować, żadney przeszkody mieć nie może.

O PRO-

O PROWIZYACH.

Pierwsza Rezolucya Nro. 147.

DNIA 6. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

NA Memoryał U. Ludwika dopraszaiącego się o wytłomaczenie Prawa 1775. Ru: fol. 67. tit: = *Ustanowienie prowizyi, i ubespieczenie kredytorow* = które w przypadku " Gdyby debitor na terminie tym, ktorym się swoiemu kredytorowi oddać prowizyą obowiązał, prowizyi " podług dokumentu niezapłacił, tedy *pro pœna* od uchybionego terminu, prowizyą iuż nie po pięć, ale po siedm od sta swoiemu kredytorowi aż do zapłacenia summy, płacić obligowany będzie " Jeżeli podług tych słow Prawa, debitor nie zapłaciwszy na oznaczonym terminie po pięć od sta swoiemu kredytorowi, ma i tę roczną niezapłaconą, po siedm zapłacić, czyli też dopiero *ab actu contraventionis* ta prowizya po siedm od sta Prawem oznaczona, płacona bydź ma? MY KROL za zdaniem Rady &c. następuiące czyniemy obiaśnienie: Iż wyżey wyrażone Prawo iasnemi wyrazami determinuie: Ze dopiero *ab actu contraventionis*, prowizya po siedm od sta rachowana i przysądzona bydź ma.

Druga Rezolucya Nro. 351.

DNIA 31. MIESIĄCA MAIA 1782. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Ż... Sędziego Ziemskiego K... w ktorym z Urzędu swego wyraża: Iż Prawo Ru. pod tytułem = *Ustanowienie Prowizyi* = fol. 67. zabespieczyło płacenie po pięć od sta prowizyi Wierzycielom, z tym warunkiem: Iż od uchybionego terminu po siedm od sta prowizya rachowana bydź powinna. Na fundamencie tych wyrazow Prawa, Wierzyciele przez tradycyą posiadaiący Dobra dłużnika, żądaią mieć przysądzoną prowizyą od uchybionego terminu, i za te lata, w ktorych byli w possessyi tradycyiney. Dłużnicy zaś wnoszą: iż od czasu obiętey possessyi przez tradycyą, nie powinni Wierzyciele wyższey pretendować prowizyi, iak po pięć od sta, gdyż na ten czas maią satysfakcyą w odbieraniu sobie prowizyi z prowentow. W tey tedy wątpliwości z Prawa wynikaiącey, dopraszaiącego się Rezolucyi: Jak w takim przypadku Prawo wyżey wyrażone ma bydź rozumiane? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze

Prawo wyżey wyrażone będące w słowach: „ Gdyby zaś Debitor na „ terminie tym, ktorym się swoiemu Kredytorowi oddać prowizyą o„ bowiązał, prowizyi podług Dokumentu nie zapłacił, tedy *pro pœna* „ od uchybionego terminu, prowizyą iuż nie po pięć, ale po siedm od „ sta swoiemu kredytorowi, aż do zapłacenia summy płacić obligo„ wany będzie „ wyraźnie przepisuie: że od uchybionego terminu, prowizya po siedm od sta rachowana bydź powinna. Więc Wierzycielowi maiącemu uchybiony termin, i obeymuiącemu lub posiadaiącemu Dobra przez tradycyą, prowizya podług wyżey wyrażonego Prawa, po siedm od sta płacona bydź powinna. Jeżeliby zaś sprawa wynikła z wexlow, iest iasne Prawo tegoż Ru. pod tytułem = *Ustanowienie Praw Wexlowych* =

O PROWIZYACH OD SUMM FUNDUSZOWYCH SZPITALNYCH.

N^ro. 83.

DNIA 9. MIESIĄCA MARCA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał S. S. M... dopraszaiących się obiaśnienia Prawa w następuiących punktach: *Imo.* Summy Szpitalow na prowizyach będące, iako nie maiące nic Duchownego, oprocz pobożności Fundatorow, czy powinny mieć Swiecką po pięć, a nie koniecznie Duchowną po połczwarta od sta prowizyą? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: *Ad Imum.* Ze Prawo 1775. Ru. titulo = *Ustanowienie Prowizyi Duchownych* = fol. 68. ma za cel umiarkowanie Prowizyi od summ Kościelnych i Fundußzowych, ktore są dochodem dla Duchowieństwa. A że dochody od summ Fundußzowych Szpitalnych, są dochodem świeckim, to iest: dla ubogich chorych i sierot; przeto procenta od summ Fundußzowych *directé* Szpitalnych, wedle Prawa tegoż Ru. 1775. titulo = *Ustanowienie Prowizyi i Ubespieczenie Kredytorow* = rachowane i płacone, iako od summ świeckich tymże Szpitalom bydź maią, w przypadku iakiey w tym odtąd wyniktey wątpliwości.

O PRZYSIĘGACH PRZEZ PLENIPOTENTOW W SPRAWACH OSOBISTOSCI WYMAGAIĄCYCH.

N^ro. 92.

DNIA 16. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

GDy Sąd Ziemski K... przez sentencyą Dekretem wyrażoną w sprawie między Xiędzem Woyciechem W... Kanonikiem S... Kościoła J..

Proboſzczem Powodem i Pozwanym, przez U. S... i Xiędzem Mikołaiem W.. Kanonikiem Katedralnym K... wyżey wyrażonego Xiędza Woyciecha W... bratem rodzonym, tegoż Kościoła dozor maiącym, przypowiadaiącym ſię oczywiſto, a U. Felixem S... Woyſkim K... Pozwanym, i Powodem oczewiſto, zapytuie ſię Rady Nieuſtaiącey w okoliczności naſtępuiącey: Czyli Plenipotent na mieyſcu Pryncypała za granicą będącego, może bydź przypuſzczonym do przyſięgi na kommunikacyą Dokumentow? i czyli termin do przyſięgi na tęż kommunikacyą, do trzeciey kadencyi może bydź przedłużony? MY KROL za zdaniem Rady &c. na takowe zapytanie, takową daiemy Rezolucyą: Iż Plenipotent umocowany od Pryncypała ſwego na Fundamencie Konſtytucyi 1768. titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 217. w słowach: " Zapobiegaiąc enerwacyom ſtron prawuiących ſię, ſtanowiemy: aby w ſprawach zadawnionych, od lat dzieſięciu i wyżey, *in primo termino* tak w Grodach, iako też i w Ziemſtwie, *loco dilationis ad munimenta*, nakazywana była kommunikacya *documentorum per partes utraſque*, *mediante comprobatione juratoria*, przez ſtrony oſobiście ſtaiące *pro ſequenti Cadentia Judiciorum*: ktora kommunikacya, co ſię tycze Dokumentow oryginalnych ręcznych, *per copias in Cancellaria* przez iednę oſobę Sędziow *confrontatas*, *per partem* i też Sądową oſobę *ſubſcriptas*, czyniona bydź ma. Co ſię zaś tycze Extraktow; to *per Summarium ſufficienter conſcriptum, & modo præmiſſo ſubſcriptum*, zawſze na Kadencyi *peragi* powinno: *diſſudicatio* zaś *Cauſæ ex iiſdem Documentis communicatis*, dopiero na przyſzłey Kadencyi *ſubſequi* ma. Inſtancya ta *Communicationis Documentorum*, *in quavis prima Inſtantia tranſgredi* nie powinna, *ſub nullitate ſecus factorum* ; *ſuper Communicationem Documentorum* przyſiądz nie może. Względem zaś przedłużenia czaſu przyſięgi *ſuper Communicationem Documentorum*, Rezolucya Naſza za zdaniem Rady pod dniem 20. Lutego zeſzłego Roku 1778. na Rapport Ziemſtwa Z... wypadła, zapytanie Ziemſtwa K... doſtatecznie ułatwia.

O PRZYSIĘGACH SUPER COMPORTATIONEM DOCUMENTORUM PRZED OBCYM SĄDEM.

Nro. 110.

Dnia 10. Miesiąca KWIETNIA 1778. Roku.

NA Memoryał w ktorym U. B... imieniem U. Vice-Prezydenta L... czyniący, na fundamencie Rezolucyi Naſzey za zdaniem Rady pod dniem 13. Mieſiąca Lutego w Roku 1776. naſtąpioney, wykonanie przyſięgi końcem dodania Kommiſſarzow w Trybunale L... po-

zwalaiącey; żąda, aby i teraz, gdy U. Vice-Prezydent L... został zapozwany o komportacyą Dokumentow do Juryzdykcyi Kraiu Polskiego iako na funkcyi publiczney Vice-Prezydenta Trybunału L... będący, mogł wykonać przysięgę *super Comportationem Documentorum* przed tymże Trybunałem L...; a oraz doprasza się, aby Ziazdowemu Sądowi prędkie sprawiedliwości przyspieszenie było zalecone; MY KROL za zdaniem Rady &c. tę daiemy Rezolucyą: Ze wyżey namieniona Rezolucya, nie może bydź fundamentem ninieyszego żądania: gdyż w ten czas, kiedy za takowemi Rezolucyami dodawanie Kommissarzow następowało; strony, ktore były obowiązane do przysięgi, mogły bydź od teyże Rady dyspensowane, ażeby dla legalności, w innych mieyscach onę wykonywały, ile gdy w takowym przypadku pozwolenie Prawu nie sprzeciwiało się. Ze zaś Prawa wyraźnie mieć chcą, ażeby strona do komportacyi przez Sąd Pozwem po iągniona, przed tymże samym Sądem, albo gdzie tenże Sąd termin i mieysce wyznaczy, osobiście komportacyą Dokumentow zaprzysięgła; przeto U. Vice-Prezydent Trybunału L... iako do Kraiu Polskiego po administracyą sprawiedliwości przychodzący, Prawami tegoż Kraiu do zaprzysiężenia teyże komportacyi iest obowiązany. Spodziewa się zaś Rada, że Sąd Ziazdowy bez żadney zwłoki, ktorey Prawa nie pozwalaią, żądaną sprawiedliwość wymierzy.

O REGESTRACH SĄDOWYCH.

N$^{ro.}$ 245.

DNIA 19. MIESIĄCA LISTOPADA 1779. ROKU.

ROzwięzuiąc wątpliwości od Ziemstwa Ł... do NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podane. *4to.* Konstytucya (1768.) fol. 218. Sądowe Regestra Ziemstwom wyznaczyła. Czyli więc wpisy poźnieyszey Kadencyi Sądow, w też same Regestra porządkiem wciągane i zapisywane bydź maią? czyli też osobne każdey Kadencyi Regestra sporządzać trzeba? i czyli z onych wedle Prawa tegoż Roku porządkiem, aż do ostatniego wpisu expedyować? albo też każdey Kadencyi, po części wpisy odsądzać? MY KROL za zdaniem Rady &c. w ninieyszy odpowiadamy sposob: *Ad 4tum.* Często rzeczona 1768. Konstytucya fol. 219. Sądom Ziemskim wszystkie wpisy *etiam* z przedłużeniem Kadencyi osądzać nakazuie. Porządek onych wołania wedle Prawa y zwyczaiu taki bydź powinien, iak są zapisane. Przeto wpisy z dawnych Kadencyi zalegać, ani zaległe na Kadencye dzielone bydź nie powinny, tylko każdy Regestr Prawem 1768. naznaczony, porządkiem zapisanych Aktoratow wołany i sądzony bydź ma.

O RES-

O RESKRYPTACH DEPUTATIONIS CUM ACTIS METRICES AD ÆGROTUM.

Nro. 188.

DNIA 9. MIESIĄCA LISTOPADA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Sądu Ziemſkiego G... w ktorym wyraża: Iż gdy ſtrony w Sądzie ſwym o ważność Tranzakcyi za Reſkryptem *Deputationis cum Actis ad ægrotum* ręką Kanclerza W. K. podpiſanym rozprawiały ſię; ſtrona naganiaiąca takowy Reſkrypt, ſkłada *pro præjudicato* Reſkrypt Ręką Naſzą Krolewſką podpiſany, nakazuiący U. Metrykantowi ziechać *cum Actis Metrices* do U. C... Chorążego S... tu w Warſzawie choruiącego. A że Konſtytucya 1550. Ru: Vol. II. fol. 597. wyraźnie obmawia: Iż zapiſow, ani żadnego zeznania, niema żaden Urząd od żadnego ſtanu Człowieka przyimować, tylko *circa Acta*, gdy będzie *ſanus mente ad Acta perſonaliter conſtitutus*: Nam iednak przy Oſobie ſwey wolno poſyłać do każdego tego chorobą złożonego; przeto Sąd tenże Ziemſki G... żąda Rezolucyi Naſzey na punkt naſtępuiący: Jeżeli Reſkrypt Ręką Kanclerza Koronnego podpiſany, nakazuiący Metrykantowi Koronnemu ziechanie z Aktami Metryki Koronney do Oſoby, *intra mœnia* Rezydencyi Naſzey Krolewſkiey, chorobą złożoney, dla przyięcia Tranzakcyi ieſt tey wagi i mocy, co i Reſkrypt Ręką Naſzą podpiſany? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Iż wyżey rzeczonemu Prawu 1550. Ru: Vol. II. fol. 597. §. 39. będącemu w ſłowach: " Zabiegaiąc trudnościom ludzkim, ktoreby " rość mogły, uſtanawiamy: Iż żaden Urząd niema do nikogo ieździć " dla przyimowania zapiſow, albo zeznawania iakiego, ani przyimo- " wać żadnego zeznania od żadnego ſtanu Człowieka, iedno przy A- " kciech, gdzie będzie *perſonaliter conſtitutus ad Acta ſanus mente.* A co " ſię tknie Oſoby Naſzey, to tak zoſtać ma, iako ſię do tego czaſu " zachowywało; iż przy Oſobie Naſzey, zſyłać Nam wolno do każde- " go tego potrzebuiącego, chorobą złożonego " zwyczay wydawania Reſkryptow *ad Mandatum Regium* przez Pieczętarzow, z Aktami Metryki do chorego, pod Bokiem Naſzym w Koronie, ktory ſię praktykuie; nieprzeciwia ſię.

SANCITA 1775. ROKU.

Pierwſza Rezolucya Nro. 227.

DNIA 12 MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Ignacy Sędzia Ziemſki L... z Urzędu ſwoiego zapytuie ſię: Czyli *Sancita* na Seymie Konfedera-

cyi generalney w Roku 1775. wydane, approbuiące Tranzakcye na Dobra, mogą bydź na przeszkodzie w Sądzie, gdzie sprawa zawisła, do odzyskania własności swey temu, ktory w tychże Dobrach do części pewnych Prawo maiąc, process o to miał rozpoczęty? i czyli Jurysdykcya Sądowa dla rzeczonego *Sancitum* wdać się nie ma w poznanie, co podpada pod Dziedzictwo strony wiodącey o to processs? czyli raczey Konstytucya 1776. Roku, titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach* = dozwalaiąca Juryzdykcyom rozsądzać sprawy, nie zważaiąc na żadne Seymowe legalizacye, ma bydź w rozeznaniu Sądowi prawidłem? MY KROL za zdaniem Rady &c. przychylaiąc się do intencyi Prawa, ktore nikomu własności iego bez Sądu odeymować nie chce, i do tego celu Konstytucya 1776. Roku, titulo = *O Kommissyach i Remissach* = zmierza, deklaruiemy: Że takowe *Sancita* utwierdzaiące Tranzakcye, w swych wyrazach, nie mogły zaymować cudzey własności; i dla tego, ani strony processs rozpoczęty maiącey o swą należytość tamować, ani Sądu, w ktorym sprawa zawisła, w poznaniu dowodow i uczynieniu administracyi sprawiedliwości stronie proceder wiodącey, wiązać mogą.

Druga Rezolucya N^ro. 350.

DNIA 28. MIESIĄCA KWIETNIA 1780. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał W. S... Kasztelana P... pokładaiącego trzy *Sancita* z Konfederacyi Ru: 1775. wydane, dla zakończenia sprawy z W... Metropolitą zapytuiącego się: Jeżeli też *Sancita* mogą bydź podciągane pod Prawo Ru: 1776. titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach* = ktore sprawy Kommissyine i Remissowe do Trybunału po rozsądzenie odesłało? Jako też Odpowiedź U. Francilzka Xawerego W... twierdzącego: że na mocy Prawa Ru: 1776. w Ru: przeszłym, wypadł Dekret Trybunalski między Sukcessorami Metropolity W... z iedney, a Sukcessorami Metropolity S... z drugiey strony, ktory Kommissyą kontumacyiną między rozenamienionemi Metropolitami expedyowaną, a potym zaskarżoną, rozeznał, i wyroki oney pod swoią kognicyą podpadaiące, zaspokoił. Nie może tedy W. Kasztelan P... zaniesionym żądaniem o wytłomaczenie Prawa, naruszać Dekretu Trybunalskiego, ani dalszego processu tamować: MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż *Sancita* Konfederacyi 1775. Ru: rzecz iaką ustanawiaiące, oney żadnemu rozsądzeniu niepodpadaiące, powagą Seymu 1775. zawarowane, podchodzić pod Prawo 1776. Ru: titulo = *Deklaracya o Kommissyach i Remissach* = nie mogą: Te zaś, ktore na rozsądzenie lub ustanowienie rzeczy iakiey (nawet z przepisem Reguły) wypadły, i wyznaczenie Sądu lub Kom-

miſſyi zawieraią; Aktow Urzędowych z mocy takowych Sancytow wypadłych, a podług opiſu Prawa w czaſie zaſkarżonych, ieżeli nie ſą kwitami lub komplanacyami niewymuſzonemi akceptowane, zaſtaniać nie mogą od rozpoznania Trybunalſkiego, podług przepiſow Konſtytucyi 1776. Roku.

O SĄDACH POGRANICZNYCH.

N^ro. 344.

Dnia 3. Miesiąca PAZDZIERNIKA 1777. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał do Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey podany, w ktorym UU. Antoni i Maciey zapytuią ſię, *Nayprzod:* Jeżeli w Sądach pogranicznych Kiiowſkich z Moſkwą, ktorych Sędziowie Oboyga Narodow, Polſkiego i Roſſyiſkiego, Ordynacyą poprzednie ſtanowiąc, wydanie Tranzakcyi bez opłaty *Jurium Cancellariæ* wzaiemnie poſtanowili; to poſtanowienie Reſkryptem Nayiaśnieyſzego AUGUSTA III. Krola Polſkiego, Poprzednika Naſzego, i Dworu Roſſyiſkiego potwierdzone, dotąd zachowane zoſtało; papier ſtęplowy używany, i opłacany przez Obywatelow Oboyga Narodow bydź powinien: lubo na mocy Ordynacyi wyżey wzmiankowaney Obywatele i od tey opłaty uwolnieni bydź mogą? *Powtore:* Dopraſzaią ſię zalecenia Sądowi i Juryzdykcyom Kraiowym, aby Dekreta Sądow Pogranicznych exekwowały. Proſzą także *potrzecie:* w tych Memoryałach, aby penſye Sędziow i Regentow Pogranicznych na Komorach Ukraińſkich, w Tabelli expens ordynaryinych pomieſzczone, wypłacane onymże były. Żądaią *nakoniec* zalecenia partyi Woyſka w Woiewodztwach Ukraińſkich będącego, aby umyślnych coraz niepotrzebuiąc ordynanſow, raz na zawſze, za rekwizycyą Sędziow, taż Kommenda na kadencyą Sądow, dla beſpieczeńſtwa onychże proporcyonalną wyſyłała kommendę. MY KROL za zdaniem teyże Rady &c. ninieyſzą daiemy Rezolucyą. *A nayprzod:* Gdy papier ſtęplowy, nie ieſt opłatą *Jurium Cancellariæ*, ale podatkiem publicznym, od ktorego Prawo na Seymie 1775. Roku naſtąpione, nikogo w Kraiu Tranzakcyę ſpiſuiącego nie uwolniło; zaczym tak z tey przyczyny, iako też aby Obywatele unikaiąc w innych Kancellaryach opłaty, do pogranicznych ſię ciſnąc, Podatku nie umnieyſzyli, Kancellaryi pograniczney od papieru ſtęplowanego nieuwolniamy. *Względem* zaś dopraſzania ſię o zalecenie Sądowi i Juryzdykcyom Kraiowym, aby Dekreta Sądow pogranicznych exekwowali; ponieważ exekucya tychże Dekretow, niepłatnie z mocy wyż rzeczonych Ordynacyi naſtępować powinna, i tym

końcem penſye Sędziowie pograniczni naznaczone ſobie maią, inni zaś Sędziowie zoſtaią niepłatni; przeto powinność exekwowania Dekretow Sędziom pogranicznym zoſtawuiemy, nieodbieraiąc wolności innym Sędziom naznaczyć ſię mogącym, exekwowania, ieżli im ich Juryzdykcyi zatrudnienia i własne intereſſa pozwolą. *A co do prożb* w tychże Memoryałach wyrażonych, aby penſye Sędziow i Regentow pogranicznych na Komorach Ukraińſkich w tabelli expens ordynaryinych pomieſzczone, wypłacane onymże były; tedy do Departamentu Skarbowego Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey udać ſię maią, do ktorego roztrząśnienia ta okoliczność należy. *Nakoniec*, co ſię tycze żądania tychże Sądow o zalecenie partyi Woyſka w Woiewodztwach Ukraińſkich będącego, aby umyślnych coraz niepotrzebuiąc ordynanſow, raz na zawſze za rekwizycyą Sędziow, taż Kommenda na kadencyą Sądow, dla beśpieczeńſtwa onychże proporcyonalną wyſłała Kommendę; i w tey okoliczności do Departamentu Woyſkowego po żądane zalecenie udadzą ſię.

O SĄDACH SEYMOWYCH.

N^ro. 198.

DNIA 30. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał UU. Agnieſzki wdowy i Jozefa, tudzież odpowiedź nań U. Staniſława do Nas i Rady &c. podane; MY KROL za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Iż gdy zażalenia UU. Agnieſzki i Jozefa ściągaią ſię do Prawa oſtatniego Seymu 1776. Ru: fol. 34. tit: = *Ordynacya Sądow Seymowych* = § 2. Art: V. w słowach: " Gdy„ by kto mocy i protekcyi zagraniczney na pognębienie Obywatela „ zaciągał; „ przeto na prozbę tychże za poprzedzoną podług Prawa Rady Nieuſtaiącey *per ſecreta vota* decyzyą, ſprawę tę w Sądach Seymowych ſądzoną mieć chcemy. Że zaś Sąd Ziemſki N... w Dekrecie ſwoim nieprzyzwoicie zachowawſzy termin, odeſłał do Sądow Seymowych ſtrony: UU. Agnieſzkę, Jozefa, i Staniſława; zaczym ma bydź oſtrzeżonym przez liſt W. Prezyduiącego w Departamencie Sprawiedliwości Rady Naſzey, aby w przypadku ſpraw Sądowi Seymowemu przyzwoitych, ktore *ad mentem* prawa powyżey cytowanego, Art: VI. z uznania ſamey tylko Rady Nieuſtaiącey naſtępować powinny, ſam *propria authoritate* remiſs nie czynił, *cum conſervatione terminorum*, ale w podobnym razie, rzekłſzy: *non ſubeſſe Foro*; tam ſtrony odeſłał, gdzie im z Prawa należy żądać, i dopraſzać ſię Sądu Seymowego, bez konſerwacyi terminu. Dla czego i ta ſama remiſſa, i konſerwacya terminu, w Sądach Seymowych ſtronom ſłużyć nie może.

DE SE-

DE SECURITATE BONORUM & HONORUM WOIEWODZTW WOŁYNSKIEGO, BRACŁAWSKIEGO I KIIOWSKIEGO.

N^ro. 221.

DNIA 12. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym UU. Wincenty i Jozef &c. &c. *Potrzecie:* Obywatele Woiewodztw Kiiowſkiego, Bracławſkiego, Wołyńſkiego, gdzie Dobra Z... leżą, ieżeli dla zdezolowania Akt własnych Grodow, mogą bydź pociągani do okazywania Praw oryginalnych, Zapiſow, lub Intromiſſyi w Grodach zeznawanych? Czyli też dosyć na tym, aby podług Konſtytucyi 1654. Roku, Vol. IV. fol. 1449. oraz Roku 1661. Vol. *eodem*, fol. 722. pokazali, choćby przez świadkow, Dokumentow innych nie maiąc, iż *ante hoſticum Chmielniccianum* Roku 1648. iako *Hæredes in poſſeſſione Bonorum* zostawali, a tak, iżby o te Dobra inkwietowani nie byli, i w wiecznym dzierżeniu zostawali? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy. *Co do trzeciego:* Prawa, a mianowicie Prawo Roku 1661. Vol. IV. fol. 722. tit: = *Securitas Bonorum & Honorum* = dla Woiewodztw Wołyńſkiego, Bracławſkiego, Kiiowſkiego, i Czerniechowſkiego uchwalone, nie inaczey mieć chce, tylko: gdy Obywatel wyrażonego ktoregokolwiek Woiewodztwa, w żadnych Aktach lub Archiwach, Dokumentow Prawo iego utwierdzaiących, znaydować nie może; niemniey: gdy Dokumenta autentyczne znaydowane i produkowane nie będą, ktoreby dostatecznie nieprawne dziedzictwo dowodziły; w ten czas, na mocy wyżey wyrażonego Prawa, gdy przez inkwizycye, poſſeſſyi *ante hoſticum* aktualney dowiedzie, dowod takowy, dostatecznego Prawa iego, będzie utwierdzeniem.

O SPACYACH PROZNYCH w PROTOKUŁACH PERPETUITATIS.

N^ro. 125.

DNIA 28. MIESIĄCA KWIETNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. Sędzia Ziemſki G... z Urzędu ſwego podaiący doprasza ſię wytłomaczenia Prawa w przypadkach następuiących: *Nayprzod:* Konſtytucya 1768. Roku, tit: = *Złączenie*

Trybunału Koronnego = fol. 221. surowo zakazała konserwacyi prożnych spacyow w Protokułach Kancellaryow, z tym dokładem: ażeby doyźrzane takowe *spatium* nieodwłocznie lineowane było. Więc gdy *in Prothocollo Perpetuitatis* od dwoch, mniey, lub więcey Kwartałow Roku, nie tylko doyźrzane, lecz i do zlineowania rekwirowane, prożne *spatium* po odmowionym onego zapisaniu, zapisane zostało; czyli tranzakcya tamże zapisana ważna bydź może? i czyli *Susceptans* podlega karze, ktorey zdałby się nie podlegać, gdyby na prożnym *spatium* zapisana tranzakcya ważną bydź mogła? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że namienione 1768. Roku Prawo, zostawiania prożnych mieysc w Protokułach pod surowością broniące, i onych nieodwłocznie lineowanie nakazuiące, nie inny ma cel, tylko zabieżenia wszelkim trafiać się mogącym fabrykacyom, a przez podstępne tranzakcye, krzywdom Obywatelskim. Przeto, gdzie idzie w takowym przypadku o rozeznanie ważności tranzakcyi, Sąd względnie na Prawa i sprawiedliwość postępować iest obowiązany. I tak gdy Obywatel *ad Acta* przyidzie, pod tąż samą datą w Protokule zeznania tranzakcyi swoiey, rekwirować będzie, a będący przy Aktach, oney przyięcia nieodmowiwszy, szczegulnie tylko dla zatrudnienia swoiego zapisanie odłoży; Obywatel przyrzeczeniu onego uwierzy, i oddali się, a będący przy Aktach przyrzeczoney tranzakcyi, na zostawionym nań *spatium* nie zapisze, chociażby potym po rekwirowaney Kancellacie na tym samym *spatium* tęż samę tranzakcyą, i tak, iak była żądana, zapisał; takowa tranzakcya, iako od Obywatela *bona fidê* rekwirowana, i szczegulnie z okazyi samego Regenta, albo Susceptanta w czasie niezapisana, swoiey ważności tracić nie powinna: gdy Obywatel iaśnie i dostatecznie tego dowiedzie, że tranzakcyą z Prawa pozwoloną, pod tąż samą datą, kiedy rekwirował, żądał mieć zapisaną; że na deklaracyą Susceptanta, zatrudnieniem exkuzuiącego się, *bona fide*, bez żadnego z onym kondyktu spuścił się; że aż do czasu oney zapisania o prożnym zostawionym na nią *spatium* żadney nie miał wiadomości, albo dowiedziawszy się, nieodwłocznie oney zapisania rekwirował. Gdy zaś tak dostateczne dowody ważności tranzakcyi na prożnym *spatium* zapisaney legalizować nie będą, ważną bydź nie może. Jeszcze trafić się może przypadek, że Obywatele niespodziewanie ziechawszy się, potrzebować mogą w pobliższych Aktach zeznania tranzakcyi, a potrzebnych do tego przy sobie mieć nie będą Dokumentow; więc w ten czas, gdy tranzakcya *ex mutuo partium consensu* żądana, *praejudicium tertii*, w sobie nieokazuiąca, dla nie mienia przy sobie Dokumentow, *in forma* w Protokule zapisana bydź nie może; *transigentes* na spacyach podpisywać się mogą, z wyrażeniem na iakową tranzakcyą, dla nie mianych Dokumentow, to *spatium* podpisuią: a w onych przytomności, Susceptant tę tranzakcyą *à capite spatii* zapisaniem Komparycyi i zwykłey formy zacznie, resztę *spatii* na to tylko zostawuiąc,

co bez reprodukcyi Dokumentow, nieodwłocznie zapisane bydź niemoże, albo nie powinno. Na marginesie zaś karty, wzdłuż całego mieysca, zaczętey a nie dokończoney tranzakcyi, Susceptant ręką swoią powinien dokładnie opisać treść bydź maiącey tranzakcyi, i umowiony *cum transigentibus* wyrazić termin, na ktory do zupełnego zapisania tranzakcyi, Dokumenta produkować maią, i ktory nigdy dłuższy nad niedziel sześć, *ab Actu* podpisanego mieysca rachowanych, naznaczony bydź nie ma. A gdyby *transigentes* umowionego i w Protokule wyrażonego terminu uchybili; takowe *spatia* na terminie Susceptant kancellować powinien: a w tymże samym Protokule, pod Aktem uchybionego terminu, przyczynę takowey Kancellaty zapisać ma, pod rygorami Prawa 1768. Roku. Inne zaś wszystkie tranzakcye, ktoreby pod iakimkolwiek pretextem, oprocz wyżey wyrażonych przypadkow, na *spatium* prożnym w Protokule pod zeszłą datą zostawionym, zapisane były, ważne bydź nie mogą: a to na mocy wezwanego Prawa, ktore, gdy takowe *spatia* kancellować nakazuie, przez to samo zapisywane na nich tranzakcye, iako podstępne, i zawsze kogo krzywdzić muszące, chce mieć za nieważne. A iako wszelkie Kancellarye do sprawowania wiernie i pilnie Urzędu swoiego, Prawami są obowiązane, chociażby tranzakcya na prożnym *spatium* zapisana, za ważną uznana była; zawsze Aktami rządzący, za zostawione w Protokułach *spatia*, iako wyraźnemu Prawu sprzeciwiaiący się, surowościom onego podlegać powinni. Żeby zaś często rzeczona 1768. Roku Konstytucya, dokładnieyszą w tey mierze miała exekucyą, maią bydź rekwirowane wszelkie Juryzdykcye i onych Kancellarye, ażeby rządzący Aktami, przygotowany na Protokuły w sexternach, bądź w większych woluminach papier, Prezesom Juryzdykcyi swoiey wprzody podawali; ktorzy zostawuiąc iednę z początku na tytuł Protokułu kartę, a drugą na końcu onego, inne wszystkie karty po obydwoch stronach *à numero primo usque ad ultimum*, liczbą znaczyć będą, wyraziwszy na ostatniey karcie kart liczbę: i na ktorym numerze kończą się, podpisywać maią. I te sexterny, czyli wolumina, maią bydź sznurkiem przez wszystkie karty przewlekane, a końce sznurkow pieczęcią Prezesa do karty przypieczętowane. Dopiero potym, onych Regenci i Susceptanci, do przyięcia wszelkich tranzakcyi zażywać maią. A każdy takowy sextern, lub wolumen zapisawszy, nieodwłocznie, ile bydź może, Prezesom swoim okazywać będą; ktorzy dokładną onego uczyniwszy rewizyą, gdzieby na końcu mieysca w Protokule prożne zostawały, własną ręką kancellować maią. A gdzieby w śrzodku Protokułu na iakikolwiek naymnieyszey tranzakcyi zapis, prożne mieysca znaleźli, podobnie one skancellowawszy, podług Prawa 1768. Ru: karać każdy Sąd iest obowiązany.

O SPRAWACH EXEMPCYINYCH.

Pierwſza Rezolucya N^ro. 170. *ſub lit: B.*

DNIA 2. MIESIĄCA CZERWCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Jozefa Sędziego Grodzkiego D... z Urzędu ſwego podaiącego do rozwiązania naſtępuiące wątpliwości: *Pierwſzą:* Ponieważ Konſtytucya 1768. *inter materias Statûs*, fol. 101. §. = *Nigdy* = ſprawy o wykupno Dobr, przed innemi ſprawami ſądzić zaleciła; więc na oſtatniey Grodu D... kadencyi, mocą tego Prawa, wnieſiona była do Sądu illacya, z zapytaniem: do ktorego regeſtru takowe ſprawy wpiſywać ſię powinny? Ponieważ *ordynaryiny* bliſko tyſiącem wpiſow zawalony, *taktowy* zaś i *pœnalium* zdaią ſię bydź nieprzyzwoite, a z *remiſſowego*, (w ktory ſprawy z Trybunału tylko odſyłane wpiſuią ſię, i *ante alias cauſas* do ſądzenia brane bywaią,) lubo nayzręczniey takowe ſprawy ſądzićby ſię mogły; iednak, że Grodu w tey mierze rezolucya niedoſtatecznie wſtrzymałaby upornych i pieniężnych od zażaleń i przedłużenia z tey okazyi proceſſow; zaczym Sąd Grodzki D... dopraſza ſię o przyſtoſowanie tego przypadku do rzeczonego Prawa, i naznaczenie: w ktory regeſtr ſprawy exempcyine wpiſywane bydź maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwſzey:* Ponieważ toż ſamo 1768. Roku Prawo, tak ſprawy o wykupno, iako też i regeſtr remiſſowy *ante omnes cauſas*, brać do ſądzenia nakazuie; przeto wykonane będą onego obydwa przepiſy, gdy ſprawy *exemptionum* do regeſtru remiſſowego wpiſywane, i z niego do ſądzenia wołane będą.

Druga Rezolucya N^ro. 262.

DNIA 25. MIESIĄCA STYCZNIA 1782. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Gabryela P... Podſtaroſty Grodzkiego W... ktory *ex munere officii* podaie, i w nim wyraża: Rezolucya Naſza za zdaniem Rady przy Boku Naſzym w Ru: 1778. pod dniem 2. Mieſiąca Czerwca wydana, rozwięzuiąc w Memoryale U. Jozefa M... Sędziego Grodzkiego D... wątpliwość tę = Ponieważ Konſtytucya 1768. *inter materias Statûs* fol. 101. §. Nigdy nikomu &c. ſprawy o wykupno Dobr przed innemi ſprawami ſądzić zaleciła; więc na oſtatniey Grodu D... kadencyi, mocą tego Prawa, wnieſiona była do Sądu illacya, z zapytaniem:

pytaniem: Do ktorego regestru takowe sprawy wpisywać się powinny? ⸗ deklarowała w słowach: " Ponieważ toż samo 1768. Ru: Prawo, tak „ sprawy o wykupno, iako też i regestr remissowy *ante omnes causas* „ brać do sądzenia nakazuie, przeto wykonane będą onego przepisy; „ gdy sprawy *exemptionum* do regestru remissowego wpisywane, i z „ niego do sądzenia wołane będą „ Na mocy takowey Rezolucyi, wniesiona była od Obywatelow Woiewodztwa Bracławskiego w czasie sądzących się Sądow Grodzkich W... illacya: Aby sprawy exempcyine, także o pretensye z kontraktow zastawnych i arendownych pochodzące, w regestr remissowy wpisywane były, i z niego sądzone. Wnoszono daley: Iż gdy sprawy exempcyine, rownie z sprawami expulsyinemi są przez Prawa połączone i uprzywileiowane, a iednym sposobem oraz z iednego regestru przez nakaz Prawa 1598. Ru: fol. 1468. tit: ⸗ *Causæ expulsionis* ⸗ i 1611. Ru: fol. 13. tit: ⸗ *Causæ expulsionis & exemptionis* ⸗ do sądzenia przychodzić powinny, a regestr Remissowy iednym z tych spraw, to iest exempcyinym, iest przez wzwyż rzeczoną Rezolucyą determinowany; więc żądano: aby i sprawy expulsyine do tegoż regestru wpisywane, i z niego sądzone były: Urząd Grodzki W... zważaiąc połączenie przez Prawa wymienionych spraw, ktore z regestru ordynaryinego zagęszczonego wpisami, nieprędkoby mogły mieć swoie zaspokoienie; z tych więc powodow regestru remissowego wszystkim tym sprawom exempcyinym, expulsyinym, i o pretensye z Kontraktow arędownych i zastawnych wynikaiące, przez wydaną na piśmie deklaracyą dozwolił: lecz gdy pozwani o expulsyą regestr ten sprawom swoim nie należny mieć chcieli, i od tego excypowali się: przeto Urząd Grodzki W... we wszystkich sprawach expulsyinych w regestr remissowy licznie wpisanych, uczynił deliberacyą, żądaiąc Rezolucyi od NAS KROLA i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey: Czyli regestr remissowy iest właściwy sprawom expulsyinym przez to: że exempcyinym rownie z expulsyinemi uprzywileiowanym, właściwość regestru remissowego w mnieyszych Juryzdykcyach przez wzmiankowaną Rezolucyą iest determinowana? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Że gdy wyżey rzeczone 1768. Ru: Prawo, do spraw exempcyinych przyłącza sprawy z Kontraktow zastawnych i arędownych wynikaiące, i spraw takowych rozsądzenie *ante omnes causas* poleca: oraz Rezolucya Nasza za zdaniem Rady regestr remissowy determinowała; przeto i sprawy wyżey wyrażone z Kontraktow wynikaiące, z tegoż regestru remissowego, wołane i sądzone bydź mogą. A gdy Prawa, a mianowicie 1598. 1611. Roku, wyżey cytowane, sprawy *expulsionis*, z sprawami *exemptionis* porownywaią, i iako zwłoki niecierpiące iak nayrychley sądzić nakazuią; niemniey, że sprawy expulsyine są sprawy uczynkowe w Ziemstwach i Grodach właściwego regestru nie maiące; przeto końcem prędszego przyspieszenia sprawiedli-

wości, sprawy *expulsionis*, tak w regestrze remissowym, i taktowym umieszczenie swoie mieć mogą. Grod zaś W... obowiązany dopełniać przepisy Prawa, i do ostatniey sprawy odsądzać wpisy.

O SPRAWACH GRANICZNYCH: *tudzież* O GWAŁTOWNEY ONYCH PRZESZKODZIE.

Pierwsza Rezolucya Nro. 53.

DNIA 20. MIESIĄCA LUTEGO 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Ur. Jan, Podsędek Ziemski P... z Urzędu swoiego doprasza się wytłomaczenia Prawa 1768. Roku, titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 220. w słowach: " Zaczynaiący zaś kwestyą o granicę przez sąsiada possydowaną, żadną miarą „ do gruntow, czyli lasow pretendowanych, zabierać się nie ma, ani „ szkod żadnych czynić, *sub pœnis* czterech niedziel wieży, & *mille* „ *marcarum ex regestro tactorum terminorum vindicandarum*, & *responsione* „ za takowe szkody i wiolencye, *etiam ante decisionem causæ granicialis* „ *extendendæ* „ a to z przypadku następuiącego. Trzech wspołdziedzicow iedney Wsi, upewnili między sobą tranzakcyą wspolne lasu używanie: gdy ieden z nich Piotr, pomimo wiadomość drugich, Pawła i Jędrzeia, wyprawił w tymże lesie gruntu sztukę, i zasiał zbożem, Paweł z Jędrzeiem, broniąc takowey uzurpacyi, zbierać zasiewu niedozwolili. Ztąd wynikła sprawa: Czyli więc z takowey kontrowersyi popełnione wiolencye, podpadać mogą pod rygor namienionego Prawa? i kto te wiolencye popełnił: czyli czyniący uzurpacyą gruntu wspolnego? czyli broniący uzurpacyi? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że wyżey wyrażone 1768. Roku Prawo, nie inny ma cel, tylko, ażeby w kontrowersyach o własność gruntow, żadne nie działy się wiolencye, i żeby aktualni onych Possessorowie od przemocy ubespieczonemi byli, poki o kontrowersye finalna w Sądzie nienastąpi rozprawa. Ten zaś przypadek, gdzie ani kontrowersya o własność gruntow, ani aktualna onych przez iednego possessya, przez drugich gwałtownie przeszkodzona bydź nie mogła, kiedy wszyscy wspolnie są onego właścicielami, pod rygor rzeczonego Prawa podciągany bydź nie może: i iako ta sprawa nie *ex controversia de fundo* wynika, tak szczegulnie tylko *ex qualitate facti* & *quantitate damni*, wedle innych Praw kraiowych poznawana i sądzona bydź ma: gdzie same dowody i odwody okazać powinny, czyli uzurpuiący, czyli uzurpacyi broniący, za wiolencye karze podlegać maią.

Druga Rezolucya N^ro. 171.

Dnia 13. Miesiąca LIPCA 1779. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Jerzego L... Komornika Woiewodztwa B... doprafzaiącego fię wytłomaczenia następuiącey wątpliwości. W fprawach, czyli to prawnych, czyli uczynkowych, gdzie idzie o podanie Dobr *ad extenuationem fummæ*, lub *proportionatè principali negotio*, czyli w przezyfkach prawnych, tradycya następować nie może, iak tylko za poprzedzaiącym Dekretem *Executionis:* Lecz w fprawach granicznych, bądź w Sądzie Kommiffyinym, bądź w Sądzie Podkomorfkim, gdy interes przychodzi do fypania kopcow, a ftrona iedna, lub w początkach famych, lub w ciągu rozpoczętey roboty, gwałtownie broni fypania kopcow; co w takim przypadku Urząd exekwuiący czynić powinien: Czyli ftronę odfyłać do Trybunału po wyrobienie Dekretu *Executionis adhibito brachio militari?* Czyli profto o wyrobienie teyże pomocy żołnierfkiey, odfyłać do Departamentu Woyfkowego? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. Ze Prawa, a mianowicie 1768. i 1776. Roku = O Konwikcyach Prawnych, o mocnych *per traditionem* Exekucyach, i o dodawaniu pomocy Woyfkowey = fą wytłomaczone w Uniwerfale o Exekucyi Dekretow i Proceffow pod dniem 28. Miefiąca Maia Roku teraźnieyfzego 1779. wydanym: gdzie dokładnie okazuie fię, że tylko po doftatecznych prawnych (iak fą opifane) konwikcyach, mocne *per traditionem* Exekucye, bez Dekretu *Executionis* Trybunalfkiego, lub innego Sądu, *etiam cum brachio militari*, w Prowincyach Koronnych przez Staroftow, lub ich Urzędy expedyowane bydź powinny. A zaś gdy Podkomorzy, lub iego Urząd, Dekret ktoreykolwiek Juryzdykcyi, przez wyprowadzenie duktow, albo przez rozgraniczenie, exekwować ieft obowiązany, i gdy ta Exekucya Sądowa, gwałtownie będzie przefzkodzona; przypadek takowy nie ieft w ftopniu Praw, ktore mocną *per traditionem* Exekucyą pozwalaią: ale przywodząc do Exekucyi Prawa, a mianowicie 1447. Ru. titulo = *de violentia in Judicio commiffa* = w flowach: " *Ut violentiæ & invafiones in Judiciis fecludantur & viæ calumniatoribus amputentur, decernimus: fi quis aufu temerario Judicium invaferit, & violentiam commiferit in caufa fua, quam coram Judice habet, vel habiturus erit, fecundùm pœnam ftatutam puniatur, & duodecim feptimanis mancipetur, & carceribus recludatur.* " o befpieczeńftwie Ofob, i mieyfc Sądowych uchwalone, niemniey z obowiązku na Radę w uftanowieniu oney włożonego, ażeby pilnowała Praw Exekucyi, ktora nayfkuteczniey przez zapobieżenie przefzkodom do adminiftracyi fprawiedliwości ftaie fię; może bydź deklarowano: że wiele

Nnij

razy Sąd graniczny do wykonania przepisow Prawa mocą gwałtowną byłby przeszkodzony, zawsze za poprzedzaiącym Urzędowym Podkomorzego, lub Jego Urzędu zaświadczeniem, dla ubespieczenia Sądu i wykonania przepisow Prawa, assystencya Woyskowa dodawana bydź ma.

Trzecia Rezolucya Nro. 209.

Dnia 16. Miesiąca LISTOPADA 1781. Roku.

Rezolwuiąc Rapport Sądu Ziemskiego Z.. z Kadencyi Maiowey NAM KROLOWI i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey podany, w ktorym doprasza się o rozwiązanie następuiących wątpliwości. A nayprzod żąda wytłomaczenia Konstytucyi Roku 1768. na karcie 220. ktora dla spraw granicznych przepisuiąc prawny postępek, tak mowi: " Ze „ w Trybunałach naywięcey czasu zabierać zwykły sprawy graniczne, „ i tych decyzya; częstokroć przez niedokładne, i złe deliniowanię „ mappy w Sądzie produkowane, szwankować sprawiedliwość zwykła: „ przeto ustanawiamy *lege præsenti:* aby takie sprawy, *primam instantiam* koniecznie w Sądzie Ziemskim miały. Ktory Sąd, *non intrando in* „ *cognitionem* teyże sprawy, ani przepisuiąc reguły, na grunt *cum præfixione termini condescensorialis granicialis, & optione conducendi Geometræ* „ *jurati* zsyłać maią. A tam Urząd Podkomorski, bądź to sam Podkomorzy, (ktorzy wszyscy rotą z Konstytucyi 1588. przysięgli bydź „ maią (bądź Komornik iego, niedopuszczaiąc appellacyi żadney, „ *in præliminariis causæ, prævia adcitatione collateralium, attentis documentis, ac signis granicialibus, vel limite naturali,* a *in defectu* tych oczywistych, „ *prævia inquisitione, & testimonio Senum;* sprawę tę *finaliter* odsądzić „ ma; Mappę, ieżeli potrzeba będzie, na gruncie uformowaną podpisze, a od takowego Sądu sprawa, *per appellationem a definitiva,* a *in* „ *casu non admissæ, per gravamen* iść dopiero do Trybunału ma: ktory Trybunał, ieżeliby z iakowych permowencyi słusznych, Dekretu Podkomorskiego approbować nie mogł na stole, tedy na powtorną *ad* „ *fundum* odesłe kondescensyą, a innego Podkomorzego, a nie Komornika naznaczy. A gdyby na takowey powtorney kondescensyi „ na gruncie expedyowaney, Dekret pierwszy graniczny approbowany został; więc ta decyzya *transire* ma *in rem plene judicatam,* i stronę „ wzruszać chcącą takowe Dekreta, *pœnis convulsionis Decretorum* „ ukaraną mieć chcemy. „ z osnowy ktorey Konstytucyi iest potrzebna Rezolucya na to. Gdy podług iey obmowy Sąd sprawę graniczną odsyła do Sądu, lub Urzędu Podkomorskiego, na grunt w sporze będący, reguły w sprawie graniczney nie przepisuiąc, termin tylko wy-

znacza,

znacza, na tenże termin ziazd Sądu, lub Urzędu swoiego potrzebny bydź uznaie, i dla Sądu, lub Urzędu swoiego tę przepisuie regułę: aby po skończoney sprawie graniczney, kalkulacyą z gruntow nieslusznie trzymanych odebrał, i sprawę uczynkową rozsądził; Z takowego Dekretu, Sąd, lub Urząd Podkomorski, zieżdża na grunt w sporze będący, czynności swoie rozpoczyna, a Sąd, lub Urząd Ziemski zieżdża na grunt Dobr, i pod dachem Juryzdykcyą swoią zafundowawszy (bo na polu niema nic do czynienia) siedzi pod dachem bezczynnie, Obywatelowi kosztu przyczynia, inne Kondescensye, i działania sobie przyzwoite opuszcza, i czas marnie trawi. Takowemu zapobiegaiąc uszkodzeniu Sąd Ziemski Z... wynayduie sposob: aby Sąd, lub Urząd Ziemski, na ieden z Sądem, lub Urzędem Podkomorskim, ziechawszy termin, lecz nie na iedno mieysce: bo Sąd graniczny na pole, a Ziemski pod dach, Juryzdykcyą swoią zafundował; i onę aż do skończenia sprawy graniczney odwołać rozkazawszy, z mieysca tego do inney roboty oddaliwszy się, czekał wezwania strony, po skończoney sprawie graniczney; do czynności sobie przyzwoitych: lecz że koniec graniczney sprawy nie może bydź przewidziany; więcby potrzeba zalecić Sądowi, lub Urzędowi Podkomorskiemu: aby dokończywszy roboty swoiey w porządku sprowadzenia Sądu, lub Urzędu Ziemskiego, przez limitę termin bywał oznaczony. *2do.* Taż sama Konstytucya mieć chce: aby Podkomorzy, lub Komornik ziechawszy, nie dopuszczaiąc appellacyi *in præliminariis*, sprawę graniczną *finaliter* osądził; i niżey mowi: " A „ od takowego Sądu sprawa *per appellationem a definitiva*, a *in casu non* „ *admissæ*, *per gravamen* iść do Trybunału ma. „ Tu wypada pytanie: Czy tylko *a definitiva* od Sądu Podkomorskiego *sententia*, czyli i od Urzędu Podkomorskiego *a definitiva*, na Trybunał sprawa *per appellationem* ma przychodzić? Zdaie się wprawdzie z wyższego tey Konstytucyi wyrazu: iż Podkomorzy, bądź Komornik iego ziechawszy, gdy sprawę *finaliter* odsądzi; od takowego Sądu sprawa na Trybunał *per appellationem* przychodzić ma: że to słowo: " od takowego „ połącza Podkomorski i Komorniczy Dekret pod iednę prerogatywę. Lecz gdy mowi: „ od takowego Sądu „ a niedokłada i Urzędu, zdaie się: iż ta powaga nie ściąga się do Urzędu, to iest do Komorniczego Dekretu, tylko do Sądu samego Podkomorzego. I znowu, gdy ta Konstytucya niżey mowi: " Ktory Trybunał ieżeliby z iakowych permowencyi słusznych „ Dekretu Podkomorskiego approbować niemogł na stole, tedy na po„ wtorną *ad fundum* odeszle Kondescensyą, a innego Podkomorzego, a „ nie Komornika, naznaczy. „ Więc z tego niższego opisu, wyraźnie taż Konstytucya, same tylko Podkomorskie, a nie Komornicze Dekreta w Trybunale poznawane mieć chcąc; dla powagi Podkomorskich tylko, a nie Komorniczych Dekretow, innego Podkomorzego, a nie Komornika na powtorną Kondescensyą wyznaczyć każe. A zatym z takowych uwag to wypadać zdaie się: że od Dekretu Komorniczego appellacya, nie

do Trybunału, lecz do Podkomorzego własnego podług Statutu Litewskiego, iść powinna: Lecz że zwyczay *invaluit*, iż Komornicy graniczni opuszczaiąc wyższą swego Podkomorzego Juryzdykcyą, prosto do Trybunału *a definitiva* dopuszczaią appellacyi, lub w przypadku niedopuszczenia, strony *via gravaminis*, prosto na Trybunał przeciwko Dekretowi Komorniczemu idą; przeto w tey mierże ieżeli uwaga Sądu Ziemskiego Z... z Konstytucyą 1768. i Statutem Lit: stosowna, znayduie mieysce; powszechne obwieszczenie byłoby potrzebne, z przepisaniem oraz postępku w tey mierze prawnego: Czyli strona idąca przeciw Dekretowi Komorniczemu, ma pozwać do Ziemstwa znowu? A Ziemstwo ma odsyłać do samego Podkomorzego *cum præfixione termini*? Czyli prosto ma się udać do Podkomorzego; i ten przez Innotescencye termin ziazdu swego wyznaczy, i sam ziechawszy, Dekret Komornika swego rozpozna; i dopiero od takowego Sądu, podług Konstytucyi Ru: 1768. żeby sprawa do Trybunału przychodziła, przez dopuszczoną *a definitiva* appellacyą, albo *via gravaminis*? Ten sposób, skróciłby graniczny postępek, i bardzo wiele spraw granicznych kończyłoby się w Powiatach własnych, bez wyniszczenia Obywatelow. *3tio.* Tak Statut Litt:, iako i Koronne Prawa, spraw granicznych dokończenie z małoletniemi Dziedzicami, aż do ich lat Prawem zamierzonych, zawieszać każą: Otoż aby sprawy uczynkowe, z dyfferencyi granicznych zawsze wypływaiące, przez ten czas, nim małoletni do lat doskonałych przyidzie, nie mnożyły się; Sąd Ziemski Z... w takowych sprawach ten wynayduie środek: Sprawę graniczną podług Praw, do wzrostu małoletniego zawieszą, a względem używania, iakie przed zaczętą kwestyą było, kondescensyą Sądu lub Urzędu swego wyznacza. Na tey kondescensyi wywiedziawszy się dostatecznie, o używaniu przed zaczętą kwestyą będącym, toż używanie opisać, & *linea usuali* oznaczyć każe; i w takowym używaniu stronom aż do rozgraniczenia (ktoremu ta *linea usualis præjudicare* niema) zostać, i w spokoyności zachować się nakazuie. Czyli więc ten wynalazek, iako zmierzaiący do odwrocenia zagęszczonych gwałtowności, znaleść może approbatę, albo nie? Sąd prosi o Rezolucyą. MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: *Ad 1mum.* Ze przy kondescensyi graniczney, Sąd albo Urząd, do spraw uczynkowych wyznaczony, sam przez się mocen bydź może czas wymiarkować, w ktorym po zapisanym akcie Juryzdykcyi swoiey oddalić się może, i potym na dokończeniu kondescensyi graniczney, do expedyowania czynności swoiey powrocić; co sposobem odwołania Juryzdykcyi, albo gdy strony zezwolą, przez limitę stać się może. *Ad 2dum.* Wyżey wyrażone 1768. Ru: Prawo, iest w swoich wyrazach iasne, że od Dekretu, bądź Podkomorskiego, bądź Urzędu iego, appellacya, albo *via gravaminis prosecutio*, do Trybunału iść powinna. *Ad 3tium.* Ze gdy w sprawie graniczney trafi się strona w małoletności będąca, Sąd Prawa w tey mierze zachować powinien. Co zaś do spraw uczynkowych, iest wyraźne

Prawo Ru: 1768. fol. 220. titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = będące w słowach " Zaczynaiący zaś kwestyą o granicę przez sąsiada „ possydowaną, żadną miarą do gruntow, czyli lasow pretendowanych „ zabierać się niema, ani szkod żadnych czynić, *sub pœnis* siedzenia wie- „ ży czterech Niedziel, & *mille marcarum ex Regestro terminorum tacto-* „ *rum vindicandarum* & *responsione* za takie szkody, i wiolencye, *etiam* „ *ante decisionem causæ granicialis extendendæ* ;, ktore powinno bydź prawidłem dla Ziemstwa Z..;

Czwarta Rezolucya Nro. 210.

Dnia *także* 16. Miesiąca LISTOPADA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądu Ziemskiego R...Kadencyą C...odbywaiącego, w ktorym dopraszа się obiaśnienia w następuiącym przypadku. Gdy Konstytucya 1523. Ru: Vol. I. ma w swoich wyrazach " *Si* „ *citatus in primo termino non comparuerit, in pœna contumaciæ condemne-* „ *tur: si autem in secundo* & *peremptorio termino idem citatus non paruerit,* „ *in lucro actoratûs per actorem condemnetur: per quam condemnationem iam* „ *obtinebit actoratum contra citatum, Decreto Judiciali accendente* „ Niżey zaś taż sama Konstytucya mowi: Iż tenże *Jure victus* traci powodztwo przed Sądem Podkomorskim. Gdyby się więc trafiło: Ze pozwany, po zupełnym w Sądzie Ziemskim Prawem przekonaniu siebie, zapozwał Aktora do Sądu Ziemskiego po rozgraniczeniu, i o zniesienie procesu, a w tymże Sądzie proceſs za ważny byłby uznany; czyli ma tracić powodztwo z mocy pomienioney Konstytucyi: Czyli też ma bydź odesłany, wraz z Aktorem do Podkomorzego: I czyli Podkomorzy, gdy tenże pozwany niestanie przed Sądem iego z remissy Ziemskiey, ma czynić granice podług obmowy Konstytucyi, niezważaiąc na niestawienie się pozwanego w Ziemstwie, przed tym Dekretem *Remissionis ad Campum*, Prawem przekonanego? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż Prawo 1768. Ru: titulo = *Złączenie Trybunału* = fol. 220. poźnieysze po Statucie wyżey cytowanym, będące w słowach: " Ze w Trybunałach naywięcey czasu zabierać zwykły „ sprawy graniczne, i tych decyzya, częstokroć przez niedokładne, i „ źle deliniowane mappy w Sądzie produkowane, szwankować spra- „ wiedliwość zwykła: przeto ustanawiamy *lege præsenti* aby takie spra- „ wy *primam Instantiam* koniecznie w Sądzie Ziemskim miały. Ktory „ Sąd, *non intrando in cognitionem* teyże sprawy, ani przepisuiąc re- „ guły, na grunt *cum præfixione termini Condescensorialis granicialis* & „ *optione conducendi Geometræ jurati* zsyłać maią; a tam Urząd Podko- „ morski, bądź to sam Podkomorzy, (ktorzy wszyscy rotą w Konstytu-

„ cyi 1588. przyfięgli bydź maią) bądź to Komornik iego, nieodpu-
„ fzczaiąc appellacyi żadney, *in præliminariis causæ, prævia adcitatione*
„ *collateralium, attentis documentis, & signis granicialibus, vel limite natu-*
„ *rali*, a *in defectu* tych oczywiftych, *prævia inquifitione, & teftimonio fe-*
„ *num*, fprawę tę *finaliter* ofądzić ma „ dokładnie przepifuie: iak Sąd Ziemfki w fprawach granicznych poftępować fobie powinien.

O SPRAWACH IN MINORI SUBSELLIO NIEDRABOWANYCH.

Videatur hæc Refolutio fub N^ro. 246. w porządku czwarta, pod tytułem = *DE POTIORITATIBUS* = Dnia 19. Miefiąca Sierpnia 1778. Roku fol. 128.

O SUBDELEGACYI DO SPRAW SĘDZIEGO WŁASNYCH, *także* SUBDELEGACYI SĘDZIOM ZIEMSKIM, I GRODZKIM, *tudzież:* ONYCH LEGALI IMPEDIMENTO.

Pierwfza Rezolucya N^ro. 95.

DNIA 21. MIESIĄCA MARCA 1777. ROKU.

NA Memoryał U. Łukafza, doprafzaiącego fię o wytłomaczenie Praw Koronie fłużących: Czyli w przypadku fprawy Sędziego włafney, tenże Sędzia ma moc zafadzenia na fwoim mieyfcu Subdelegata; czyli też *Nobilitas* miałaby go obierać? MY KROL za zdaniem Rady &c. wchodząc w poznanie Prawa, mianowicie 1557. Roku, titulo = *Statuta Seymu Warfzawfkiego* = fol. 606. Art. IV. w flowach naftępuiących: " Kiedy fię przytrafi, iż ktory Sędzia, albo Urzędnik
„ Ziemfki i Grodzki, ma akcyą fwoię u Sądu, albo Urzędu fwego,
„ z ktorąkolwiek ofobą, wolno mu to ma bydź, zafadzić ku iey roz-
„ fądku ofobę Szlachecką w oney Ziemi ofiadłą, bez Surrogacyi Kro-
„ lewfkiey, ktora niepowinna będzie przyfiądz „ tudzież Prawa 1768. Roku tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 218. niemniey oftatniego Seymu 1776. Roku titulo = *Subdelegacya Sądow Ziemfkich* = fol. 61. ktore fzczegulnie w przypadku nieprzytomności Sędziego, obranie Subdelegata na mieyfce onego Obywatelom przepifuie; deklaruiemy: Iż w przypadku fprawy Sędziego, dana moc temuż Sędziemu wyżfzym Prawem, aby Subdelegata na fwe mieyfce zafadzał, nie ieft poźnieyfzym Prawem zniefiona.

Druga

Druga Rezolucya N^ro. 213.

DNIA 13. MIESIĄCA CZERWCA 1777. ROKU.

OBiaśniaiąc trudność w Rapporcie Sądu Ziemſkiego D... wyrażoną: Jeżeli w nieprzytomności U. Podſędka tegoż Ziemſtwa (ktory wcześnie o nieſpoſobności ziechania na Kadencyą Sądow Ziemſkich Swięto-Troieckich przeſłał był doniesienie) obranie na iego mieyſce Subdelegatem U. Tomaſza ieſt ważne, lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. ninieyſzą daiemy Rezolucyą: Iż gdy Prawo 1764. Roku, fol. 64. tit: = *O Sądach Ziemſkich* = wyraźnie przepiſuie, że " w „ przypadku nieziechania ktoregokolwiek z Sędziow Ziemſkich, wol- „ no będzie *comparenti Nobilitati*, po zapiſanym pierwſzego dnia, przez „ iednego z Sędziow Akcie Sądowym, *in craſtino*, czyli na mieyſcu „ Sądom przyzwoitym, czyli tam gdzie ſię elekcye Ziemſkie odpra- „ wuią, *pluralitate votorum* obrać Subdelegata „ ktore to Prawo Konſtytucyą 1768. Roku fol. 218. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = na całą Koronę ieſt rozciągnione; a zaś, iako świadczy Rapport, U. Jozef B..., Subdelegat Piſarz Ziemſki, po zapiſanym dnia pierwſzego Akcie, *in craſtino* nie dopełniaiąc Prawa 1764. Roku, niepotrzebnie zatrudnił ten dzień przyimowaniem wpiſow, a przeto elekcyi Subdelegata ſtał ſię przeſzkodą, co Manifeſtem w czaſie uczynionym przez U. Tomaſza ieſt zaſkarżono; przeto takowa elekcya Subdelegata, po upłynionym czaſie Prawem naznaczonym náſtąpiona, prawną bydź nie może.

Trzecia Rezolucya N^ro. 414.

DNIA 18. MIESIĄCA LISTOPADA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał Sądu Ziemſkiego Z... dopraſzaiącego ſię wytłomaczenia Prawa Roku 1764. tit: = *O Sądach Ziemſkich* = przez Konſtytucyą 1768. na całą Koronę rozciągnionego, a iaśnie niewyrażaiącego: czyli Subdelegaci na mieyſce nieprzytomnych Sędziow Ziemſkich, na kadencyi do ſądzenia obrani, na expedyowanie Kondeſcenſyi z Dekretow ſwoich wyznaczonych, zieżdżać mogą? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy wyżey wyrażone Prawo 1764. Roku, iaśnie mowi: że w nieprzytomności ktoregokolwiek z Sędziow Ziemſkich, obrany Subdelegat, kadencye tychże Sądow ſądzić powinien, ktorymby Sędzia, na ktorego mieyſcu ieſt obrany, *ob*

legalitates nie był przytomny, i expedyowania kondescensyi mocy nie daie; przeto Sąd Ziemski Z... w tey mierze Prawo *quo ad literam* zachować powinien.

Czwarta Rezolucya N^ro. 256.

DNIA 28 MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Felix Podstarosta Grodzki z Urzędu swego donosi: Iż *propter legalia impedimenta*, naywięcey zaś dla znaczney słabości zdrowia, nie może teraz dopełniać obowiązkow swoich w sądzeniu, a potrzeba nieuchronna wymaga sądzenia spraw, nie tylko Powiatowych, ale przez Rezolucye Nasze za zdaniem Rady do Sądu swego odesłanych; twierdzi: iż kilka osob do więzienia oddanych (ktorych delatorowie żywić nie chcą) swoim kosztem utrzymywać musi; doprasza się, aby mu dana była moc Subdelegata do sądzenia, tak Sądow Kwerelowych, iako też i Potocznych, na mieysce swoie postanowienia; tudzież na utrzymywanie więźniow, i na popieranie sprawy przeciwko onym, aby obmyslony był fundusz. MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Że Prawo 1775. Roku, fol. 22. tit: = *Objaśnienie* denegati Judicii &c. = wyraźnie do takowego przypadku stosuiące się, gdyby Podstarosta Grodzki zachorował, Sędziemu, albo Pisarzowi Kadencyą sądzić pozwala, a w przypadku ktorego z tych *legalis impedimenti*, Starosta Subdelegata nominować będzie; ktorego gdyby Starosta nie nominował, Subdelegat sposobem dla Ziemstw opisanym, do sądzenia iedney Kadencyi obrany bydź może. Przeto i Ur. Podstarosta Grodzki W.... *obstante legali impedimento* ktorymkolwiek z tych sposobem od sądzenia Kadencyi Sądow, zastąpiony bydź może. Na czyią zaś delacyą więzień osadzony; tego kosztem żywiony i konwinkowany bydź powinien. Gdy się zaś trafi więzień bez delatora osadzony, koszt na sustentacyą onego i prawną konwikcyą do Skarbu publicznego należy, według Rezolucyi Rady w podobnym przypadku zapadłey, pod dniem 14. Kwietnia Roku bieżącego.

Piąta Rezolucya N^ro. 29.

DNIA 15. MIESIĄCA GRUDNIA 1778. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy UU. S... Sędziego, i W... Podsędka Ziemskich B... doprasz aiących się wytłomaczenia Prawa 1776.

Ru: pod tytułem = *Subdelegacya Sędziow Ziemskich* = fol. 61. z przyczyny: Ze to Prawo było okazyą wzniecenia między Obywatelami oboiętności, i dwoch Kadencyi Ziemskich B... niedoyścia. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey rzeczone 1776. Ru: Prawo, nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: Ze Elekcya dwoch Subdelegatow pozwolona, i porządek onych z Sędziami zasiadania, nie ściąga się do Woiewodztw Wołyńskiego, Podolskiego, i Bracławskiego: A zaś Konstytucya Ru: 1764. *Convocationis* fol. 64. titulo = *O Sądach Ziemskich* = iednego Subdelegata na mieysce nieprzytomnego ktoregokolwiek Sędziego obrać pozwalaiąca, dla niektorych Woiewodztw Wielkopolskich uchwalona, a Prawem 1768. Ru: pod tytułem = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 218. na całą Koronę rozciągniona, i w wyżey rzeczonych Woiewodztwach Wołyńskim, Podolskim, i Bracławskim, exekucyą swoię mieć powinna.

Szosta Rezolucya No. 434.

Dnia 22. Miesiąca WRZEŚNIA 1780. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. W... Pisarza Ziemskiego W... Deputata z Woiewodztwa P... w ktorym doprasza się obiaśnienia Prawa w następuiącey okoliczności. Prawo Roku 1764. titulo = *O Sądach Ziemskich* = fol. 64. obowiązało Sędziow Ziemskich, aby koniecznie na czwartą Kadencyą Sądową, pod rygorem w tymże Prawie opisanym zieżdżali. Konstytucya zaś Ru: 1768. titulo = *Złączenie Trybunału* = fol. 218. w słowach: " Dla niezieżdżania tak na Kadencyą Ziemską, „ iako i Grodzką, żadna inna racya (wyiąwszy niezmysloną chorobę, „ ktorą zaraz na przyszłey Kadencyi Osoby Sędziowskie zaprzysiądz „ maią, albo publiczna Funkcya) służyć niema „; uwolniła Sędziow publiczną Funkcyą zaszczyconych od zieżdżania na Kadencyą, i aby też Kadencye nieupadały, przepisuie sposob obierania Subdelegatow: Czyli więc Sędzia, lub Pisarz Ziemski, będący na Funkcyi publiczney, powinien dopełnić obowiązki Konstytucyi 1764. Ru: czyli też na mocy posledniejszey Konstytucyi 1768. Ru: wolny bydź może od zieżdżania na Kadencye Sądowe, aż do skończenia Funkcyi publiczney. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż wyżey rzeczone Prawa nie inaczey maią bydź rozumiane, tylko: że rygor w Prawie 1764. Ru: położony, na tych się rozciąga Sędziow, ktorzy bez legalney przeszkody na Kadencye Sądowe niezieżdżaią. Gdy zaś Sędzia będzie w przypadku choroby, albo Funkcyą publiczną aktualnie sprawuiąc, w exekucyi oney znayduie się; takowe są przeszkody le-

galne, ktore wedle przepisu tegoż samego 1764. Ru: Prawa, gdy dowiedzione będą, od rygoru tegoż Prawa uwalniaią, na Kadencye Sądowe nie zieżdżaiącego Funkcyą publiczną odprawuiącego.

Siodma Rezolucya Nro. 123.

DNIA 4. MIESIĄCA MAIA 1781. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Woyciecha K... Pisarza Grodzkiego D.. *ex munere Officii* czyniącego, doprasząiącego się rozwiązania wątpliwości o Prawie w następuiących przypadkach. *3tio.* Gdy Podstarosta lub Sędzia Grodzki sądzący z Pisarzem ma swoią sprawę, i posadzi do niey na swe mieysce Subdelegata; przy kim wtedy *decisiva sententia*: czyli przy Pisarzu, czyli przy posadzonym Subdelegacie? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: *Ad 3tium.* Stosuiąc się do Prawa 1775. Ru: fol. 22. titulo = *Obiaśnienie denegati Judicii* = będącego w słowach: " W Grodach zaś gdyby zachorował Podstarosta, tedy na „ mieyscu iego, Sędzia lub Pisarz sądzić powinien; a *in casu legalis* „ *impedimenti* na tych, tedy Starosta Subdelegata nominować ma: kto„ rego gdyby nienominował, na ten czas sposobem w Prawie opisa„ nym, dla Ziemstw służącym, Subdelegat do tey iedney Kadencyi „ obrany będzie. „ uznaiemy za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey: Że gdy na Sądzie Grodzkim Pisarz Grodzki znayduie się przytomny, Subdelegat, nawet w sprawie drugiey Osoby Sądowey, mieysca niema: lecz tenże Pisarz Grodzki sądzić powinien.

O SUBDELEGATACH I BURGRABICH.

Nro. 98.

DNIA 3. MIESIĄCA KWIETNIA 1781. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał Sądu Grodzkiego W... twierdzącego: Że gdy dla zagęszczonych spraw na Kondescensyą odsyłanych, ani same Osoby Sąd ten składaiące, ani też UU. Vices-Gerenci exekucyi Dekretow Kondescensyinych wydołać mogą. Donosząc oraz, że w Dekretach swoich żadnych Subdelegatow na ziazdy niedokłada, bo ci w Woiewodztwie B... przez teraźnieyszego U. Starostę nie są instrumentowani: doprasza się o zalecenie U. Staroście, ażeby pomienionych Subdelegatow do prędszey exekucyi Dekretow kreował. MY KROL za zda-

niem

niem Rady &c. deklaruiemy: Ze poniewaź Prawo 1726. Ru: titulo = *Trybunał Głowny Koronny* = fol. 435. będące w słowach: " Exekucye „ Dekretow *Condescensionum*, *Condemnationum*, *de Jure* tak *Personis* iako „ i *Bonis*, aby *Capitanei locorum*, & *Vice Capitanei salvis Juribus Pala-* „ *tinatûs Masoviæ*, albo ich *Vices-Gerentes*, *vel Subdelegati jurati*, & *Bur-* „ *grabii*, *indispensabiliter expediant sine depactatione*, mieć chcemy. „ De- „ kreta, Kondescensye, i Processa, nie tylko Vices-Gerentom, ale Subdelagatom i Burgrabiom przysięgłym expedyować nadaie władzę; przeto, ile potrzeba administracyi sprawiedliwości wyciągać będzie, U. Starosta Grodzki W... Subdelegatow wedle Prawa zdatnych ustanowić, a Urząd Grodzki W... onym pozwoloną wedle Prawa exekucyą w Dekretach swoich zalecać powinien.

O SUBSTANCYI DOROBKOWEY.

N^ro. 90.

DNIA 12. MIESIĄCA MARCA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał Sądu Ziemskiego S... podaiącego do obiaśnienia następuiące Prawa wątpliwości: 1mo. Ponieważ nie masz Prawa wyraźnego o sukcessyi względem substancyi dorobkowey bezpotomnie schodzących; zaczym gdy się trafi przypadek, że ten, bezpotomnie umieraiący, maiąc oyczystą i dorobkową substancyą, zostawuie Sukcessorow, iednych z Siostr Oyca swoiego, drugich z Siostr Matki swoiey; iakową więc część dorobkowey substancyi Sukcessorowie Matki iego względem Sukcessorow Oyca iego, brać powinni? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy. *Ad 1mum.* Ze Rada Nieustaiąca nie maiąca mocy Prawodawczey, nowo formowania Praw; w przypadku niemienia ich, i w takiey okoliczności, ma przepis dla siebie Prawa 1775. Ru: titulo = *Granice*, *Szala*, *Powaga* = fol. 11. w Artykule IV. w słowach: " W przypadkach &c. „ Zaczym Rada Nieustaiąca, za Rezolucyą Naszą, dopełniaiąc Prawa ninieyszego, na Seym przyszły wygotuie proiekt.

O SUSPENSACH DLA SENATOROW, MINISTROW POSŁOW &c.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 210.

DNIA 13. MIESIĄCA CZERWCA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał imieniem W. Ludwika podany, w ktorym po założoney appellacyi do Trybunału dla skassowania tamże Dekretu

Grodu N... wytłomaczenia Prawa o Suspensach doprasza się; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy W. Ludwik zaappellował Dekret Grodu N... ktory iakoby miał wskazać W. Ludwika na grzywny, za niesłuszne wyrabianie suspensy, lubo ią *proprio motu* sam rzeczony Sąd był uznał; spodziewać się więc należy: Że Trybunał Koronny przyzwoitą wymierzy sprawiedliwość podług Prawa, ktore dosyć w swoich wyrazach iest iasne, ażeby nie inaczey Senator suspensy żądał w sprawach swoich, iako gdy aktualnie na Seymie iest przytomny: a Sąd nie inaczey też suspensę uznawał, aż za prozbą strony, ktora wtedy grzywnami karana bydź powinna, według Prawa, gdy niesłusznie *pro elusione* sprawiedliwości, teyże suspensy domaga się.

Druga Rezolucya Nro. 172.

Dnia 2. Miesiąca CZERWCA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym U. Stanisław &c. Czyli Senator lub Poseł w sprawie przez Seym 1776. Roku, do Trybunału dla przyśpieszenia stronom sprawiedliwości odesłany, z przyczyny nadchodzącego Seymu, *beneficiô suspensionis gaudere* może? lub też takowe *beneficium* z powodu Seymowego odesłania, a w nim zapewnionego przyśpieszenia sprawiedliwości uchodzić? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do drugiego:* Już iest dawnieyszą Rezolucyą Naszą, za zdaniem Rady, deklarowano: Że ani Senator, ani Minister, ani Poseł, *beneficiô suspensionis* pod czas następuiącego i agituiącego się Seymu, w żadnych Sądach i sprawach prawnie zasłaniać się nie może, ani od stawania tamże excypować w sprawach takowych, gdzie onego osobistości konieczney Prawa nie wymagaią.

Trzecia Rezolucya Nro. 173.

Dnia także 2. Miesiąca CZERWCA 1778. Roku.

NA Memoryał, w ktorym W. R... Marszałek Trybunału Lit: twierdzi: Że, iako obowiązany sprawowaniem Urzędu Marszałkowskiego, nie będzie mogł stawać w Sądzie, i rozprawiać się w sprawach osobistości onego wymagaiących; doprasza się przeto, aby na mocy Konstytucyi 1726. tudzież drugiey 1764. Roku, wyszedł list rekwizycyonalny do Subselliow Koronnych, aby te, agitować się maiące przed

sobą sprawy, niemniey Akta Kondescensyine, do czasu zakończenia funkcyi Marszałkowskiey tegoż W. R... wstrzymały; MY KROL za zdaniem Rady &c. tę daiemy Rezolucyą: Ze iako wyżey wyrażone 1764. Roku Prawo, dla Senatorow, Ministrow, i Posłow, na Seymie będących, daie *beneficium suspensionis* od stawienia się przed wszelkim Sądem w sprawach osobistości wyciągaiących, tak podobnie W. R... Marszałek Trybunału Litewskiego na Urzędzie publicznym będący i pierwszeństwo trzymaiący *eodem beneficio gaudere* może, ale tylko w tych sprawach, w ktorych Prawa wyraźnie, iego osobistości wyciągaią.

Czwarta Rezolucya N^ro. 335.

Dnia 3. Miesiąca PAŹDZIERNIKA 1778. Roku.

Powyższe Rezolucye obiaśniaiąca.

Lubo Radzie Naszey, Prawa o suspensach dla Senatorow, Ministrow i Posłow tłomaczącey, była powodem niedokładność Konstytucyi Ru: 1726. że niedeklaruie wyraźnie, iż we wszystkich sprawach, *etiam* osobistości niewymagaiących, Senator, Minister, i Poseł, *beneficio* suspensy *stante functione* zaszczycać się powinien; a późnieysze Prawa, mianowicie Wexlowe, Ru: 1775. fol. 78. §. 6. = *O Osobach wexluiących* = *in puncto quarto* mowiące: " *De caetero*, każdy na iakieykolwiek „ funkcyi będący, iako może *contrahere debitum cambiale*; tak też za swoy „ wexel, *etiam stante functione*, Prawu Wexlowemu podpada, i żadne su„ spensy, mieścić się nie mogą. „ Drugie 1764. Seymu *Coronationis* Prawo, dla W. X. Lit: uchwalone, *titulo* = *O obmowach* = ktore wyraźnie w sprawach *exemptionum*, *expulsionis*, &c. *inscriptionum*, iako *in attendentia* Plenipotentow decydować się mogących, dla Senatorow, Ministrow, i Posłow, *beneficium suspensionis* nie dozwala; Tudzież, dla przyspieszenia sprawiedliwości administracyi, że tak Memoryał U. P... iako też i inne zapytania rezolwuiąc, deklarowała: Ze w sprawach osobistości koniecznie niewymagaiących, ani Senator, ani Minister, ani Poseł, *beneficio suspensionis stante functione*, zasłaniać się nie ma; Ale gdy dochodzą użalenia, że pod pretextem takowych rezolucyi, Senatorowie, Ministrowie, i Posłowie, w sprawach wszelkich, do Sądow rożnych, są pociągani; Przeto MY KROL, za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż tak w Koronie, iako i w W. X. Lit: we wszystkich sprawach, gdziekolwiek intentowanych, Senator, Minister, i Poseł, *stante functione, beneficio suspensionis*, zasłoniony bydź powinien, wedle warunkow i rygorow w Prawach oznaczonych: Wyiąwszy sprawy wexlowe, ktore tak

w Koronie iako i w W. X. Lit: *præcisa omni suspensione*, sądzone bydź powinny; tudzież: sprawy *exemptionum*, *expulsionis*, & *inscriptionum*, ktore podobnie, *præcisa omni suspensione*, tylko w Wielkim Xięstwie Lit: sądzone bydź także maią. Obiaśnienie to, &c. &c.

Piąta Rezolucya Nro. 42.

Dnia 22. Miesiąca GRUDNIA 1778. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Maxymiliana Z. . .dopraszaiącego się rozwiązania następuiącey wątpliwości. Ponieważ Obywatele na fundamencie Rezolucyi Rady Nieustaiącey pod dniem 2. Miesiąca Czerwca 1778. Ru: wypadłey, Ministrow, Senatorow, i Posłow *beneficio suspensionis in interstitio* czasu Seymowego Prawem opisanego, w żadnych Sądach i sprawach osobistości niewymagaiących, prawnie zasłaniać się nie modz deklaruiącey, na niektorych Senatorach, Ministrach, Posłach pootrzymywali kondemnaty; a poźnieysza Rezolucya Rady Nieustaiącey pod dniem 3. Miesiąca Października w tymże Roku wydana, chcę mieć: Że tak w Koronie, iako w W. X. Lit: we wszelkich sprawach gdziekolwiek intentowanych, Senator, Minister, Poseł, *stante functione beneficio suspensionis* zasłonionym bydź powinien, wedle warunkow i rygorow w Prawach oznaczonych; Czyli więc od daty pierwszey Rezolucyi, za wyiednanie na Senatorach, Ministrach, i Posłach, żądaiących suspensy, Kondemnaty, maią podpadać Obywatele karze płacenia 1000. grzywien podług Prawa 1678. Ru: Vol. V. fol. 565. titulo: *Securitas?* MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze gdy wyżey rzeczona powtorna Nasza i Rady Rezolucya deklarowała: " Iż tylko w „ sprawach Wexlowych, tak w Koronie iako i w W. X. Lit:, w spra„ wach zaś *exemptionum*, *expulsionum*, *inscriptionum* tylko w W. X. Lit: „ ani Senator, ani Minister, ani Poseł *stante functione* suspensy prawnie „ brać niemoże, a w innych wszelkich sprawach, *beneficio suspensionis* „ zasłoniony zostaie „ Przeto w takowych, oprocz wyżey wyrażonych sprawach, wszelkie na Senatorach, Ministrach, i Posłach kondemnaty, gdy do rozeznania Sądowego przychodzić będą, i okażą się, że *post amputatam affectatam suspensionem* na fundamencie pierwszey Rezolucyi Rady Nieustaiącey nastąpiły, a żądaiący w takim przypadku zniesienia kondemnaty, okaże attestatum podług Konstytucyi 1726. tę w Sądzie bez rygoru Prawa 1678. na tych, ktorzy one otrzymali, zniesione bydź powinny.

O TA-

O TARYFFACH POBOROWYCH.

Videatur hæc Resolutio sub Nro. 244. Dnia 19. Miesiąca Sierpnia 1778. Roku, pod tytułem = *O DZIESIĘCINACH KOSCIELNYCH* = fol. 34.

O TRADYCYACH WIERZYCIELOW NA DOBRACH DŁUZNIKA MIESCIC SIĘ NIEMOGĄCYCH.

Nro. 252.

Dnia 19. Miesiąca LISTOPADA 1779. Roku.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądu Ziemskiego R... przy ktorym o odsądzoney ostatniey w C... Kadencyi danym, podaie tenże Sąd do Rezolucyi następuiące wątpliwości... *3tio.* Gdy Kredytor przewiodłszy zupełnie proces na Debitorze, zapozwie Possessorow za tradycyami Urzędowemi Dobra Debitora sobie oddane maiących, o zapłacenie długu sobie od Dziedzica tychże Dobr winnego; Czyli ciż Kredytorowie Dobra posiadaiący, są obligowani innym *emundando Possessionem sui traditoriam, præviis cessionibus* płacić; albo część proporcyonalną Dobr wydzielić? czy nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: *Ad 3tium.* Gdy na substancyi Debitora nie będą mogli mieścić się wszyscy Wierzyciele *per traditionem*; maią ciż Wierzyciele zwykłą *potioritatis* drogę do dochodzenia satysfakcyi.

O TRADYCYACH ZA WEXLAMI.

Pierwsza Rezolucya Nro. 89.

Dnia 12. Miesiąca MARCA 1779. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Benedykta G... Burgrabiego Grodzkiego W... dopraszaiącego się wytłomaczenia Prawa 1775. Ru: titulo = *Ustanowienie Praw Wexlowych* = ktore gdy pozwoliło Kredytorowi, część Dobr, Dom, albo część Domu, lub grunt iaki summie proporcyonalny wydzielać; gdy więc Cudzoziemiec otrzymawszy w Kommissyi S... proces z Regestru Cudzoziemskiego, zabiera się do tra-

dycyi Dworku dłużnika, summie zaciągnioney niewystarczaiącego; ieżeli takowy Dom ma bydź przez licytacyą przedany, i Kredytorowi w satysfakcyą oddany? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey rzeczone Wexlowe Prawo, tradycyą wszelkich Dobr dłużnika nakazuiące w summie proporcyonalney: niemniey powtorne 1768. Ru: titulo ⊏ *Bespieczeństwo summ Cudzoziemcow* ⊏ fol. 274. prędką administracyą sprawiedliwości dla Cudzoziemcow nakazuiące; niesprzeciwiaią, i sprzeciwiać niemogą Praw tych, ktore o sposobie prawney konwikcyi, i mocney *per traditionem* exekucyi, są przepisane. Przeto U. G... Burgrabia Grodzki W... ma się referować do tychże Praw, w iakowey proporcyi, i iakowe Dobra Debitora tradycyi podlegaią? ktore w ten czas tylko taxie albo licytacyi podpadaią; kiedy na onych *potioritas*, albo konkurs bywa podniesiony.

Druga Rezolucya Nro. 66.

DNIA 9. MIESIĄCA LUTEGO 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym U. G... Burgrabia Grodzki S... doprasza się Rezolucyi w następuiącym przypadku: Kredytor Wexlowy za przewiedzionym processem obiął *per traditionem* w possessyą swoię Dobra dłużnika swego: drugi podobny kredytor, maiąc na tymże dłużniku przewiedziony procesś, ofiaruie pierwszemu kredytorowi w possessyi będącemu, wypłacenie całey iego pretensyi, chcąc wyrugować go z possessyi. A gdy pierwszy kredytor tey propozycyi akceptować nie chce: drugi kredytor należącą pierwszemu satysfakcyą prezentuie *circa Acta* i składa, oraz rekwiruie Officyalistę do mocney *per traditionem* exekucyi, i w Dobrach przez pierwszą tradycyą kredytorską possydowanych osiada, a to na fundamencie Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey na zapytanie D... W... pod dniem 4. Stycznia Roku 1780. wydaney, będącey w słowach " Ze „ gdy cała pretensya dłużnika o ktorą wiodł procesś, w interessie z „ Wexlu wynikaiącym, tak iak Dekret i przewod cały Sądowy ią za- „ wiera w sobie, przez rownie żądaiącego satysfakcyi kredytora, i „ rowny procesś przewiedziony maiącego, iest opłacona; dodanie po- „ mocy Woyskowey do takiego processu zupełnie przewiedzionego, „ odmowione bydź niepowinno: a to na mocy Konstytucyi 1775. Ru: „ fol. 81. titulo ⊏ *O Wexlach* ⊏ w słowach " Dłużnik Dobra swoie tra- „ dowane, komu innemu, Prawem Wexlowym, każdego czasu summę „ winną zapłaciwszy, odebrać może, procz rzeczy *in satisfactionem* kre- „ dytorowi sprzedanych: ieżeliby zaś kredytor summy uporczywie „ przyiąć niechciał; Dłużnik summę *circa acta propriæ Jurisdictionis*

„ złożyć ma, i Dobra odebrać. „ Przeciwnie zaś kredytor pierwszy, utrzymuiąc się przy swoiey possessyi tradycyiney opponuie: Ze wyżey rzeczone Wexlowe Prawo, wyraźnie tylko dla dłużnika daie pozwolenie Dobr iego własnych przepisanym tamże sposobem, od processu, i tradycyiney possessyi wykupienie; że wyżey przywiedziona Rezolucya to Prawo między dłużnikiem tylko, i kredytorem: a zaś, nie między samemi kredytorami na zachodzące tłomaczy przypadki; a przeto ani Prawo Wexlowe, ani Rezolucya, kredytorowi kredytora, bez pozwu, bez Sądu, bez Praw kredytorskich kognicyi, bez kalkulacyi, bez likwidacyi pretensyi, z tradowaney possessyi wyrusżać niepozwala; że Prawo i Uniwersał Nasz, o exekucyi Dekretow i Processow, za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey wydany, mocno waruie: Aby tradycye na tradycye wydawane niebyły: Ze stosownie do tego Uniwersału wyszła dla Ziemstwa R...Rezolucya Ru: przeszłego deklaruiąca: Ze gdy kredytorowie na Dobrach dłużnika *per traditionem* nie pomieszczą się, zwykłą drogą *potioritatis* należytości swoiey szukać powinni: Ze Possessye dobrey wiary i prawne, wielorakiemi Prawami są ubespieczone, iż takowego Possessora bez rozprawy nikt z Dobr wyrusżyć nie może: nakoniec ofiarowana kredytorowi od kredytora satysfakcya, zupełnym zaspokoieniem bydź nie może, gdyż oprocz summy i prowizyi, są pretensye o expensa prawne, ktore bez Sądowey kognicyi między niezgadzaiącemi się kredytorami postanowione bydź nie mogą; a przeto kredytor chcący skupować kredytora, należytości dla niego prezentować, ani reponować zupełney niemoże. Ze do zupełney dla skupienia kredytora od kredytora satysfakcyi, i to ieszcze należeć powinno: Aby skupiony kredytor niebył pociągany do kalkulacyi, do ktorey przy wyiściu z possessyi swoiey, iest obowiązany. Ze gdy sami kredytorowie, na postanowienie zupełney satysfakcyi zgodzić się niezechcą, koniecznie Sądowey rozprawy między niemi potrzeba; zaś Officyalista proces exekwuiący, w sądowość wdawać się nie może. Takowe kredytorskie kontrowersye, dla Officyalisty exekwować maiącego sprawuią wątpliwość. Gdy Prawo Wexlowe wyraźnie tylko dłużnikowi Dobra swoie od tradycyiney possessyi okupować, i odbierać pozwala; czyli kredytor na fundamencie Rezolucyi toż Prawo tłomaczącey, może drugiego kredytora z possessyi pierwey tradowaney, drugą tradycyą wypierać? I gdy kredytorowie między sobą na całość pretensyi niezgodzą się, ktorey albo satysfakcya, albo repozycya poprzedzać żądaną tradycyą powinna; Officyalista w postanowienie takowey satysfakcyi wdawać się niemogący, co ma czynić? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż wyżey rzeczona Nasza za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey Rezolucya pod dniem 4. Stycznia Ru: 1780. nastąpiona, ma za cel: Ażeby w konkurrencyi kredytorow do Dobr dłużnika, każdy kredytor, ile to bydź może, mogł odebrać swoią satysfakcyą. Ale gdy się trafi przypadek, że Kredytor Wexlowy, Do-

bra dłużnika przez tradycyą trzymaiący, nie zgodzi się na zupełność we wszystkim satysfakcyi, przez drugiego podobnego kredytora ofiarowaney; pierwszy w tradycyiney possessyi będący, ruszany z niey bydź nie może poty, poki z ofiaruiącym satysfakcyą, Sądowey rozprawy mieć niebędzie.

O TRADYCYACH ZMOWNYCH.

N^ro. 118.

Dnia 28 Miesiąca KWIETNIA 1778. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Sąd Ziemski K... doprasza się &c. *Trzeciey:* Często natrafia się, że strona maiąc Dobra processem skonwinkowane, chcąc zatamować drogę do tradycyi, zmownie daie komu Wexel, i Dekret podług Prawa o Wexlach stanowionego, iak nayprędszey satysfakcyi przypuszcza: na terminie daie sie wzdać, i za zmownym Wexlem i processem, uprzedzaiąc rzetelnych wierzycielow, przez tradycyą obeymuie Dobra, na zmowie będący. Ztąd wynika, że wierzyciele maiąc zupełny procesս, muszą drugi raz go prowadzić; Konstytucya zaś 1726. Roku, pozwala obeymować Dobra *non attentis novis Possessoribus.* MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do trzeciey:* Prawo 1726. Roku, tudzież 1764. Uniwersałem względem exekucyi Dekretow i processow wytłomaczone, w ten czas tylko *non attentis novis Possessoribus* processa exekwować nakazuie, kiedy kto swoich Dobr sprocessowanych własność, albo possessyą przez tranzakcyą na osobę nowego *Juris*-kwezytora wlewa; ale gdy na Dobrach sprocessowanych inny, bądź rzetelny, bądź zmowny pretensor, podobnie dostateczny podług Prawa przewiedzie procesս, i wprzody, niżeli pierwszy prawnie konwinkuiący, *per traditionem* też Dobra osiądzie, ktoby z nich miał bydź *potior Jure?* ten nowy przypadek, iako Prawem wyraźnie nie rezolwowany, od Rady, Prawodawczey władzy nie maiącey, rozwiązany bydź nie może. Nie zagradza się iednak stronie przez to droga podług dawnieyszych Praw, o kondykt krzywdzący sprawiedliwość czynienia, i nowego *per traditionem* Possessora prawnie konwinkowania.

O USTĘPACH SĄDOWYCH.

N^ro. 17.

Dnia 2. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Jozefa, dopraszaiącego się Rezolucyi: Czyli Komornicy Ziemscy, iako na Sądach Ziemskich nie zasiadaiący,

daiący, na ustęp wychodzić maią? czyli też iako będący w Ziemstwach Urzędnikami przysięgłemi, pod czas ustępow w izbie Sądowey znaydować się mogą? i czyli tylko w ten czas mogą się znaydować, gdy Sędziowie tego żądać będą? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze gdy Prawa mieć chcą: ażeby dla ubespieczenia sekretu w izbie Sądowey, pod czas ustępu nikt więcey tam się nie znaydował, iak tylko Sędziowie i onych Pisarze; przeto zachowuiąc przepis Uniwersału Naszego za zdaniem Rady na dniu czternastym Miesiąca Lutego w Roku dopiero zeszłym 1777. wydanego, Komornicy Ziemscy, iako szczegolnie na Urząd wykonywaiący, a nie na sekret Sądowy przysięgli, na Sądach pod czas ustępu w izbie znaydować się nie powinni.

O WINOWAYCACH w WIĘZIENIU OSADZONYCH: BEZ DELATORA BĘDĄCYCH, I KTORYCH SPRAWY DELATOROWIE NIE POPIERAIĄ.

Pierwsza Rezolucya sub Nro. 256.

Videatur pod tytułem = *O SUBDELEGACYI DO SPRAW SĘDZIEGO WŁASNYCH &c.* = w porządku czwarta, dnia 28. Miesiąca Sierpnia 1778. Roku, fol. 154.

Druga Rezolucya Nro. 197.

Dnia 13. Miesiąca LISTOPADA 1781. Roku.

REzolwuiąc Memoryał Urzędu Grodzkiego W... żądaiącego obiaśnienia w następuiących wątpliwościach: *2do.* Inkarceraci od poł roku w więzieniu osadzeni, z zarzutu iakoby popełnionego mężoboystwa i zdzierstwa na drodze, dotąd w tymże zostaią: Między Delatorami, i temiż Inkarceratami nastąpił przeszłych Sądow Dekret *extra cadentiam* wyprowadzenia inkwizycyi. Inkwizycya nie iest skutkowana dla zaniedbania Delatorow; a po upadłym terminie inkwizycyi, i na powtorney Sądow Kadencyi żadnego popierania prawnego nieczynili, ani dla tych więźniow żadnych alimentow niedaią, ktorych Miasto żywić i straż dawać musi. Miasto do Sądu illacyą wnosiło, dopraszaiąc się: że gdy Delatorow niestało, a *nemine instigante absolvitur reus*; co maią czynić daley z temi Inkarceratami? Czy maią ich bespiecznie

uwolnić? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Ad 2dum.* Gdy Delator oſkarżonych o rozboy uwięziwſzy, zaczętego proceſſu niekończy, Inkarceraci przeciwko onemu ſądownie czynić powinni, i przez świadectwa emundować ſię.

O WPISACH NIESTANNYCH:

alias per non ſunt ſpuſzczanych.

N^{ro.} 368.

DNIA 17. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Urząd N... *W trzecim:* Zapytuie ſię tenże Urząd N...ieżli ſtrona powodowa, wpis ſwoy ieden *per non ſunt* ſpuſzczaiąc, z drugiego iterowanego wpiſu ſądzić ſię może? MY KROL za zdaniem Rady &c. daiemy Rezolucyą: *Na trzeci:* A do zapytania: Jeżli ſtrona powodowa wpis ſwoy ieden *per non ſunt* ſpuſzczaiąc, z drugiego iterowanego wpiſu ſądzić ſię może? deklaruiemy: Ponieważ zwyczay wnioſł wolność ſtronom pozwanym, choć bez terminu przy ſpuſzczeniu wpiſu ſtrony Aktorowey, *per non ſunt*, wzdać też ſtronę *ſine bannitione, in pura citationis evaſione;* zatym nie używaiąca tego Prawa dobrodzieyſtwa, ſtrona pozwana; zoſtawuie termin nieſkaſſowany ſtronie powodowey, i nań z naſtąpionego wpiſu odpowiadać winna.

O WYSIADYWANIU WIEZY CYWILNEY.

Pierwſza Rezolucya N^{ro.} 368.

DNIA 17. MIESIĄCA PAŹDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym Urząd N... *W czwartym:* Zapytuie ſię także: Jeżli dla niewyſtarczaiącey iedney wieży, i naciſku do niey z wyroku czterech Juryzdykcyi *primarum Inſtantiarum* w Zytomierzu ſądzących ſię, może tenże Urząd, i inne Juryzdykcye tamże ſądzące ſię, naznaczać pokoie na Zamku Zytomierſkim? MY KROL za zdaniem Rady &c. daiemy Rezolucyą: *Na czwarty:* Dla niewyſtarczaiącey zaś iedney wieży i naciſku do niey, z wyrokow czterech Juryzdykcyi *primarum Inſtantiarum* w Zytomierzu ſądzących ſię, gdy

Urząd Grodzki Zytomierſki i inne Juryzdykcye tamże ſądzące ſię naznaczać będą pokoie w Zamku tamteyſzym do wyſiadywania wieży cywilney; rozumiemy: Iż to w takim przypadku uczynione, Prawu ſię nie ſprzeciwi.

Druga Rezolucya N^ro. 224.

DNIA 27. MIESIĄCA LISTOPADA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Urzędu Grodzkiego W... przychodzącego po rezolucyą w przypadku naſtępuiącym: Gdy ktoremu Obywatelowi z Dekretu, będzie nakazana wieża, a ten iey niedopełnia, o to zaś druga ſtrona niepoſłuſzną ſtronę prawem przekonywaiąca, będzie domagała ſię od Urzędu, Dobr podania; iakim więc ſpoſobem, Officyaliſta rekwirowany na tradycyą (krom grzywien wskazanych) za ſamo nieſiedzenie wieży, może wynaleść *quantum* do wytrzymania? MY KROL za zdaniem Rady &c. oświadczamy: Ze Urząd, prawną konwikcyą exekwować maiący, żadney rekompenſy za ſiedzenie wieży poſtanawiać niemoże.

O ZANOTOWANIU ZDAN W ROZROZNIENIU SĘDZIOW.

N^ro. 245.

DNIA 12. MIESIĄCA LISTOPADA 1779. ROKU.

ROzwiezuiąc wątpliwości od Ziemſtwa Ł... do Nas i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey podane. *3tio.* Prawo 1764. titulo = *O Sądach Ziemſkich* = każdemu Sędziemu ſwoię ſentencyą zapiſywać pozwala: Czyli Sędzia dla uniknienia rygoru o uciążliwość, może ſwoię ogłoſić i wydać lub nie? MY KROL za zdaniem Rady &c. w ninieyſzy odpowiadamy ſpoſob: *Ad 3tium.* Konſtytucya 1764. Seymu *Convocationis*, ma w ſobie wyraźną excepcyą; że niektore Woiewodztwa Wielkopolſkie, a cała Prowincya Małopolſka, oney *in toto* nieprzyiely: a podług wyrazow Konſtytucyi 1768. titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 218. będącey w ſłowach: " Aby iednak Kadencya Ziem„ſka upadać nie mogła, i ſprawiedliwość zwłoki niecierpiała, Konſty„tucyą *anni* 1764. pod tytułem = *O Sądach* = ſtanowioną, o obieraniu „ *ad hunc caſum per Nobilitatem* Surrogatow, kilku tylko Woiewodz„twom Prowincyi Wielkopolſkiey ſłużącą, na całą Korone rozcią-

„ gamy „ tylko o obieraniu Subdelegatow, na całą Koronę rozciągniona. Przeto, iako to Prawo 1764. w punkcie pozwolonego zanotowania wotow *aliter ſentientium* do Prowincyi Małopolſkiey nieſtoſuie ſię, tak też *aliter ſentiens* przez takowe zdania ſwoiego zapiſywanie, decyduiącey więkſzości ſprzeciwiać ſię niepowinien.

O ZBIEGŁYCH PODDANYCH w KRAIU I ZA GRANICE.

Pierwſza Rezolucya N^ro. 323.

DNIA 12. MIESIĄCA WRZEŚNIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał, w ktorym U. Piotr dopraſza ſię rozwiązania wątpliwości o Prawie: Czyli na fundamencie Konſtytucyi 1685. Roku, Vol. V. fol. 753. titulo = *Reaſſumpcya Prawa o zbiegłych Poddanych* = nie *in foro* pozwanego, ale tam, zkąd zbiegł Poddany, lub ieſt wykoczowany, o extradycyą onego pozywać nakazuiącey, nie podlega karom ewokacyi, gdy Obywatela w Woiewodztwie Mazowieckim, Ziemi Zakroczymſkiey mieſzkaiącego, pozywa o wykoczowanie Poddanego w Woiewodztwie Sandomirſkim, do Grodu Radomſkiego? MY KROL zá zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze wyżey namienione Prawo ſłuży tylko Obywatelom Prowincyi Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego; a podług Praw Koronnych, *Actor* powinien *ſequi forum Rei.*

Druga Rezolucya N^ro. 388.

DNIA 24. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Sądowy, w ktorym Urząd Grodzki W... *Drugi: Sancitum* 1776. Roku, chcąc ocalić podatek Podymnego, extradycyą Poddanych, do przyſzłego Seymu zawieſiło: ale gdy kto o zbiegłych iuż po zaprzyſiężoney Taryffie Poddanych ſprawę intentuie, i inkwizycyami chce dowodzić; Czyli tenże Grod W... może inkwizycye nakazywać, i z onych ſprawę ſądzić? MY KROL za zdaniem Rady &c. niniey ſzą daiemy Rezolucyą: *Co do drugiego punktu:* Jako *Sancitum* 1776. wydanie zbiegłych Poddanych, ſzczegulnie tylko dla ocalenia dochodow Rzeczypoſpolitey z Podymnego, do przyſzłego Seymu zawieſiło; tak, gdy kto o extradycyą zbiegłych Poddanych czyniący, że ſą po zaprzyſiężoney Taryffie zbiegli, dowodzić

zechce;

zechce; w ten czas wszelkie dowody i odwody nakazywać, onych słuchać, i podług onych sprawę *extraditionis* finalnie sądzić może. A ieżeliby się pokazało, iż zbiegli Poddani w taryffie Podymnego zaprzysiężeni będą; w ten czas przepisy *Sanciti* 1776. Roku powyżey wzmiankowanego, zachowane bydź maią.

Trzecia Rezolucya N^ro. 152.

DNIA 28. MIESIĄCA MAIA 1779. ROKU.

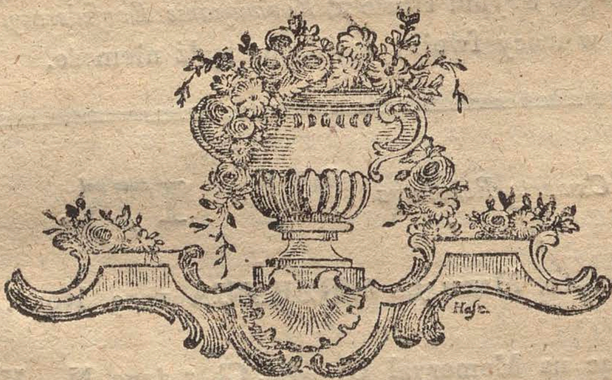
ODpowiadaiąc na Memoryał U. Gabryela P... Podstarosty Grodzkiego W... *ex munere Officii* podaiącego do Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady następuiącą okoliczność. Seym 1776. Ru: wszystkie processa o zbiegłych Poddanych zaszłe, do pierwszego po sobie następuiącego Seymu zawiesił. Że tenże Seym niedawno skończony, żadney wzmianki o pomienionych processach nie uczynił, ni też na dalszy czas przewłokł; Juryzdykcye Sądowe, tłomaczą sobie toż zaszłe *Sancitum* w ten sposob. Iż gdy tylko do Seymu zawieszenie nastąpiło, a ten się Seym zakończył, bez wzmianki o processach, względem zbiegłych Poddanych; więc iuż otwarta droga została stronom podnoszenia swoich processow. Jeżeli tedy, bez wyraźney Rezolucyi zeszłego Seymu 1778. Ru. na też processa, mogą bydź prawne i ważne *Judicata?* w tey oboiętności udaie się do NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, czekaiąc odpowiedzi, przed zaczynaiącą się Kadencyą Sądow Grodzkich na dniu 26. Miesiąca teraźnieyszego Kwietnia przypaść maiącą: MY KROL za zdaniem teyże Rady &c. deklaruiemy: Że gdy wyżey rzeczone *Sancitum* na Seymie 1776. Ru: pod dniem 31. Miesiąca Października uchwalone, nie iest na Seymie niedawno zeszłym rezolwowane; przeto iako iest Prawem tegoż Seymu titulo = *Rozwiązanie Konfederacyi* = fol. 71. potwierdzone, w mocy swoiey naruszone bydź niemoże.

Czwarta Rezolucya N^ro. 175.

DNIA 10. MIESIĄCA WRZESNIA 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. M... Chorążego N... K... w ktorym twierdzi: Że *Sancitum* 1776. Ru. Poddanych po zapadłym kominowym zbiegłych tam zostać, gdzie ich liczba dymow porachowała zamierzaiące i processa o zbiegłych Poddanych po zapadłym kominowym zaszłe, do przeszłego tylko Seymu zawieszaiące, nie mogło znieść da-

wnych Praw, o wydaniu zbiegłych Poddanych ustanowionych, ani oddalić Dziedziców od Prawa właścicielstwa do Poddanych mianego, i niemoże się ściągać iak tylko do Poddanych z Dobr do Dobr Państw Rzeczypospolitey zbiegłych. Lecz gdy na Seymie 1775. Ru: skończonym, Aktem osobnym Traktatowym, między Cesarzową Jeymością a Rzecząpospolitą Polską w sprawach cywilnych między Obywatelami Oboyga Państw, deklarowana iest na wzaiem dobra i prędka sprawiedliwość, z pod ktorey wydania zbiegłych Poddanych wyłączyć niepodobno; Przeto teńże U. Chorąży N... K... maiąc zbiegłych Poddanych z Dobr swoich za Kordonem będących na Wołyń, doprasza się na fundamentach wyżey przywiedzionych (to iest: gdy rzeczone *Sancitum*, Prawa właścicielstwa do Poddanych nikomu nieodebrało, gdy do przeszłego tylko Seymu moc swoią zamierzoną miało, a tymże przeszłym Seymem nie utwierdzone, gdy do Dobr i Poddanych zakordonowanych ściągać się nie może, gdy nakoniec dawnieyszych Praw o wydaniu Poddanych niezniosło) aby Juryzdykcye Kraiowe, też dawne Prawa, o wydaniu zbiegłych Poddanych exekwowały. A ieżeliby Poddani zbiegli za Kordon wydawani bydź nie mogli, aby przynaymniey do Dobr w Kraiu będących nakazana była extradycya. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż takowy przypadek nie może bydź stosowany do Praw Kraiowych, ktore dla ubespieczenia Praw Ziemiańskich, i szczegulnie dla Obywatelow Kraiowych, wydanie zbiegłych Poddanych nakazuią. Gdy zaś iakieykolwiek kondycyi i stanu człowiek z Kraiu do Kraiu przechodzi, ubespieczaią go Prawa Narodow; że: *titulo proprietatis* wydania onego nikt żądać niemoże. Ani w Traktatach 1775. znayduie się takowy Artykuł, ktoryby z Kraiu do Kraiu zbiegłych Poddanych wydanie ostrzegał.

REZOLUCYE
RADY NIEUSTAIĄCEY
DO PROWINCYI WIELKIEGO XIĘSTWA LITEWSKIEGO SCIĄGAIĄCE SIĘ.

DE ABUSU OFFICIORUM.

N$^{ro.}$ 57.

Dnia 20. Miesiąca LUTEGO 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał U. Francifzka Sędziego Grodzkiego M... dopraszaiącego się wytłomaczenia Prawa 1776. Ru: Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu służącego, titulo = *Obiaśnienie abusus Officiorum* = fol. 13. względem niezieżdżania na Sądy *sine legalitate, vel infirmitate*, według dawnych o tym ustaw; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż każdy, Urząd Sędziego, tak Ziemskiego, iako i Grodzkiego piastuiący, za nieprzytomność swoię na Kadencyach przypadaiącą, *tanquam pro abusu Officii* pozywany i sądzony bydź może, ktorykolwiek bez legalnych przyczyn oddalać się będzie. Rozeznanie zaś wszelkich legalnych, lub nielegalnych przyczyn nieprzytomności, do tegoż samego Sądu, w ktorym *pro abusu Officii* Urzędy odpowiadać powinny, należeć ma.

O APPELLACYACH.

Pierwsza Rezolucya N$^{ro.}$ 70.

Dnia 13. Miesiąca MAIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Tadeusz... Starosta Sądowy O... z obowiązku Urzędu swego, dopraszа się o wytłomaczenie &c.

Ttij

Druga: Konſtytucya Roku 1726. pod tytułem = *Sprawy in minori ſubſellio niedrabowane* = na płocho appelluiących, winy kop czterdzieści i ſiedzenie wieży naznacza: Konſtytucya zaś Roku 1764. pod tytułem = *O Appellacyach* = pozwalaiąc appellacyi tylko od Dekretów *in principali* ferowanych, innych appellacyi broni, a tym ſamym ſtrony appelluiące *ab acceſſorio* karać, podług przepiſu Konſtytucyi 1726. Roku, obowiązywać zdaie ſię. Ze iednak póznieyſza wyżey wſpomniona Roku 1764. Konſtytucya wyraźnie iey nie reaſſummuie, ani inney naznacza kary; odważaią ſię ſtrony i ich Prokuratorowie, z wielkim Sądowego czaſu żagaieniem, od każdey akceſſoryalney decyzyi appellować, ktora appellcya, chociaż podług Prawa nie bywa dopuſzczona, Sąd iednak w dawaniu Rezolucyi, zatrudnieniu ulegać muſi; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do drugiey:* Gdy Konſtytucya Seymu *Coronationis* Roku 1764. pod tytułem = *O Appellacyach* = naznaczaiąca winy appellacyine, nie temu Sądowi, od ktorego zachodzi appellacya, ale Sądowi *ultimæ Inſtantiæ* rozeznawania Dekretow ſłuſznie lub nieſłuſznie appellowanych, Prawo maiącemu, *temere* appelluiących ſądzić moc daie; i gdy Konſtytucya Roku 1726. pod tytułem = *Sprawy in minori ſubſellio niedrabowane* = podobnego ieſt brzmienia; przeto z uſtawy nadmienioney Roku 1764. Konſtytucyi, ieſt tylko w mocy Sądu każdego *primæ Inſtantiæ*, nie dopuſzczać appellacyi *ab acceſſoriali ſententia*: a karanie ſtron uporczywie appelluiących, winami appellacyinemi, Sądowi *ultimæ Inſtantiæ* ieſt właściwe.

Druga Rezolucya N^ro. 271.

Dnia 8. Miesiąca LUTEGO 1782. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Jozef K... Podſtaroſta Sądowy Powiatu L... z Urzędu ſwoiego dopraſza ſię o obiaśnienie wynikłych z Prawa wątpliwości: Prawo Ru: 1768. *inter materias Status* umieſzczone, na karcie 100. w Art: XIII. w naſtępuiących będące wyrazach " Nigdy nikomu w żadnym czaſie niema bydź wolno bezprawnie zaieżdżać iakieykolwiek natury Dobra, to ieſt: *ſine authoritate Judicii, cujus Juriſdictioni* te Dobra *ſubſunt*, i przed przewiedzionym Prawem *ſub ſuccubitione* pretenſyi, w ktorey byłby uczyniony tenże bezprawny zaiazd: co ſię iednak do pretenſyi z kontraktow zaſtawnych i arendownych wynikaiących ściągać niema. Komu albowiem z Dzierżawcow kontrakt wyſzedł, i ktoremu Zaſtawnikowi w Koronie, ſumma w Grodzie, i według zapiſu *in termino ſolutionis*: a w W. X. Lit: według opiſu na gruncie, a gdy tam niebędzie przyięta, w Grodzie złożona będzie; z poſſeſſyi uſtępować powinien. A potym ieżeliby

„ miał

„ miał co *ad repetendum* Dzierżawca, lub Zastawnik od Dziedzica, albo „ ten od nich *è converso*, *in foro competenti præcisa appellatione* rozprawić „ się im będzie wolno: gdzie *ante omnes alias causas* sprawy o pretensye „ z arendy lub zastawy Dobr pochodzące, sądzone bydź powinny &c. „ gdy przez swoy wyraz stosuie się do Xięstwa Lit: w tym: że Zastawnik, gdy mu na gruncie, albo za nieprzyięciem *in fundo* lokowana będzie w Grodzie od Dziedzica summa, ustąpić z possessyi zastawney powinien, i że takowym obyczaiem Dobr przez Dziedzica obięcie, występnym nazwać się niemoże; ieżeli także stosuie się do tego Xię: Litt: i w tym: że o pretensye między Zastawnikiem i Dziedzicem wynikaiące, sądzić się powinna sprawa *ante omnes alias causas?* zwłaszcza: gdy Prawa W. X. Litt: a mianowicie Konstytucya Koronacyina Ru. 1764. porządkiem sprawy podług uczynionych w regestrach wpisow przywoływać i sądzić każe; a Konstytucya Ru. 1776. titulo = *Obiaśnienie abusus Officiorum* = za przestępstwo liczy to Urzędom, ieżeliby niezachowany był porządek wołania regestrow. Jeżeliby zaś te wyrazy Konstytucyi 1768. Ru. dopiero rzeczoney, stosowały się do X. Litt: , czy tak daleko rozumiane bydź maią te słowa = *ante omnes alias causas* = że nawet opuścić należałoby inne w regestrach *summarii processus* pierwey wpisane? a nawet, ieżeliby przystąpić należało do sądzenia spraw o pretensye z zastaw, nie zważaiąc i na to: że w regestrach *incarceratorum* albo taktowych będące, do sądzenia pozostaią? Pomienionego Artykułu Konstytucyi Ru. 1768. punkt: że o pretensye między Zastawnikiem a Dziedzicem *præcisa appellatione* rozprawić się wolno; ieżeli się także stosuie do X. Litt.? zwłaszcza: że Artykuł ten Konstytucyi Ru. 1768. konkluduie w wyżey wypisanych wyrazach: że cała ta ustawa od UU. Posłow Koronnych na Koronę przyięta, a zaś na X. Litt. UU. Posłowie zachowanie Statutu Litt. ostrzegli. Nie tylko zaś Statut w tym przypadku niebroni appellacyi, lecz nawet Konstytucya Koronacyina Ru. 1764. we wszystkich generalnie sprawach, dopuszcza teyże appellacyi, kiedy rzecz nieprzewyższa Zło. Pol. 500. z waloru. Jeżeli zatym w powyższych punktach Artykuł Konstytucyi Ru: 1768. wiąże X. Lit: ; w czym więc przez tenże Artykuł ma się rozumieć excepcya ostrzeżona dla niego? Przytym ieżeli ow punkt " *præcisa appellatione* rozprawić „ się im będzie wolno „ stosuie się do Litwy; czy więc przez ten wyraz = *wolno* = ma się znaczyć: że strony pod żadnym pretextem appellować niepowinne do Trybunału? czyli też; że na woli tychże stron zostaie rozprawować się w Ziemstwie *præcisa appellatione?* W przypadku: ieżeliby stronom niegodziło się pod żadnym pretextem appellować do Trybunału; czyli więc Urząd Ziemski takowey niedopuszczaiący appellacyi, z racyi tey niedopuszczoney, może o to bydź przez stronę pozywanym do Trybunału? i czyli mimo pozwanie siebie, na to niezważaiąc, może tenże Urząd przymuszać Sądem swoim stronę appelluiącą, aby koniecznie zadosyć uczyniła Dekretowi tako-

wemu, od ktorego w wspomnioney sprawie niedopuszczona appellacya? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze gdy wyżey wyrażone Ru: 1768. Prawo *inter materias status* pod Art: XIII. fol. 100. umieszczone, ma w sobie wyraźną excepcyą będącą w słowach: " Tey całey ustawy od UU. Posłow Koronnych na Koronę przy„ iętey; a zaś od UU. Posłow W. X. Lit: Statutu Lit: opisu w ta„ kowych sprawach zachowania ostrzeżonego odmiana, na Seymie wol„ nym *ad unanimitatem* należeć będzie " przeto tłomacząc excepcyą UU. Posłow Lit: za zdaniem teyże Rady przy Boku Naszym uznaiemy: Ze przepisy tego Prawa, co do odkładu summ za zastawy, ściągaią się tak do Korony, iako też rownie do W. X. Lit: Co zaś do spraw z zastawy lub arendy wynikaiących względem odciętey appellacyi od rozsądzenia się o pretensye *in foro competenti* dozwolonego; do W. X. Litewskiego ściągać się nie mogą: gdyż Prawo Statutowe, Artykułu 88. Rozdziału 4. po skazaniu rzeczy głowney, odzew do Trybunału dozwalaiąc, w sprawach tego rodzaiu o pretensye między Dziedzicem a Zastawnikiem, lub Arendarzem, z posseSsyi Dobr wynikłe, appellacyi niezabrania. Co się zaś tycze zapytania: Jakim sposobem sprawy o pretensye między Zastawnikiem, lub Arendarzem i Dziedzicem, *ante omnes alias causas* w Juryzdykcyach W. X. Lit: sądzonemi bydź mogą? U. K... Podstarosta Sądowy Powiatu L... do pośledniey-szey Konstytucyi Ru: 1776. pod tytułem = *Obiaśnienie Ordynacyi Regestrow Sądowych* = udać się, i do reguły tegoż Prawa stosować się ma.

O DEPUTATACH TRYBUNALSKICH.

Pierwsza Rezolucya N^ro. 104.

DNIA 8 MIESIĄCA KWIETNIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał UU. Onufrego i Jozefa doprasżaiących się wytłomaczenia myśli Prawa 1726. Roku, Vol. VI. fol. 462. titulo = *Inkwizycye* = ieżeli toż Prawo tamować może wyexpedyowania *Actus* exdywizyi, przez obranego na Trybunał przyszły i Kadencyą Wileńską Deputata, ktory do tego dzieła, Trybunalskim Dekretem w Kadencyi Ruskiey, wyznaczonym został przed obraniem siebie, na funkcyą Deputacką? MY KROL za zdaniem Rady &c. ninieyszą daiemy Rezolucyą: Iż Prawo wyżey allegowane, gdy w swoim brzmieniu wyrażać zdaie się zakaz, ażeby Deputat *durante charactere* swoiego Urzędu nie był przez Trybunał, na ktorym zasiada iako Sędzia do Inkwizycyow, Kondescencyi, Tax i Exdywizyow naznaczony; a przeto takowego urzędowania podeymować się, i zieżdżać na mieysca nie-

ważył się Deputat, *sub pœna privationis Officii*, z przyczyny bezprawności nastąpić mogącey ztąd, iż ziazdowy wyrok bądź naygorszy, zastępcę i obrońcę silnego miałby w osobie tego, ktory w Trybunale zasiadaiąc, sam swoią robotę utrzymywałby; Deklaruiemy oraz: że rożnica bydź powinna między Deputatem wyznaczonym na exdywizyą *durante suo charactere*, a osobą, ktora do exdywizyi naznaczoną będzie, a *expost* obraną Deputatem: i że iako w pierwszym przypadku Prawo 1726. Roku *ad literam* słuchane bydź powinno, tak do drugiego *applicabile* bydź niema, byleby *Actus* exdywizyi obowiązkow Deputata w sądzeniu nie był przeszkodą, oraz Akt exdywizyi do tey Trybunału Repartycyi nie należał, na ktorą *Exdivisor* Sędzia iest naznaczony Deputatem.

Druga Rezolucyà N^ro. 220.

DNIA 12. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Maciey ...doprasza się wytłomaczenia Prawa 1581. Roku, w Statucie W. Xięstwa Litewskiego umieszczonego, w następuiącey okoliczności: Wzmiankowane Prawo, titulo = *Trybunał Obywatelow Wielkiego Xięstwa Litewskiego* = §. = *Sposob obierania Sędziow* = mowiąc w słowach: " ku temu, ieżliby ktore- " mu z tych głownych Sędziow, iego własna tamże u Sądu głowne- " go sprawa przypadała, tedy drudzy Sędziowie odprawować tę iego " sprawę maią, a on sam przy wotowaniu tey sprawy swey bydź nie " ma, ale powinien będzie precz wyniyść " nic wyraźnego nie stanowi na przypadek: gdyby przychodziła pod Sąd Trybunalski takowa sprawa, w ktorey niegdy, bądź Marszałek, bądź Sędzia Trybunalski miał część własną, ale oney na kilka lat przed funkcyą Marszałkowską, czyli Deputacką zrzekłszy się, na inną przelał osobę; przeto zapytuie się: Czyli takowy Marszałek, bądź Sędzia Trybunalski, na takowey sprawie, między wlewkowym Aktorem, a iego stroną przeciwną przed Sądem Trybunalskim toczącey się, ma osobiście zasiadać? Czyli też Marszałek, zdawszy na ten czas laskę Vice-Marszałkowi, a Sędzia rownie zostawiwszy rzecz wyrokowi kollegow swoich, od sądzenia oney usunąć się powinien? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Że ieżeli Sędzia, Deputat, lub Marszałek Trybunalski przez ewikcyą, sukcessyą, lub z inney iakieykolwiek przyczyny do sprawy wchodzi, albo do niey pociągniony będzie; podług Praw, a mianowicie 1726. Roku, na Sądzie takowey sprawy zasiadać nie może: a podług wyżey rzeczonego 1581. Ru: Prawa, na ustęp wychodzić powinien. A ieżeliby strona z nim sprawę maiąca, na tym Trybunale sądzoną mieć nie chciała; wedle tychże Praw do drugiego Trybunału odesłana bydź ma.

Uuij

O DYSSYDENTACH.

Pierwsza Rezolucya N^TO. 138.

DNIA 30. MIESIĄCA KWIETNIA 1777. ROKU.

ODpowiadaiąc na Memoryał przez Xiędza Hiacynta Ihumena Monasterow Grecko-Oryentalnych w Prowincyi W. X. Lit: i U. Michała Assessora Sądow Zadwornych tegoż W. X. Lit: podany, a w treści onego wyczytuiąc, następuiące proźby NAM i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey przełożone; *Nayprzod:* ażeby Subdelegaci za reskryptem podług traktatu 1768. Roku nominowani, do *przysiąg Rothá Judicum* przypuszczonemi byli, z wyznaczeniem przysięgi, oraz iniunkcyą, iżby Urzędnicy *ad expediendos juridicos Actus* od stron drugich użyci, legalności Subdelegatom nie kwestyonowali. *Powtore:* aby Ziemstwa i Grody W. X. Lit: otworzyły osobny tydzień i Regestra *purè* do spraw *Religionis & lesæ securitatis Dissidentium. Potrzecie:* aby takowy tydzień na każdey kadencyi, iuż Ziemskiey, iuż Grodzkiey był wyznaczony, a od takowego tygodnia nie rozpoczynały się Roki, i Roczki, ale raczey na nim się kończyły, z zaleceniem Urzędom odsyłania na drugą Kadencyą sprawy z regestrow cywilnych przypadłey, ktora zabieraiąc tydzień Dyssydentski, zabrać mogłaby wołanie regestru onych. *Poczwarte:* aby Akta Kondescensyine i exekucyine, ktore zamitrężone zostały przez zadysputowanie Juramentu Subdelegatom, nie ściągały kar *contraventionis* na strony. *Popiąte:* aby w Sądach Zadwornych W. X. Lit: dwa Miesiące były na Rok dla spraw Dyssydentskich wyznaczone. *Nakoniec:* aby rozrządzenie w wyż namienionych proźbach, i determinowanie teraźnieyszey Kadencyi Sądow Zadwornych Litewskich dla generalnego wszystkich uwiadomienia okolnemi Listami było ostrzeżone. Na takowe więc szesciorakie proźby, MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż gdy prawidłem są Traktaty, pierwszy 1768. i drugi 1775. Roku, oraz Konstytucya 1768. fol. 237. tit: = *Ordynacya Sądow* Judicii Mixti = w tych punktach, ktore Traktatem 1775. odmienione zostały; takowe więc Prawa wyraźne w sobie przepisy zawieraiące, opacznemu tłomaczeniu podlegaćby niepowinny: ażeby iednak w odpowiedzi NASZEY okazaliśmy, iak rownym wymiarem sprawiedliwości z Radą Nieustaiącą opiekować się chcemy losami Obywatelskiemi, bez dystynkcyi na rożnicę wyznania, ninieyszą na każdy punkt daiemy Rezolucyą. *Co do pierwszego:* Subdelegaci iako prawnie są ustanowionemi do kondescensyinych, exekucyinych, i ziazdowych czynności, za Dekretami wszelakich Urzędow, tak ażeby *Rothá Judicum Castrensium vel Terrestrium*

strium przyfięgali, (co rownym ieft) tę przyfięgę zaś wykonywali *in pleno Judicio*, czyli też *circa Acta*, biorąc *testimonia expletorum Juramentorum* (co legalność urzędowania ich zabefpieczy) rzeczą ieft z Prawa fłufzną i powinną. *Co do drugiego*: Gdy Prawo 1768. fol. 238. regeftra dla Dyffydentow wyznacza; te w Ziemftwach i Grodach bydź maią, oraz tydzień do fądzenia fpraw wydzielony bydź powinien. *Względem* ktorego tygodnia zbyteczne ieft domaganie fię w przełożoney w punkcie trzecim proźbie; gdy podług teyże Konftytucyi 1768. Roku, wyraźnie przepifały Stany zgromadzone, aby w Wielkim Xięftwie Litewfkim nie przydaiąc fądom czafu do fądzenia, na Kadencyi iedney tylko w Roku, tak Ziemfkiey iako i Grodzkiey, tydzień ieden dla odwoływania regeftrow Dyffydentfkich był zachowany; co nieprzeznacza tydzień ieden w każdey Kadencyi, lecz w ktoreykolwiek z tych, i Ziemfkiey i Grodzkiey ieden tydzień na Rok czafowy. Ażeby zaś nie fpełzał takowy tydzień, nayprzyzwoitfzym bydź fię zdaie początkowy bardziey, a niżeli oftatni, ktory takowy tydzień na Rekwizycyą Dyffydentow, Urzędy tak Ziemfkie iak i Grodzkie wyznaczać będą. *Co do czwartego*: Iż co do fkruputow względem fpełzłych Kondefcenfyi; te mniey fą potrzebnemi: albowiem fpodziewać fię należy po fprawiedliwey roftropności Urzędow, że na ftronach prawuiących fię, kar kontrawencyinych nie przyfądzą, gdy fpełznienia przyczyna dowiedziona będzie; że z zadyfputowania przyfięgi Subdelegatom naftąpiła. Co fię zaś tycze *piątego Punktu*, proźby względem Kadencyi w Sądach Zadwornych W. X. Lit: ta gdy Traktatem 1775. Roku fol: 58. §. 3tio udeterminowaną zoftała; fzofty więc Miefiąc w każdey Kadencyi tychże Sądow Zadwornych do wołania fpraw Dyffydentfkich ieft onym wyznaczony, ktory (fpodziewać fię należy) że na teraźnieyfzą Kadencyą przez Wielmożnego Xcia Kanclerza Wielkiego W. X. Lit: obwiefzczonym będzie. Aże ieft żądane od tychże podaiących Memoryał, obwiefzczenie z Rady Uniwerfałami; na takową więc oftatnią proźbę deklaruiemy: Iż dofyć będzie gdy Rezolucya Nafza przez wyż rzeczonych Obywatelow po Kancellaryach W. X. Litewfkiego zaoblatowaną zoftanie.

Druga Rezolucya N^ro. 139.

DNIA *także* 30. MIESIĄCA KWIETNIA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Stanifława, fwoim i niektorych Obywatelow wyznania Dyffydentfkiego, imieniem podany, w ktorym dwoiakie zawieraią fię żądania: *Nayprzod*: Aby do Sądow Affefforfkich Pifarz i Regent z Dyffydentow, podług Traktatu 1768. Roku, byli wy-

znaczeni. *Powtore:* aby przy Przewielebnym i Wielmożnym Kanclerzach Wielkich, Podkanclerze, iako Aſſeſſorowie zaſiadali, dla niebytności Aſſeſſorow Katolikow ku ſprawowaniu kompletu; MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwſzego:* Iż co ſłużyło *Judicio Mixto* Traktatem Seymu 1768. Roku względem Piſarzow i Regentow, ktorych uſtanowienie na ow czas zdawało ſię bydź potrzebne dla nowego a niebyłego *Dicaſterium*, dziś po Traktacie pośledniey- ſzym 1775. Roku fol. 59. §. 3. mieyſca mieć nie może, iuż z przyczyny ſkaſſowanego *Judicium mixtum*, iuż z przywłaſzczonego *Forum* dla ſpraw Dyſſydentſkich w Sądach Zadwornych oboyga Narodow; a zatym w Kadencyach prawem przepiſanych na ſprawy Dyſſydentſkie nie inny Piſarz i Regent bydź powinien, iak tenże, ktory i do innych ſpraw wſzyſtkich, prawami dawnemi ieſt wyznaczonym dla Sądow Zadwornych. *Co do drugiego:* Iż zbytnia ieſt troſkliwość i niewczeſna względem Aſseſsorow, gdy ci podług Prawa naydować ſię zawſze będą: a gdyby nawet Aſſeſſorowie dla iakich przyczyn nie ziechali; U. Staniſław bezprawney niezwyczayney i nieprzyzwoitey domaga ſię rzeczy, gdy WW. Podkanclerze rowney powagi i prerogatywy z Kanclerzami, oraz tak iak oni, Prezeſowie Sądow Zadwornych w nieprzytomności Kanclerzow, nie mogą, ani powinni za Aſſeſſorow zaſiadać: a gdy przytomnemi ſą Sądom Zadwornym podczas zaſiadania Kanclerzow (co od ich dobrey woli dependuie) obu Pieczętarzow decyzya, nie może bydź podług Prawa, iak za iednę kreſkę braną.

Trzecia Rezolucya N^ro. 42.

Dnia 27. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

REzolwuiąc Memoryał w ktorym Urodzony Konſtanty żalac ſię: Iż w ſprawę onego z żoną ſwoią, iako oboyga wyznania Ewangelickiego będących, rozwodową, Zwierzchność Duchowieńſtwa Rzymſkiego Katolickiego wdała ſię przeciwko Prawom, a mianowicie pierwſzemu Statutowemu, w Rozdziale piątym, Artykule dwudzieſtym, tudzież powtornemu Traktatowemu 1768. Roku, ktore to Prawa w rozſądzenie ſpraw takowych wdawać ſię Zwierzchności Duchowieńſtwa Katolickiego, wyraźnie zakazuią; doprasza ſię o Rezolucyą, do ktorego Sądu ta ſprawa ma należeć? Niemniey odpowiedz, w ktorey U. Wincenty imieniem Urodzoney wſpomnionego U. Konſtantego żony czyniący, twierdzi: iż ta ſprawa iuż finalnie dwoma Dekretami, to ieſt, Konſyſtorza Wileńſkiego, i Nuncyatury Apoſtolſkiey rozſądzona, nie była między małżeńſtwem oboygiem wyznania Ewangelickiego, ponieważ U. Konſtantego żona, z oyca Katolika, a matki wyznania

Ewangelickiego urodzona, od Xiędza Katolickiego ochrzczona, podobnie edukowana, gdy potym do wyznania Ewangelickiego przymuszona była, powtorną rewokacyą wedle obrządku Kościoła Katolickiego uczyniła: procesś ten rozwodowy do sądu Konsystorza Katolickiego intentowany, iako był ieszcze w Roku 1759. zaczęty, nie mogł naruszyć Prawa Roku 1768. Traktatowego, iako poźniey uchwalonego; podobnie Dekret Konsystorza Wileńskiego w Roku 1776. tudzież powtorny Dekret Nuncyatury Apostolskiey w Roku 1777. nastąpione, nie mogły się sprzeciwić wyżey wyrażonemu Traktatowemu 1768. Prawu, ponieważ Prawo Roku 1775. pod tytułem = *Akt osobny* = fol. 59. sprawy takowe, gdzie ieden z małżonkow Katolik, a drugi Dyssydent, Konsystorzom Katolickim rozsądzać pozwoliło; przeto doprasza się, ażeby U. Konstantego żona, iako iuż wyżey rzeczonemi Dekretami w sprawie rozwodowey finalnie zaspokoiona, od dalszych processow uwolnioną została? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze Rada mocy Sądowey nie maiąca w rozeznanie wyżey wyrażonych Dekretow, co do sprawy pryncypalney wchodzić nie może. A ponieważ ten procesś rozwodowy w Roku 1759. był zaczęty, więc nie mogł naruszyć Prawa Traktatowego Roku 1768. iako daleko poźniey uchwalonego, podobnie i dwa Dekreta wyżey wyrażone rozwodowe nie mogły naruszyć tegoż samego Prawa, kiedy wyżey namienione w Akcie osobnym Traktatowe 1775. Prawo ma następuiące w sobie wyrazy: " Processa *in puncto* rozwodow i separacyi *à toro & à mensa* depen„ dować będą od Konsystorzow Katolickich, skoro ieden z małżonkow „ będzie Katolik, à drugi Dyssydent. „

Czwarta Rezolucya Nro. 260.

Dnia 18. Miesiąca STYCZNIA 1782. Roku.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Mieszczanie Miasta Naszego K... Aug: Conf: wyrażaią: Iż gdy Konstytucya 1768. Ru. Traktatowa, Obywatelom Dyssydentom z wspoł Obywatelami Religii Rzymskiey, zupełną rowność we wszystkim, i społeczeństwo w Magistratach, *cum libero exercitio Religionis* pozwoliła, i przeznaczyła; nastąpiło w Mieście K... sprzeciwieństwo z strony wspoł Obywatelow Religii Rzymskiey, usuwaiących tychże Dyssydentow od skutkow rzeczoney Konstytucyi. I lubo Obywatele Dyssydenci stoiąc przy wyrazach Traktatu, domagali się w rowney liczbie w Magistracie zasiadać; Obywatele iednak Religii Rzymskiey biorąc za pozor Dekret Kommissarski w Ru: 1676. ferowany (ktory tym Prawem Traktatowym iuż iest uchylony) czwartą im tylko część w Magistracie składać dozwolili. Mieniąc zaś, że chociaż

Konstytucya 1768. Ru. rowność co do prerogatyw Dyssydentom nadała, ta iednak iżby wolności i Przywileia dawnieysze Katolikom służące znosić miała, wyraźności iasney niema; Zaczym tak Przywileia i Dekreta w Asessoryi W. X. Lit: *hac in causa* zapadłe, iako też i tylekrotnie rzeczoną Konstytucyą pod uwagę i rozeznanie teyże W. X. Lit: Asessoryi oddali i odesłali. To odesłanie, iako wypływa z skutków teyże 1768. Ru. Konstytucyi; tak aby Obywatelów Dyssydentów mogło zabespieczyć w zupełney oney exekucyi; o Rezolucyą Naszą za zdaniem Rady przy Boku Naszym, doprasżaią się — Tudzież Odpowiedź Mieszczan Katolików Miasta K... twierdzących: Iż Konstytucya 1768. Ru. lubo iest wzięta od Obywatelów Dyssydentów za argument rowności, co do liczby Osób; to iednak żądanie zdaie się bydź z własnego raczey domysłu, nie zaś z wyrazów tego Prawa wyczerpnione. Bo co do Religii, handlow, siedlisk, społeczeństwa Obywatelskiego, i mieszczenia się w Magistracie; w zupełney z Katolikami zostaią rowności: a myśl też Prawa Traktatowego, do rowności swobod i prerogatyw, nie zaś do liczby osob ściąga się. Owszem gdy taż sama 1768. Ru. Konstytucya w Artykule 1. §. 4. wszystko w pospolitości, co przed Rokiem normalnym 1717. iakimkolwiek aktem zaięte było, za wiecznie niewzruszone bydź deklarowała; toć Dekret w Ru. 1676. ferowany, a w Ru. 1677. z instancyi samychże Obywatelów K... Aug: Conf: Przywileiem Nayiaśnieyszego Jana III. umocniony, i przez lat przeszło 80. exekwowany, konwencyami Obywatelskiemi oboyga Religii ratyfikowany, stał się Prawem nieporuszonym. Przytym więc Dekrecie Rok normalny uprzedzaiącym, niemniey przy Prawie tegoż Ru. 1768. fol. 274. titulo = *Warunek Miast* = stoiąc; doprasżaią się ciż Katolicy Mieszczanie K... aby krok oboiętny wspoł Obywatelów Dyssydentów, na iednym słowie rowności zasadzony, nieodsunął ich od powagi Praw za niemi mowiących. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż wyżey rzeczone 1768. Ru. Traktatowe Prawo, pod Aktem Osobnym pierwszym w Art: 2. §. 17. fol. 64. umieszczone, i w nim wyraz = *rowności* = niema bydź rozumiany za rowność liczby osob w Magistraty wchodzących, lecz tylko *ad capacitates* prerogatyw, i wolności Mieyskiey, podług przepisu tegoż Prawa, iako to: *gaudere* Prawem Mieszczaństwa, społeczeństwa, Magistratury po Miastach, gdzie się ktoremu osieść podoba, prowadzenia handlow i kupiectwa, fundowania fabryk, za Przywileiem iednak Krolewskim w Miastach Krolewskich, (w dziedzicznych Wsiach, czy Miastach, za pozwoleniem Dziedzica) i szukania wszystkich sposobow profitu, stanowi Mieyskiemu przynależytych, z zupełną rownością z ludźmi Religii Rzymskiey Katolickiey. Co się zaś tycze innych okoliczności, w Memoryałach wzmiankowanych i rozpoczętego w Asessoryi W. X. Lit: processu; te do Rezolucyi Sądowey za zdaniem teyże Rady przy Boku Naszym zostawuiemy.

O IN-

O INKWIZYCYACH.

Pierwsza Rezolucya Nro. 104.

DNIA 8 MIESIĄCA KWIETNIA 1777. ROKU.

Videatur ta Rezolucya pod tytułem = *O DEPUTATACH TRYBUNALSKICH* = fol. 174.

Druga Rezolucya Nro. 338.

DNIA 23. MIESIĄCA WRZESNIA 1777. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym UU. Sędziowie Grodzcy W... zapytuią się NAS, i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey: Jeżeli Urzędnicy na expedyowanie Aktow inkwizycyi, kalkulacyi, i weryfikacyi zieżdżać maiący, powinni Akt swoy rozpoczynać na dniu *fixè* w innoteścensyach swoich autentycznych wyrażonym? Czyli też powinni pilnować się terminu od daty podania stronom przez woźnego kopii tegoż obwieszczenia we cztery niedziele wedle Prawa przypadaiącego? MY KROL za zdaniem teyże Rady deklaruiemy: Ponieważ Konstytucya 1766. Roku tit: = *Regestr Officii w Trybunale* = Urzędnikom na expedyowanie Aktow inkwizycyi, kalkulacyi i weryfikacyi zieżdżać maiącym, czterema niedzielami strony obwieszczać przez Generała nakazuie, i na terminie z innotescensyi przypadaiącym tymże Urzędom pod ukaraniem sześciu niedziel wieży cywilney, Akt swoy rozpoczynać zaleca; Konstytucya zaś 1764. tit: = *Exekucya za Dekretami Kontumacyinemi* = w każdy tydzień od podania liczyć każe; zaczym Urzędy maiące zieżdżać na expedyowanie Aktow inkwizycyi, kalkulacyi, i weryfikacyi, powinny pilnować terminow od daty podania przez Generała obwieszczenia w cztery niedziele przypadaiącego, licząc w każdy tydzień po siedm dni *inclusivè* z dniem podania, wedle Prawa.

Trzecia Rezolucya Nro. 71.

DNIA 13. MIESIĄCA MARCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Marcin ... Podstarosta Sądowy i Deputat Powiatu O... doprasza się o wytłomaczenia Prawa Roku

1726. tit: = *Inkwizycye* = w słowach: " Iż gdy się zdarzy, że Urzę-
„ dnik Ziemski lub Grodzki Deputatem będzie na Trybunał Wielkiego
„ Xięstwa Litewskiego obrany, tedy *durante charactere* Deputactwa, na
„ żadne exekucye za Dekretami także na inkwizycye i kalkulacye,
„ weryfikacye, kondescensye, taxy, i exdywizye, naznaczony bydź,
„ podeymować się, zieżdżać nie powinien będzie *sub pœna privationis*
„ *Officii ad cujusvis instantiam* w Trybunale *decernenda* „ w kwestyi na-
stępuiącey: Czyli z mocy Prawa wyżey wyrażonego Urzędnik Ziem-
ski albo Grodzki na Deputacyą obrany i przysięgły, zaraz od daty obra-
nia swoiego wstrzymać się powinien od wszelkich czynności Urzędu
swoiego, i wolnym bydź od zasiadania na Kadencyach Sądow Grodzkich
lub Ziemskich? Czyli też *ab actu* zaczynaiącey się exekucyi Urzędu
Deputata? MY KROL za zdaniam Rady &c. deklaruiemy: Że gdy
wyżey wyrążona Roku 1726. Konstytucya, Deputatom Urząd na sobie
Sędziego Ziemskiego lub Grodzkiego maiącym *durante charactere* De-
putata na exekucye, inkwizycye, kalkulacye, i inne Urzędowi Ziem-
skiego lub Grodzkiego Sędziego należące *actus Judiciales*, zieżdżać
i expedyować zabroniła, w ten czas iako Trybunał Głowny Wielkie-
go Xięstwa Litewskiego nie był rozdzielony, tak też i Deputaci *ab
actu* obrania i przysięgi swoiey w Sądzie Trybunalskim zasiadać aż do
końca obowiązani, do innych Aktow Sądowych expedyowania zieżdżać
nie powinni byli. Ale gdy Prawo Seymu *Coronationis* Roku 1764. pod
tytułem = *Opisanie Sądowey sprawiedliwości, czas zaczynania Trybunału
i sądzenia onego* = Trybunał Litewski na kadencye podzieliło, a w ka-
żdey, innym Deputatom zasiadać nakazało; przeto wyżey wyrażone
1726. Roku Prawo, iako poźnieyszym przeistoczone, nie inaczey ma
bydź rozumiane, tylko: że każdy Sędzia Ziemski lub Grodzki na Try-
bunał obrany Deputat, w ten czas na expedyowanie wszelkich Aktow
Sądowych do Urzędu swoiego przywiązanych zieżdżac nie powinien,
kiedy na Kadencyi Sądow Trybunalskich zasiadać i sądzić, namienionym
Prawem Roku 1764. iest obowiązany.

O NIEODDALENIU DOBR ZIEMSKICH OD STANU SWIE- CKIEGO DO DUCHOWNEGO.

N$^{ro.}$ 271.

DNIA 28. MIESIĄCA SIERPNIA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym Wielmożny Stanisław i Urodzo-
ny Antoni K... doprasząią obiaśnienia następuiącey Prawa wątpliwości:
Konstytucye 1768. i 1776. Roku ustanowiły: ażeby od umieraiących;

w chorobie zostaiących, żadne *Legata favore* Duchowieństwa nie były ważne; ieżeli więc takowe Prawa o Zapisach i Legacyach ostatniey woli, rownie na Wielkie Xięstwo Litewskie, iako i na Koronę rościągać się maią? MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż tak Prawo 1768. Roku, tit: = *O nie oddaleniu Dobr Ziemskich od Stanu Swieckiego* = iako i drugie 1776. tit: = *Tranzakcye Postestamentowe* = same w swoich wyrazach dosyć są iasne, że tylko dla Prowincyi Koronnych uchwalone.

O OBMOWACH PRZECIWKO SĘDZIOM, I KOMPLECIE SĄDOWYM.

Nro. 22.

Dnia 11. Miesiąca GRUDNIA 1778. Roku.

Ponieważ Sąd Grodzki S... donosząc w Raporcie swoim, że gdy Sędziowie na Kadencyą Septembrową ziechali się, a w tym sprawa iednego z Sędziow przypadła; ten, aby strony niecierpiały zwłoki sprawiedliwości, aktoraty swoie mazać musiał: dopraszą się obiasnienia takowego przypadku: Kiedy w komplecie ze trzech Urzędnikow złożonym, sprawa ktorego z tych Urzędnikow przypadnie; co ma Sąd w takowey czynić okoliczności? Przeto MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze Prawo 1764. Ru. dla tego Sąd Grodzki w Prowincyi W. X. Litt. do piąciu Osob pomnożyło, ażeby w podobnych przypadkach zrywanie kompletu, administracyi sprawiedliwości nietamowało. Zeby zaś przez takie przypadki, sprawiedliwość nie była wstrzymywana, wyidzie List Rekwizycyonalny od NAS za zdaniem teyże Rady, obowięzuiący wszystkich Sędziow do zieżdżania na Kadencye.

O OSIADŁOSCI URZĘDNIKOW.

Nro. 36.

Dnia 23. Miesiąca STYCZNIA 1778. Roku.

Rezolwuiąc Memoryał UU. Jozefa, Kazimerza, i drugiego Kazimierza, zapytuiących się: Izali będąc oczywiście osiadłemi w Woiewodztwie M... do ktorego Generała należy Powiat R... może im bydź dysputowana osiadłość, w tymże Powiecie R...? MY KROL za zda-

niem Rady &c. deklaruiemy: Ze gdy Statut W. X. Lit: w Art: I. z Rozdziału IV. te ma słowa " Z pośrzodka z siebie czterech Osob Szla„ checkich, ludzi dobrych i pobożnych, cnotliwych i godnych, w Pra„ wie umieiętnych, pisać umieiących, Rodzicow tego Państwa W. X. „ Lit: i w tym Powiecie nie nowo, i niezmyślenie osiadłych obrać.„ nakazuie w tymże Powiecie osiadłych obierać; a Konstytucya Seymu w Roku 1562. zaczętego, a kończącego się w Roku 1563. Vol: II. fol: 619. titulo = *O osiadłości Dygnitarzow* = tak mowi: " Gdy o tym „ pierwsze Statuta dostatecznie uczą, aby każdy Dygnitarz i Urzę„ dnik w tey Ziemi był osiadły, gdzie Dygnitarstwo dzierży; a iż „ częstokroć takowe wątpliwości wszczynały się, że wiele ludzi tak „ to ciasno rozumieli, chcąc, aby to ci Dygnitarze i Urzędnicy, nie „ w Ziemi, ale w Powiecie byli osiedli, obiaśniaiąc tedy Statuta o „ tym przez Przodki Nasze uczynione, ustanawiamy: aby każby Dy„ gnitarz i Urzędnik w swym Woiewodztwie doskonałą, niezmyśloną „ osiadłość miał; a ktemu takową, w ktoreyby mogł pomieszkiwać: „ a osiadłość takowa ma się rozumieć, w okręgu Woiewodztwa onego, „ a nie w Powiecie, wyimuiąc z tego Ruskie i Mazowieckie. „ Konstytucya zaś Roku 1774. na Konwokacyi *względem obierania Urzędnikow Ziemskich*, reassumowała w słowach: " *Eligendi* do Urzędow Ziem„ skich, powinni bydź *benè nati*, i Possessye Ziemskie w tymże Wo„ iewodztwie i Powiecie podług Statutu W. X. Lit: i Konstytucyi „ 1562. i 1563. mieć powinni. „ Ponieważ Konstytucyą *Convocationis* 1764. tak Statut W. X. Lit: Possessyą Urzędnikowi mieć w Powiecie nakazuiący, iako i Konstytucya 1562. *in tertium* kończącego się Seymu, obiaśniaiąca wyżey wyrażony Statut: że Urzędnikowi dość iest mieć Possessyą w Woiewodztwie, są reassumowane; przeto, z mocy Praw tłomaczenia NAM i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey nadaney, uznaiemy: Iż Konstytucya 1562. Statut wyżey wspomniony obiaśniaiąca, a Prawem Konwokacyinym 1764. na W. X. Lit: rozciągniona, osiadłych w Woiewodztwie Obywotelow, podług przepisu Konstytucyi 1768. fol. 129. tit: = *Porządek Seymikowania* = *etiam* zastawnym Possessorom, tytuł possessyi &c *capacitatem eligibilitatis* zostawuiącey, za osiadłych w Powiecie tegoż Woiewodztwa bydź oznacza.

O PODATKU PROCENTOWYM.

N$^{ro.}$ 240.

DNIA 9. MIESIĄCA LISTOPADA 1779. ROKU.

REzolwuiąc zapytania K... S... W. X. Lit: do NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey w następuiących punktach zaniesione:

1mo.

1mo. Jeżeli od Kapitałow samym Kredytorom przez lat kilka lub kilkanaście nieprocentowanych, i pod processem zostaiących, powinien się *instantaneè* płacić podatek procentowy? *2do.* Gdy Kredytor przy oświadczeniu sobie należących kapitałow, okazuie razem pewną liczbę na sobie długow, z determinacyą kapitałow swoich na uspokoienie tychże długow; czy takie ukazanie uwalnia iego od opłacenia procentu? Czy *hoc non attento*, podług liczby summ, i obligow swoich, każdy powinien na skarb płacić procent osobny? oraz takowy Kredytor oświadczaiący się z cofnieniem od procentowania swoiego kapitału, iak ma realizować swoie oświadczenie, dla skonwinkowania Kommissyi o dostatniey prawdzie *allegatorum*? *3tio.* Po zmarłych Debitorach, gdy ich Sukcessorowie lub i sami Kredytorowie procentu płacić niechcą, a Dobra ewikcyine i inne wszelkie na taxę *per processum* podać oświadczaią się, aż za pokazaniem Dekretu na taxę odsyłaiącego; czyli na poprzedzaiące o niey wiadomości o zayść maiącey dla wielości długow taxie, procent do skarbu ma bydź suspendowany? *4to.* Gdy summy na Prawa zastawne, *ante legem latam* wniesione, są od procentowania uwolnione; tedy za obligami takiemi, w ktorych razem zawieraią się, i Prawa zastawne, i za ktoremi possessya tylko tytularna nastąpiła; czy maią się takie obligi rozumieć za Prawa zastawne & *ipso facto* bydź wolnemi od procentowania na skarb lub nie? tudzież, gdy przed zapadłym ustanawiaiącym ten podatek Prawem, ktożkolwiek za Prawem zastawnym wszedł w possessyą, lecz z oney przez przemoc został wypędzonym, a o expulsyą z oney, złoży przed Kommissyą rozpoczęty proceder; czy w takim dowiedzionym przypadku uwalniać się ma Kredytor od podatkowania procentowego lub nie? i czyli nietytularność swoiey zastawy ma realizować Juramentem, dla przekonania o dystynkcyi tytularnych Praw zastawnych, *pro rigore* opisu wzwyczaionych od rzeczywistych, ktore do obięcia Dobr i possydowania onychże, według kondycyi, za ktorą pożyczane pieniądze będą *ad punctum* uwolnienia procentu produkowanemi? *5to.* Gdy Kredytor oświadczoną swą summę podnosi z Akt oświadczeń; czy ma się explikować, i dowodami probować: gdzie takową podniesioną summę obrocił, i takowe przedsięwzięcie wolności procentu, czy ma realizować bądź Juramentem, albo innemi ku przekonaniu dowodami, iako nie kondyktownie, ani *in præjudicium* skarbu czyni, i nie cofa z teraźnieyszey lokacyi procentowania wiadomey, ażeby na inną sekretną dla wolności od procentu przeniosł? Czyli przestać ma Kommissya na samym iego oświadczeniu, o cofnionym z procentowania kapitale, i dalszych nie wkładać na iego obowiązkow, o explikacyą względem tey summy; i takie oświadczenie chcących się uwolnić od procentu, czy przed Kancellaryami gdzie summy do procentowania zadeklarowane, czyli przed Kommissyą czynionemi bydź maią; i z iakich konwikcyi ma się wolność od dalszego procentowania zadeklarować? *6to.* Konstytucya 1775. Ru. re-

formuiąca podatek podymnego, i nową lustracyą onego wyznaczaiąca ostrzegła: Iż Plebanie w ktorychby szkołki Parafialne aktualnie zafundowane były, takowe od podatku podymnego wolne bydź maią. Tego nakazu Prawa Lustratorowie pilnowali się, i gdzie znaleźli aktualnie zafundowanie szkołki, na takie Plebanie podatku podymnego do taryff nic niewkładali: a gdzie żadnych szkołek nieznaleźli, z takich Plebanii wedle naznaczenia prawnego po Zło: 50. Podymnego nałożyli. Dopiero po expedyowaney lustracyi, po oddaniu przez Lustratorow takowych swych taryff *ad Archivum* Kommissyi i po zregulowaniu iuż procentow skarbowych, w rachunkach Seymowych podawanych, gdy niektore Plebanie oświadczaią się iż maią zafundowane szkołki, i aktualnie one dla Parafianow utrzymuią; czy winna Kommissya zsyłać do nich nowe Lustracye, i za dowodem założonych szkołek uwolnić takowe Plebanie od podatku podymnego, na czym pewnie szczupłemu Skarbowi, kilka tysięcy rocznego prowentu ubyłoby; czy *hoc non attento* pilnować się sporządzonych i zapossessyonowanych taryff, a zapoźnionym od Plebanow iuż po lustracyach odmowić rekwizycyom? *7mo.* Gdy Obywatele z przewidzianych sobie przyczyn, są uporni w opłaceniu podatku skarbowego do ich delat z Kancellaryow dla exekwowania Woyska wydanego, a ieżeli Woysko ma dopełnić swą exekucyą, więc Ordynans od Departamentu Woyskowego nayprzyzwoiciey może uskutecznić tę satysfakcyą. — MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. *Ad 1mum. & 3tium. punctum*, Gdy Prawo o ustanowieniu podatku procentowego w słowach: " Zeby zaś Kredytorowie „ będąc teraz od swych summ do płacenia procentu Skarbowi Publi- „ cznemu, obowiązanemi, z zawodu od Debitorow krzywdy niemieli, „ rozprawę za obligami, i wszelkiemi względem summ pożyczanych „ inskrypcyami (oprocz Praw zastawnych, ktore teraźnieysze ustano„ wienie uprzedziły) dla przyspieszenia satysfakcyi *in foro ubiquinario* „ w W. X. Lit: bez żadnych zgoła dylacyi, obmow, i excepcyi, ostrze„ gamy „ wyraźnie zaleca Juryzdykcyom W. X. Lit: przyspieszenie nieodwłoczney dla Kredytorow sprawiedliwości. A zapytanie Kommissyi S... Lit: ściąga się do summ od lat kilku, lub kilkunastu pod processem zostaiących; Zaczym deklaruiemy za zdaniem Rady Naszey: Iż takowe summy nie mogą bydź regulowane, tylko do Prawa tegoż samego, mowiącego w słowach: " Kapitały także, przez taxy Dobr zacho„ dzące, ieźliby powszechnego nie miały procentu, od takowych w „ proporcyą uszczerbku, procent do Skarbu Publicznego, Kommissya „ Skarbowa uregulować powinna: poki iednak Taxatorskie Dekreta w „ wyrokach swych *in principali* nie zakończą się; procent od takowych „ Kapitałow iść, i dla niezupełney *quantitatis* kapitałow wiadomości, „ wczesne onego, co do procentu uregulowanie, następować niema, lecz „ po zakończeniu o takowe summy rozprawy, takowa procentu zale„ głość, rachuiąc od raty przyszło Marcowey, Skarbowi Publicznemu,

„ bonifikowaną przez Kredytorow bydź ma. „ Z ktorego iasno się pokazuie: iż od summ pod długim processem będących, podług słow Prawa, po zakonczeniu od takowey summy rozprawy, takowa procentu zaległość, Skarbowi Publicznemu, Kommissya bonifikowaną przez Kredytorow mieć ma. Niespodziewamy się iednakże, ażeby zwłoka administracyi sprawiedliwości, tego dochodu Skarbowego uszczerbek czynić miała. *Ad 2dum.* Wyżey wyrażone 1776. Prawo, będące w słowach: " zawsze iednak Kredytor a nie Debitor od swego kapi„ tału procent ieden winien Skarbowi Publicznemu będzie „ tudzież niżey w słowach: " A gdyby summa iedna na Kontraktach lub w inney „ kredytow okazyi, przez kilka rąk przechodziła, procent od niey, iako „ ieden kapitał znaczący, raz tylko rachowany bydź ma: i do czyiego „ on Aktorstwa kapitałem należy, ten, procent ieden od niey, do Skarbu „ Publicznego płacić powinien będzie „ iako w wyrazach swoich iasne, i żadnego tłomaczenia niepotrzebuiące, dokładną na zapytanie iest odpowiedzią. *Ad 4tum.* Prawa każdego rygor, do przyszłości, nie do przeszłości ściąga się. Gdy więc Prawo ustanawiaiące podatek procentowy, uwolniło powszechnie summy zastawne *ante legem latam* od procentowania, i Rzeczpospolita Seymuiąca niewyłączyła pod ten czas summ zastawnych, ktore teraźnieysze ustanowienie uprzedziły; Zaczym oświadczamy: Iż wszelka zastawa, *ante legem latam*, od płacenia procentu wolna bydź ma. Choćby iednak Obywatel z possessyi zastawney był przez przemoc rusżony, i formował o expulsyą Aktorat, zawsze iednak Prawa zastawy *ante latam legem* nabytego nie utraca, i summa iego do procentu należeć niepowinna. *Ad 5tum.* Kredytor oświadczaiący, że podnosi summę z pod dawney lokacyi i procentu, niemoże bydź pociągany do explikowania się, na iaki użytek chce maiątek swoy obrocić. Wszakże gdyby chciał z wiadomego procentowania onę umknąć, a sekretnie gdzie indziey ulokować, unikaiąc opłaty podatku procentowania, podpadłby rygorowi Prawa tegoż w słowach: " Iż Kre„ dytorowie wszyscy *cujuscunque status & conditionis* maią inskrypcye „ wszystkie na swe kapitały w Kancellaryach Grodzkich, Woiewodztw „ i Powiatow oświadczyć, a to *sub rigore* konfiskaty czwartey części „ kapitałow *ad ærarium publicum*, po dowodney konwikcyi o takowych „ kondyktach między Kredytorami a Debitorami zachodzących, *ex* „ *delatione* o to sprawy, *ad instantiam cujusvis* z ubespieczeniem dla niego „ dziesiątey części *rei deductæ, & ærario publico adjudicatæ* z Regestru „ *Fisci* w Sądach Kommissyi Skarbowey *extendendo*. „ Jak zaś Kredytor z podniesioney summy ma się explikować; podaie sposob toż samo Prawo, będące w słowach: " a Regenci tychże Kancellaryi, z Akt gdzie „ te Kredytorow wiadomości o kapitałach oświadczone, i od pier„ wszego zapisania należeć będą, wypisaną specyfikacyą maią przesłać „ do Kommissyi Skarbowey, podług *Schema*, od niey na to uformowa„ nego, i do dawania takowego Rapportu, na każdą co rok kadencyą

„ Marcową i Oktobrową, Kommiffyi Skarbowey, względem odmieniaią-„ cego fię ftanu kapitałow fą obowiązani „ z ktorych przypadkow gdy fię okazuie, iak wiele przykrości i zamiefzania Obywatelom, a iak małą Skarbowi i potrzebom publicznym pomoc, podatek procentowy przynofi; przeto za zdaniem Rady przy Boku Nafzym, żądamy od Kommiffyi S... Lit: aby otworzyła myśl fwoię, iakiby na mieyfcu rzeczonego podatku do uformowania proiektu na Seym przyfzły, mogł bydź wzięty rodzay podatkowania? i ieżeli nie nayzręczniey ftęplowego papieru i tabaki? *Ad 6tum.* Gdy Taryffy luftratorfkie 1775. fą zakończone, i z nich prowent do Skarbu W, X. Lit: udeterminowany zoftał, ktorego ufzczuplenie zawiodłoby i expenfę Prawem oznaczoną; z tych powodow determinuiemy: Ze te Plebanie, ktore po fkończonych luftracyach fzkołki Parafialne pozakładały, uwolnione od płacenia podatku podymnego bydź niemogą, aż do rezolucyi Stanow zgromadzonych. *Ad 7mum.* Wydane Woyfku Delaty, mocą wyfzłych w tey mierze od Departamentu Woyfkowego Ordynanfow, exekwowane bydź powinny, wyiąwfzy gdyby był okazany kwit Skarbu W. X. Lit: i przez omyłkę wydana była delata.

O POZWIECH.

N^ro. 70.

DNIA 13. MIESIĄCA MARCA 1778. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał, w ktorym U. Tadeufz Starofta Sądowy O... z obowiązku Urzędu fwego, doprafza fię o wytłomaczenie &c. &c. *Pierwfza:* Prawo Statutu W. X. Lit: w Artykule XVII. z Rozdziału 4. nakazuiąc, aby były Pozwy zgodne i niefkrobane, zdaie fię wyciągać po ftronie pozywaiącey, aby rzecz fwoią, o ktorą kogo pozywa, w pozwie wypifywała; tey myśli Prawa przeciwny wprowadzony zwyczay, iż częftokroć podawaią pozwy, żadney niemianuiąc pretenfyi, tylko pozywa o to, co fię u Prawa dowodzić będzie. A tak pozwany nie wie na iaką fprawę ieft zawołany, iakie ma fpofobić do ufprawiedliwienia obrony; potrzebaby więc takowe pozwy za nikczemne ogłofić, i od ftawania za onemi ftrony pozwane uwolnić. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: *Co do pierwfzey:* Że cytowane Prawo Statutu Litewfkiego, ftofuie fię do autentyczney żałoby, ktora aby nie była odmieniona, gluzowana, fkrobana, pod karą na fabrykacyą przepifaną, iako to iuż ieft wielo Prawami warowane; żeby zaś pozwy kładzione, pomimo praktykowanego dotąd zwyczaiu, innym nowym fpofobem pifane były; Rada, iako mocy prawodawczey nie maiąca,

iąca, nakazywać nie może, i nie widzi potrzeby: bo za pierwszym zapozwem nikt do pryncypalney niestawa rozprawy, a zatym po kopii spraw, ma dosyć czasu przygotowania się na obronę swoią. *Powtore:* Że takowy nowy sposob wydawania pozwow, nie mogłby wcześnie doyść powszechney wiadomości Obywatelow, z onych szkodą i zawodem. *Potrzecie:* Że wielu do pisania takowych pozwow, musieliby szukać wiadomych doskonale Prawa, ktorych ułożenie autentyczney żałoby zawsze zatrudnia i zastanawia. Jeżeliby zaś ta reforma pozwow koniecznie była potrzebna, wyraźnie na Seymie Prawem bydź musi przepisana.

O SPRAWACH MINORIS IMPORTANTIÆ.

Nro. 71.

DNIA 5. MIESIĄCA LUTEGO 1779. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport Urzędu Grodzkiego L... dopraszaiącego się NAS i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey o Rezolucyą w następuiących okolicznościach: *Pierwszey:* Konstytucya 1764. Ru. pod tytułem = *Sprawy minoris importantiæ* = w sprawach niewynoszących 500. Zło: appellacyi dopuszczać niekaże. Jak tu trzeba rozumieć: w sprawie z samey siebie nie wynoszącey 500. Zło. czy od kar, win niestawnych, nawiązek i expensow prawnych z niey wynikaiących, wolna ma bydź appellacya? Ponieważ w komput 500. Zło: winy, nawiązki, expensa prawne, i same *meritum* sprawy, strony zaliczać zwykły, i appellacyi dopraszaią się. MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą. *Ad 1mum.* Ze wyżey wyrażone 1764. służące Xięstwu Litewskiemu *Coronationis* Prawo, będące w wyrazach ninieyszych: " Ponieważ w małych importancyach naywięcey spraw po Ziemstwach „ i Grodach znayduie się, i *in principali*, strona *convicta* przysądzone„ go *judicatum* stronie pokrzywdzoney niechąc płacić, na iedyną exte„ nuacyą, *malitiosè* siebie i drugą stronę gubiąc, appellacyą do Trybu„ nału uroszczała; a tak acz sprawiedliwie otrzymane *judicatum*, bez „ skutku i konkluzyi ustawać musiało; zaczym dogadzaiąc *Nobilitati*, „ ażeby w sprawach wszystkich *minoris importantiæ*, ktore *ex merito suo* „ *non excedunt valorem* pięciuset Zło. Urzędy Ziemskie i Grodzkie przez „ finalną pryncypalną w swoich Sądach decyzyą *judicata* ferowali *non* „ *admissa quavis appellatione*, waruiemy „ dosyć iest iasne: Ze w sprawach, ktore *meritum* sprawy, czyli szacunek *negotii principalis*, Summy 500. Zło. Pol. nie przechodzą; *præcisa appellatione* w Sądach *primæ Instantiæ* sądzone bydź powinny. To zaś Prawo *ad pœnalitates*, stosowane bydź nie może.

O SPRAWACH ZA OBLIGAMI.

Nro. 125.

Dnia 4. Miesiąca MAIA 1781. Roku.

ODpowiadaiąc na Memoryał U. Heleny O.., twierdzącey: Ze gdy Mąż iey U. O... dla pozostałych po Oycu swoim długow, był przymuszonym podać substancyą na siebie spadaiącą *sub hastam potioritatis*, Kredytorowie zmarłego Oyca, pomimo Statut W. X. Litt: w artykule 30. Roz: 4. i Konstytucyą 1766. sądzenia takowych spraw Sądom Grodzkim zabraniaiącą, zyskali w Grodzie P... niestanne Dekreta. I lubo takowy proceder i Dekreta, iako nieprawnie otrzymane, Sąd Ziemski Powiatu P... skassował, UU. iednak OO... widząc się bydź gwałtownie od niektorych Kredytorow z Dobr wyciśnionemi, doprasząią się o zalecenie Grodowi P... aby takowych spraw iako Sądowi swemu nieprzyzwoitych do siebie nie przyimował, a Kredytorowie za otrzymanemi w nienależnym Sądzie Dekretami, Dobr zaieżdżać gwałtownie nieważyli się. Tudzież na Odpowiedź Urzędu Grodzkiego Powiatu P... twierdzącego: Ze processa między Kredytorami UU. OO... ieszcze przed zasiadaniem teraźnieyszych Sędziow w Grodzie P... pozachodziły; że UU. OO... iuż po zapadłych niemal w tym Grodzie Dekretach udali się do Ziemstwa, ofiaruiąc *potioritatem*: Ze nakoniec Konstytucya 1776. Ru. za wszelkiemi inskrypcyami *forum ubiquinarium* determinuiąca, była powodem Grodowi P... do przyięcia przed Sąd swoy spraw takowego gatunku. Z pobudek iednak tak zaskarżenia od UU. OO. zaniesionego, iako i z przyczyny cisnących się do Sądu swego takowych spraw; doprasza się Grod P... rezolucyi: Czy ma dopełniać Konstytucyą 1766. Ru. titulo = *Dodanie Regestrow Ziemstwom i Grodom* = czyli też słuchać Prawa 1776. Ru. titulo = *Powiększenie dochodow Skarbu Litt.* = i oneż exekwować? MY KROL za zdaniem Rady &c. takową daiemy Rezolucyą: Ze Prawo Statutowe W. X. Litt: w Artykule 30. Roz: 4. iasno przepisuie rodzay spraw, ktore w Juryzdykcyach Grodowych sądzonemi bydź maią: Sprawy zaś obligowe, przez Konstytucyą *Convocationis* 1764. Ru. tylko między żyiącemi Osobami, Sądom Grodzkim dozwolone, Konstytucya pośledinieysza 1766. Ru. titulo = *Dodanie Regestrow Ziemstwom i Grodom w W. X. Litt:* = będąca w słowach "Gdy Urzędy Ziemskie „ i Grodzkie, Konstytucyą *Coronationis* 1764. *Anno* dwa tylko Regestra „ ieden cywilny, drugi *incarceratorum* do sądzenia spraw Statutem, i „ dalszemi Prawami determinowanych maiąc wyznaczone, sprawom „ *expulsionum*, *exemptionum*, i za obligami, prędkiey sprawiedliwości „ przez zagęszczenie Aktoratow przyspieszyć nie mogą; przeto do

„ wyrażonych dwoch Regeſtrow, trzeci Regeſtr, pod tytułem *Summarii* „ *proceſſûs* Ziemſtwom i Grodom w W. X. Litt: przydaiemy; do ktorego „ Regeſtru w Ziemſtwach, ſprawy *exemptionum, vigore* Statutu obligowe, „ tak między żyiącemi iako i nieżyiącemi Oſobami, a w Grodach *ex-* „ *pulſionum & exemptionum* także *vigore* Statutu, o zbiegłych poddanych, „ i także obligowe *inter viventes* tylko *Perſonas*, i ktoreby taxy Dobr za „ ſobą niepociągały, wpiſywane mieć chcemy „ obiaśniaiąc; wyraźnie wyłącza od Sądow Grodzkich takie ſprawy obligowe, iako rozeznania *potioritatis*, zapiſow, potrzebuiące: gdy Dłużnik Wierzycielom ſwoim Dobra do taxy oddaie. I że, lubo Konſtytucya 1776. tit: = *Uſtawa podatku w W. X. Lit:* = rozprawę za obligami i wſzelkiemi względem ſumm pożyczanych inſkrypcyami dla przyſpieſzenia ſatysfakcyi *in foro ubiquinario* w W. X. Lit: oſtrzega; nieznosi iednak tey dyſtynkcyi ſprawom obligowym, pierwſzemi dwoma Konſtytucyami położoney; a przeto i Sąd Grodzki Powiatu P... do przepiſu tychże Praw ſtoſować ſię ma.

O ZBIEGŁYCH PODDANYCH.

Pierwſza Rezolucya N^ro. 195.

DNIA 13. MIESIĄCA LISTOPADA 1781. ROKU.

ODpowiadaiąc na Rapport, w ktorym Urząd Grodzki Powiatu B.., wyraża: Iż gdy Obywatele niektorzy z Xięſtwa Kurlandzkiego z okoliczności nigdy nie agituiących ſię z niemi i Obywatelami Polſkiemi graniczącemi z Kurlandyą Sądow Pogranicznych, dawniey Prawami uſtanowionych, i Obywatele zakordonowani Roſſyiſcy zapozwali Obywatelow Powiatu B... o zbiegłych poddanych; Urząd zatym Grodki B... maiąc wątpliwość: iakich ſię w tey mierze prawideł trzymać? żąda Rezolucyi od NAS KROLA za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey: Jeżeli może ſądzić extradycyą z Kraiu ſwego tychże poddanych, dla pozywaiących Obywatelow zagranicznych Kurlandſkich i Roſſyiſkich? i takowey rezolucyi oczekuie przed naſtępuiącą Kadencyą Roczkow Septembrowych. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Ze co do trafiaiących ſię pretenſyi o extradycyą poddanych do Kurlandyi, Urząd Grodzki B.,. powinien mieć za prawidło Konſtytucyą 1768. Ru. titulo = *Xięſtwo Kurlandzkie i Semigalſkie* = fol. 116. będącą w ſłowach: " A tym czaſem zakazuiemy Kurlandczykow maią- „ cych, lub niemaiących Poſſeſſyą w Litwie, pozywać do Sądu W. X. „ Lit: o rzeczy, Dobra, lub Ludzi w Kurlandyi będących: iako też za- „ kazuiemy Obywatelow Litewſkich maiących lub niemaiących Poſſeſ- „ ſyą w Kurlandyi, o rzeczy, Dobra, lub Ludzi w Litwie będących po-

„ zywać. „ Co zaś do podobnych pretensyi od Moskwy; ma się stosować do Rezolucyi w Ru. 1779. na Memoryał U. M...Chorążego N... K... wydaney, będącey w słowach: “ Gdy zaś iakieykolwiek kondycyi i „ stanu człowiek z Kraiu do Kraiu przechodzi, ubespieczaią go Prawa „ Narodow; że *titulo proprietatis* wydania onego nikt żądać niemoże; ani „ w Traktatach 1775. znayduie się takowy Artykuł, ktoryby z Kraiu „ do Kraiu zbiegłych poddanych wydanie ostrzegał. „

Druga Rezolucya N^ro. 274.

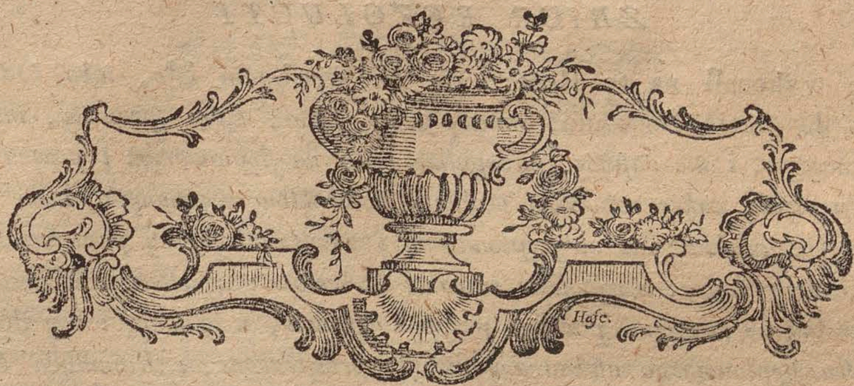
DNIA 19. MIESIĄCA LUTEGO 1782. ROKU.

REzolwuiąc Memoryał U. Jozefa S... w ktorym imieniem W. C... Starościny Z... podanym, doprasża się Rezolucyi w przypadku takowym: Zapozwana namieniona W. Starościna Z... od W. M... Kasztelanowy B... UU. K... E... i od Xiędza S... Plebana W... o poddanych z Woiewodztwa B... L... zbiegłych, a przez Dobra oney Wołyńskie na Ukrainę przechodzących, a po części w tychże Dobrach *stante vita* W. niegdy C... Starosty Z... przed lustracyą Podymnego osadzonych, na fundamencie niby Konstytucyi Koronacyiney Ru. 1764. pod tytułem ⩦ *O zbiegłych poddanych* ⩦ na Prowincyą W. X. Lit: uchwaloney do Grodu B..., broniła się Prawami Ru. 1659. fol. 681. pod tytułem ⩦ *Forum o zbiegłe poddane z W. X. Lit: do Korony* ⩦ i 1661. fol. 802. titulo ⩦ *O zbiegłych poddanych z W. X. Lit: do Korony* ⩦ na ktore Prawa, gdy Sąd Grodzki B...mało miał względu, kondemnować się przymuszoną została. Prosi teraz o wytłumaczenie: Jeżeli Konstytucya *Coronationis* 1764. o zbiegłych poddanych; do Korony, czyli też do samey Prowincyi Litewskiey stosować się powinna? i ieżeli taż Konstytucya znosi Prawa Litewskie Koronie służące *Annorum* 1659. i 1661. o zbiegłych poddanych z Litwy do Korony? Tudzież Odpowiedź, w ktorey UU. Jan K... i Samuel E... swoim i W. M... Kasztelanowy B... niemniey Xiędza S... Plebana W... imieniem czynioney, twierdzą: że poddani, o ktorych rzecz, z Dobr dziedzicznych żałących się, do Dobr W. niegdy C... Starosty Z... w Woiewodztwie Brzeskim leżących, zostali wyprowadzeni, poźniey dopiero do Dobr Wołyńskich zostali odesłani: że areszta na nich w Dobrach B... zostały położone, i sprawa do Grodu B... iest intentowana; w ktorym Sądzie *Forum* zostało przyznane, i dopiero W. Starościna kondemnować się dopuściła: że poddani rzeczeni nie przed lustracyą, ale iuż po lustracyi dymowego wykoczowani zostali: że nareszcie Konstytucye cytowane 1659. i 1661. o zbiegłych poddanych z Litwy do Korony nic w tym przypadku stanowić niemogą; gdyż poźnieysza Konstytucya Ru. 1685. i na W. Xię-

stwo

ſtwo Lit: uſtanowiona Vol. V, fol. 753. pod tytułem = *Reaſſumpcya Prawa o zbiegłych poddanych* = rozprawę o poddanych zbiegłych w tym Grodzie, z ktorego Powiatu ludzie ſą wyprowadzeni, albo zbiegli, determinuie. Nad to Konſtytucya 1764. Koronacyina, Rezolucyą Naſzą za zdaniem Rady przy Boku Naſzym pod dniem 12. *Septembris* Ru. 1777. wydaną wytłomaczona, exekucyą ſwoią mieć powinna. Gdy zatym na mocy tych Praw, wypadł Dekret Grodzki B... *Forum* Sądu ſwego uznawaiący; dopraſzaią ſię wyżey wyrażeni Odpowiadaiący: aby Praw, tak iaſnych exekucya żadney kweſtyi niepodlegała. MY KROL za zdaniem Rady &c. deklaruiemy: Iż co ſię tycze wyżey wzmiankowanych w Grodzie B... L... wypadłych Dekretow: Rada przy Boku Naſzym w poznanie onych niewdaie ſię: ale maią ſtrony do czynienia otwartą ſobie drogę. A zaś wyżey przywiedzione Prawa, to ieſt 1659. Vol. IV. fol. 681. pod tytułem = *Forum o poddane zbiegłe z W. X. Lit. do Korony* = będące w ſłowach: " Donieſiona ieſt „ NAM przez Poſłow Ziemſkich W. X. Lit: na Seymie teraźnieyſzym „ *querimonia*, iż *turmatim* tak z Ekonomii Naſzych, iako z Dobr Ducho- „ wnych i Szlacheckich z rożnych Woiewodztw i Powiatow uchodzą „ poddani do Korony, gdzie w Grodach i Ziemſtwie żadney niemogą „ odnieść ſatysfakcyi; Przeto dla otrzymania prędſzey ſprawiedliwo- „ ści Obywatelom W. X. Lit: o zbiegi do Korony, *Forum* naznaczamy „ na Trybunale Koronnym, *in quolibet Termino & Regeſtro, termino pe-* „ *remptorio:* gdzie każdy *inculpatus* żadnemi exemptami nie zaſtaniaiąc „ ſię, powinien *comparere*, i tam ſię uſprawiedliwić: „ Tudzież drugie, 1661. fol. 802. Vol. IV. pod tytułem = *O zbiegłych poddanych z Xięſtwa Litewſkiego do Korony* = w ſłowach: " Wyraźna Konſtytucya „ *Anni* 1659. do dochodzenia zbiegłych Poddanych Xięſtwa Litt: do „ Korony podaie *modum:* Lecz że długi proceſs Praw Koronnych ſiła „ trudności Obywatelom W. X. Lit: przynoſi, tedy poſtanawiamy: „ aby *breviori proceſſu, ſine beneficio areſti, rejecti, conſervati, ſub publicatione* „ *exnunc Bannitionis*, o odzyſkanie zbiegłych z Xięſtwa Lit: do Korony „ poddanych, Dekreta ferowane były „ ſą iaſne: ktorych Konſtytucye 1685. i 1764. *Coronationis*, w Odpowiedzi ſtron cytowane, nie znoſzą i tylko dla Obywatelow W. X. Lit: ſłużą. A względem zbiegłych poddanych przed luſtracyą podymnego, wyſzły iuż wielokrotne Rezolucye Naſze za zdaniem Rady przy Boku Naſzym.

UNIWERSAŁY
RADY NIEUSTAIĄCEY
DO JURYZDYKCYI OBOYGA NARODOW
OD SEYMU 1776. DO SEYMU 1782. ROKU,

WYDANE.

Pierwszy Nro. 41.

DNIA 13. MIESIĄCA GRUDNIA 1776. ROKU.

Obwieszczaiący Ordynacyą względem papieru stęplowanego, dla trzymaiących Akta Publiczne.

WSzem w obec i każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY do wiadomości podaiemy. Ponieważ Konstytucya na zeszłym dopiero Seymie pod tytułem = *Dochody Skarbu Koronnego* = uchwalona, warowała: Ażebyśmy celem zabespieczenia całości podatku Papieru Stęplowanego, Ordynacyą dla trzymaiących Akta publiczne, ułożyć rozkazali; przeto dopełniaiąc w tey mierze obowiązkow Prawa, a uszczerbkowi Podatku pomienionego zapobiegaiąc, naznaczamy: Ażeby Metrykanci Koronni, tudzież wszyscy bez excepcyi Akta publiczne trzymaiący, Komornicy, Namiestnicy, Regenci, Vice-Regenci, i Susceptanci Marszałkowscy Koronni, Ziemscy i Grodzcy, a oraz Konsystorzow Pisarze, także Miast, Miasteczek, i Juryzdykcyi wszelkich, teraźnieysi, zaraz po nowym Roku 1777. a następcy ich przy obeymowaniu Aktow, przed swemi Księgami, w obecności Sędziow, lub iednego Sędziego mieysca tego, a w przypadku niezięchania Sędziego mieysca tego, tedy świadkow naymniey trzech, wiary godnych, possessyonatow, przy-

ſięgę wykonali na tę Rotę: *Ja N. przyſięgam &c. iako żadnego kwitu* de pretio Bonorum, *ani zapiſu w Akta, ktore ſprawuię, inaczey nie przyimę, i nie zapiſzę, ſzczegulnie tylko na ſtęplowanym i przyzwoitey ceny papierze: także roboracyi i oblaty kontraktow zaſtawnych, także kart ręcznych i wexlow, nie na ſtęplowanym i przyzwoitey ceny papierze będących, nie przyimę; a wſzyſtkie extrakty Dekretow i wſzelkich tranzakcyi na ſtęplowanym papierze podług przepiſu Prawa, wydawać, i aby dochod papieru ſtęplowanego uſzkadzany niebył, przeſtrzegać, i Kommiſſyi Skarbowey donoſić będę. Przytym Ordynacyą J. K. Mci i Uniwerſały Kommiſſyi Skarbowey względem papieru ſtęplowanego zupełnie uſkutecznię. Tak mi Panie Boże dopomoż &c.* Ktorey to przyſięgi wykonaney extrakty zaraz po wykonaniu, maią oni do Kommiſſyi Skarbowey Koronney odſyłać, pod utratą funkcyi, i karą czterech niedziel wieży, i grzywien 500. w Sądach Kommiſſyi Skarbowey na poparcie czyieżkolwiek, a nawet Officyaliſtow Skarbu Koronnego, wſkazać mianą. A ſtoſuiąc ſię do Praw o protokułach i papierze ſtęplowanym uchwalonych, poſtanawiamy: Ażeby po wſzyſtkich Kancellaryach były protokuły cztery, iako to: *Pierwſzy*, zapiſow i kwitow *de pretio* na ſtęplowanym przyzwoitey ceny papierze, zaraz przy zeznaniu przez przyimuiącego liczbą według ſwey kolei oznaczać mianym, w ktory to, ſtęplowanego papieru protokuł, każdy zapis i kwit *de pretio* z oſobiſtego zeznania na ſwoim oſobnym arkuſzu papieru ſtęplowanego przyzwoitey ceny ma bydź przyimowanym, a na tym ſamym arkuſzu, iuż żadna tranzakcya zapiſywana bydź nie może, ale reſzta papieru białego tego arkuſza, od przyiętego na nim zapiſu, albo kwitu *de pretio*, zbywaiąca, niechay przekryśloną zoſtanie. *Drugi* protokuł tranzakcyi długow, dawnym zwyczaiem nie na ſtęplowanym papierze, w ktory maią bydź przyimowane oblaty i roboracye wſzelkich kart ręcznych, wexlow, kontraktow zaſtawnych, na ſtęplowanym przyzwoitey ceny papierze będących, także oblaty zapiſow *per extractum* z innych Aktow i Protokułu ſtęplowanego wydanych; przytym każdy zapis w protokuł ſtęplowany przyięty, ręką tego Suſceptanta, ktory go przyimował w ten protokuł tranzakcyi długow, *de tenore* wciągniony bydź powinien, z wyrażeniem ceny papieru ſtęplowanego, na ktorym w protokuł ſtęplowany ieſt przyięty. *Trzeci* protokuł tranzakcyi wieczyſtych, podobnież dawnym zwyczaiem nie na ſtęplowanym papierze, w ktory maią bydź przyimowane roboracye kontraktow przedażnych, rezygnacye, donacye, ceſſye, transfuzye, ſubmiſſye, intromiſſye, niemniey kwity rożne (oprocz *de pretio Bonorum*) i tegoż rodzaiu tranzakcyi z inſzych Akt wyiętych oblaty. W tenże ſam protokuł, kwit *de pretio Bonorum* w protokuł ſtęplowany, przyięty, z takim wyrazem o cenie papieru ſtęplowanego, iak względem zapiſow ieſt wyżey wyrażono, wciągnionym bydź powinien *de tenore*. *Czwarty relationum* także nie na ſtęplowanym papierze. Nadto pomienione oſoby, akta publiczne

trzy-

trzymaiące, pod obowiązkiem przyſięgi, nie będą mogły przyimować roboracyi, i oblaty kontraktow zaſtawnych, oraz kart ręcznych, i wexlow takowych, ktoreby nie były na ſtęplowanym i przyzwoitey ceny papierze zapiſane: tych zaś ktore będą na ſtęplowanym należytey podług Prawa ceny papierze, w przyiętey roboracyi i oblacie ma bydź wyrażona cena papieru ſtęplowanego; a ieżliby kto nie maiąc kontraktu zaſtawnego na ſtęplowanym przyzwoitey ceny papierze ſpiſanego, chciał zeznać zapis zaſtawy, tedy ten do protokułu ſtęplowanego, tak iak inne zapiſy, należeć ma. Gdy zaś kontrakt zaſtawny na ſtęplowanym przyzwoitey ceny papierze ſpiſany będzie, tedy iego roboracya i na ten czas zapis zaſtawy, w protokuł nie ſtęplowany tranzakcyi długow, przyiętemi bydź powinny. A iako w tranzakcyach o kupno lub przedaż Dobr, tylko od kwitu *de pretio*, podatek papieru ſtęplowanego ieſt wyznaczony, tak przerzeczeni Akta publiczne trzymaiący w donacyach, rezygnacyach, roboracyach, zapiſywać kwitow *de pretio* nie maią, a oraz kontraktu rezygnacyinego, w ktorymby był kwit *de pretio*, a oſobno kwitu autentycznego *tranſigens* zeznać nie chciałby; roboracyi, a nawet i rezygnacyi ſamey przyimować niepowinni, i o takowym uſzkodzeniu dochodow publicznych Kommiſſyi Skarbowey donieść maią. Kontraktu zaś, w ktorymby nie było kwitu *de pretio*, wolno będzie przyiąć roboracyą iego. Przy tym urządzamy, ażeby każdy Komornik, Metrykant, Regent, Vice-Regent, Suſceptant, i Piſarze, tranzakcye *perpetuitatis* przyimuiący, co Rok ſuſcepty ſwoiey ſummaryuſz zapiſow i kwitow *de pretio*, tudzież roboracyi i oblaty kontraktow zaſtawnych, oraz kart ręcznych, wexlow, porządnie ſpiſali, i do Kommiſſyi Skarbowey odſyłali. Zaś wydaiąc *per extractum* zapis albo kwit *de pretio* z protokułu ſtęplowanego, naznaczamy: aby na boku przy Akcie zapiſywali te ſłowa: *Suſceptum in papyro à Theſauro Regni in quota N. ſignata*. Nareſzcie wolność zoſtawuiemy Officyaliſtom Skarbu Koronnego, dyſpozycyą do tego od Kommiſſyi Skarbowey Koronney maiącym, przeglądania protokułow wſzelkich ſuſceptowych, i doſtrzegania, ieżeli względem papieru ſtęplowanego Prawo, ninieyſza Ordynacya, i Uniwerſały Kommiſſyi Skarbowey Koronney, ſą zachowanemi, ktorey rewizyi nikt bronić nie ma, pod karą wyżey oznaczoną na poparcie Officyaliſty Skarbowego w Sądzie Kommiſſyi teyże wſkazaniu podległą. Liſt ten Naſz Uniwerſał podpiſaliśmy, i on wydrukowany *per copias* pod pieczęcią Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey z podpiſem Wielebnego Sekretarza teyże Rady rozeſłać po Grodach Koronnych rozkazaliśmy. Dan w Warſzawie &c.

Drugi N^ro. 47.

Dnia 14. Miesiąca LUTEGO 1777. Roku.

Względem podawania Rapportow do Rady od Juryzdykcyi Sądowych Oboyga Narodow.

WSzem w obec &c. wiadomo czyniemy. Lubo za poprzedzaiącym Listem Naszym Uniwersałem, ktory za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, dnia czwartego Sierpnia 1775. Ru, wydać rozkazaliśmy, z niemałym ukontentowaniem odbieramy od Sądowych Oboyga Narodow Juryzdykcyi, o swoich czynnościach doniesienia, ktore nietylko przykładnym zalecenia naszego dopełnieniem, ale też przez pilne Urzędowych powinności sprawowanie przyspieszoney sprawiedliwości rownym dla każdego udziałem, Prawom, i Nam KROLOWI posłuszeństwem, a ztąd doskonałemi w Oyczyźnie zasługami chwalebnie zalecaią się. Jednakże, gdy niektore Juryzdykcye nie dosyć stosuiąc się do intencyi Naszych, skuteczność onych nie iakim opieraniem się wstrzymuią, żadnych dotąd do Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey o sprawowaniu Urzędow swoich Raportow nie podaią; uznaiemy potrzebę powtorzenia Listu Naszego rekwizycyonalnego, oraz zalecenia, ażeby o niezrywaniu kompletow, o niepsowaniu Kadencyi, Prawa były zachowane, aby Sędziowie pomniąc na obowiązki przysięgi swoiey pod pretextem zmyśloney choroby, lub innych nieprawnych przyczyn, Kadencye Sądow bez administracyi sprawiedliwości nie opuszczali, aby przez strony w pieniactwie zakochane, szczegulnie dla zerwania kompletu zapozwani Sędziowie kondemnować się niedopuszczali, dla faworu osob sprawiedliwości unikaiących, ażeby nie podług Prawa ustanowieni, albo przysięgi niewykonawszy, albo zarzutem processow tamowani, Urzędu Sędziego niesprawowali, do sądzenia spraw swoich własnych niezasiadali, i strony prawną w tey mierze czyniące excepcyą niekondemnowali, ażeby Sądy swoie przed terminem Prawami oznaczonym nie limitowali, albo nad oznaczony termin nie przedłużali, prędzey nad godzinę odwołaniem Sądow swoich oznaczoną, Seffyi nie składali, i ztąd niespodziewanemi Processami Obywatelow nieobarczali; wpisow pomimo stron attencyą w rejekty, skrypcye, w *non sunt*, nie spuszczali, upadkiem terminow niepokrzywdzali, deliberowaniem kilko-miesięcznym lub całorocznim sprawiedliwości nie spoźniali, aby opoźnione Seffye niepilność w sądzeniu, mniey potrzebne prorogacye, i inne umyślnie wyszukane zwłoki sprawiedliwości żądaiącym w intereffach zawodu nieczyniły, i prawnych kosztow nie pomnażały, ażeby w wołaniu spraw regestrow porządek był

zachowany, ażeby Sędziowie z regeſtrow *ſummarii Proceſſûs* i appellacyinych pod fałſzywym *identitatis negotii* pretextem, Aktoratow do taktowego regeſtru przenoſić niedopuſzczali, lub nie rozkazywali, nie ſpodziewaiących ſię i nie pilnuiących z tego regeſtru niekondemnowali, do mniemanego regeſtru *Judicum* żadnym Prawem niepozwolonego pod tytułem uſtąpienia ſwego wpiſu, rożnych ſpraw podług upodobania przenoſić nierozkazywali, wpiſow na ſchedach nie notowali, i onych porządku arbitralnie nie układali, przed Limitą Sądow ſwoich regeſtrow niepodpiſywali, pomiędzy wpiſami prożnych mieyſc dla wpiſowania ſpraw podług woli ſwoiey zoſtawiać nie rozkazywali, a przez to żądaiącym widzenia regeſtrow i porządku wpiſow ſwoich bezprawnie nie zabraniali, ażeby *in eluſionem* Prawa 1768. do oſtatniego wpiſu Sądy kontynuować każącego, wpiſow przyimować niezabraniali, zamierzoną podług woli ſwoiey onych do ſądzenia wielością regeſtrow niezamykali, inkwizycye przez ſię wyprowadzone podpiſywali, po przeczytanych z Sentencyonarza ſtronom Dekretach, też ſame *in forma* ułożone, czytali, i z Sentencyonarzem weryfikowali, żeby Extrakty Dekretow z wyrokiem *in ſtuba* ogłoſzonym zgadzały ſię, ażeby wſzelkie do Sądu wnieſienia, excepcye, przez Sentencyą rezolwowane znaydowały ſię w wydawanych ſtronom Dekretach, zakładane do wyżſzego Sądu appellacye adnotowane bywały, ażeby w czaſie Prawem oznaczonym, Dekreta publikowane, ſtrony rekwiruiące wydawane odbierały, ażeby Sędziowie liſtow inſtancyonalnych Prawem 1768. zakazanych nieakceptowali, arbitrow podczas uſtępu i innych oſob, ktore pod ten czas *in ſtuba* znaydować ſię niepowinny, niezatrzymywali, a przez to ſprawiedliwości i ſekretu w wotowaniu nie przeſzkadzali, ażeby Staroſtowie Grodowi iuż uſtanowionych i Urząd ſwoy ſprawuiących Sędziow bez przewodu prawnego od funkcyi nieoddalali, a *poſt ceſſum vel deceſſum* ktorego z Urzędnikow Sądowych, innego nieodwłocznie inſtytuowali, podobnie w takowym przypadku Woiewodztwa i Ziemie, Urzędnikow Ziemſkich iak nayprędzey obierali, ażeby Urzędy, onych Piſarze, Regenci i inni ſtraż i dozor Aktow publicznych maiący ſobie powierzony, one do domow ſwoich nie brali, nie zatrzymywali, Subalternom ſwoim częſtokroć nie zważaiąc przymiotow, lub nieprawnie przez ſiebie obranym, tychże Aktow zupełnie nie powierzali, ale zabiegaiąc trafiaiącym ſię niezliczonego gatunku omyłkom i fabrykacyom, maią mieć pilny dozor, ażeby w protokułach prożne ſpacya zoſtawiane nie bywały, tranzakcye nie na oſobnych arkuſzach, ale w protokułach wciąż wpiſywano, *pro Juribus Cancellariæ* nad opis Prawa zdzierſtwa nie czyniono, ażeby Obywatele do Aktow publicznych przychodzący, zawſze przytomnych Regentow lub Suſceptantow w Kancellaryach znaydowali, na ſatysfakcyach, proceſſach, terminach, upadku nieponoſili, prezentą fałſzywey ſatysfakcyi oſzukiwanemi nie bywali, o gwałtowność lub krzywdy użalać ſię chcący pod pozorem

circumſcriptionis Aktow publicznych nieſprawiedliwie denegowanych nie miewali, ażeby Staroſtowie Grodowi o wygodne Kancellarye i lokacye ſtarali ſię, tak dla Aktow beſpieczeńſtwa, iako i Subalternow mieſzkania: a gdy w Wielkim Xięſtwie Litewſkim Piſarze do ſtrzeżenia Aktow Prawem ſą obowiązani, więc ſami oddalaiąc ſię, na mieyſcu ſwoim Regentow Praw wiadomych poſſeſſyonatow i przyſięgłych zoſtawiać maią. Takie i tym podobne Urzędowych obowiązkow niedopełnienia, były powodem, i że ſeymuiąca Rzeczpoſpolita rowny dla każdego udział ſprawiedliwości ubeſpieczyć chcąca, w uſtawach *Conſilii Permanentis* 1775. Roku, *ſub Articulo 1mo.* utrzymać w ſwoiey formie Trybunały i wſzyſtkie Juryzdykcye Rzeczypoſpolitey. *Sub Articulo 2do.* odbierać Memoryały i Raporta. *Sub Articulo 3tio.* nakazać tam, gdzie z Prawa będzie należało, ażeby Prawa exekucyą miały, Radzie przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey moc dała: niemniey na Seymie oſtatnim tit: = *Objaśnienie uſtanowienia Rady Nieuſtaiącey przy Boku Naſzym:* = Zeby wſzyſtkie Miniſterya i Juryzdykcye Naſzych Rezolucyi, Liſtow napominalnych i rekwizycyonalnych za zdaniem Rady wychodzących ſłuchali, obowięzuie; w przypadku nieposłuſzeńſtwa, władzę *ſuſpenſionis ab Officio* nadaie. Ma ieſzcze włożony na ſiebie obowiązek Rada, ażeby do Praw Oyczyźnie potrzebnych proiekta formowała. A czyliż mogą bydź potrzebnieyſze, i Oycowſkiemu ſercu Naſzemu wiele nieukontentowania uymuiące, iako rozeznać te zrzodła, z ktorych nieſkończone między Obywatelami prawne ſpory, a z ktorych zatrudnienie ſprawiedliwości wypływa, i wynaleść ſpoſoby onych zatłumienia, a do takowego zamiaru Sądowe Raporta bardzo wiele potrzebnych mogą przydać wiadomości; przeto na mocy tych Praw, niemniey ſtoſuiąc ſię do wyżey wſpomnionego Uniwerſału Naſzego, wſzyſtkie Juryzdykcye Rzeczypoſpolitey Oboyga Narodow Sądowe, ninieyſzym Rekwizycyonalnym Liſtem, za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey obowięzuiemy: ażeby wſzelkiego ſprawowania powinności ſwoich Urzędowych, do NAS KROLA i Rady Raporta podawały. A iako Rada bez mocy rozeznawania wyrokow Sądowych ma ſobie powierzone nakazanie Praw exekucyi, ſzczegulnie tylko w niżey opiſanym ſpoſobie tychże Raportow Sądowych żądamy. *1mo.* o mieyſcu, reaſſumpcyi, czaſie lub Kadencyi Sądow Prawem oznaczoney, te Sądy albo wczaſie ſwoim były zaczęte, albo ieżeli ſpoźnione, lub wcale niekontynuowane, przyczyny dane bydź maią. *2do.* Czyli Oſoby Juryzdykcye Sądowe ſkładaiące, *nulla obſtante illegalitate* do ſądzenia zaſiadały, lub przeciwnie? *3tio.* Wiele wpiſow lub Aktoratow zaległych, wiele nowych i w iakowych regeſtrach mieli do ſądzenia, ieżeli wſzyſtkie ſwoim porządkiem expedyowane, albo nie? przyczyny dane bydź maią. *4to.* Wiele wpiſow było expedyowanych przez Dekreta? wiele przez Kondemnaty, wiele *cum conſenſu partium* w rejektę poſzło? wiele *per non ſunt* ſpadło? *5to.* Bez mianowania

nia osob i rzeczy, wiele iakowey natury spraw było, ktore, i na ktorych akcessoryach p r sententiam zastanowione: ktore do innych Juryzdykcyi odesłane, w ktorych kondescensye, kommissye, i inkwizycye wyznaczone, ktore i iakim sposobem finalnie, ugodnie, albo *ex seriis controversiis* decydowane, w ktorych appellacye założone, dopuszczone, lub niedopuszczone, w ktorych kondemnaty nastąpiły? *6to.* Lubo pewni iesteśmy, że doskonałość osob na Urzędzie Sądowym będących, znaiąc swoie obowiązki, nie będzie, i bydź nie powinna zatrudniona wątpliwością o Prawach umyślnie na przytłumienię sprawiedliwości wyszukaną; iednakże w przypadkach trafiaiącey się oczywistey wątpliwości, po rozwiązanie oney do Nas K OLA i Rady Juryzdykcye Sądowe udawać się maią, bez mianowania osob i rzeczy, szczegulnie tylko wątpliwość i przypadek opisuiąc. *7mo* Jako troskliwemu o powszechną spokoyność sercu Naszemu milsze i przyiemnieysze będzie Prawa Seymu przeszłego 1776. *titulo* = *Rozwiązanie Konfederacyi* = z chęci samych Obywatelow wykonanie, niżeli przymuszaiąca surowość w tymże Prawie położona; wszelkim przeto Urzędom Sądowym zalecamy: ażeby odwracaiąc przepowiedziane Prawem przykre dla niedopełniaiących skutki, tym wszystkim, ktorych ieszcze to Prawo obowiązuie, w Juryzdykcyach swoich czynienie recessow, i onych *per Extractum* do Rady nieodwłoczne przysyłanie przypominali, i przez miłość Obywatelską zachęcali. Więc ażeby takowym sposobem i porządkiem raporta formowane, ręką Prezyduiącego na Sądach podpisane, do Aktow własnych wprzody *per oblatam* podawane, a ztamtąd extraktem wyięte, Juryzdykcye kadencyami sądzące, po skończoney każdey kadencyi, inne zaś ktore innym porządkiem czasy sądzenia swego kontynuią, co kwartał do Rady przy boku Naszym Nieustaiącey pod adressem = *Do Departamentu Sprawiedliwości* = podawały, rekwiruiemy. Oprocz Urzędowych raportow wolno będzie każdemu Obywatelowi do Nas KROLA i Rady pod adressem: do Departamentu Sprawiedliwości, czynić doniesienie, ieżeliby ktory Urząd swoich obowiązkow iakimkolwiek sposobem nie dopełnił. A ponieważ Prawo 1775. Roku *titulo* = *Przyspieszenie Sprawiedliwości* = między Urzędami Ziemskiemi, a Grodzkiemi w obydwoch Prowincyach Koronnych kollyzyi stało się powodem, a przez to i przyczyną udania się do Nas KROLA i Rady po wytłomaczenie tegoż Prawa, więc dla ogólney obydwom Prowincyom Koronnym wiadomości deklaruiemy: iż tylko od Grodu Łęczyckiego do Ziemstwa tegoż Woiewodztwa appellacya iść powinna, z innych zaś Grodow podług Praw dawnych prosto do Trybunału strony appellować mogą, a Trybunał podług wyż wyrażonego Prawa 1775. nie inaczey sprawy Grodowe do Ziemstw przez remissy ma odsyłać, iako za ugodą stron dobrowolnie sobie Ziemstwa obieraiących. List ten Nasz rekwizycyonalny Uniwersał podpisaliśmy, i on wydrukowany *per copias* pod pieczęcią Rady przy boku Naszym Nieustaiącey, z podpisem Wie-

lebnego Sekretarza teyże Rady, po Grodach i Parafiach tak Koronnych, iako i Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego rozeſłać rozkazaliśmy; A dla doſtatecznieyſzego wſzyſtkich Obywatelow obwieſzczenia, te kopie wſzędzie *affigendo ad valvas*, publikowane bydź maią. Dan w Warſzawie. &c.

Trzeci Nro. 74. *ſub lit A*

DNIA 7. MIESIĄCA MARCA 1777. ROKU.

Do Miaſt i Miaſteczek Krolewſkich w Koronie, i w Wielkim Xięſtwie Litewſkich, względem uczynienia dokładnego raportu, o ſtanie Miaſt, na zapytania w nim wyrażone.

WSzem w obec &c. a mianowicie Wielmożnym i Urodzonym Staroſtom, Dzierżawcom, i innym iakimkolwiek ſpoſobem Poſſeſſorom Miaſt i Miaſteczek Naſzych, tak w Koronie, iako i w Wielkim Xięſtwie Litewſkim, tudzież Adminiſtratorom Miaſt Naſzych Stołowych, oraz Wam Szlachetne i Sławetne Magiſtraty i Porządki Mieyſkie, przy ofiarowaniu Łaſki NASZEY KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy: Iż przychylaiąc ſię do Prawa Seymu oſtatniego, Roku 1776. pod tytułem: = *Powinności i władza Departamentow Rady przy boku Naſzym Nieuſtaiącey* = w Artykule drugim, ktorego tenor ieſt takowy: *Departament Policyi, nadto, co mu ieſt powierzono Prawem Roku 1775. będzie miał moc examinowania rachunkow wſzyſtkich Miaſt Krolewſkich, podług Praw dawnych, i obracania dochodow na rozrządzenie Policyi naypożytecznieyſze:* Zalecamy Wielmożnym i Urodzonym Staroſtom, Dzierżawcom, i innym iakimkolwiek ſpoſobem Poſſeſſorom Miaſt i Miaſteczek Naſzych, tak w Koronie, iako i w Wielkim Xięſtwie Litewſkim, tudzież Adminiſtratorom Miaſt Naſzych Stołowych, oraz Wam Szlachetne i Sławetne Magiſtraty i Porządki Mieyſkie, abyście dopełniaiąc wyż wzmiankowane Prawo, i w zadośćczynieniu Prawom Roku 1565. 1567. 1613. mianowicie zaś Prawu Roku 1620. Mieſzczanom na każdy Rok przed Staroſtą, lub Podſtarościm z wſzyſtkich prowentow doſtateczną liczbę czynić, pod karą pięciuſet grzywien obowiązuiącego, iako też Roku 1631. i 1764. tudzież Konſtytucyi Roku 1768. titulo = *Warunek Miaſt i Miaſteczek Naſzych Krolewſkich w Koronie i w Wielkim Xięſtwie Litewſkim* = w te słowa: *Miaſta, Miaſteczka wſzyſtkie z propinacyi, i wſzelkiego prowentu Mieyſkiego kalkulacyą corocznią przed Staroſtami, lub Dzierżawcami Naſzemi, lub* coram quo de jure *dotąd należało, a w Miaſtach Naſzych Stołowych przed Adminiſtratorami Naſzemi corocznie oddawali, a ci do Kancellaryi Naſzych Narodowych corocznie* relationem ſynopticè *przyſyłali.* Rachunkow percept z Miaſt i

Miasteczek tak z Propinacyi, iako wszelkiego dochodu Mieyskiego dostatecznie wysłuchali, expens iuż uczynioną opisali, zbywaiącą zaś nad expens perceptę do dalszego rozrządzenia ubeśpieczoną zatrzymali. A coby użytecznego lub potrzebnego do sporządzenia w tym Mieście lub Miasteczku w wymiar pozostałey percepty osądzili, Nam o tym donieśli; zgoła całey tey czynności, tak względem percept i expens, iako potrzeby tego mieysca przyszłey expensy, raport do Nas dostateczny zrobili. Dla doskonalszego zaś stanu, i dochodow Miast i Miasteczek Naszych poznania, żądamy iak naydokładnieyszego przez Possessorow uprzywileiowanych z osobna, a przez Magistraty także z osobna, uwiadomienia i odpisu na zapytania, ktore się tu przyłączaią, iako to: *1mo.* ieżeli Miasto posiada iakie wioski, i tym podobne folwarki, grunta, ogrody, młyny, do dochodow w ogulności należące, oraz iaka z tych wsiow, folwarkow, gruntow, ogrodow, i młynow dochodzi intrata, i czyli przez administracyą własną, czyli przez arendę są puszczone, oraz iak się zowią te wsie? *2do.* iakim Prawem też wsie, folwarki, i grunta są nadane, czyli przez lokacyą, czyli na utrzymanie murow, lub brukow, lub celem iakiego innego funduszu? *3tio.* ieżeli ma swoie kamienice, dworki, domostwa, iatki, sklepy przy Ratuszach, i inne do naymy składy; iakie z tych komorne, naiemne, i opłaty odbieraią? *4to.* ieżeli ma lasy, iakowe z nich użytki? *5to.* ieżeli ma cegielnie, iakowe z nich dochody? *6to.* ieżeli ma Prawa i Przywileie do exakcyi ceł, brukowego, strzelnicy kurkowey, szossowego, bramnego, i innych rożnych nadań, iakie z tych użytki, iakie dochody? *7mo.* ieżeli maią summy pieniężne, iakowa ich lokacya? iaki z nich dochod? *8vo.* ieżeli są iakowe opłaty składkowe, i wiele importuiące? *9no.* ieżeli maią propinacyą, iakowym sposobem administrowana, i wiele czyni? *10mo.* ieżeli maią iakowe czynsze ziemne, z czego, i iak wiele? *11mo.* ieżeli trzymaią miary, wagi, wiele z nich użytku? *12mo.* ieżeli przyimowanie do Mieyskiego czyni prowent, i wiele? *13tio.* ieżeli oprocz punktow wyżey wyrażonych, z osobliwszych Przywileiow szczegulnie Miastom niektorym służących, i insze iakiegokolwiek rodzaiu znayduią się dochody, i iak wiele czynią? *14to.* ieżeli Miasto ma iakie długi zaciągnione, na co są obrocone, i iaki od nich procent płaci? *15to.* iakie expensa są tego Miasta, z opisaniem gatunkow ordynaryinych, i extraordynaryinych? *16to.* wiele w Mieście iest mieszkańcow, osiadłych, i lożnych, Chrześcian, i Zydow, oraz w ogulności wiele dusz wszystkiego? A tym sposobem WW. UU. Starostowie, Dzierżawcy, i inni iakimkolwiek sposobem Possessorowie Miast i Miasteczek Naszych tak w Koronie, iako i w W. X. Litewskim lub od nich umocowani, tudzież Administratorowie Miast Naszych Stołowych, oraz Szlachetne i Sławetne Magistraty, i Porządki Mieyskie, sporządziwszy iak naydokładnieysze i nayiaśnieysze, z odpowiedziami na każdy punkt raporta, i podpisawszy one, będą obli-

gowani do NAS, pod adressem: Departamentu Policyi Rady przy Boku NASZYM Nieustaiącey, iak nayprędzey przesłać, nie poźniey iednak, w miesiącu Wrześniu Roku bieżącego, a to pod winami z mocy Prawa w Sądzie przyzwoitym wskazać mianemi. Ten obowiązek z powszechnym Kraiu dobrem będąc ściśle złączony, gdy skutecznie dopełniony będzie, okaże pilność Waszą, i da miarę zasług ku nam i Rzeczypospolitey. List ten Nasz Uniwersał &c.

Czwarty N$^{ro.}$ 74. *sub lit: B.*

Dnia 7. Miesiąca MARCA 1777. Roku.

Do Miast, i Miasteczek Krolewskich w Koronie względem licytowania propinacyi.

Wszem w obec &c. a mianowicie Wam WW. i UU. Starostowie, Dzierżawcy, i uprzywileiowani Possessorowie, tudzież Szlachetne Magistraty i Sławetne Urzędy Mieyskie Miasteczek Naszych Koronnych, przy ofiarowaniu Łaski NASZEY KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy: Iż exekwuiąc Prawo pod tytułem = *Warunek Nowego Korczyna i innych Miasteczek Naszych Krolewskich w Koronie* = w te słowa: " Zabiegaiąc dalszey ruinie Miasteczek Naszych Krolewskich w Koronie, a chcąc ie owszem do lepszey przyprowadzić pory, zakazuiemy wszelkiey pod żadnym pretextem Żydom pod Prawo Mieszczanom służące, podciągaiącym się propinacyi; przykazuiemy oraz, ażeby Gorzelnie, ktore często do zgorzenia Miasteczek przyczyną bywaią, z okręgu Miasteczek wyniesione były; gdzie zaś Mieszczanie maią Prawo do propinacyi, przy tym ich zachowuiąc, ostrzegamy: ażeby odtąd nie każdy w szczegulności na swoy profit propinował, lecz ażeby Magistrat imieniem Miasteczka, co rok, lub co lat trzy dawał kontrakty iednemu tylko z naymaiętnieyszych pomiędzy siebie, lub takiemu, ktoryby miał *pignus responsionis*, albo Possessorowi; ktorey, ieżeliby się żaden z Mieszczan nie podiął, Possessor do zakontraktowania bliższym bydź ma. Prowent zaś ten, ażeby się na użytek ogulny Miasteczek obracał, stanowiemy, i dozor tego Possessorom zlecamy. Nie uchylamy atoli zaszłych o też propinacye z Starostami komplanacyi, i prowent Starostom służący podług lustracyi ubespieczamy, i kompozycye z temiż Possessorami podług Konstytucyi 1768. Mieszczanom *in post* zawierać dozwalamy ,, końcem administrowania intraty z propinacyi z iak naypewnieyszym dla Miasteczek użytkiem, a zabiegaiąc wszelkim podstępom i zmownym kontraktom, takowe za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, stanowiemy rozrządzenie. *1mo.* w każdym Miasteczku Magistrat

giſtrat lub Urząd tegoż, obrawſzy podług łatwości czas pewny, nie poźniey iednak, iak w Mieſiącu Kwietniu, publicznym obwieſzczeniem ogłoſi, że dnia przez tenże Magiſtrat lub Urząd Mieyſki wyznaczonego dziać ſię będzie propinacyi licytacya. *2do.* Na dwie niedziele przed terminem, Urząd poweźmie proporcyą czyſtego z propinacyi zyſku z zaprzyſiężonego Czopowego, i z niey oznaczy kwotę, nad ktorą taniey kontrakt nie będzie mogł bydź dany. *3tio.* Licytacya odprawować ſię będzie, w obecności Staroſty, lub z iego ramienia przyſłanego, do czego WW. i UU. Staroſtow, i bądź iakimkolwiek Prawem poſſeſſorow, obowiązanych mieć chcemy. *4to.* Kontrakt *per plus offerentiam* dany będzie, do ktorego Mieſzczanin tegoż Miaſta Obywatel, zakład doſtateczny maiący, pierwſzeńſtwo mieć ma; w przypadku zaś niedoſtarczaiącego maiątku, lub niepodięcia ſię ktorego z Mieſzczan, uprzywileiowany poſſeſſor przed obcemi bliżſzy będzie, ieżeli ofiarowaną przez kogożkolwiek naywyżſzą kwotę na ſiebie przyimie. Gdyby zaś przyiąć niechciał, ten ktożkolwiek bądź, ktoryby ofiarował wyżſzą kwotę, aby tylko miał zakład doſtateczny, otrzymać Kontrakt na tęż propinacyą powinien, a tego wydać i podpiſać Magiſtrat lub Urząd trudnić niema. *5to.* Pierwſzy kontrakt na Rok ieden tylko dany będzie; w naſtępuiących zaś latach, na trzy może bydź zawarty. *6to.* Po naſtąpioney licytacyi, Urząd kopią Kontraktu do Nas, pod adreſſem Departamentu Policyi, nieodwłocznie przyſzle. *7mo.* Intrata z propinacyi nie na prywatny Mieſzczan, ale ogulny Miaſteczka użytek, Prawem będąc oſtrzeżona, ſkładana bydź ma w ręku Oſoby przez Miaſto wybraney, zakład doſtateczny na beſpieczeńſtwo iey przed uprzywileiowanym Miaſteczka Naſzego poſſeſſorem okazać maiącey, i bez dołożenia ſię Departamentu Policyi, na wſpomniony użytek, tykana bydź niepowinna. Ażeby zaś żadna nie wynikała trudność, do ktorych to Miaſteczek ninieyſzy ma ſię ściągać Uniwerſał, oświadczamy: Iż te Miaſteczka exekucyi onego podlegać będą, ktore przez Taryffę oſtatnią Podymnego, w klaſſyfikacyi Miaſt mnieyſzych i Miaſteczek ſą umieſzczone. Takowe z władzy, Nam i Radzie przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey daney, w exekucyi Prawa wſpomnionego czyniąc rozrządzenie, ſpodziewać ſię powinniśmy, że ieżliby gdzie przed doyściem na mieyſca tego Uniwerſału, poſtawały po oſtatnim Prawie Kontrakty, choćby te przez licytacyą, ale zaſkarżoną zawarte były, tedy maiący Kontrakt na propinacyą na okazanie, że go bez pokrzywdzenia Miaſteczka zawarł, utrzymywać ſię przy nim nie zechce, ale powtorney podda ſię licytacyi. Inaczey Miaſteczka w Sądzie Naſzym KROLEWSKIM ſkaſſowania pokrzywdzaiącego kontraktu, dochodzić powinne będą.

Piąty Nro. 159.

DNIA 13. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

Względem Juris Detractûs: do Obywatelow Koronnych i Wielkiego Xiestwa Litewskiego.

WSzem w obec &c. do wiadomości podaiemy. Gdy NAS doszło przełożenie z strony Nayiaśnieyszego Krola Jmci Pruskiego przez Notę Rezydenta Jego u Naszego Dworu, o przestępowanie przez Obywatelow pogranicznych Krolestwa Polskiego, wyiazow w Akcie osobnym Traktatu, względem *Juris Detractûs* zawartych; a szczegulnym iest Naszym usiłowaniem, aby między Państwami Naszemi i Sąsiedzkiemi, nieprzerwana zawsze kwitła harmonia i przyiaźń; chcąc oraz oddalić wszelkie użalenia i nieukontentowania poddanym Krola Jmci Pruskiego przyczyny, w nadziei, że rowna wzaiemność dla Państw Naszych i Obywatelow Rzeczypospolitey czyniona będzie: uznaliśmy za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey rzeczą potrzebną, dla tym dokładnieyszey wszystkim Obywatelom Rzeczypospolitey wiadomości, przez List Nasz teraźnieyszy Uniwersał, ostrzedz onych o Artykule piątym osobnego Traktatu z Krolem Jmcią Pruskim zawartego, iakoż ostrzegamy przez wypis słow Artykułu tego, to iest: " Obywatele Oboyga Kraiu, będą mogli po całey rozległości tychże *respective* Kraiow, wolnie odbierać summy dane na zastaw, wszystkie inne długi, dziedzictwa i sukcessye, tudzież posagi, bez obowiązku płacenia iakiey od tego kwoty, z tym dokładem: iż to uwolnienie od płacenia *Juris Detractûs*, nie będzie się daley rozciągało, iak do lat sześciu od daty czasu, w ktorym używanie Prawa tego stronom interessowanym będzie się zaczynało ". Zalecamy przytym Obywatelom Państw Naszych nayścisleysze Artykułu wypisanego zachowanie, iżby żadney skargi w tey mierze nie zaciągali, i we wszelkich okolicznościach wzaiemność sobie zupełną ziednali.

Szosty Nro. 184.

DNIA 27. MIESIĄCA MAIA 1777. ROKU.

Do Obywatelow Lasy i Dobra, nad Kordonem Rossyiskim maiących.

WSzem w obec, i każdemu z osobna Obywatelom Rzeczypospolitey i Krolestwa Naszego Dobra dziedziczne, lub zastawne, lub ar-ędowne posiadaiącym, do ktorych to ściągać się może, przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY, wiadomo czyniemy tym Listem

Uniwerſałem, za zdaniem Rady &c. wychodzącym; Jako po nastąpionym rozgraniczeniu Państw Naſzych, i Rzeczypoſpolitey od Państw Dworu Petersburgſkiego, zostaie nieodbita potrzeba dla beſpieczeństwa i całości tychże Państw Naſzych, żeby granice Naſze ſłupami herbownemi, na wzór ſłupow rzeczonego Dworu, zaraz na początku wioſny oznaczone były; do tego oznaczenia U. Karola Sierakowſkiego, Kapitana w Korpuſie Kadetow, iednego z tych Indżynierow, ktorzy przy rozgraniczeniu znaydowali ſię, wyznaczyć umyśliliśmy, iakoż i wyznaczamy, ktoremu przyzwoita i proporcyonalna kommenda Woyſkowa, do pomocy i wykonywania tego dzieła, przydana będzie. Obywatelow zaś na tym pograniczu *quocunque titulo* Dobra poſiadaiących, bory i poddaństwo ſwoie maiących, nie tylko przez wzgląd na niedoſtatek Skarbu publicznego, ale też i przez baczność, z iaką trudnością, żmudą, przychodziłby muſiało na ſwoie mieyſca, przyſpoſabianie podług potrzeby drzewa, i obrabianie iego na ſłupy do oznaczenia granic przydatne, obligować umyśliliśmy, iakoż obliguiemy, i miłością dobra powſzechnego obowięzuiemy, żeby każdy na ſwoim gruncie, przez ktory, lub naprzeciwko ktorego te granice oznaczać przyidzie, drzewa proporcyonalnie przyſpoſobiwſzy, oneż na ſłupy podług miary i w liczbie, iaka *ad marginem* (a) tego Liſtu Uniwerſału wypiſana ieſt, obrobić i na mieyſce także wypiſane, iak tylko o zbliżaniu ſię U. Indżyniera Naſzego na grunt ſwoy wiadomość odbiorą, rozwozić kazali, i robotnika z narzędziami do roboty potrzebnemi dodali. Że zaś nie wſzyſtkie Dobra maią ſwoie bory, Poſſeſſorom Dobr Krolewſkich z borami, zalecamy, a po Dziedzicach żądamy, żeby z tychże borow ſąſiadom onych nie maiącym, a na wzmiankowaną przyſługę potrzebuiącym, wyprowadzić niebronili. Rekwiruiemy oraz UU. Podkomorzych pogranicznych *reſpective* Woiewodztw: aby przy oznaczeniu ſłupami granic znaydowali ſię. Od powolności w tey mierze i podług wyżſzey informacyi, ſpodziewaney od Obywatelow Rzeczypoſpolitey maiącey bydź pokazaney, niech ſię nieodſtręcza delikatne ſtrzeżenie wolności Obywatelſkiey; bo chociaż to oznaczenie granic, w publiczney pewności granic, zawiera i każdego Obywatela z obcym ſąſiadem granice, i wzaiemnie oznaczenie przez każdego ſwoiey granicy całego Kraiu ſtaie ſię oznaczeniem, a tak ieſt dla każdego *ad præmiſſa* obowiązkiem z własnego intereſſu wynikaiącym; z tym wſzyſtkim MY KROL z Radą Naſzą nie iako z powinności, ale iako uſługi dla dobra publicznego, tychto przyſpoſobienia, obrobienia, dodania drzewa na ſłupy do ograniczenia Kraiu, i robotnika, od wzmiankowanych Obywatelow rekwiruiemy, do niey każdego zachęcamy, i wdzięczność

(a) Słupy, aby naymniey miały 5. łokci długości, a naymniey trzy ćwierci grubości: ktore to ſłupy maią bydź opalane u dołu, na połtora łokcia. — Co do liczby ſłupow ? należy ſię ſtoſować do ſłupow granicznych Auſtryackich: gdyż Polſkie naprzeciwko będą ſtawiane.

Naſzę Krolewſką każdemu za to w okazyach przyzwoitych obiecuiemy. A ten Liſt Uniwerſał Naſz po Grodach w pograniczu, o ktore rzecz, leżących oblatować, i dla prędſzey wiadomości o nim każdego Obywatela, przez Parafie przeſłać (co ſtaraniem Zwierzchności Duchowney bydź ma) rozkazaliśmy.

Siodmy N^ro. 224.

DNIA 20. MIESIĄCA CZERWCA 1777. ROKU.

Do Obywatelow w Koronie i w Wielkim Xięſtwie Litewſkim, przewozy przewozy na rzekach granicznych maiących.

WSzem w obec &c. mianowicie Obywatelom i poddanym Państw Naſzych i Rzeczypoſpolitey w Koronie i w Wielkim Xięſtwie Litewſkim, przewozy na rzekach granicznych maiącym, przy ofiarowaniu Łaſki Naſzey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy: Że iako to ſię nie zgadza z bacznością na całość i ſpokoyność granic Naſzych, żeby przewozy na rzekach, ktore ſą granicą Państw Naſzych od Państw Sąſiedzkich, do Obywatelow i poddanych Rzeczypoſpolitey należące, *guberniis* Potencyi Sąſiedzkich, albo też ich poddanym, w arendę puſzczane były; tak ieſt Naſzą powinnością oſtrzegać wſzyſtkich, i każdego z oſobna tychto Obywatelow i poddanych Naſzych: żeby pod żadnym pretextem w kontrakty o ſwoie przewozy z obcemi ludźmi nie wchodzili, i onych tymże obcym ludziom, gdyby też na naykrotſzy czas, w poſſeſſyą nie dawali; a ieżeli ieſt, kto ten błąd iuż popełnił, żeby go zatrzeć przez zrzucenie ſię z kontraktu, iako nieroważnie i przeciwko dobru powſzechnemu zawartego, ſtarał ſię. Gdy zaś ſpodziewać ſię powinniśmy: że temu oſtrzeżeniu iako od Nayżſzey Władzy Kraiowey wychodzącemu, każdy poſłuſzny bydź zechce, upewnić i o tym każdego należy: że inaczey czyniący, będą za nieposłuſzeńſtwo przed Stanami Rzeczypoſpolitey w odpowiedzi.

Oſmy N^ro. 359.

DNIA 7. MIESIĄCA PAZDZIERNIKA 1777. ROKU.

Upominaiący Miaſta i Miaſteczka Krolewſkie w Koronie, o nielicytowanie propinacyi ſwoich.

WSzem w obec &c. mianowicie WW. UU. Staroſtom, Dzierżawcom, i iakimkolwiek ſpoſobem Uprzywileiowanym Poſſeſſorom, Miaſt i Miaſteczek Naſzych Koronnych niżey wymienionych, oraz Sławetnym

wetnym Magistratom i Urzędom Mieyskim, tychże Miast i Miasteczek, przy ofiarowaniu Łaski Naszey Krolewskiey wiadomo czyniemy: Gdy mimo Uniwersału, ktory za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey dnia 7. Marca, Roku teraźnieyszego wydać rozkazaliśmy, niektore Miasta Nasze mianowicie w Woiewodztwie Poznańskim, Kopanica, Mosina; w Woiewodztwie Kaliskim, Kalisz, Konin, Borzęcin, Koło, Brdowo, Pyzdry; w Woiewodztwie Sieradzkim, Wieluń, Borek, Warta, Ostrzeszow; w Woiewodztwie Łęczyckim, Zgierz; w Ziemi Dobrzyńskiey, Bobrowniki, Rypin; w Woiewodztwie Mazowieckim, Osiek, Groiec, Goszczyn, Czersk, Wizna, Radziłow, Nowogrod; w Woiewodztwie Rawskim, Mszczonow, Osmolin, Gąbin; w Woiewodztwie Gnieznieńskim, Gniezno, Mieścisko, Kleck, Powidź; w Woiewodztwie Krakowskim, Będzin; w Woiewodztwie Sandomierskim, Połaniec, Osiek, Pierzchnica, Wiślica, Solec, Okrzca, Opoczno, Radoszyce; w Woiewodztwie Kiiowskim, Rożowce, Dymir, Chermanowka, Mirowce, Trechtymirow, Kaniow, Czerkasy, Łomowate, Medweduwka, Czechryn, Kryłow, Sachnowce, Korsuń, Kwitki, Zwinogrod, Kaluibłot, Bohusław, Medwińce, Koszowata, Romanow, Zytomirz, Owrucz; w Woiewodztwie Ruskim, Chełm, Opalin, Ratno, Izbica; w Woiewodztwie Wołyńskim, Łuck, Włodzimierz, Milanowice, Wyżwa, Kowel, Swiniuchy; w Woiewodztwie Podolskim, Kamieniec, Balin, Uszyca, Chmielnik, Jaruga, Latyczew, Letniowce, Podole, Płoskirow, Ułanow, Wierzbowiec, Kopaygrod, Olchowiec, Serebryca; w Woiewodztwie Lubelskim, Parczowa, Ostrow; w Woiewodztwie Bracławskim, Bracław, Winnica, Juzwin, Lytyn, Mieziakow, Hayszyn, z niemałym nieukontentowaniem Naszym licytacyi propinacyi swey tymże Uniwersałem nakazaney dotąd nie odprawuią, kontraktow swoich, do Nas i Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey nie przysyłaią, i przez takowe obowiązkow swych zaniedbanie skutek rozrządzenia Naszego do ubespieczenia i powiększenia prowentow mieyskich zmierzaiącego, wstrzymuią; przeto, aby nakazy Naywyższey Zwierzchności bez skutku, a Miasta i Miasteczka Nasze bez pewności dochodow swoich, dłużey nie zostawały, uznaliśmy rzeczą potrzebną, upomnieć tym powtornym Listem Uniwersałem Naszym Wielmożnych i Urodzonych Starostow, Dzierżawcow, i iakimkolwiek sposobem uprzywileiowanych Possessorow, oraz Sławetne Magistraty i Urzędy Mieyskie tychże Miast i Miasteczek Naszych wyżey wyrażonych: aby stosuiąc się we wszystkim do przepisow pierwszego Uniwersału Naszego, za zdaniem Rady Nieustaiącey w tey mierze wyszłego, licytacyą propinacyi na gruntach mieyskich będącey, w przeciągu czterech niedziel naypoźniey, od czasu doyścia ninieyszego Uniwersału w mieyscu przyzwoitym, bez żadney zwłoki dopełnili porządku Aktowi temu przepisanego; osobliwie: aby od summy Czopowego z propinacyi mieyskiey zaprzysię-

żonego był zaczynany, dopilnowali, i po zakończoney licytacyi extrakt autentyczny kontraktu, i akt sam licytacyi nieodwłocznie do Rady Naszey, pod adressem Departamentu Policyi przysłali, a to pod winami, w Sądzie przyzwoitym wskazać mianemi. List ten Nasz Upominalny Uniwersał podpisaliśmy, i on wydrukowany *per copias* pod pieczęcią Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, z podpisem Wielebnego Sekretarza teyże Rady do Grodow i wyżey wymienionych Miast Naszych rozesłać, i rewersa od nichże odebrane do Departamentu Policyi odesłać, Kommissyi Skarbowey Koronney zleciliśmy.

Dziewiąty N^ro. 410.

Dnia 14. Miesiąca LISTOPADA 1777. Roku.

Względem Dezertorow od Woysk Rzeczypospolitey.

Wszem w obec &c. wiadomo czyniemy: Chcąc zapobiedz wynikaiącym szkodom w Woysku Rzeczypospolitey przez dezercye częste Zołnierzy od Kommend i Chorągwi właściwych zachodzące, przed Nami i Radą przy Boku Naszym Nieustaiącą z uszczerbkiem liczby i porządkow, ktore znaczney potrzebuią expensy, zaskarżone; uznaliśmy za zdaniem teyże Rady, rzeczą potrzebną wydać ninieyszy List Nasz Uniwersał do Miast, Miasteczek, i Wsiow pod Naszym Panowaniem będących, tak w Koronie, iako i w W. X. Litewskim; *1mo.* Skoro się trafi, że gdziekolwiek dezertor Zołnierz Polski przechodzić będzie, albo szukać ucieczki, tedy łapany bydź ma natychmiast, i do swoiey odesłany Kommendy, ktora przyzwoitą za to wyznaczy nadgrodę. *2do.* Za dezertorow zaś Zołnierzy ci nie maią bydź rozumiani, ktorzy za Urlopem lub Ordynansem z mieysca na mieysce przechodzić będą; owszem, tacy, gdy Urlop lub Ordynans Kommendy swey ukażą, wstrzymywani bydź nie powinni. *3tio.* Aby także ztąd nieprzyzwoitość kunsztom i rzemiosłom Kraiow Naszych przez chwytanie i uciemiężanie pod pozorem dezercyi Woyskowey, rzemieślnikow rożnego rodzaiu, bądź wędruiących, bądź za granicy wychodzących, nie zachodziła; waruiemy, i wszystkich Obywatelow Krolestwa Naszego wszelkiey kondycyi i stanu, ostrzegamy: aby takowych ludzi rzemieślnikow nie nagabali; owszem wszelkie onym bespieczeństwo, skoro attestata Cechow swych lub Magistrow ukażą, zostawiali, i przechodu nie trudnili; ku czemu ciż wszelkiego rodzaiu rzemieślnicy, gdy do Kraiu wchodzić, lub od Miasta do Miasta wędrować będą; w namienione attestata Mieyskie, lub Cechowe, albo Magistrowskie opatrywać się maią.

Dziesiąty Nro. 438. ſub lit: A.

Dnia 23. Miesiąca GRUDNIA 1777. Roku.

Do UU. Staroſtow Grodowych, względem rekwizycyi o pomoc Woyſkową.

WSzem w obec &c. wiadomo czyniemy. Gdy podług opiſu Prawa o exekucyi Dekretow uſtanowionego, Departament Woyſkowy Oboyga Narodow, liczne odbiera o pomoc woyſkową do takowych exekucyi rekwizycye, od rożnych Urzędnikow Grodowych, mianowicie niżſzych Vices Gerentow, Burgrabiow, i Subdelegatow, iak z imion, tak z charakterow piſma mniey znaiomych zachodzące, a z obowiązku ſwego pilnie examinuiąc, i roztrząſaiąc rekwizycye tych Urzędnikow do zyſkania pomocy woyſkowey należeć Prawem opiſane, i Departament w dodaniu im Woyſka zaręczaiące, doſwiądczył ten Departament widocznie, że od iednego Urzędnika innym charakterem dzieło oryginalne tradycyi niedopuſzczoney podpiſane, i inną pieczątką ſtwierdzone, a innym wcale charakterem liſt dodania woyſka rekwiruiący podpiſany, i innym herbem zapieczętowany; z tego więc doſwiadczenia wnoſząc, że przez ſamych pryncypałow intereſſow, lub przez promowuiących one, mogą bydź czynione pod Juryzdykcyami podſtępy, mianowicie liſty pomocy woyſkowey rekwiruiące, imieniem Urzędnikow Grodowych, z charakteru piſma, i herbow Departamentowi nieznaiomych kompilowane; MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, uznaliśmy rzeczą potrzebną wſzyſtkim Urodzonym Staroſtom Naſzym Grodowym, i ich Urzędom zalecić, oraz Uniwerſałem publicznym ogłośić, iakoż ninieyſzym Uniwerſałem Naſzym, za zdaniem teyże Rady ogłaſzamy, i pomienionym Urodzonym Staroſtom Naſzym Grodowym, i ich Urzędom zalecamy: Aby rekwizycye liſtowne o pomoc woyſkową ſzczegulniey przez Urzędnikow piſane, nie inaczey tylko pieczęciami tych *reſpectivè* Grodow (gdzie manifeſta o niedopuſzczenie tradycyi będą czynione) pieczętowali, i do Departamentu Woyſkowego odſyłali; z pieczątkami zaś ich herbow nieznaiomych, nie maią bydź akceptowane.

Jedynaſty Nro. 438. ſub lit: B.

Dnia 23. Miesiąca GRUDNIA 1777. Roku.

Względem podawania Regeſtrow krzywd i ſzkod w Kraiu od Pruſs odkordonowanych, poczynionych.

WSzem w obec &c. do wiadomości podaiemy. Sprawiła to troſkliwość Oycowſkiego ſerca Naſzego o całość maiątkow Obywatelow z

Kordonu Pruskiego pod Panowanie Nasze i Rzeczypospolitey wroconych, że gdy nas dochodziły partykularne wiadomości: Jakoby po wielu mieyscach z tegoż Kordonu wypuszczonych, przez Officyalistow Ekonomicznych, i poddanych Krola Imci Pruskiego, tymże Obywatelom i poddanym Naszym rozmaite krzywdy poczynione bydź miały, i podatki publiczne na przyszły czas i po terminie konwencyi, to iest: dnia 22. Sierpnia 1776. Roku, od nich wyciśnione zostały; nie omieszkaliśmy tych to Obywatelow i poddanych Naszych i Rzeczypospolitey, z Kordonu Pruskiego wychodzących, Listem Naszym Uniwersałem ieszcze pod dniem 10. Stycznia Roku ninieyszego kończącego się, obwieścić, i onymże zalecić: „ *Ażeby ci wszyscy, ktorzy w czasie „ demarkacyi, przy wyiściu z Kordonu Pruskiego, szkody iakiekolwiek, czyli „ to na maiątkach, albo ludziach, gdyby też i luźnych, poniewolnie z dobr „ swoich zabranych ponieśli, albo podatki publiczne na przyszły czas, po„ cząwszy od terminu demarkacyi, dnia 22. Miesiąca Sierpnia w Roku prze„ szłym 1776. zawartey, z dobr ich wybrane są; regestra tych wszystkich „ szkod i krzywd poniesionych porządne, dokładne, i rzetelne z wyrażeniem: „ kto? gdzie? kiedy? to iest: w iakiey okazyi? ktorego dnia i Miesiąca? „ przez kogo? i w czym został ukrzywdzony? wiele od niego po terminie kon„ wencyi na czas przyszły podatku publicznego wybrano? czyli dokument na „ to iaki dano? i kto go podpisał? i co ten dokument w sobie zamyka? ręką „ każdego Dziedzica, lub Possessora podpisane, w Księgach Urzędowych nay„ bliższych tych dobr oblatowane i zaprzysiężone, do Kancellaryi Rady przy „ Boku Naszym Nieustaiącey, przysyłali;* A to końcem uczynienia Krolowi Imci Pruskiemu przyzwoitego w tych wszystkich pokrzywdzeniach przełożenia, i w perswazyi: że tenże Krol Imć Pruski niesprawiedliwości i gwałtow, przez poddanych swoich, Naszym udziałanych, nietylko nie pochwali, ale owszem one przykładnie ukarze, i Naszym dostateczną satysfakcyą z powroceniem szkod, nakaże. Lubo tedy zalecenia Nasze w tym wszystkim, iakośmy wyrazili, niewątpliwie po Grodach ogłoszone zostały: gdy iednak mała bardzo liczba regestrow takowych od Obywatelow z Kordonu Pruskiego wychodzących, do Kancellaryi Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, odesłanych znayduie się, czyli to dla tego, że w domach siedzący Obywatele wiadomości o tym mieć niemogli; czyli dla tego, że niektore okoliczności zatrudniaiąc dokończenie demarkacyi w części Ziemi Dobrzyńskiey, ograniczenie finalne oneyże przedłużyło się więcey, niż czas do podawania wymienionych regestrow był wyznaczony, a Obywatele nie wiedząc, iaki ich los miał potkać obawiać się mogli pod ow czas podawać spisania krzywd swoich; Przeto, kiedy iuż teraz i ograniczenie Kraiu Naszego w ścianie Pruskiey zupełnie iest zakończone, i nawet ratyfikacya przez Nas KROLA konwencyi z Krolem Imcią Pruskim zawartych nastąpiła; My KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, uznaliśmy rzeczą potrzebną przerzeczonych Obywatelow

low i poddanych Naſzych, z Kordonu Pruſkiego wyſzłych, tym powtornym Liſtem Naſzym Uniwerſałem obwieścić, i onymże zalecić, iakoż obwieſzczamy i zalecamy: ażeby przepiſowi Naſzemu, względem podania regeſtrow wſzelkich krzywd i ſzkod poczynionych, przez Officyaliſtow Ekonomicznych i poddanych Krola Imci Pruſkiego od czaſu zawartey konwencyi dnia 22. Sierpnia 1776. Roku udziałanych, w pierwſzym Uniwerſale Naſzym wyrażonemu, i w ninieyſzym, iako wyżey, ponowionemu; we wſzyſtkich punktach i artykułach zadoſyć uczynili: a to naydaley do 1. mieſiąca Kwietnia w Roku naſtępuiącym, przeſyłaiąc do Kancellaryi Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey oblatowane i zaprzyſiężone regeſtra. Żeby zaś każdy, do czyiey wiadomości o tym Liście Uniwerſale Naſzym, za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey wydanym należy, był uwiadomiony, tenże wydrukować, po Grodach oblatować, i do Obywatelow na pograniczu Pruſkim rozeſłać roſkazaliśmy.

Dwunaſty N^ro. 96.

Dnia 7. Miesiąca KWIETNIA 1778. Roku.

Względem dodawania pomocy Woyſkowey do exekucyi podatkow i proceſſow.

WSzem w obec &c. wiadomo czyniemy: Iż z dotkliwością ſerca Oycowſkiego odbieraiąc w Radzie Naſzey Nieuſtaiącey tę reprezentacyą: iako Obywatele Państw Naſzych wyrokom Prawa i Juryzdykcyi Kraiowych, tak liczne czynią odpory i ſprzeciwienia ſię, że do exekucyi, tak w wypłaceniu podatkow, iak w doſyć czynieniu Dekretom Sądowym, Woyſko Rzeczypoſpolitey, ile w tak ſzczupłym kompucie będące, na części roztargnione i nużone, ſilnieyſzym potrzebom Kraiowym ku opatrzeniu granic i ſtrzeżeniu wewnętrznego bespieczeństwa wyſtarczyć nie może; przedſięwzięliśmy więc za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey zalecić Departamentowi teyże Rady Woyſkowemu, aby odtąd oſzczędzaiąc Woyſka od takowych licznych exekucyi, iuż nie po kilku, lub kilkunaſtu, albo więcey ludzi iak dotąd, lecz do każdey podatku lub Dekretu exekucyi na iedno mieyſce po iednym tylko Zołnierzu dodawać dyſponował: ktory Zołnierz, gdy do exekucyi Dekretu, czyli tradowania maiątku upornego Obywatela podług kondycyi Prawa i Ordynanſu wyżſzey Kommendy, na piſmie i z pieczęcią teyże wydanego, będzie użyty, ten z zupełną dzielnością (tak, iakby ich większa liczba,) nie tylko Urzędnikowi do wykonania dzieła podawczego aſſyſtować, ale i do wyſiedzenia prawney poſſeſſyi Obywatelowi onę obeymuiącemu pomoc czynić po-

winien będzie. Gdzieby zaś do exekucyi podatkow Rzeczypospolitey był kommenderowany, iżby przez łatwość sustentowania iedney osoby nie stał się w exekucyi bezskuteczny, lub w niey nie ziścił przedłużenia; mieć będzie od Kommendy swoiey rozkaz i wolność u Obywatela exekucyi podpadaiącego za karę uporu w wykonaniu Prawa przez czas trwaiącey exekucyi, poki Obywatel podatku nie wypłaci, wymagać, i istotnie wybierać, to iest: w dwoch pierwszych tygodniach żołd, czyli lenung, na iednego Unter-Officyera i sześciu Gemeynow, podług regulaminu płacy woyskowey przypadaiący: oraz, ieżeli konny, to i furaż na tyle koni: a w drugich dwoch tygodniach, aż do miesiąca, iak na dwoch Unter-Officyerow i dwunastu Gemeynow, i koni tyleż: a po wyszłym exekucyi miesiącu, gdyby ieszcze Obywatel nie wypłacił podatku; iak na dwoch Unter-Officyerow, i dwudziestu czterech Gemeynow, takowy lenung i furaż na tyleż koni Obywatel uporny exekwuiącemu Zołnierzowi wypłacać przymuszony będzie. Żądamy zaś po wiernych Obywatelach Państw Naszych, oraz wszystkim w ogólności i każdemu w szczegulności zalecamy: aby świętość Praw Narodowych istotnie poważaiąc, przepisy ich i wyroki Dekretow pilnie dopełniali, siebie od exekucyi żołnierskiey, zaś Woysko od nużenia niemi uchraniali. A gdzieby Obywatel przez własny upor takową exekucyą z obowiązku Prawa na siebie ściągnął; aby Zołnierz, iako Powagę Maiestatu Naszego Rzeczypospolitey i Praw Narodowych reprezentuiący, był od każdego zupełnie bespieczny, szanowany, i w wykonywaniu zleconego mu dzieła naymnieyszego od kogożkolwiek nie doznawał odporu. Ktoby zaś mimo wszelkie spodziewanie Nasze, Zołnierzowi exekwuiącemu ważył się opierać, a tym więcey (uchoway Boże) na niego targnąć się; takowy surowościom, na nieposłusznych, Prawami dawnemi przepisanym, podpadać będzie. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy, i on wydrukowany *per copias* pod pieczęcią Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey z podpisem Wielebnego Sekretarza teyże Rady po Woiewodztwach, Ziemiach, i Powiatach w Prowincyach Koronnych i Litewskiey rozesłać roskazaliśmy.

Trzynasty N$^{ro.}$ 119.

DNIA 28. MIESIĄCA KWIETNIA 1778. ROKU.

Względem exekucyi Prawa Ru 1776. titulo = Obiaśnienie legis sumptuariæ.

WSzem w obec i każdemu z osobna, &c. Iż gdy Prawo 1776. Roku, pod tytułem = *Obiaśnienie* Legis Sumptuariæ = w następuiących słowach: *Chcąc uskutecznić pożyteczne dla Kraiu zamysły Poprzednikow Na-*

szych, w dawnych Prawach wyrażone, względem ściśnienia zbytkow, i chcąc one do teraźnieyszey sytuacyi Oyczyzny Naszey przystosować, postanawiamy Lege praesenti, za zgodą Stanow Skonfederowanych: ażeby żadna osoba utriusque sexûs stanu nie-szlacheckiego, złota, srebra, pereł, kleynotow, ani koronek do stroiu swego nie zażywała, ani drogich futer, to iest: marmurkow i sobolow; tudzież, żeby Miasta i Mieszczanie (wyiąwszy Magistraty, ktore na to osobne Prawa maią) szabel i szpad, exceptô podroży, u boku swego nosić nie ważyli się. Nie tylko zaś tymże osobom nie-szlacheckiego stanu, ale w powszechności wszystkim Obywatelom Państw Rzeczypospolitey, cujuscunque Statûs & Conditionis, bez excepcyi rozkazuiemy: żeby nie ważyli się do ubioru służących swoich w liberyi, sukna, ani pasamanow, ani kapeluszow, ani czapek, ani żadney części, czyli ozdoby ubioru ich sprawować z inszych sukien ani materyi, iak te, ktore w Kraiach Rzeczypospolitey fabrykowane są; złoto zaś i srebro na tychże liberyach pod żadnym pretextem znaydować się nie powinno. Ten sam zakaz rozciągamy do wszelkich mundurow, dla pieszego i konnego Zołnierza, prostego gemeyna Rzeczypospolitey; mianowicie zakazuiemy cujuscunque Statûs & Conditionis Obywatelom Rzeczypospolitey, używania skór zagranicznych do obuwia i do siedzeń, szorow i oporządzeń końskich wszelkich: tudzież zakazuiemy zażywanie karet i powozow wszelkich, szkła stołowego i farfur nie porcellanowych, za granicą robionych. Chcąc zachęcić Kraiowe Manufaktury, a przeto wychodzącym za granicę pieniędzom, nie iaką uczynić tamę, a Stan Rycerski i Senatorski w przyzwoitey zachować dystynkcyi, mieć chcemy: żeby na pierwszych Seymikach Gospodarskich każde Woiewodztwo obrać sobie kolor Munduru moc miało, ktore to Mundury, nie komu innemu nosić wolno będzie, tylko Senatorom, Ministrom, mieysce i Radę, gdzie są Possessyonatami, maiącym, i Szlachcie tychże Woiewodztw; i takowe Mundury z żadnego inszego sukna robione bydź nie maią, tylko z Kraiowego; co iednak noszenia inszych nie mundurowych sukien nikomu nie zagradza. Ażeby ninieysze Prawo nie stało się okazyą manufakturzystom i rzemieślnikom Kraiu Naszego do zbytniego podniesienia szacunku towarow i robot swoich; przeto mieć chcemy i ustanawiamy: aby rozrządzenie nayprzezornieysze w tey mierze uczyniły Kommissye Skarbowe, co do Woiewodztw z pomocą Urzędow Woiewodzińskich; a co do Miasta Warszawy, Urząd Marszałkowski za zniesieniem się z Departamentami Policyi i Skarbowym, pod approbacyą Naszą w Radzie Nieustaiącey. Rygor na niepostusznych, co do używania towarow zagranicznych, taki mieć chcemy: żeby ad cujusvis instantiam przestępuiący niniejsze Prawo, mogł bydź pozwany, gdy z Szlacheckiego stanu, do Grodu lub Ziemstwa, gdy z nie szlacheckiego stanu, do nayblizszego Mieyskiego Sądu, a to pod winą na osoby stanu Szlacheckiego tysiąca grzywien, per medium Judicio, & Accusatori: a na osobę stanu nie szlacheckiego pięciuset grzywien praecisa appellatione. Ażeby niniejsze Prawo w exekucyi swoiey przez zbytne przyspieszenie uciążliwości Obywatelom nie przyniosło, mieć chcemy: żeby dopiero á die 1ma Maji 1778. Roku skutek swoy brało; po ktorym terminie, ktoby oskar-

żony był o używanie ktoregokolwiek zwyż zakazanych artykułow, oprocz dawniey kupionych sprzętow, będzie musiał przed Sądem dowieść, że iuż miał w własności swoiey przed tymże dniem pierwszego Maia 1778. Rozrządzenie przez Kommissye Skarbowe i Urzędy Marszałkowskie wyż wspomnione, gdy od Nas w Radzie Nieustaiącey approbowane zostaną; Uniwersałem Naszym ante diem primam Maij 1778. *publikowane bydź, i moc Prawa mieć ma:* do exekucyi przez Nas KROLA, za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, przychodzi, a wyż w Prawie wyrażone Juryzdykcye po zniesieniu się z Departamentami, Policyi i Skarbowym, uwagi swoie i rozrządzenia nastąpić miane pod approbacyą Naszą poddały, ktore od Nas w Radzie za zgodne z Prawem są uznane; przeto pozostaie ieszcze ostatnia w uskutecznieniu tegoż Prawa czynność, abyśmy to Uniwersałem Naszym, za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, do wiadomości publiczney podali: Iżby wyżey rzeczonego Prawa w całey swoiey osnowie, od dnia pierwszego Maia w Roku ninieyszym do exekucyi przychodzącego, iak nayściśleysze nastąpiło dopełnienie. Gdy zatym przez wyrazy tego Prawa konkurrencya niektorych towarow zagranicznych i rękodzieł iest uchylona, a fabrykanci i rzemieślnicy Kraiowi przez to samo większy i prędszy odbyt swoich towarow i rękodzieł mieć będą; ostrzegaią się więc niniey szym Uniwersałem: ażeby, unikaiąc ostrości Prawa, towary swoie i rękodzieła taniey, niżeli dotąd, a przynaymniey tą samą ceną przedawali; czego Urząd Marszałkowski w Warszawie, a Kommissye Skarbowe Oboyga Narodow wraz z Urzędami Woiewodzińskiemi w całym Kraiu pilnie dostrzegać maią. Aby ieszcze to Prawo *de Lege Sumptuaria* większe użytki całemu Kraiowi przyniosło, i położyło tamę zmnieyszaiącey się coraz bardziey massie cyrkuluiących pieniędzy, przez większy dotąd wychod onych za granicę, niżeli wchod do Kraiu, z czego niechybne całego Kraiu zubożenie, i do potrzeby nawet ściągaiących się rzeczy niedostatek wyniknąć może; z Oycowskiey około dobra Kraiowego pieczołowitości doradzamy i miłością Oyczyzny zagrzewamy: ażeby wszyscy bez excepcyi Państw Rzeczypospolitey Obywatele, użytek Kraiu powszechny za cel założywszy, wstrzymać się chcieli od zbytkowania w stołach i winach, od sprawowania nowych ze złotem i srebrem sukien, (procz z fabryk Kraiowych) od kupowania kleynotow, koronek, i drogich sprzętow zagranicznych; zgoła, aby się powściągnęli od wszystkiego, bez czego wygodnie żyiąc i przystoynie się nosząc, obeyść się łatwo mogą: a w tym, że pierwsze w Kraiu osoby będą dla innych przykładem, spodziewamy się nieomylnie. Niech ta prawda za nieodbitą będzie uznana, iż nie na świetnym okazałości blasku, ale na cnotach i zaletach dobrego Obywatelstwa zacność i szlachetność prawdziwa zasadza się. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy, i on wydrukowany *per copias* pod pieczęcią Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, z podpisem Wielebnego Se-

kreta-

kretarza teyże Rady, po Woiewodztwach, Ziemiach i Powiatach w Prowincyach, tak Koronnych, iako i Wielkiego Xięstwa Litewskiego, rozesłać rozkazaliśmy; a dla dostateczniey szego wszystkich Obywatelow obwieszczenia, po Grodach i Parafiach publikować zleciliśmy.

Czternasty Nro. 167.

Dnia 7. Miesiąca MAIA 1778. Roku.

Względem Borow i Lasow w Koronie i w W. X. Lit:

Wszem w obec &c. wiadomo czyniemy: Jako dostatki Państw, nie tylko na rządzie dobrym, sprawiedliwości, wolnym handlu, ale i na gospodarstwie Obywatelow zasadzaią się, tak, gdy wszystko, cokolwiek obfitość w Kraiach Rządowi Naszemu powierzonych pomnożyć może, NAS KROLA i Radę przy Boku Naszym Nieustaiącą zatrudnia; nie może Nas niezastanawiać i ta część gospodarstwa Kraiu Naszego, ktora konserwacyą Borow i Lasow za cel ma. Przeto, gdy z niemałym nieukontentowaniem Oycowskiego serca Naszego wiele odbieramy zażaleń, że Obywatele Państw Rzeczypospolitey żadnego pomiarkowania w wyrąbywaniu Borow nie zachowuią, ale uwodzeni nadzieią nietrwałych zyskow, bez rożnicy i porządnego wydziału razem Lasy własne pustoszą; z drugiey strony, ludzie swawolni i pasterze, zapalaiąc stare wrzosy po Lasach, przez szerzący się tym sposobem ogień, nietylko własnych Panow, ale i sąsiedzkie Bory w niebespieczeństwo wprowadzaią, tak dalece: że nayw iększa Obywatelow przezorność nie potrafi Lasow swoich od takowego zachować pożaru; przez ten zaś nieporządek powszechny i niebaczność niektorych Gospodarzow, nie tylko Dziedzice i Possessorowie w szczegulności, ale i Kray cały w ogulności nayistotnieyszych do gospodarstw potrzeb, pozbawionym bydź może; zapobiegaiąc tedy tak szkodliwey nadal Kraiowi całemu Borow i Lasow ruinie, a Naszą Oycowską o uszczęśliwienie Obywatelow zaspokaiaiąc troskliwość, uznaliśmy potrzebę tym Listem Uniwersałem Naszym, za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, ostrzedz wszystkich Obywatelow Państw Rzeczypospolitey, tak Possessorow Dobr Naszych KROLEWSKICH, i Duchownych, iako i Dziedzicow Dobr Ziemskich w Koronie i W. X. Lit: ażeby, unikaiąc rygoru Praw przeciwko wypalaiącym i pustoszącym Bory stanowionych, mianowicie Statutu Władysława Jagiełła, Roku 1420. fol. 80. tit: ⊏ *De arvipirio & incendio Sylvarum* ⊏ Statutu Jagiellona, w tymże Roku, fol. 77. tit: ⊏ *Quatuor Articulos Capitaneus, seu ejus Judex judicabit* ⊏ Statutu Kazimierza Wielkiego, Roku 1347. fol. 35. tit: ⊏ *Plantationes & Insertiones Pomarii, destruentes & evellentes* ⊏ niemniey Kon-

ſtytucyi Koronnych, Roku 1607. fol. 1620. pod tytyłem = *O Borach i Laſach Podlaſkich* = Roku 1647. fol. 127. pod tytułem = *Puſzcz w Woiewodztwie Mazowieckim ochrona* = tegoż Roku, fol. 129. pod tytułem = *Bory, Laſy* = Roku 1676 fol: 395. pod tytułem = *O Borach i Laſach* = a w Statucie W. Xięſtwa Litewſkiego, w Rozdziale dzieſiątym, Artykule trzecim, i ſiedmnaſtym, pod tytułem = *O pożarach w Puſzczach i Laſach* = nie ważyli ſię wypalać Borow i Laſow, i tego pilnie doſtrzegali: ażeby ludzie ich i paſterze, za ktorych podług Prawa, w odpowiedzi zoſtawać będą, podobnych (iak dotąd trafiało ſię) w Borach i Laſach niewznіecali pożarow, a wznieconym, mimo wſzelką oſtrożność, przez prędki ratunek rozſzerzać ſię niedopuſzczali. Ażeby zaś Prawa wyżey wyrażone i rozrządzenia Naſze, na fundamencie tychże Praw w nineyſzym Uniwerſale umieſzczone, tym prędzey i ſkuteczniey dopełnione zoſtały, zalecamy Urzędom Grodzkim, do ktorych Sądu exekucya kary na nieposłuſznych Prawom tym, podług namienionego Statutu Jagiellońſkiego, należy; aby pokrzywdzonym przez wypalenie Borow, iak nayprędſzą czyniły ſprawiedliwość, a przeſtępcow podług opiſu Praw i Konſtytucyi ſzczegulnych, wielu Woiewodztwom w tey mierze ſłużących, *ad cujuſvis inſtantiam*, karali. A że nie dosyć ieſt, dla pomyślności Kraiu i okazania dobrego Obywatelſtwa, to tylko czynić, co Prawa Kraiowe nakazuią, ale procz tego ieſt obowiązkiem każdego Obywatela, dokładać ſię z ochoty i gorliwości właſney do dobra publicznego, chociaż do tego, przez co użytecznym bydź może, Prawa go wyraźnie nie obowięzuią; przeto, gdy z wielu miar o tey powolności Obywatelow Rzeczypoſpolitey przeſwiadczeni ieſteśmy, przekładamy im nieodbitą potrzebę pilnieyſzego, niż dotąd, goſpodarſtwa w utrzymaniu Borow i Laſow, i ułożenia ſtałego raz na zawſze porządku, podług ktorego w wydzielonych tylko przez Dziedzicow i Poſſeſſorow częściach, a nie we wſzyſtkich razem Borach, drzewo na opał i na handel ma bydź wyrąbywane: gęſte bowiem przykłady wyciętych z gruntu i wypalonych Borow, oſobliwie po nadrzekami ſpławnemi znayduiących ſię, każą ſię lękać przezornemu rządowi, ażeby przez dalſze zaniedbanie tey części goſpodarſtwa, Kray cały z drzewa, nawet do potrzeb koniecznych, nie był ogołocony. Z tych więc powodow, celem dobrego porządku i powſzechnego użytku zagrzewamy Dziedzicow i Poſſeſſorow Dobr Ziemſkich i Duchownych, a Poſſeſſorom Dobr Naſzych KROLEWSKICH wyraźnie zalecamy: aby Borow i Laſow, ktore w Dziedzictwie lub Poſſeſſyi ſwoiey maią, przez nieporządne wyrąbywanie nie puſtoſzyli, ale przykładem nayrządnieyſzych Kraiow i z obowiązkow Poſſeſſorom Dobr KROLEWSKICH Prawami przepiſanych, nayzdatnieyſze tylko do zrębu części Borow wyznaczali, a ktore dla potrzeb dalſzych i wygody całego Kraiu konſerwowane bydź powinny, konſerwowali. Liſt ten Naſz Uniwerſał, za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, Ręką

Naszą podpisany, wydrukować rozkazaliśmy, i on *per copias* pod Pieczęcią Rady Naszey, z podpisem Wielebnego Sekretarza teyże Rady, po Grodach w Koronie i Wielkim Xięstwie Litewskim rozesłać, a dla pewnieyszey wszystkich wiadomości, po Parafiach z Ambony publikować zaleciliśmy.

Piętnasty N^ro. 299.

Dnia 15. Miesiąca WRZESNIA 1778. Roku.

Do UU. Instygatorow, iako i Juryzdykcyi W. X. Litewskiego względem eliminacyi pism Barskiego spisku.

ROztrząsnąwszy doniesienie U. Chmary Instygatora W. X. Litewskiego, tudzież przyłączone Dekreta Trybunalskie obudwoch Kadencyi Litewskich, widziemy dokładną UU. Instygatorow Litewskich pilność w exekucyi Prawa i Rezolucyi za zdaniem Rady, zapozwanie wszelkich Kancellaryi nakazuiącey, w porządku eliminacyi wszelkich Aktow spisku Barskiego, ktore przez widymusy i excerpta na Kadencyi Grodzieńskiey Trybunalskiey dnia 17. Miesiąca Sierpnia, Roku teraźnieyszego z rożnych Kancellaryi komportowane, tamże za takowe uznane, do eliminowania iedne *in toto*, drugie iako w tranzakcyach cywilnych interessow Obywatelskich tyczących, a słowa i tytuły do tegoż spisku reguluiące się maiących, *in parte* są nakazane. A że niektore Kancellarye ieszcze zadosyć Dekretom Trybunalskim nie uczyniły, satysfakcya na teraźnieyszych Roczkach Septembrowych iest zalecona. Że zaś Rezolucya Nasza za zdaniem Rady pod dniem 10. Miesiąca Września, w Roku przeszłym 1777. wypadła, nie tylko Ziemskie i Grodzkie do Trybunału, ale i inne Kancellarye, *ad Fora ultimæ Instantiæ competentia*, o podobną eliminacyą przypozywać nakazuiąca, ieszcze nie iest dopełniona; (kiedy o tym nie masz doniesienia,) przeto rekwiruią się UU. Instygatorowie W. X. Litewskiego: ażeby wszelkie inne Kancellarye dotąd niepozywane, *ad Forum competens* o exekucyą Prawa i Rezolucyi zapozwali. A ponieważ iedne tranzakcye w całości, drugie w częściach lub niektorych słowach do eliminowania przychodzą, lub przychodzić będą, takowa zaś eliminacya nay większey ostrożności potrzebuie; przeto lubo Dekret Trybunalski Kadencyi Grodzieńskiey, samym Pisarzom i Regentom *in spatio* trzech tygodni tę eliminacyą powierzył; iednak MY KROL &c. końcem zabespieczenia tranzakcyi fortun Obywatelskich dotykaiących, zalecamy i rekwiruiemy ninieyszym Listem Naszym Rekwizycyonalnym wszystkie Juryzdykcye W. X. Litewskiego: ażeby wzmiankowa-

na eliminacyą nie przez samych Pisarzow i Regentow, ale *per plenum Judicium*, podług przepisu Dekretow *ultimarum Instantiarum*, *etiam* z przedłużeniem wyznaczonego terminu exekwowana była sposobem takowym: Wszelkie Juryzdykcye, ktorę do czynienia eliminacyi tranzakcyi Dekretami wskazanych i wskazać się maiących są obowiązane, maią na naybliższych Kadencyach i Sądach swoich obwieścić przez deklaracyą Sądową Obywatelow: ażeby ci, maiący intereś do tranzakcyi eliminować się maiących, na Kadencyach i Sądach znowu następuiących do attentowania tychże eliminacyi (gdy zechcą,) stawili się, a wszelkie Juryzdykcye i Urzędy, iuż na tym samym terminie *in pleno Judicio aperta stuba* tranzakcye podług Dekretow *ultimæ Instantiæ* eliminować maią, chociażby Obywatele do tey attendencyi nie stawili się. Do tego iescze końcem ocalenia fortun Obywatelskich zalecamy: ażeby te tranzakcye, ktore całe eliminowane będą, summaryusem kategorycznym *de Actu & data* specyfikowane były, i takowe summaryusze aby zewsząd *ad Archivum* Rady były komportowane. A zaś tranzakcyi, ktore tylko po części albo w słowach eliminowane będą, widymusy maią bydź wyięte, tak, iak przed nastąpioną eliminacyą w protokułach znaydowały się, i takowe zewsząd do Akt Trybunalskich komportowane i tamże chowane bydź powinny, ktorych widymusami wyimować z tychże Akt Trybunalskich nie będzie należało, i ktore tylko zachowywane bydź maią na przypadek, gdyby kto z przyczyny eliminacyi zakwestyonował tranzakcyą.

Szesnasty N^ro. 51.

Dnia 22. Miesiąca STYCZNIA 1779. Roku.

Rekwiruiący Kommissyą Skarbową W. X. Litewskiego, ażeby Taryffę wszystkich Miast, i Miasteczek Krolewskich i Stołowych tegoż W. X. Litewskiego do Departamentu Policyi przesłała.

GDy Miasta Nasze Krolewskie w W. X. Lit: Uniwersałowi Naszemu za zdaniem Rady pod dniem 7. Marca Ru. 1777. do Miast Krolewskich i Stołowych w Koronie i w W. Xięstwie Litewskim wydanemu, w exekucyi Prawa Ru. 1776. pod tytułem = *Ustawa podatku Xięstwu Litewskiemu* = niektore Miasta większe Krolewskie i Stołowe w W. X. Lit: przy dawnych Przywileiach i dochodach zostawuiącego, a w Miastach mnieyszych i Miasteczkach, Magdeburgie kassuiącego, i dochody onych częścią na Skarb W. X. Lit: częścią na użytek tychże Miast i Miasteczek Kommissyi Skarbowey Litewskiey rozrządzić i obrocić nakazuiącego, w słowach: " I oddzieliwszy cząstkę każdemu Miasteczko-

" wi

„ wi do przyzwoitey onego *pro publico* potrzebney reparacyi, intratę „ każdego Miasteczka zlikwidowawszy, na co roczny do skarbu publi-„ cznego dochod naznaczą „ oraz Prawa Seymu tegoż Ru. 1776. w pierwszych wszystkie, w drugich pozostałą część dochodow, pod dozor Departamentu Policyi oddaiącego, aby te na użytek Miast i Miasteczek obracane były wydanemu, końcem raportow swoich o stanie i dochodach swoich podawania, do Departamentu Policy zalecaiącemu, zadosyć nie uczyniły; wyszedł List Nasz rekwizycyonalny za zdaniem Rady do Kommissyi Skarbowey W. X. Litt. aby dla dokładnieyszego wspomnionych raportow odbierania, taryffę Miast Naszych Krolewskich i Stołowych W. X. Litt. Departamentowi Policyi przysłała: Gdy iednak to zalecenie do Kommissyi Skarbu Litewskiego wydane, dotąd skutku swego niebierze, i Departament Policyi od niektorych tylko Miast większych Litt. odebrawszy raporta, o drugich stanie i wielości bez dokładney taryffy niemoże mieć wiadomości; z tego więc powodu: MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey rekwiruiemy Kommissyą Skarbową W. X. Litt. powtornym Listem, ażeby taryffę wszystkich Miast i Miasteczek Naszych Krolewskich i Stołowych W. X. Litt. do Departamentu Policyi nieodwłocznie przysłała, z dokładną specyfikacyą, co do Miast, w ktorych Konstytucya Ru. 1776. Magdeburgie skassowała, iaka część dochodow każdego w szczegulności Miasta i Miasteczka na Skarb W. X. Litt. obrocona; a wiele na użytek tegoż Miasta, lub Miasteczka podług wspomnioney Konstytucyi, zostało? iżby ztąd Departament Policyi mogł wiedzieć, na iakie potrzeby publiczne Miast W. X. Litt. dochody onych, użyte bydź mogą. List ten NASZ rekwizycyonalny &c. &c.

Siedmnasty N$^{ro.}$ 102.

Dnia 26. Miesiąca MARCA 1779. Roku.

Do Miast, i Miasteczek Krolewskich w Koronie, względem licytowania Propinacyi.

WSzem w obec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie WW. i UU. Starostom, Dzierżawcom, iakimkolwiek sposobem uprzywileiowanym Possessorom Miast i Miasteczek Naszych Koronnych, oraz Sławetnym Magistratom, i Urzędom Mieyskim tychże Miast i Miasteczek przy ofiarowaniu Łaski Naszey Krolewskiey, wiadomo czyniemy.

Gdy Konstytucya Ru. 1776. pod tytułem ⩵ *Warunek Nowego Korczyna, i Miasteczek Naszych Krolewskich w Koronie* ⩵ Kontrakty na Propinacyą Mieyską wydane mieć chciała; w exekucyi więc Prawa tego, pier-

wszy Uniwersał Nasz, za zdaniem Rady Nieustaiącey pod dniem 7. Marca 1777. Ru. wydany, licytacyą teyże Propinacyi, iako naylepszy sposob arendowania oney, w potrzebnych przepisał warunkach. Drugim zaś Uniwersałem dnia 7. Pazdziernika Ru. tegoż 1777. wyszłym, nie czyniący zadosyć pierwszego nakazom, upomnionemi zostali.

Aże Miasta, i Miasteczka Nasze Krolewskie, mianowicie Wielkopolskie, z Prowincyi zaś Małopolskiey, w Krakowskim, Sandomierskim, Lubelskim, i Podlaskim Woiewodztwach, oprocz niektorych chwalebnemi należytego posłuszeństwa wymierzaiąc się przykładami, kontrakty arendowanych Propinacyi swoich, i raporta odprawianey licytacyi w Departamencie Policyi złożywszy, istotnych iuż takowey w dopełnieniu Prawa, i Uniwersałow pilności doznawaią pożytkow, kiedy przez uczynione, przez NAS za zdaniem Rady Nieustaiącey, zebranemi propinacyinego dochodu summami, na ich własną korzyść rozrządzenia, Miasta swoie reparuią, w porządki od pożarow ubespieczenia się opatruią, i z długow niemal oczyszczaią: znaczna zaś część onychże, zwłaszcza w Kiiowskim, Wołyńskim, Podolskim, i Bracławskim Woiewodztwach, takowych kontraktow (iak Prawo stanowi) oraz raportow odprawiać się mianych, podług Uniwersałow licytacyi nieprzesyła, a ztąd nie tylko w dochodach swoich Prawem 1776. pod dozor Departamentu Policyi oddanych, do tych czas mu niewiadomych, uszczerbek ponosi, ale szkodliwy nadal daie z siebie przykład; z tych tedy Prawa, i sprawiedliwości powodow, lubo te Miasta, i Miasteczka Nasze Krolewskie, takowego ubliżania, przez zwłoki, rygor Prawa 1776. Ru. Powagę Rezolucyi Rady, zabespieczaiącego, ściągnąć na siebie iuż zasłużyły; pozwalaiąc atoli Oycowskiemu w wierności Obywatelow Państw Naszych przemagać ieszcze zaufaniu, że przecież, po tak długim obowiązkow swych zaniechywaniu, dzisieyszym Uniwersałem Naszym, za zdaniem Rady Nieustaiącey ostrzeżeni, do wykonywania onych przystąpią; uznaliśmy rzeczą potrzebną, wstrzymać tym czasem exekucyą wspomnionego rygoru Prawa, a dla prędszego o tym WW. UU. uprzywileiowanych Possessorow Miast Naszych Krolewskich uwiadomienia, poleciliśmy Departamentowi Policyi w Radzie Nieustaiącey, aby przez swoie do każdego z nich w szczególności rekwizycye, exekucya wyrokow Naszych, za zdaniem Rady Nieustaiącey, w Miastach wspomnionych dopilnowaną została: ktore to rekwizycye, ninieyszym Uniwersałem Naszym, za zdaniem Rady Nieustaiącey ponawiaiąc, ostrzegamy: że w przypadku niepostuszeństwa, Miasta Nasze Krolewskie do Sądow Naszych Zadwornych z przepisu Prawa, po kary, przez UU. Instygatorow Narodowych zapozwane będą. Nareszcie stosuiąc się we wszystkim do pierwszych Uniwersałow Naszych w tey mierze zaszłych, a ułatwiaiąc wszelkie do licytowania Propinacyi Mieyskiey sposoby, ninieysze czyniemy obiaśnienie.

I. Sławetne

I. Sławetne Magiſtraty, licytacye dwiema tygodniami przed terminem, publicznie obwieſzczać, a w przytomności Staroſtow ſwoich, lub ich Namieſtnikow odprawić maią.

II. Gdyby uprzywileiowany Poſſeſſor na termin złożoney licytacyi nie ziechał, ani ſwego Namieſtnika nie zeſłał; Magiſtrat, zamanifeſtowawſzy pilność ſwoię w Aktach ſwoich Mieyſkich, Akt obwieſzczenia licytacyą poprzedzaiącego zaoblatowawſzy, ſam do tey ſolenney czynności przyſtąpić może.

III. Każda licytacya, od abiuraty czopowego z poſſeſſyi Mieyſkich zaczynać ſię ma, i kontrakt żaden inaczey dany bydź niema, tylko w ſummie tęż abiuratę przenoſzącey.

IV. Akt licytacyi, Piſarz Mieyſki konnotować ma: a po uczynionym przez Burmiſtrza trzykrotnym zapytaniu, i oſtatniego licytanta ogłoſzeniu; uprzywileiowany Poſſeſſor, lub Namieſtnik iego, i Magiſtrat, podpiſać go powinni; i tenże Akt, wraz z kontraktem, a w przypadku odmowioney przytomności Urzędu Starościńſkiego, z Manifeſtem i oblatami obwieſzczenia, w extraktach autentycznych, do Departamentu Policyi, natychmiaſt przyſyłany bydź ma.

V. Kontrakt, w ktorymby defalka iako naturze licytacyi przeciwna, znaleść ſię miała, wcale przyięty nie będzie. Kontrahent zaś, ktorenby po zachowanych przepiſach licytacyi, dokładny kontrakt arendowaney ſobie Propinacyi, otrzymał; przed czaſu iego exſpiracyą, żadną miarą od niego odſtępować, nie będzie mogł.

VI. Oſtrzegaią ſię Sławetne Magiſtraty, ażeby dla niezawodności arendy, kontrahenci, i przy licytacyi obrać ſię miani Kaſſyerowie, w zupełnym doſtarczali maiątku, lub daney za nich rekoymi: inaczey; za iakowy przeciwny z nich przypadek, ſami w ściſley, iako do tego dozoru obowiązani, pozoſtaną ſię odpowiedzi.

VII. Miaſta, ktore dotąd iednemu z pomiędzy ſiebie, podług woli Prawa, Propinacyi nie zakontraktowały, ażeby dochod ich nie upadał, prowent z niey dwuletni, przez wymiarkowanie na tych, ktorzy dotąd propinowali ſkładki, w kaſſach ſwoich złożą, tak dalece: żeby w każdym z tych dwoch lat, ta ſkładka zaprzyſiężonemu czopowemu, wyrownywała, po ktorym u ſiebie rozrządzeniu, od mieſiąca Kwietnia, w Roku ninieyſzym 1779. iako dla nie licytuiących normalnym; Miaſta zaś te, ktore kontrakty ſwoie, w przepiſanym czaſie powydawały, ſześcią tygodniami, przynaymniey przed exſpiracyą kontraktu, nowe ſkładać maią licytacye, i termin arendy, regularnie od kontraktu do kontraktu rachować.

VIII. Niektorym Magiſtratom dla przyczyn czaſowych adminiſtracya Propinacyi, niektorym zaś odebranie kalkulacyi, od Kontrahentow, lub od propinuiących wſzyſtkich Obywatelow, nakazane zoſtały. Tak pierwſi, iako i drudzy, kalkulacye ſobie polecone, pod pozorem Urzędu Starościńſkiego, i to *prævio juramento* rachuiących ſię, odpra-

wiać, i o tym wfzyftkim nieodwłocznie Departamentowi Policyi donofić maią.

IX. Lubo zaś liczne od Miaft Nafzych Krolewfkich, przychodzą zażalenia: że Propinacye ich, dla przefzkod od Juryzdykcyow Starościńfkich, Szlacheckich, i Duchownych, upadać mufzą; maiąc iednak Oycowfką w wiernych Obywatelach Nafzych ufność, fpodziewamy fię: że Praw i Przywileiow Mieyfkich naruszać nie zechcą, i tym, co im prawnie nadano ieft, kontentować fię będą.

X. A gdy wfzelkie dochody Miaft Nafzych Krolewfkich, dozorowi Departamentu Policyi, z przepifu Prawa fą poruczone, i żeby fię na ogulny użytek obracały warowane, w fzczegulności więc zalecamy: ażeby też Miafta Nafze, dochodu Propinacyinego, na żaden wydatek, bez roztrządzenia wfpomnionego Departamentu, rufzać nieważyły fię. Jako zaś ieft zamiarem Nafzym, do Prawa ftofownym, żeby przez tych dochodow publiczne użycie, Miafta z ruin powftały, do porządku, i dobrego mienia przychodziły; tak o tym przedfięwzięciu oneż zapewniaiąc żądamy: aby każdorocznie w przefyłać fię Departamentowi Policyi maiących rachunkach, o naypierwfzych, i naygwałtownieyfzych potrzebach fwoich donofiły, i autentyczne na to świadczenia, od uprzywileiowanych Poffefforow, przyłączały: ktore dla fiebie względność przez Memoryały wfpomnionemi świadectwy Urzędu Starościńfkiego autoryzowane, u NAS za zdaniem Rady Nieuftaiącey otrzymaią. Lift ten Nafz Upominalny Uniwerfał podpifaliśmy, &c. &c.

Ośmnafty N$^{ro.}$ 135.

Dnia 4. Miesiąca MAIA 1779. Roku.

Względem podawania raportow od Juryzdykcyi Sądowych w Prowincyach Koronnych.

Wszem w obec i każdemu z ofobna przy ofiarowaniu Łafki Nafzey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy. Lubo za powtorzonemi Liftami Nafzemi Uniwerfałami, z ktorych pierwfzy dnia 4. Sierpnia w Ru. 1775. drugi dnia 14. Lutego 1777. Ru. za zdaniem Rady przy Boku Nafzym Nieuftaiącey wydać rozkazaliśmy, z niemałym ukontentowaniem odbieramy od niektorych Sądowych Oboyga Narodow Juryzdykcyi dokładne wiadomości, o pilnym Urzędowych powinności fprawowaniu; iednakże, gdy niektore Juryzdykcye, Sądy, i Urzędy, nieftofuiąc fię do Prawa i intencyi Nafzych, w przefzłych Uniwerfałach deklarowanych, o czynnościach fwoich żadnego nieczynią doniefienia, chcąc niemniey, ażeby wfzelkie tamże znayduiące fię rekwizycye dokładnieyfze miewały ufkutecznienie, a Rada przy Boku Nafzym Nieuftaiąca, Sta-

nom

nom Rzeczypospolitey w czynnościach swoich podawała swiadectwo: iako Sądowa sprawiedliwości administracya nic nieopuszcza co Prawa mieć chcą, co troskliwość Nasza usiłuie, co iest pilności i baczeniu Rady powierzone, czego Sądowe obowiązki wymagaią, co dobro publiczne pomnaża, spory Obywatelskie ułatwia, maiątki ubespiecza, i każdego w swoich powinnościach utrzymuie; że Rezolucyom Naszym za zdaniem Rady wychodzącym zadosyć staie się, że niepozwolonemi z Prawa dylacyami sprawiedliwość odwłoczona niebywa, że każdy Sąd excepcye akcessoryine wedle onych porządku rezolwuie, i dopiero po ułatwionych i publikowanych sentencyach akcessoryinych, do sądzenia sprawy przystępuie, że każda Juryzdykcya w legalności Prawem opisaney do sądzenia zasiada, iedna drugiey władzy Sądowey sobie nieprzywłaszcza, i tego nayokropnieyszego na powszechną spokoyność, i na prawa Obywatelskie niebespieczeństwa, to iest Juryzdykcyi zamieszania w granice władzy swoiey niedopuszcza.

Z takowych i tym podobnych powodow, MY KROL za zdaniem Rady Nieustaiącey, wszelkie i wszystkie Sądowe Prowincyi Koronnych Juryzdykcye, ninieyszym Rekwizycyonalnym Listem obowięzuiemy: ażeby Sądowe Raporta, w czasie i sposobem w Uniwersale Ru: 1777. wydanym przepisanym, z wyrażonych tamże formalności nic nie opuszczaiąc bez odwłoki, to iest w przeciągu Niedziel 4. od czasu skończoney Kadencyi, limity Sądow, lub skończonego kwartału Ru. (iak iest w przeszłym Uniwersale wyrażono) rachowanych, zawsze z wyrażeniem Osob na Sądach zasiadaiących, do Rady podawane były; gdyż inaczey przychodzące, dostatecznym Raportem uznane nie będą: i w ten czas tylko na Sądowe Raporta z Rady odpowiedzi następować będą, gdy Raport niewczesnie podany, lub niedokładny trafi się, lub też będzie w nim okoliczność Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady potrzebuiąca. Te zaś wszystkie Raporta, ktore od Seymu ostatniego dotąd od niektorych Juryzdykcyi i Sądow nie były do Rady podane, rekwiruiemy: ażeby po publikacie ninieyszego Uniwersału, nieodwłocznie były nadesłane. Na ten koniec zlecamy Departamentowi Sprawiedliwości, ażeby doyrzawszy niedostateczność lub niepodanie wczesne Raportu, Listem Prezesa swoiego dopełnienie niniey szego i dawnieyszych Uniwersałow zalecał: przypominaiąc Prawo 1776. Roku titulo ⩦ *Obiaśnienie ustanowienia Rady &c.* ⩦ podług ktorego po tylu Listach Rekwizycyonalnych, w przypadku niesłuchania onychże, List Upominalny i dalszy rygor musiałby następować. Ażeby po publikacie ninieyszego Uniwersału wszystkie Urzędy Grodzkie Prowincyi Koronnych w naypierwszych swoich Sądowych Raportach donieśli, na iakowych terminach są kadencye Grodzkie powyznaczane? a ieżeliby gdzie wedle Prawa 1768. Ru. titulo ⩦ *Złączenie Trybunału Koronnego* ⩦ cztery na Rok kadencye wyznaczone nie były, ażeby UU. Starostowie Grodowi, w nieodwłocznym czterech kadencyi wyznaczeniu, temu Prawu zadosyć uczynili:

ażeby *primæ Inftantiæ* Juryzdykcye Koronne, ktore Konftytucya 1768. Ru. wyżey wyrażona, do odfądzenia wfzyftkich wpifow *etiam* z przeciągiem kadencyi obowięzuie, i ktore w poźnieyfzych Prawach nie maią innych dla fiebie przepifow, to Prawo wykonywały; ażeby pod pretextem wątpliwości o Prawie, kadencye Sądowe ubefpieczaiącym, onych nie opufzczały: gdyż Prawo 1764. Ru. Seymu *Convocationis* pod tytułem = *O Sądach Ziemfkich* = fol. 64. Prawem 1768. Ru. tit: = *Złączenie Trybunału Koronnego* = na całą Koronę rozciągnione, a drugie 1776. Ru. titulo = *Subdelegacya Sędziow Ziemfkich* = nieopufzczanie kadencyi Ziemfkich ubefpieczaiące, fą iafne; że w przypadku nieprzytomności ktorego z Sędziow, Subdelegaci obierani bydź maią: tudzież excepcya dla Woiewodztw Wołyńfkiego, Podolfkiego i Bracławfkiego w tym Prawie położona, iak ma bydź rozumiana; iuż ieft dla Sądu Ziemfkiego Bracławfkiego przez Rezolucyą Nafzą za zdaniem Rady pod dniem 15. Miefiąca Grudnia 1778. Ru. naftąpioną, wytłomaczona w tych flowach: " Ze Prawo 1776. Ru. nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: że elekcya „ dwoch Subdelegatow pozwolona, i porządek onych z Sędziami za„ fiadania, nie ściąga fię do Woiewodztw Wołyńfkiego, Podolfkiego i „ Bracławfkiego: a zaś Konftytucya 1764. Ru. *Convocationis* folio 64. „ titulo = *O Sądach Ziemfkich* = iednego Subdelegata na mieyfce nie„ przytomnego ktoregokolwiek Sędziego obierać pozwalaiąca, dla nie„ ktorych Woiewodztw Wielkopolfkich uchwalona, a Prawem 1768. „ Ru. titulo = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 218. na całą Ko„ ronę rozciągniona, i w wyżey wyrażonych Woiewodztwach Wo„ łyńfkim, Podolfkim, i Bracławfkim exekucyą fwoią mieć po„ winna. „

W niektorych Raportach Sądowych Koronnych dochodzą do Rady przy Boku Nafzym Nieuftaiącey wiadomości: że z przyczyny naftępuiących Swiąt, albo dni zapuftnych, tudzież za konfenfem Obywatelow, kadencye nie fądzone lub niedofądzone bywaią. Takowe i tym podobne przyczyny, nie mogą i niepowinny dyfpenfować Sędziow od ich obowiązkow, ktore na nich Prawo i przyfięga włożyły: przeto gdyby Obywatele do attendencyi fpraw fwoich nieznaydowali fię, wpify porządkiem przywołane bydź maią, i Sąd każdy na mieyfcu do fądzenia wyznaczonym zoftaiąc, i doftarczaiące fprawy rozfądzaiąc, w kończącym fię fądzenia czafie, Sądy fwoie limitować powinien: tym fpofobem Urzędowe obowiązki dopełnione będą. Zaś po limicie Sądow, Pifarze, lub na ich mieyfce wedle Praw Koronnych pioro trzymaiący, Protokułow Dekretowych i Senteneyonarzow do domow fwoich brać nie maią, ale one w Aktach Sądowi każdemu przyzwoitych zoftawiać powinni. Lift ten NASZ Uniwerfał &c. &c.

Dziewiętnasty Nro. 135.

Dnia 4. Miesiąca MAIA 1779. Roku.

Względem podawania Raportow od Juryzdykcyi Sądowych w Prowincyi Wielkiego Xięstwa Litewskiego.

WSzem w obec i każdemu z osobna przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy. Lubo za powtorzonemi Listami Naszemi Uniwersałami, z ktorych pierwszy dnia 4. Sierpnia w Roku 1775. drugi dnia 14. Lutego 1777. Roku za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey wydać rozkazaliśmy, z niemałym ukontentowaniem odbieramy od niektorych Sądowych Oboyga Narodow Juryzdykcyi dokładne wiadomości o pilnym Urzędowych powinności sprawowaniu; iednakże, gdy niektore Juryzdykcye, Sądy i Urzędy nie stosuiąc się do Prawa i intencyi Naszych w przeszłych Uniwersałach deklarowanych, o czynnościach swoich żadnego nieczynią doniesienia, chcąc niemniey, ażeby wszelkie tamże znayduiące się rekwizycye dokładnieysze miewały uskutecznienie, a Rada przy Boku Naszym Nieustaiąca Stanom Rzeczypospolitey w czynnościach swoich podawała świadectwo, iako Sądowa sprawiedliwości administracya nic nie opuszcza co Prawa mieć chcą, co troskliwość Nasza usiłuie, co iest pilności i baczeniu Rady powierzone, czego Sądowe obowiązki wymagaią, co dobro publiczne pomnaża, spory Obywatelskie ułatwia, maiątki ubespiecza, i każdego w swoiey powinności utrzymuie; że Rezolucyom Naszym za zdaniem Rady wychodzącym zadosyć staie się, że niepozwolonemi z Prawa dylacyami sprawiedliwość odwłoczona niebywa, i dopiero po ułatwionych i publikowanych sentencyach akcessoryinych, do sądzenia sprawy przystępuie, że każda Juryzdykcya w legalności Prawem opisaney do sądzenia zasiada, iedna drugiey władzy Sądowey sobie nie przywłaszcza, i tego nayokropnieyszego na powszechną spokoyność, i na Prawa Obywatelskie niebespieczeństwa, to iest Juryzdykcyi zamięszania, w granice władzy swoiey niedopuszcza.

Z takowych i tym podobnych powodow, MY KROL za zdaniem Rady Nieustaiącey wszelkie i wszystkie Sądowe Prowincyi W. X. Lit. Juryzdykcye ninieyszym Rekwizycyonalnym Listem obowiązuiemy: ażeby Sądowe Raporta w czasie i sposobem w Uniwersale Ru. 1777. wydanym przepisanym, z wyrażonych tamże formalności nic nieopuszczaiąc bez odwłoki, to iest w przeciągu Niedziel 4. od czasu skończoney kadencyi, limity Sądow, lub skończonego kwartału Ru. (iak iest w przeszłym Uniwersale wyrażono) rachowanych, zawsze z wyrażeniem Osob na Sądach zasiadaiących, do Rady podawane były; gdyż ina-

czey przychodzące, dostatecznym Raportem uznane niebędą: i w ten czas tylko na Sądowe Raporta z Rady odpowiedzi następować będą, gdy Raport niewczesnie podany, lub niedokładny trafi się, lub też będzie w nim okoliczność Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady potrzebuiąca. Te zaś wszystkie Raporta, ktore od Seymu ostatniego dotąd od niektorych Juryzdykcyi i Sądow nie były do Rady podane, rekwiruiemy: ażeby po publikacie ninieyszego Uniwersału nieodwłocznie były nadesłane. Na ten koniec zlecamy Departamentowi Sprawiedliwości, ażeby doyzrzawszy niedostateczność lub niepodanie wczesne Raportu, Listem Prezesa swoiego dopełnienie ninieyszego i dawnieyszych Uniwersałow zalecał: przypominaiąc Prawo 1776. Ru. titulo = *Obiaśnienie ustanowienia Rady &c.* = podług ktorego po tylu Listach Rekwizycyonalnych w przypadku niesłuchania onychże, List Upominalny i dalszy rygor musiałby następować.

Lubo dla ubespieczenia kadencyi Sądow Ziemskich i Grodzkich W. X. Lit: tudzież dla utrzymania kompletu ze trzech Osob składaiącego się Prawo 1764. Ru. *Convocationis* titulo = *Sądy Ziemskie* = drugie Seymu *Coronationis* titulo = *O kondemnatach na WW. Woiewodow lub UU. Starostow Sądowych wypadłych* = w każdym Sądzie liczbę Sędziow powiększyły; trafiaią się iednakże przypadki, że trzey Sędziowie do iedney sprawy zapozwani bywaią, a wpis takowey sprawy, gdy do wołania przypada, komplet Sądu zrywa, kadencye psuie, i administracyą sprawiedliwości dla niżey wpisanych Obywatelow zastanawia: przeto Sądy Ziemskie i Grodzkie W. X. Lit: do Rezolucyi Naszey na Raport Ziemstwa Słonimskiego dnia 11. Grudnia 1778. Ru. za zdaniem Rady nastąpioney, deklaruiącey " Ze gdy trzey Sędziowie do iedney sprawy „ przed swoy Sąd zapozwani będą, sprawa takowa *pro determinatione* „ *fori* do Trybunału iść powinna „ stosować się maią: w dalszym zaś czasie po publikacie ninieyszego Uniwersału, wpisy czyli aktoraty takowe, gdzie trzey z pięciu Sędziowie w iedney sprawie do Sądu swoiego zapozwani byliby, w regestrach tegoż samego Sądu przyimowane bydź nie maią, ale sprawa takowa prosto do Trybunału *pro determinatione fori* intentowana bydź powinna: co będzie słusznym odporem przeszkody, ktora powszechney sprawiedliwości administracyą przez wyszukane zerwanie kompletu tamować zwykła. Dla większego iesżcze ubespieczenia kadencyi Sądowych W. X. Lit: Prawo 1766. Roku titulo = *Regestr Officii w Trybunale W. X. Lit:* = nie tylko na tych Sędziow rygor rozciąga, ktorzyby nie ziechaniem na kadencyą komplet zrywali; ale też chociażby był komplet, innych Sędziow od obowiązku ziechania nie uwalnia nad komplet będących: ktorzy w przypadku choroby ktorego z przytomnych Sędziow, przez nieprzytomność swoią, staliby się zerwania kompletu przyczyną: Więc dla ubespieczenia kompletu, wszyscy Sędziowie Ziemscy i Grodzcy legalney przyczyny niebytności swoiey nie maiący, maią na siebie tym Prawem włożony obowiązek zieżdżania na kadencye Sądowe. W nie-

W niektorych Raportach Sądowych W. X. Lit: dochodzą do Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey wiadomości: że z przyczyny nieprzytomności Palestry, kadencye nie sądzone, lub niedosądzone bywaią. Takowe i tym podobne przyczyny, nie mogą i niepowinny dyspensować Sędziow, od ich obowiązkow, ktore na nich Prawo i przysięga włożyły: Przeto gdyby Palestra do attendencyi spraw nieznaydowała się; wpisy porządkiem przywołane bydź maią, i Sąd każdy na mieyscu do sądzenia wyznaczonym zostaiąc, i dostarczaiące sprawy rozsądzaiąc, w kończącym się sądzenia czasie, Sądy swoie limitować powinien: tym sposobem Urzędowe obowiązki dopełnione będą. Zaś po limicie Sądow Pisarze, lub na ich mieyscu wedle Praw W. X. Lit: Pioro trzymaiący, Protokułow Dekretowych do domow swoich brać nie maią, ale one w Aktach Sądowi każdemu przyzwoitych zostawiać powinni. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy. &c. &c.

Dwudziesty N^ro. 150.

DNIA 28. MIESIĄCA MAIA 1779. ROKU.

Względem exekucyi Dekretow i Processow, w Prowincyach Koronnych.

WSzem w obec i każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy; przy ofiarowaniu Naszey Łaski KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy. Gdy Prawo Seymu ostatniego pod tytułem = *Warunek dla Korony i W. X. Lit:* = będące w słowach " Rezolucye względem Dekretow *executio-* „ *nis*, ktore przeciwnie Prawu zaszły, uchylamy. „ Rezolucye Nasze za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey o Dekretach *executionis* wydane, uchyliło; pod ktore uchylenie Uniwersały Nasze: pierwszy pod datą dnia 22. Miesiąca Lipca 1777. Ru.; drugi pod datą dnia 9. Miesiąca Czerwca 1778. Ru. podpadaią; przeto stosuiąc się do Prawa 1776. Ru. titulo = *Powinności i władza Departamentow w Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey* = fol. 18. ktore Konstytucyą 1768. Ru. titulo = *Exekucya Dekretow* = fol. 247. w mocy swoiey zostawuiąc; drugie tegoż samego Ru. pod tytułem = *Złączenie Trybunału Koronnego* = fol. 260. o Dekretach *executionis* Prawo uchyliło; MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey deklaruiemy: Iż odtąd wszelkie, i wszelkich Sądow Dekreta, prawne konwikcye, bez Dekretu *executionis* wedle wyżey rzeczonego 1768. Ru. titulo = *Exekucya Dekretow* = Prawa, exekwowane bydź maią. A każdy Aktor mocney exekucyi żądaiący, do Starosty lub iego Urzędu *proprii districtus*, gdzie ma bydź processu exekucya, udawać się będzie: ktory to Starosta, lub iego Urząd na exekucyą *per traditionem* bez trudności i zwłoki zieżdżać obowiązany

będzie; a w przypadku gwałtowney oppozycyi przez List i Manifest *de impedita executione*, pomocy Woyskowey rekwirować ma. Departament Woyskowy widziawszy produkowany przed sobą rzeczony List, i Manifest, iako dostateczne do dania pomocy Woyskowey dowody; każdemu żądaiącemu, *servato ordine* zachodzących rekwizycyi, podług obowiązku wyżey rzeczonego 1776. Ru. Prawa titulo = *Powinności i władza Departamentow &c.* = do dania pomocy Woyskowey nie odmowi. A że z niemałym nieukontentowaniem w użaleniach Obywatelskich odbieraliśmy wiadomości: iako *in elusionem* Praw arbitralnie tłomaczonych, konwinkowana strona tradycyi, albo mocney exekucyi dopuściwszy, w trakcie wysiadania, lub po wysiedzeniu tradowaney possessyi, Aktora gwałtownie z Dobr wypierała, mniemaiąc: iż Aktor za każdym razem gwałtownego z Dobr wyparcia o expulsyą prawnie iść muszący, nigdy swoiey nieotrzyma sprawiedliwości; przeto tłomacząc 1699. vol. VI. fol. 59. i 1729. Ru. vol. eod. fol. 438. o expulsyach Prawa, deklaruiemy: że gdy Obywatel ieszcze Prawem nieprzekonany, drugiego gwałtownie z Dobr wypiera, w ten czas iest *simplex expulsionis injuria*, o ktorą wyżey rzeczone i inne Prawa, prawnie czynić i konwinkować nakazuią: Ale gdy dostatecznie i prawnie skonwinkowany, Possessora przez Urzędową tradycyą intromittowanego, gwałtownie z Dobr wypiera; iuż takowy nie prostą expulsyą popełnia, ale Prawom i władzy one wykonywaiącey, gwałtownie opiera się: Więc przywodząc do exekucyi Prawa a mianowicie 1726. vol. VI. fol. 435. ktore prawnie konwinkowanych, a gwałtownie opieraiących się, *forti manu* przekonywać nakazuią; gdyby się trafiło gwałtowne z Dobr tradowanych Possessora wyparcie, przez prawnie konwinkowanego popełnione; wiele razy i iak długo potrzeba będzie Aktora do Dobr tradowanych wprowadzać, lub wprowadzonego ubespieczać, za poprzedzaiącą w tey mierze Naszą za zdaniem Rady Rezolucyą, pomoc Woyskowa dodawana będzie. Ostrzega się też, ażeby Urzędy exekwuiące żadnym pretextem nieważyły się tradować Dobr takowych, ktore będą aktualnie od Possessora przez tradycyą intromittowanego posiadane.

Lubo pewni iesteśmy, że Urzędy, ktorym Prawo przez mocną Dekretow i processow exekucyą, sprawiedliwości administracyą powierzyło, Urząd swoy dokładnie, i podług obowiązku sprawować będą; iednak ażeby trafić się mogące sprawiedliwości zatrudnienie ułatwione było, i Obywatele dokładne mieli obiaśnienie: iak dostateczność konwikcyi w każdym stopniu dopełniona bydź powinna, i ktore są legalne; deklaruiemy.

A nayprzod względem dostateczności Processu. Co do pierwszey konwikcyi, Prawo 1768. Ru. titulo = *Złączenie Trybunału &c.* = fol. 200. trzy kondemnaty *pro plenaria convictione* przeznaczaiąc mieć chce, i nie inaczey ma bydź rozumiane, tylko: że we wszystkich, bądź *primæ*, bądź *supremæ instantiæ* Juryzdykcyach Sądowych, Sądach ziazdowych, Kom-

miſſyinych, wyraźną moc maiących, w Sądach polubownie *ſine præjudicio tertii* zapiſanych, we wſzyſtkich ſprawach cywilnych (wyiąwſzy ſprawy ſumm z prowizyami zapłacenia, i wexlowe) trzy kondemnaty bądź na nieſtaiącym, bądź na odſtępuiącym od komparycyi w iednym aktoracie naſtąpione, ſą proceſſem doſtatecznie konwinkuiącym.

Co do drugiey konwikcyi, toż ſamo Prawo, *eodem folio*, iedne kondemnatę *poſt rem judicatam* naſtąpioną *pro plenaria convictione* deklaruiąc, mieć chce: że po Dekrecie ktoregokolwiek Sądu lub Urzędu, ſprawę czyli oſobną ſprawy kategoryą finalnie decyduiącym, ſatysfakcyą pod rygorem publikaty naznaczaiącym (chociażby od ktorego założona, gdy niedopuſzczona będzie appellacya) naſtąpiona na terminie doścczynnym kondemnata czyli publikata; ieſt proceſs doſtatecznie konwinkuiący.

Co do trzeciey konwikcyi, toż ſamo 1768. Ru. *eodem folio* Prawo daley mowiące = *in cauſis expulſionum* = tłomacząc, deklaruiemy: że nie tylko w Trybunałach, ale i w innych ſubſelliach, gdzie expulſyine ſprawy ſądzone bywaią, iedna (iako ieſt w Prawie) naſtąpiona kondemnata doſtatecznię konwinkuie.

Co do czwartey konwikcyi, Prawo 1775. Ru. fol 67. titulo = *Uſtanowienie prowizyi, i ubeſpieczenie kredytorow* = w ſprawach kredytorow z debitorami dwie kondemnaty za doſtateczną konwikcyą determinuiące, mieć chce: iż w każdym Sądzie i Urzędzie, ſzczegulnie tylko w ſprawach proſtego i rękodaynego pożyczanego długu, dwie kondemnaty doſtatecznie konwinkuią. W ſprawach zaś z Kommiſſyi i Remiſs Seymem do Trybunału odeſłanych, konwikcya doſtateczną będzie, według iaſnego w wyrazach ſwych Prawa 1776. titulo = *Deklaracya o Kommiſſyach i Remiſſach z przeſzłego Seymu wypadłych* = fol. 37.

Ponieważ nie tylko doſtatecznie, ale i legalnie proceſſa otrzymywane bydź powinny; przeto nieprawności onych niżey kładą ſię:

A nayprzod co do proceſſow ſuper diſparente otrzymanych. 1mo. Gdy Proceſs nie na tych Dobrach intentowany, ktore wyraźnie *in jure petendi* Aktora, ſą mianowane i prawney ewikcyi podane. 2do. Gdy nie w iednym Aktoracie i zyſku otrzymany. 3tio. Gdy nie na tych Dobrach kontynuowany gdzie zaczęty. 4to. Gdy w czaſie i ſpoſobem Prawami opiſanym nie ieſt otrzymany. 5to. Gdy nie *in Foro competenti* intentowany. 6to. Gdy nie w iednym Sądzie otrzymany. 7mo. Gdy proceſs w tym czaſie i takowey ſprawie otrzymany, kiedy pozwany, w takowym czaſie, i w takowey ſprawie *beneficio legis* zaſłoniony ſtawać, i ſądownie odpowiadać nie powinien.

Co do proceſſow bądź ſuper recedente, bądź ſuper contraveniente otrzymanych. 1mo. Gdy Sąd ziazdowy bez daney ſobie mocy kondemnuie. 2do. Gdy po Dekrecie *ſuſpenſæ deciſionis cum comparente, ad convictionem diſparentis vel recendentis*, po konwikcyi onego, dalſza kontynuacya proceſſu *cum comparente* nie naſtępuie, aż do doſtateczney *in caſu renitentiæ*

onego konwikcyi. *5tio.* Gdy Sąd polubowny nie zapisuiącego się, i nie akceptuiącego ten Sąd, kondemnuie. *4to.* Gdy dwoch *in præjudicium* trzeciego idąc, onego do Sądu nie pociągaiąc, dopuszczonym między sobą processem Dobra iego inwolwuią. *5to.* Gdy Urzędnicy lub Urzędy ziazdowe rozpisawszy się, ieden z nich, lub obydwa finalnie decyduią, a na terminie publikata staie. *6to.* Gdy przeciwko Dekretowi *extra Provinciam, amputata exceptione Fori* ferowanemu; Manifest, pozew i wpis, *in ordine* prozekucyi *pro evocatione* produkowany będzie.

Jeżeli zaś podług pierwszego opisu *super disparente*, a podług drugiego *super recedente vel contraveniente*, żadna z wyrażonych nieprawności nieznaydzie się, niemniey z mocy Praw 1768. i 1775. Ru. wyżey wzmiankowanych, w ktorymkolwiek stopniu będzie konwikcya; w ten czas nie wdaiąc się w żadną inną kognicyą, tudzież niezważaiąc na czynione manifestow, pozwow, oppozycye, Dobr processem obciążonych *stante lite* donacye, zamiany, alienacye, działy, kontrakty, i innym iakimkolwiek sposobem *novi jurisquæsitoris* inwolucye; mocney exekucyi, iako wyżey opisano, podlegać maią.

Co się tycze prawney konwikcyi na Osobach: ta w sprawach cywilnych podług wyżey wyrażonych opisow rozeznawana bydź ma; wyiąwszy Prawo Wexlowe Mieyskie *de plebeis*, osobne prawnych konwikcyi przepisy maiące.

W sprawach zaś kryminalnych podług Praw w tey mierze uchwalonych, stopnie, i prawność konwikcyi, rozeznawane bydź maią. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy, &c. &c.

Dwudziesty Pierwszy N^TO. 314.

DNIA 25. MIESIĄCA LUTEGO 1780. ROKU.

Na doniesienie UU. Instygatorow Koronnych, o eliminacyi pism spisku Barskiego, w Aktach Kancellaryi Koronnych znayduiących się.

WSzem w obec i każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy: Gdy UU. Instygatorowie Koronni, Nam i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey uczynili doniesienie: iako na dopełnienie Prawa 1776. Ru. titulo = *Rozwiązanie Konfederacyi* = niemniey Rezolucyi Naszey za zdaniem Rady dnia 23. Miesiąca Maia, Ru. 1777. wydaney, zapozwawszy wszystkie Kancellarye Kraiowe do Trybunałow Oboyga Prowincyi Koronnych, zyskali tamże Dekreta, eliminacyą Pism Spisku Barskiego w Aktach Kancellaryi Kraiowych, znayduiących się nakazuiące, ktore to Dekreta to iest: Trybunału Piotrkowskiego dnia 6. Mca Lutego Ru. 1779.

między

między UU. Instygatorami Koronnemi z Urzędu swego czyniącemi, tudzież UU. Pisarzami Ziemskiemi i Grodzkiemi, Regentami, Vice-Regentami, Susceptantami, i Kancellaryami Prowincyi Wielkopolskiey; drugi Trybunału Lubelskiego, dnia 9. Miesiąca Października Roku tegoż, podobnie między UU. Instygatorami Koronnemi, Pisarzami, Regentami, Burgrabiami, Vice-Regentami, Susceptantami, Kancellaryami Ziemskiemi i Grodzkiemi, Prowincyi Małopolskiey ferowane, z całym oraz w tey sprawie processem, dla nastąpić maiącey onych exekucyi, pokładaią; przeto MY KROL stosuiąc się, tak do Prawa, iako i Rezolucyi Naszey, wyżey wyrażonych, przywodząc oraz do exekucyi namienione Trybunałow Koronnych Dekreta, niemniey maiąc wzgląd przyzwoity na bespieczeństwo fortun i interessow Obywatelskich, ktore w tranzakcyach zamykać się, a tylko tytuły lub słowa eliminacyi wymagaiące mieć mogą; nie tylko UU. Pisarzow, Regentow, Burgrabich, Vice Regentow, Susceptantow Ziemskich i Grodzkich, Dekretami do eliminacyi obowiązanych, ale też i zupełne Sądy Ziemskie, i Urzędy Grodzkie, Oboyga Prowincyi Koronnych, ninieyszym Listem Naszym rekwiruiemy: ażeby na kadencyach Sądowych też Sądy Ziemskie i Urzędy Grodzkie, wraz z Pisarzami i innemi Kancellaryow Officyalistami, przywodząc do exekucyi Dekreta Trybunalskie, te eliminacye pilnie, ostrożnie, i dokładnie czynili; osobliwie w takowych tranzakcyach ktore z interessami cywilnemi będą połączone. Co gdy wykonaią, wszystkie tranzakcye, ktore w całości eliminowane będą, Summaryuszem kategorycznym *de Actis & data* specyfikowane, do *Archivum* Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey oddawać maią: ktore zaś tranzakcye po części, albo w słowach z Protokułu eliminowane będą, maią bydź onych wyięte extrakty w całości, tak, iak przed eliminacyą w Protokułach znayduią się; a takowe extrakty z Kancellaryi Prowincyi Wielkopolskiey wszystkich, do Akt Trybunału Piotrkowskiego, zaś z Kancellaryi Małopolskiey Prowincyi, do Akt Trybunału Lubelskiego, też same Sądy Ziemskie i Urzędy Grodzkie, eliminowane słowa lub punkta w extraktach podkresliwszy, lub innym sposobem oznaczywszy i podpisawszy, oddać powinni będą: ktore do Akt Trybunalskich Oboyga Prowincyi komportowane, nikomu extraktami wydawane bydź nie maią; tylko chowane na przypadek, gdyby kto z przyczyny eliminacyi takowey zakwestyonował tranzakcyą, w ten czas z Akt Trybunalskich extraktem wydana bydź ma, z zaswiadczeniem: ktore w tranzakcyi *formalia* są wymazane, a ktore w mocy swoiey zostawione. Gdzie zaś Kancellarye Ziemskie lub Grodzkie, nie w mieyscach kadencyi Sądowych znayduią się, Sądy Ziemskie albo Urzędy Grodzkie, do ktorych należeć będzie, na mieysce onych *in pleno* zieżdżać, i toż samo wedle opisu wykonywać maią. Wszystkie zaś Sądy i Urzędy ninieyszym Listem rekwirowane, exekucyą Dekretow Trybunalskich, wedle

tego przepisu iak bydź może nayprędzey uczynić, i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey, dokładnie raportować maią, z przyłączeniem zaświadczenia Rekwizycyi, iako te pisma są eliminowanemi. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy &c. &c.

Dwudziesty Drugi N^ro. 7.

DNIA 21. MIESIĄCA LISTOPADA 1780. ROKU.

Względem przystawienia Assygnacyi Bankowych do Petersburga.

WSzem w obec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY, wiadomo czyniemy. Maiąc sobie przez doniesienie Kommissyi Skarbu Koronnego kommunikowane ogłoszenie względem assygnacyi bankowych Nayiaśnieyszey Imperatorowy Rossyiskiey, na dniu 8. Października Ru. 1780. a upatruiąc, że przez nierychłe dochodzenie wiadomości o tymże ogłoszeniu, Obywatele Państw Naszych uszczerbek w maiątkach swoich ponieśćby mogli; Przeto MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, zapobiegaiąc wyniknąć mogącey stracie dla Obywatelow i Mieszkańcow Państw Naszych, ogłoszenie tylekroć wspomnione Nayiaśnieyszey Imperatorowy Rossyiskiey dla publiczney wiadomości w ciągu tego Uniwersału, w wyrazach co do słowa, wypisać udeterminowaliśmy. I lubo, dogadzaiąc Oycowskiey troskliwości o dobro Obywatelow Kraiow Naszych, uczyniliśmy przyzwoite kroki końcem przedłużenia terminu, na dzień 10. Stycznia Ru. 1781. do odsyłania assygnacyi bankowych wyznaczonego; wszelako aby w tym przeciągu czasu, nie wynikła przeciwna pewności zwłoka, nınieyszym Uniwersałem Naszym Obywatelow do nieodwłocznego zaradzenia interessom swoim, przez wczesne odesłanie *ad tenorem* ogłoszenia, do Petersburga tychże bankowych assygnacyi, zagrzewamy. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy, &c. &c.

OBWIESZCZENIE.

NAYIASNIEYSZEY KATARZYNY II. IMPERATOROWY ROSSYISKIEY.

OZnaymuiemy wszem w obec i każdemu z osobna: Iż ustanowienie banków w Państwach Naszych dla wykupowania assygnacyi Imperii *publikowane* die 29. Xbris *Ru. 1768. było skutkiem usilności Naszych końcem ułatwienia wewnętrzney cyrkulacyi monety Rossyiskiey. Istota sama takowego założenia dowodzi wido-*

cznie, że te banki ustanowione są iedynie dla zamiany assygnacyi maiących kurs w Rossyi zamiast monety pieniężney, ktora w proporcyi summ do assygnacyi in publicum rozdanych, w gotowiżnie zachowana; nie zaś dla cyrkulacyi powszechney nawet za granicą Naszego Państwa. A zatym niepowinny bydź inaczey uważane, tylko iako moneta w rzeczy samey kraiowa Rossyiska, ktorey wywożenie, rownie iak wprowadzanie zabronione iest wielorakiemi ukazami, ściągaiącemi się bez wątpienia i do tych papierow, monetę wyobrażaiącyyh. Tym sposobem wytłomaczywszy prawdziwe ustanowienie wzmiankowanych bankow i wartość assygnacyi, od ktorego sensu nikomu niebędzie wolno oddalać się; MY IMPERATOROWA, zważaiąc, iż rozmaite okoliczności mogłyby dać okazyą do wywiezienia za granice Państw Naszych pewney liczby tych assygnacyi, sądziemy za rzecz słuszną uwiadomić o tym iako naywczesniey; a to dla tego: ażeby ci, ktorzy one w ręku maią, nie tracili kapitałow własnych przez niedokładne uwiadomienie o istocie tego ustanowienia: tym końcem wyznaczyliśmy łaskawie dzień 10. Stycznia w Ru. 1781. za ostatni termin, do ktorego pozwalamy odsyłać assygnacye znayduiące się za granicą przez Rygę prosto do Petersburga, do Directorium bankow, dla zamiany assygnacyi Imperii ustanowionych, z wyrażeniem na piśmie Osoby umocowaney do odebrania summy, i wymienieniem na kopertach pakietow liczbę assygnacyi zawieraiących: zaczym, nastąpi nieodwłocznie opłacenie wszystkich przysłanych przed wyznaczonym terminem assygnacyi, za poprzedzaiącą należytą weryfikacyą onychże przez Zwierzchność bankową, i skoro za prawdziwe uznane będą. Po upłynieniu zaś tego terminu, nie wolno będzie wprowadzać do Moskwy assygnacyi Imperii ani ich wywozić za granicę. Dla powszechney więc wiadomości przykazuiemy nie tylko ogłosić to obwieszczenie w Naszym Państwie, ale też w gazetach zagranicznych, one umieścić, dla informacyi Cudzoziemcow. Dan w Petersburgu dnia 8. Paździermika Ru. Pańskiego 1780. Panowania Naszego 19. Ru.

Oryginał podpisany własną Ręką N. Imperatorowy Jeymci tak;

CATHERINE.

(L. S.)

wydrukowane w Petersburgu w Senacie dnia 10. 8bra 1780.

Dwudziesty Trzeci **N^{ro.} 96.**

DNIA 30. MIESIĄCA MARCA 1781. ROKU.

Ostrzegaiący Obywatelow Państw Rzeczypospolitey o Szarańczy.

WSzem w obec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy' mianowicie WW. i UU. Dziedzicom i Possessorom Dobr w Woiewodztwach Kiiowskim, Wołyńskim, Podolskim, i Bracławskim, przy ofiaro-

waniu Łaſki Naſzey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy. Jako zamiarem troſkliwości Naſzey Oycowſkiey, i Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, było zawſze i ieſt, zaradzać o tym, ażeby przez ulepſzenie, obfitość i odbyt produktow kraiowych ſpoſoby dogodzenia publicznym i prywatnym potrzebom ułatwiały ſię; tak gdy z Raportow od granic Pańſt Rzeczypoſpolitey z ſtrony Tureckiey uwiadomieni ieſteśmy: że ſzarańcza pokazawſzy ſię w roku przeſzłym w teyże ſtronie Pańſtw Rzeczypoſpolitey, tamże na zimę zaległa, i zakopała ſię, i ieżeli wcześnie w gniazdach ſwoich wykorzenioną nie będzie, na przyſzłe da Bog urodzaie ſmutne pociągnąć może ſkutki; oſtrzegaiąc przeto o tey grożącey na Kray cały klęſce, za zdaniem Rady przy Boku Naſzym Nieuſtaiącey, wſzyſtkich w ogulności i każdego w ſzczegulności Obywatelow Pańſtw Rzeczypoſpolitey, oſobliwie WW. i UU. Dziedzicow i Poſſeſſorow, Dobr w Woiewodztwach z Pańſtwami Tureckiemi graniczących, ktore tey klęſce podpadaią, zagrzewamy i obowięzuiemy: ażeby zaraz w początkach, ile możności, niedopuſzczali rozſzerzać ſię teyże ſzarańczy, i tam, gdzie ſię pokaże, wykorzeniać ią nieodwłocznie to przez wyniſzczanie w gniazdach ikry, to przez wygubianie gromadzącey ſię w ſtadach, palenie i wpędzanie w rowy kopane, i tam wygubieniem przez ogień często to powtarzaiąc, ſtarali ſię. A dla ſkuteczniey ſzego tych i innych ſrzodkow użycia, żeby ſię z pierwſzemi Urzędnikami Woiewodztw, Ziem, i Powiatow, ktorych obowiązkiem ieſt przeſtrzegać porządku i beſpieczeńſtwa publicznego, znoſili; i tak złączonemi ſiłami dobro publiczne, i właſne maiątki ubeſpieczali: zapewniaiąc tychże Obywatelow, że tam, gdzieby ich właſne zabiegi do zatamowania tey po kraiu całym ſzerzyć ſię mogącey klęſki niewydołały; pomoc wſzelką od Woyſka Rzeczypoſpolitey, (ktoremu Departament Woyſkowy potrzebne tym końcem wyda dyſpozycye,) mieć będą: około czego, aby WW. Senatorowie, i UU. pierwſi Urzędnicy pilne mieli ſtarania, miłością dobra powſzechnego obowięzuiemy. Gdyby zaś w niektorych mieyſcach dla ſzczupłości oſady mieſzkańcow, nie można mieć doſyć ludzi do kopania rowow; w takim przypadku i nieuchronney potrzebie odbiorą od Departamentu Woyſkowego, Kommendy Woyſka Koronnego zalecenie, aby na rekwizycyą W. Senatora lub Urodzonych Urzędników tą ſtarannością trudniących ſię, były dodane Kommendy, ktoreby z pobliżſzych wſiow do ſprowadzenia ludzi dopomogli, niedaley iednak iak mil dwie, lub trzy w okręgu leżących, i naydłużey trzy dni trzymać mianych. Liſt ten Naſz Uniwerſał podpiſaliśmy &c. &c.

Dwu-

Dwudziesty Czwarty Nro. 153.

Dnia 15. Miesiąca CZERWCA 1781. Roku.

Do Obywatelow Woiewodztw Kiiowskiego i Bracławskiego, względem obmyślenia łatwieyszego sposobu, do zrobienia połowy rowu granicznego od Rossyi, kosztem Rzeczypospolitey bić się maiącego.

WSzem w obec i każdemu z osobna &c. a mianowicicie WW. UU. Senatorom, Urzędnikom, i Obywatelom Woiewodztw Kiiowskiego i Bracławskiego, przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy: Gdy z pożytkiem dobra powszechnego za staraniem Naszym, przez wyznaczoną między Państwami Rzeczypospolitey z iedney, a Rossyiskiemi z drugiey strony Kommissyą, spory część o granice, między obydwoma Państwami zachodzące, są ułatwione; i linia graniczna, ściany Woiewodztw Kiiowskiego i Bracławskiego dotykaiącey, przez też Kommissyą i Kommissarzow Obydwoch Sąsiedzkich Państw, iest ułożona i umowiona; a to tak zbawienne dzieło na tym zastanawia się: aby rzeczona umowiona granica, dla wieczney spokoyności, rowem granicznym przy słupach, oznaczoną była, ktory to row, podług konwencyi wspolnym Państw Obydwoch kosztem robiony bydź ma; Przeto MY KROL, z Radą przy Boku Naszym Nieustaiącą, zagrzewamy przezacnych Obywatelow Woiewodztw Kiiowskiego i Bracławskiego, i miłością Oyczyzny obowiązuiemy: aby obmyśleć raczyli sposob, przez ktoryby ułożeniom wyżey wyrażoney Kommissyi graniczney dosyć się stało, i row graniczny, czyli połowa onego, kosztem Rzęczypospolitey Krain bić się maiącego, zrobiona była. Spodziewać się należy, iż przezacni Obywatele, takie przedsięwezmą środki, ktoreby wybicie rowu przyspieszyć, poddaństwo od uciążliwości zasłonić, i naiemnika do roboty wolnego sprowadzenie, ułatwić mogło. Jeżeli dodanie do roboty ludzi, w posyłaniu onych, mianowicie z odlegleyszych od granicy Dobr, byłoby przykrym; tedy koszt na to potrzebny nayoszczędniey wyrachowany, do proporcyi długości granicy podzielony, na Woiewodztwo Kiiowskie summę 30,000. a zaś na Bracławskie 20,000. wynosić może. Ktory to sposob ieżeli od Woiewodztw do uskutecznienia dzieła granicznego wzięty będzie; tedy złożone pieniądze u Kommissarzow Woiewodzkich, wyznaczonym od NAS KROLA za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey do pilnowania roboty rowow granicznych, wydane będą. W czym wszystkim wzięcie środkow i sposobow, tymże Wo-

iewodztwom zostawuiąc, ponawiamy obowiązywanie ich: aby dla publicznego, całego Kraiu i partykularnego tychże Woiewodztw pożytku, dzieło to, iako nayrychley dokończone było. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy &c. &c.

Dwudziesty Piąty N$^{ro.}$ 250.

DNIA 11. MIESIĄCA STYCZNIA 1782. ROKU.

Względem oddawania Delinkwentow do Kamieńca Podolskiego, na więzienie w Juryzdykcyach Kraiowych Oboyga Narodow destynowanych.

WSzem w obec i każdemu z osobna przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY, wiadomo czyniemi: Jako każde Nasze zamiary z gorliwey troskliwości ku dobru powszechnemu Narodu, pochodzą; tak i w okoliczności nińieyszey względem oddawania Delinkwentow do Kamieńca Podolskiego na więzienie w Juryzdykcyach Kraiowych destynowanych, dobro publiczne za cel iedyny maiąc, udeterminowaliśmy z Radą przy Boku Naszym Nieustaiącą wydanie ninieyszego Listu Uniwersału Naszego: żeby Delinkwentow do więzienia na lat kilka, lub do śmierci, a naymniey na rok w odległeyszych, a w pobliższych mieyscach Kamieńca Podolskiego, choć na kilka mieśi cy przez Juryzdykcye Kraiowe Sądowe, i Magistraty Mieyskie destynowanych, i osądzonych, zaraz po Dekrecie Kommendy Woyskowe naybliższe, albo ieżeli w Mieście tey Juryzdykcyi Kommenda znaydować się będzie, pod straż swoią odbierały: ktore Ordynansem Departamentu Woyskowego w Radzie Naszey do tego, i do przeprowadzania onychże do Kamieńca Podolskiego, obowiązane raz na zawsze będą. Juryzdykcya zaś Marszałkowska, cokolwiek nad potrzebę mieć będzie Delinkwentow na więzienie destynowanych; rownież onychże wyżey przepisanym sposobem oddawać będzie: i gdy Kommendy Woyskowe, Departament w Radzie Naszey Woyskowy, Raportami swemi uwiadomią o liczbie odebranych więźniow, a Departament Woyskowy uczyni o tym doniesienie NAM KROLOWI i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey; MY KROL z Radą przy Boku Naszym, nieodwłocznie przychylemy się do oznaczenia summy z funduszu extraordynaryinego, lub z superaty Skarbowey, na mocy Konstytucyi Roku 1780. na transport do Kamieńca Podolskiego, i żywienie tamże pomienionych Aresztantow do czasu Dekretami przepisanego. ktorzy z swego maiątku niemogliby mieć sufficyencyi. Summa zaś ta tych więźniow ryczałtem wyznaczyć się maiąca, będzie oddana Kommendatowi Fortecy Kamienieckiey, kto-

ry i Kommendom przyprowadzaiącym więźniow, expensa powracać, i rachunki Departamentowi Woyskowemu oddawać, obowiązany będzie. Przyprowadzonych do Fortecy Kamieńca Podolskiego więźniow, Kommendant Fortecy obowiązany będzie Ordynansem Departamentu Woyskowego, zawsze przyimować onychże, i do robot około Fortecy używać, a po wysiedzeniu lat Dekretem wyznaczonych, każdy więzień uwolniony będzie. Juryzdykcye Kraiowe Sądowe, i Magistraty Mieyskie obowiązane będą Dekretami swemi obiaśniać: ktory wynowayca może bydź z swego maiątku, lub nie? w więzieniu utrzymywany: gdyż na delinkwentow mogących mieć z maiątku swego sufficyencyą, MY KROL z Radą przy Boku Naszym, nie będziemy wyznaczać expensy. Wszystkie Juryzdykcye Sądowe i Magistraty Mieyskie, po osądzeniu Delinkwentow, lub Delinkwenta, na więzienie, obowiązane będą donosić NAM KROLOWI i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey: wiele Delinkwentow takowych, ktorego dnia, i ktorey Kommendzie Woyskowey, oddanych będzie? Gdyby zaś o mil 80. lub 90 i daley, ieden tylko lub dwoch miało bydź Delinkwentow na więzienie osądzonych, a więcey więźniow takowych, ani w poblizszych mieyscach, lub po trakcie nie znaydowało się; na ten czas Departament Woyskowy w Radzie Naszey uczyni rozrządzenie, iak maią sobie Kommendy w takim przypadku postąpić. List ten Nasz Uniwersał podpisaliśmy &c. &c.

Dwudziesty Szosty N^ro. 363.

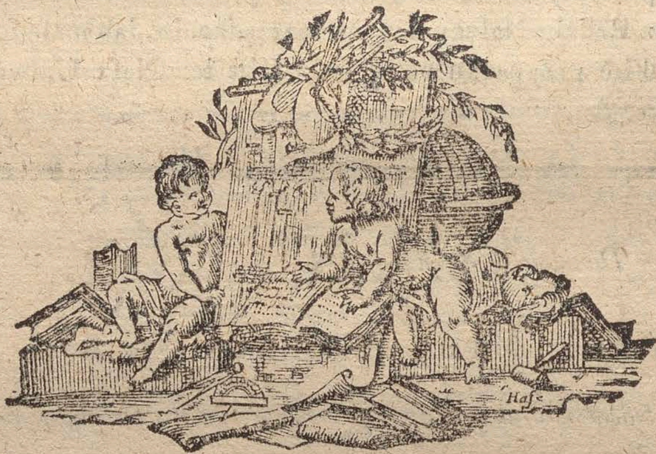
DNIA 11. MIESIĄCA CZERWCA 1782. ROKU.

Względem naprawy drog i przepraw, na trakcie pocztowym.

WSzem w obec i każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie WW. UU. Dziedzicom i Possessorom Dobr, w ktorych stacye Pocztowe są lokowane, i trakty Publiczne oznaczone, przy ofiarowaniu Łaski Naszey KROLEWSKIEY wiadomo czyniemy: Gdy NAM KROLOWI i Radzie przy Boku Naszym Nieustaiącey, od generalnego *Directorium* Poczt, doniesionym iest, o zażaleniach i skargach, od przeieżdżaiących, na zaniedbaną poprawę w Kraiu drog, i ubespieczenie przepraw dla wygody publiczney, przez co wielorakim przypadkom podlegać muszą; Przeto MY KROL za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey, uznaliśmy rzeczą potrzebną wydać List Nasz ninieyszy Uniwersał, zachęcaiący Obywatelow do utrzymywania porządnego drog, z ostrzeżeniem: iż gdyby tychże drog naprawa zaniedbana była, trakt pocztowy musiałby bydź tam obrocony,

gdzie są drogi lepsze i wygodnieysze, a na tenczas Obywatele, w ktorych Dobrach są stacye teraz lokowane, utraciliby pożytek ztąd wynikaiący, gdyby gdzie indziey były przeniesione. Czynić się więc maiąca ku publiczney wygodzie i własnemu Obywatelow pożytkowi usługa, niewątpiemy że WW. UU. Dziedzicow i Possessorow, tym czulszemi uczyni, do nayrychleyszego oney uskuteczniena, że poznawać będą troskliwość Naszą o dobro dla Publiczności, w ninieyszym Liście Naszym Uniwersale oswiadczoną. List ten Nasz Uniwersał za zdaniem Rady przy Boku Naszym Nieustaiącey podpisaliśmy &c. &c.

KONIEC.

REGESTR

MATERYI

W TYM DZIELE ZNAYDUIĄCYCH SIĘ,

DO PROWINCYI KORONNYCH.

DO PROWINCYI W. X. LIT:

Uniwersały do Juryzdykcyi Oboyga Narodow pod swemi tytułami, znayduią się à folio 195

DE LA
BIBLIOTHEQUE